

OKOLJSKO POROČILO

ZA OPERATIVNI PROGRAM ZA IZVAJANJE
EVROPSKEGA SKLADA ZA POMORSTVO, RIBIŠTVO IN
AKVAKULTURO V RS ZA OBDOBJE 2021–2027 TER ZA
NACIONALNI STRATEŠKI NAČRT ZA RAZVOJ
AKVAKULTURE V RS ZA OBDOBJE 2021–2030

DOPOLNITEV PO JAVNI RAZGRNITVI IN JAVNI OBRAVNAVI

LJUBLJANA, 25. 7. 2022

Naročnik: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
Dunajska cesta 22
1000 Ljubljana

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO**

Odgovorni predstavnik naročnika:
Dušan Bravničar in Neža Sautet

Izdelovalec: Zavita, svetovanje, d.o.o.
Tominškova 40
1000 Ljubljana

Odgovorni nosilec naloge:
Matjaž Harmel, univ. dipl. inž. gozd.

Vodja projekta:
Klemen Strmšnik, univ. dipl. geog.

Podjetje ne posluje z žigom!

Ključni strokovnjaki:
Sabina Cepuš, univ. dipl. ekol.
Jerneja Harmel, MSc okolj. znan., R Avstrija
Matjaž Harmel, univ. dipl. gozd.
Eva Harmel, mag. inž. kraj. arh.
Aleksandra Krajnc, univ. dipl. geog.
Matevž Premelč, univ. dipl. geog.
Sašo Weldt, univ. dipl. biol.
Quentin Drouet, MSc. Prostorsko načrtovanje
Samo Škrjanec, univ. dipl. inž. gozd.

Projekt: Okoljsko poročilo za Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v RS za obdobje 2021–2027 ter za Nacionalni strateški načrt za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021–2030

Številka pogodbe: P54/2020 (na strani izvajalca); 2330-20-610006 (na strani naročnika)

Številka projekta: 242/2020

Ključne besede: CPVO | OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 | vsebinjenje (scoping) | vrednotenje vplivov | Okoljsko poročilo in Dodatek za presojo sprejemljivosti | omilitveni ukrepi in priporočila

Datum: 25. 7. 2022 – dopolnitev 20. 10. 2022 (dopolnitev s tehničnimi pripombami DRSV)

NE-TEHNIČNI POVZETEK

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je pripravilo Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo Republiki Sloveniji za obdobje 2021-2027 (v nadaljevanju: OP ESPRA 2021-2027) in Nacionalni strateški načrt za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021-2030 (v nadaljevanju: NSNA 2021-2030).

OP ESPRA 2021-2027 je programski dokument, ki je namenjen črpanju sredstev iz Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo in je eden od evropskih strukturnih in investicijskih skladov. Pripravljen je na podlagi Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko. Zasleduje naslednje ciljne politike in njihove prednostne naloge:

Ciljna politika OP ESPRA 2021-2027	Prednostna naloga OP ESPRA 2021-2027
Bolj zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj	Spodbujanje trajnostnega ribištva ter obnove in ohranjanja vodnih bioloških virov
	Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture ter s tem prispevanje k prehranski varnosti v Uniji
	Krepitev mednarodnega upravljanja oceanov ter omogočanje varnih, zaščitanih, čistih in trajnostno upravljanjanih morij in oceanov
Evropa, ki je bližje državljanom, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja mest, podeželja in obalnih območij ter lokalnih pobud	Omogočanje rasti trajnostnega modrega gospodarstva v obalnih, otoških in celinskih regijah ter spodbujanje razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti

NSNA 2021-2030 postavlja okvir in prednostne naloge za razvoj akvakulture kot gospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji v obdobju 2021-2030. Z njim se posodablja načrt iz predhodnega programskega obdobja 2014-2020. Namen načrta je podati temeljne usmeritve, ki bodo omogočile ohranjanje ter nadaljnji razvoj sektorja akvakulture s posodobitvijo, prilagoditvijo in diverzifikacijo že obstoječih obratov akvakulture ter spodbujanje novih na okolju sprejemljivih in inovativnih pristopov, z uvajanjem novih tehnologij, kjer bi bilo to sprejemljivo z vidika prostorskih in okoljskih zahtev. Ključno vodilo je ohranjanje delovnih mest ter ohranjanje in povečanje produktivne zmogljivosti v akvakulturi, prav tako pa tudi izboljšanje učinkovitosti rabe obnovljivih virov energije v akvakulturi. Hkrati je cilj krepiti sodelovanje med deležniki in jim omogočiti pridobivanje novih znanj. Pomembno je tudi ozaveščanje potrošnikov o pomenu zdrave prehrane za zdravje, kjer imajo prav proizvodi iz akvakulture pomembno mesto, posebej lokalno in ekološko pridelani.

Zaradi uresničevanja načel trajnostnega razvoja, celovitosti in preventive je treba v postopku priprave programa, katerega izvedba lahko pomembno vpliva na okolje, izvesti celovito presojo vplivov njegove izvedbe na okolje (CPVO). Namen tega je preprečiti ali vsaj bistveno zmanjšati aktivnosti, ki lahko imajo pomembne škodljive vplive oz. posledice za okolje in varovana območja, s čimer se uresničujejo načela trajnostnega razvoja, celovitosti in preventive.

Okoljsko poročilo (OP) je pripravljeno v skladu in po metodologiji iz *Uredbe o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05)*. Za potrebe priprave OP so uporabljeni javno dostopni podatki ter podatki, posredovani

od naročnika in pristojnih inštitucij. Na podlagi pridobljenih podatkov je pripravljen pregled izvajanja posameznih aktivnosti, ki jih program obravnava, in njihovega vpliva na okolje. Določeni so potencialni vplivi (pozitivni in negativni) in preverjeni morebitni neposredni, daljinski, kumulativni in sinergijski vplivi izvedbe programa na posamezne dele okolja. Opisano je, kateri dogodki lahko povzročijo vplive, katere obremenitve lahko pričakujemo, kakšne posledice lahko nastopijo in kako so vplivi povezani z značilnostmi območja.

NSNA 2021-2030 predstavlja nadrejeni strateški akt, OP ESPRA 2021-2027 pa operativni programski dokument, ki omogoča izvedbo pomembnega dela strateških usmeritev in ukrepov NSNA 2021-2030. Posledično se oba dokumenta vsebinsko prekrivata na področju akvakulture, vendar je, zaradi širšega in bolj strateškega okvirja NSNA 2021-2030 prekrivanje z OP ESPRA 2021-2027 le delno. V postopku priprave okoljskega poročila sta bili tako obravnavani dve možni alternativni:

- ALTERNATIVA A – zajema tiste ukrepe NSNA 2021-2030, ki so bili skoraj neposredno preneseni v OP ESPRA 2021-2027 in aktivnosti OP ESPRA 2021-2027, za katere je bilo že v danem trenutku mogoče trditi, da bodo sestavni del končne verzije OP ESPRA 2021-2027 in se bodo v njegovem okviru zagotovo izvajali.
- ALTERNATIVA B – zajema vse ukrepe oz. aktivnosti alternative A ter preostale ukrepe NSNA 2021-2030, ki niso bili preneseni v OP ESPRA 2021-2027.

S ciljem čim bolj celovite obravnave obeh dokumentov je bila v okoljskem poročilu obravnavana alternativa B, saj slednja omogoča obravnavo vseh navedenih ukrepov in aktivnosti obeh strateških dokumentov. Ničelna alternativa je bila obravnavana v okviru ocene stanja okolja, v kolikor do izvedbe obeh strateških dokumentov ne bi prišlo.

Med vsebinjenjem so bili na podlagi vsebine OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 prepoznani potencialni negativni in pozitivni vplivi na naslednje ključne dele okolja: vode, podnebne spremembe, varovana območja narave, biotsko raznovrstnost, kulturno dediščino, odpadke in zdravje ljudi. Prav tako so bili med vsebinjenjem iz nadaljnjega vrednotenja izločeni naslednji deli okolja: tla, zrak, krajina, hrup, elektromagnetno sevanje in svetlobno onesnaževanje, saj je bilo na podlagi opredelitve vplivov, ocene njihovega obsega in podanih obrazložitev ocenjeno, da izvedba OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na te dele okolja ne bo imela bistvenega vpliva.

Za obravnavane dele okolja so bili opredeljeni naslednji okoljski cilji, podcilji in kazalci za opredelitev ocene vpliva OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na okolje.

Okoljski cilji in podcilji		Kazalci za opredelitev ocene vpliva programa na okoljske cilje
Doseganje dobrega stanja površinskih in podzemnih voda ter prilagajanje na podnebne spremembe	Doseganje dobrega stanja vodnih teles podzemnih voda in prilagajanje na podnebne spremembe	Kemijsko in količinsko stanje vodnih teles podzemnih voda
		Trendi in projekcije napajanja podzemne vode
	Doseganje dobrega stanja vodnih teles površinskih voda (vodotokov in jezer) in prilagajanje na podnebne spremembe	Kemijsko in ekološko stanje vodotokov in jezer
		Trendi in projekcije srednjih in malih pretokov vodotokov
	Doseganje dobrega okoljskega stanja morskih voda	Kemijsko in ekološko stanje morja
		Biotska raznovrstnost (D1)
		Neavtohtone vrste, ki so posledica človekove dejavnosti (D2)
		Populacije vseh rib in lupinarjev, ki se izkoriščajo v komercialne namene (D3)
		Neoporečnost morskega dna (D6)
		Morski odpadki (D10)

	Zmanjševanje negativnih vplivov na vode prek uvajanja zelenih tehnologij	Število novih objektov akvakulture v okviru OP
		Delež ekološke proizvodnje in reciklacijskih sistemov (RAS) glede na celotno proizvodnjo v akvakulturi
		Število objektov, kjer se je v okviru OP uvedlo nove tehnologije na področju ravnanja z odpadnimi vodami z namenom zmanjšanja negativnih vplivov na okolje in izboljšanje učinkovitosti
Ohranjena narava	Ohranjena biotska raznovrstnost in naravovarstveno pomembna območja	Obseg in stanje bentoških habitatnih tipov v morju
		Število tujerodnih vrst v morju
		Ugodno stanje vodnih organizmov ter vodnih in obvodnih habitatnih tipov.
		Število projektov izvedenih v okviru OP namenjenih obnovi obstoječih obratov akvakulture, ki imajo potencialen vpliv na biotsko raznovrstnost in naravovarstveno pomembna območja. Število projektov izvedenih v okviru OP za namen vnosa tujerodnih vrst ter število predlaganih tujerodnih vrst v okviru ukrepov povezanih s trženjem
		Število naravnih vrednot
		Število zavarovanih območij
Zdravi ljudje in kakovostno življenje	Zagotavljanje varne in zdrave koristne hrane s poudarkom na lokalni trajnostni oskrbi in samooskrbi	Proizvodnja v akvakulturi
		Število projektov izvedenih v okviru OP namenjenih: • dvigu kakovosti pridelave, predelave in distribucije proizvodov iz ribištva, marikulture in akvakulture ter spodbujanju preskrbe lokalnega prebivalstva • nadzoru nad ribiškimi proizvodi in proizvodi iz akvakulture • promociji in trženju ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture na domačem trgu.
	Zmanjšanje števila nezgod pri delu	Poraba rib in vodnih organizmov na prebivalca Slovenije z oceno deleža prispevka Slovenskega ribiškega sektorja
		Število delovnih nesreč
		Število projektov izvedenih v okviru OP za izboljšanje razmer za zagotavljanje varnosti zaposlenih v sektorju
Celostno ohranjena kulturna dediščina	Spodbujanje ohranjanja kulturne dediščine	Število zaposlenih v sektorju
		Število aktivnosti OP, ki prispevajo k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine Število projektov izvedenih v okviru OP, ki prispevajo k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine

Ob pripravi dopolnjenega osnutka je pripravljavec OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 upošteval povezave z drugimi plani, okoljska izhodišča in druge obvezne podlage za pripravo obeh strateških dokumentov ter usmeritve nosilcev urejanja prostora, podane med vsebinjenjem.

Vplivi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na opredeljene okoljske cilje so bili vrednoteni na podlagi sprememb meril, ki so bila postavljena za spremljanje doseganja posameznega okoljskega cilja.

Med izdelavo okoljskega poročila je bilo ugotovljeno, da bi izvedba OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 pomenila predvsem pozitivne vplive na vse štiri opredeljene okoljske cilje. Kljub navedenemu, pa bi lahko pomenila tudi bistvene negativne vplive na okoljska cilja:

- »Doseganje dobrega stanja površinskih in podzemnih voda ter prilagajanje na podnebne spremembe« zaradi povečanja obsega akvakulture, s tem pa lokalnih pritiskov na rabo voda in lokalnega povečanja onesnaževanja voda ter določanja izjem za akvakulturo pri določanju ekološko sprejemljivega pretoka.

- »Ohranjena narava« zaradi naložb v povečanje proizvodnih zmogljivosti v akvakulturi, določanje izjem za akvakulturo pri določanju ekološko sprejemljivega pretoka in vzpostavitve zaprtih sistemov akvakulture za vzrejo tujerodnih vrst rib.

Na podlagi vrednotenja, podrobneje predstavljenega v poglavju 6, je bila podana končna ocena, da bo imela izvedba OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030:

- Nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (C) na okoljski cilj »Doseganje dobrega stanja površinskih in podzemnih voda ter prilagajanje na podnebne spremembe«.
- Nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (C) na okoljski cilj »Ohranjena narava«.
- Pozitiven vpliv (A) na okoljski cilj »Zdravi ljudje in kakovostno življenje«.
- Pozitiven vpliv (A) na okoljski cilj »Celostno ohranjena kulturna dediščina«.

Posledično so bili predvideni ukrepi za omilitev vplivov, ki se nanašajo na:

- Razširitev nalog predvidene interdisciplinarne in medsektorske delovne skupine tako, da bo v času trajanja programa proučila vse možnosti prilagajanja sektorja akvakulture na podnebne spremembe.
- Smiselno upoštevanje priporočil strokovnih podlag uporabljenih za pripravo OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ob pripravi podrejenih izvedbenih dokumentov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 oz. meril za izbor operacij.
- Omejitev oz. usmerjanje del ob obnovi obstoječih ribnikov ali lagun akvakulture z odstranjevanjem blata.

S ciljem izboljšanja doseganja prepoznanih pozitivnih vplivov je bilo podanih tudi osem priporočil.

Na podlagi vsega navedenega je bila podana zaključna ocena, da bodo vplivi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na vse okoljske cilje bodo nebistveni zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (ocena C).

Za spremljanje stanja okolja pri izvedbi OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 so bili predvideni naslednji kazalci:

- Število novih objektov akvakulture sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027.
- Število okoljsko posodobljenih objektov akvakulture sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027.
- Število objektov z uvedeno ekološko proizvodnjo in/ali reciklacijskim sistemom (RAS) sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027.
- Število projektov za izboljšanje stanja kvalifikacijskih vrst in HT sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027
- Število razglašanih ali razširjenih zavarovanih območij sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027

Javna razgrnitev in javna obravnav

Okoljsko poročilo z Dodatkom za presojo sprejemljivosti na varovana območja narave je bilo skupaj z Operativnim programom za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v RS za obdobje 2021–2027 ter Nacionalnim strateškim načrtom za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021–2030 javno razgrnjeno od 15. 6. do vključno 22. 47 2022. V okviru javne razgrnitve sta bili izvedeni tudi:

- Spletna predstavitev, ki je bila preko spletnega kanala MS Teams izvedena 6. 7. 2022 ob 9. uri.
- Javna obravnav, ki je bila v Hiši Evropske unije (Dunajska cesta 20, 1000 Ljubljana) izvedena 20. 7. 2022 ob 10 uri.

Ob tem je bilo ugotovljeno, da izvedene spremembe obeh strateških dokumentov po javni razgrnitvi ne bodo povzročile pomembnih vplivov na okoljske cilje ali spremenile v Okoljskem poročilu podanih ocen vplivov izvedbe OP ESPRA 2021-2027 IN NSNA 2021-2030 na okolje.

Okoljsko poročilo in Dodatek za presojo sprejemljivosti na varovana območja se po javni razgrnitvi zato vsebinsko ne spreminjata.

NON-TECHNICAL SUMMARY

Ministry of Agriculture, Forestry and Food prepared the Operational Programme for implementation of the European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund in Slovenia for the period 2021-2027 (OP EMFAF 2021-2027) and the National Strategic Plan for Developing Aquaculture in Slovenia in the period 2021-2030 (NSPA 2021-2030).

OP EMFAF 2021-2027 is a programming document directing and enabling the co-financing from the European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund – one of key European Structural and Investment Funds. It was developed based on the Regulation (EU) 2021/1060 of the European Parliament and of the Council of 24 June 2021 laying down common provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund Plus, the Cohesion Fund, the Just Transition Fund and the European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund and financial rules for those and for the Asylum, Migration and Integration Fund, the Internal Security Fund and the Instrument for Financial Support for Border Management and Visa Policy (hereinafter: CPR Regulation). It pursues the following policy objectives and Union priorities:

Policy objectives OP EMFAF 2021-2027	EMFAF Union Priorities
A greener, low-carbon transitioning towards a net zero carbon economy and resilient Europe by promoting clean and fair energy transition, green and blue investment, the circular economy, climate change mitigation and adaptation, risk prevention and management	Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources
	Fostering sustainable aquaculture activities and processing and marketing of fishery and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union
	Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed
A Europe closer to citizens by fostering the sustainable and integrated development of all types of territories and local initiatives	Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

NSPA 2021-2030 sets a framework and Union priorities for development of aquaculture as an economic sector in Slovenia for the period 2021-2030. It up-dates NSPA from the previous programming period 2014-2020. Its purpose is to provide fundamental directions, allowing for preservation of the existing aquaculture, as well as for its further development based on sustainable and innovative practices, but also on introduction of new technologies wherever that is acceptable from spatial planning and environmental protection aspects. Job security; preservation and improvement of current production capacities in aquaculture; improvement of its energy efficiency and integration of green energy solutions in the sector; improved cross-sectoral cooperation and cooperation with stakeholders; improved awareness raising on high quality food of consumers – in which local and ecological aquaculture products have a special place – represent key development directions.

Due to the fact, that the implementation of the Programme may have significant effects on the environment, and in accordance with requirements of relevant national legislation, the Strategic Environmental Assessment (SEA) was carried out as a part of the OP EMFAF 2021-2027 and NSPA 2021-2030 preparation. Generally, the purpose of SEA is to integrate the principles of sustainable development, integrity and prevention in the planning and decision-making process in thus to prevent or at least significantly reduce likely significant adverse effects or consequences on the environment and protected areas.

The Environmental Report was prepared throughout the SEA process following the used methodology and in accordance with *Regulation on the Environmental Report and the detailed*

procedure of the Strategic Environmental Assessment for plans and programs implementation effect on the environment (Official Gazette of RS, No. 73/05). Publicly available data and the data provided by the Client and the competent institution were used for preparation of the Environmental Report. For each action the potential impacts (both positive and negative) were described and characterized (i.e. if impacts can direct, indirect etc.) and the cumulative and synergistic effects of the whole program on individual environmental components are estimated. In addition, for actions that may cause significant adverse effects, the expected pressures loads were estimated, as well as the consequences that may arise and how the impacts may associate with characteristics of the area were described.

While NSPA 2021-2030 represents a strategic document, OP EMFAF 2021-2027 represents an operational programming document, enabling the implementation of a significant part of the NSPA 2021-2030. Subsequently, both documents share a significant overlap on the topic of aquaculture. However, due to a more strategic framework of the NSPA 2021-2030, the overlap with OP EMFAF 2021-2027 is only partial. The following two alternatives were discussed in this environmental report:

- ALTERNATIVE A – encompasses those NSPA 2021-2030 measures, which were almost directly transferred into the OP EMFAF 2021-2027, as well as all OP EMFAF 2021-2027 activities included in the current (latest available) version of the OP EMFAF 2021-2027 planned for implementation.
- ALTERNATIVE B – encompasses all measures or activities of the alternative A, as well as all other NSPA 2021-2030 measures, which were not transferred into the OP EMFAF 2021-2027.

With a clear aim to assess the widest possible extent of proposed measures and activities from both strategic documents, this environmental report was based on alternative B. Alternative 0 was otherwise evaluated within evaluation of the environment status development in case that the operational program will not be implemented.

Potential negative and positive impacts were recognized during scoping on the following components of environment: waters, climate change, protected areas, biodiversity, cultural heritage, waste and health. Due to no recognized potential negative and positive impacts, the following components of environment were excluded from further assessment in the environmental report: soil, air, landscape, noise, electromagnetic radiation and light pollution. The reason for their exclusion was based on the defined impacts and evaluation of their scope together with provided characterization – in their case it had been concluded that implementation of the OP EMFAF 2021-2027 and NSPA 2021-2030 will not cause significant impacts on these environmental components.

For remaining environmental components environmental objectives, sub-objectives and indicators for assessing the impacts of OP EMFAF 2021-2027 and NSPA 2021-2030 on set environmental objectives were defined.

Environmental objectives and sub-objectives		Indicators for assessing the impacts of the Programme on environmental objectives
Achieving good status of surface and ground waters and climate	Achieving good status of ground water bodies and climate change adaptation	Chemical and quantity status of ground water bodies
		Trends and projections of ground water infiltration
	Achieving good status of surface water bodies (rivers and lakes) and climate change adaptation	Chemical and ecological status of rivers and lakes
		Trends and projections of medium and low watercourse flows
		Chemical and ecological status of the sea

change adaptation	Achieving good environmental status of the marine waters	Biodiversity (D1)
		Non-indigenous species introduced by human activities (D2)
		Populations of all commercially exploited fish and shellfish (D3)
		Sea-floor integrity (D6)
		Marine litter (D10)
	Reducing negative impacts on water bodies through introduction of green technologies	Number of new aquaculture facilities supported by OP
		The share of ecological production and closed systems in relation to total production in aquaculture
		The number of existing facilities supported by OP, which will introduce new technologies in the field of waste water treatment in order to reduce negative environmental impacts and improve efficiency
Preserved nature	Preserved biodiversity and important nature-protection areas	Area and conservation status of benthic habitat types in the sea
		Number of Non-indigenous species introduced by human activities
		Number of natural values
		Number of protected areas
		Conservation status of water organisms, marine and coastal habitat types and habitat types of inland waters
		Number of projects for the purpose of renewal of exiting aquaculture facilities with potential impact on biodiversity and important nature-protection areas
		Number of projects for the purpose of introduction of non-indigenous species and the number of non-indigenous species proposed in the context of marketing actions
Healthy people and good quality of life	Ensuring a sufficient supply of the population with high-quality and healthy food with the emphasis on local and sustainable supply and self-sufficiency	Production in aquaculture
		Number of projects aimed at: - improving the quality of production, processing and distribution of products from fishery and aquaculture with improved supply to local population - supervision of fishery and aquaculture products - promotion and marketing of products from fishery and aquaculture on local market
		Consumption of fish and fish products per capita with the proportion of the contribution of the Slovenian fishery sector
	Reducing the number of injuries at work	The number of work-related incidents and accidents
		Number of projects to improve conditions for ensuring safety of employees in the sector
	Reducing the risk of poverty and enhancing social integration	Number of employees in the sector
Preserved cultural heritage	Encouragement of the cultural heritage preservation	Number of Programme activities contributing to encouragement of the cultural heritage preservation
		Number of OP supported projects contributing to encouragement of the cultural heritage preservation

While preparing the current (latest available) version of the OP EMFAF 2021-2027 and NSPA 2021-2030, the programming team made sure that both strategic documents took into account and were aligned with other relevant strategic documents, current state of environment and other relevant expert studies, as well as guidelines provided by the responsible environmental authorities during the scoping.

Impacts of OP EMFAF 2021-2027 and NSPA 2021-2030 implementation on relevant environmental objectives were measured through the changes in the criteria that have been set for the achievement of individual environmental objective.

During the preparation of the environmental report, it was identified that implementation of OP EMFAF 2021-2027 and NSPA 2021-2030 implementation will have many positive impacts on all four environmental objectives. Nonetheless, negative impacts on the following environmental objectives were also identified:

- On *"Good status of surface and ground water bodies and climate change adaptation"* due to expected growth of the aquaculture sector and subsequently expected increased localized impacts on use of water, pollution of surface waters, as well as due to planned exceptions in "minimal ecologically acceptable flow (Qes) definition procedure" for aquaculture.
- On *"Preserved nature"* due to expected growth of the aquaculture sector, planned exceptions in "minimal ecologically acceptable flow (Qes) definition procedure" for aquaculture, as well as due to planned closed systems for production of allochthone fish species.

Based on the assessment, in detail presented in chapter 6, the following final assessment about impacts of the implementation of OP EMFAF 2021-2027 and NSPA 2021-2030 on environment:

- Insignificant impact on the environmental objective *"Good status of surface and ground water bodies and climate change adaptation"* due to proposed mitigation measures (score C).
- Insignificant impact on the environmental objective *"Preserved nature"* due to proposed mitigation measures (score C).
- Positive impact on the environmental objective *"Healthy people and good quality of life"* (score A).
- Positive impact on the environmental objective *"Preserved cultural heritage"* (score A).

Based on above conclusions the following mitigation measures were proposed:

- To expand the tasks of already proposed interdisciplinary and cross-sectoral working group in order to address all aspects of climate change adaptation options for the aquaculture sector.
- To take into account recommendations of all expert baseline studies used to develop OP EMFAF 2021-2027 and NSPA 2021-2030 during development of subordinate OP EMFAF 2021-2027 and NSPA 2021-2030 operational and implementation documentation, as well as in the project selection process.
- To limit or guide all works linked to renewal of existing aquaculture facilities with mud extraction.

In light of further enhancement of positive impacts of OP EMFAF 2021-2027 and NSPA 2021-2030, the SEA team also proposed eight recommendations.

Based on all above findings, the final conclusion of the assessment is that impacts of the implementation of OP EMFAF 2021-2027 and NSPA 2021-2030 on environment will be insignificant due to proposed mitigation measures (score C).

To further monitor key components of the environment during the implementation of OP EMFAF 2021-2027 and NSPA 2021-2030 the following indicators are proposed:

- Number of new aquaculture facilities supported by OP EMFAF 2021-2027.
- The number of environmentally modernized aquaculture facilities supported by OP EMFAF 2021-2027.
- The number of aquaculture facilities with ecological production and/or closed systems in relation to total production in aquaculture supported by OP EMFAF 2021-2027.
- The number of projects for the enhancement of the conservation status of species and habitat types of Community interest supported by OP EMFAF 2021-2027.

- The number of interes enlarged or newly formed protected areas supported by OP EMFAF 2021-2027.

Public consultations and public hearing

From 15th June to 22nd July 2022, public consultations were conducted for the Environmental Report and the Appropriate Assessment, together with the OP EMFAF 2021-2027 and the NSPA 2021-2030. Within public consultations the following events were also organized:

- On-line presentation was held via MS Teams channel on 6th July 2022 at 9.00.
- Public hearing was held as an in-person meeting in the House of the EU (Dunajska cesta 20, 1000 Ljubljana) on 20th July 2022 at 10.00.

Based on the results of the public consultations it was established that changes made to OP EMFAF 2021-2027 and the NSPA 2021-2030 will not bring any additional impacts on the environment or cause any changes assessment and conclusions of the Environmental Report and the Appropriate Assessment. Subsequently, no significant changes to Environmental Report and the Appropriate Assessment are needed as a result of the public consultations process.

KAZALO VSEBINE

NE-TEHNIČNI POVZETEK	3
NON-TECHNICAL SUMMARY	8
SEZNAM KRATIC IN POJMOV	16
1 OZADJE PRIPRAVE OKOLJSKEGA POROČILA	18
1.1 Ozadje in namen	18
1.2 Izhodišča za pripravo okoljskega poročila in vsebinjenje	19
1.3 Metoda dela	20
2 PODATKI O OBRAVNAVANEM STRATEŠKEM DOKUMENTU	22
2.1 Namen OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030	22
2.2 Struktura in cilji OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030	23
2.3 Načrtovani ukrepi OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030	25
2.4 Finančni okvir za izvedbo OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030	43
2.5 Odnos do drugih programov in načrtov	44
2.5.1 Mednarodni programski dokumenti	44
2.5.2 Državni programski dokumenti	46
2.6 Potrebe po naravnih virih	49
2.7 Predvidene emisije, odpadki in odpadne vode ter ravnanje z njimi	50
2.8 Pričakovani vplivi načrta	50
2.9 Strokovne podlage in stopnja upoštevanja	50
2.10 Smernice nosilcev urejanja prostora in analiza njihovega upoštevanja	51
2.11 Ugotovitve predhodnih verzij okoljskega poročila in analiza njihovega upoštevanja	51
3 ALTERNATIVE	53
4 VSEBINJENJE	55
5 STANJE OKOLJA	73
5.1 Površinske in podzemne vode	73
5.2 Morsko okolje	76
5.3 Podnebje in podnebne spremembe	86
5.4 Biotska raznovrstnost in habitatni tipi	90
5.5 Zdravje ljudi	97
5.6 Kulturna dediščina	99
5.7 Varstvena, varovana, zavarovana in degradirana območja	100
5.8 Verjeten razvoj stanja okolja, če se načrt ne izvede	103
6 VREDNOTENJE VPLIVOV NAČRTA NA OKOLJSKE CILJE	107
6.1 Okoljski cilji in kazalci	107
6.2 Metodologija in merila za vrednotenje vplivov	112
6.3 Vrednotenje vplivov načrta na okoljske cilje	119
6.3.1 Doseganje dobrega stanja površinskih in podzemnih voda ter prilagajanje na podnebne spremembe	119
6.3.2 Ohranjena narava	132
6.3.3 Zdravi ljudje in kakovostno življenje	144

6.3.4	Celostno ohranjena kulturna dediščina	148
7	POGOJI, OMILITVENI UKREPI IN PRIPOROČILA	152
8	SKLEPNA OCENA	156
9	SPREMLJANJE STANJA OKOLJA	157
10	OPOZORILO O CELOVITOSTI POROČILA	158
11	VIRI IN LITERATURA	162

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Vrsta oz. značaj vpliva operativnega programa na okolje	20
Preglednica 2: Lestvica velikostnih razredov vplivov izvedbe programa na uresničevanje okoljskih ciljev programa	21
Preglednica 3: Kazalniki učinka	42
Preglednica 4: Kazalniki rezultata	42
Preglednica 5: Finančni okvir programa ESPRA, ki vključuje tehnično pomoč v skladu s členom 30(4)	43
Preglednica 6: obravnavane alternative za izvedbo OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030	53
Preglednica 7: Vsebinjenje – Pregled pričakovanih vplivov izvajanja aktivnosti OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na posamezne dele okolja	56
Preglednica 8: Vsebinjenje – opis možnih pomembnih vplivov izvedbe aktivnosti OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na posamezne dele okolja in odločitev glede nadaljnje presoje	66
Preglednica 9: Kazalci za presojo Biotske raznovrstnosti (D1) v morskem okolju	77
Preglednica 10: Pregled dejavnosti, ki povzročajo fizične izgube morskega dna v morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije, in ocena površin na katerih potekajo [3].	82
Preglednica 11: Pregled dejavnosti, ki povzročajo fizične motnje morskega dna v morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije, in ocena velikosti površin, na katerih potekajo.	82
Preglednica 12: Predvideno stanje okolja, če se operativni program ne bi izvedel	104
Preglednica 13: Izbrani okoljski cilji z naborom kazalcev in njihovo utemeljitvijo	107
Preglednica 14: Vrsta oz. značaj vpliva OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030	112
Preglednica 15: Lestvica velikostnih razredov vplivov izvedbe programa na uresničevanje okoljskih ciljev programa	113
Preglednica 16: Okoljski cilji in podcilji s kazalci in merili vrednotenja	114
Preglednica 17: Pregled kazalcev stanja okolja in vrednotenja za okoljski cilj »Doseganje dobrega stanja površinskih in podzemnih voda ter prilagajanje na podnebne spremembe«	119
Preglednica 18: Pregled kazalcev stanja okolja in vrednotenja za okoljski cilj »Ohranjena narava«	132
Preglednica 19: Pregled kazalcev stanja okolja in vrednotenja za okoljski cilj »Zdravi ljudje in kakovostno življenje«	144
Preglednica 20: Pregled kazalcev stanja okolja in vrednotenja za okoljski cilj »Celostno ohranjena kulturna dediščina«	148
Preglednica 21: Omilitveni ukrepi	152
Preglednica 22: Spremljanje stanja okolja pri izvedbi OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030	157

KAZALO SLIK

Slika 1. Razvrstitev vodnih teles površinskih voda v razrede ekološkega stanja za obdobje 2016-2019 glede na tip vodnih teles (MOP, 2020).	73
--	----

Slika 2. Število in delež vodnih teles površinskih voda po porečjih v vsaj dobrem oziroma zmernem ali slabšem razredu ekološkega stanja za obdobje 2016-2019 (MOP, 2020).	74
Slika 3. Primerjava razvrstitve vodnih teles v razrede ekološkega stanja glede na število in delež vodnih teles v posameznem razredu ekološkega stanja za obdobji 2016-2019 (za namen NUV III) in 2009-2015 (za namen NUV II) (MOP, 2020).	74
Slika 4. Kemijsko stanje podzemne vode z ravno zaupanja za obdobje tretjega načrta upravljanja 2022 – 2027 ter statistično značilni dolgoročni trendi parametrov (ARSO, GURS, 2021).	75
Slika 5. Razmerja med razpoložljivo količino podzemne vode in črpanimi količinami podzemne vode v letu 2017 (MOP, 2020).	76
Slika 6: Kumulativno naraščanje števila tujerodnih vrst po petletnih intervalih v zadnjih štiridesetih letih v slovenskem delu Jadrana [MOP, 2019].	79
Slika 7. Trend srednjih pretokov v Sloveniji (ARSO, 2019).	87
Slika 8. Relativna sprememba srednjih letnih pretokov v treh projekcijskih obdobjih glede na obdobje 1981-2010 in pripadajoča zanesljivost sprememb za scenarija PCP4.5 in RCP8.5 (ARSO, 2019).	88
Slika 9. Trend malih pretokov v Sloveniji za obdobje 1961-2013 (ARSO, 2019).	88
Slika 10. Relativna sprememba malih srednjih letnih pretokov v treh projekcijskih obdobjih glede na obdobje 1981-2010 in pripadajoča zanesljivost sprememb za scenarija PCP4.5 in RCP8.5 (ARSO, 2019).	89
Slika 11. Spremembe povprečnega letnega napajanja podzemne vode za tri projekcijska obdobja in dva scenarija izpustov RCP4.5 in RCP8.5 glede na primerjalno obdobje 1981-2010 (ARSO, 2019).	89
Slika 12: Stanje ohranjenosti kvalifikacijskih vrst, razvrščenih po deblih v letu 2019.	90
Slika 13: Ocenjena gostota populacije delfinov (število/km ²) z označenim trendom upadanja.	94
Slika 14: Stanje ohranjenosti kvalifikacijskih HT razvrščenih po skupinah v letu 2019.	96
Slika 15: Kakovost celinskih kopalnih voda po kriterijih kopalne direktive v obdobju 2004-2020 (ARSO, 2020).	98
Slika 16: Kakovost kopalnih voda obalnega morja po kriterijih kopalne direktive v obdobju 2004-2020 (ARSO, 2019).	98
Slika 17. Število prijavljenih poškodb pri delu na področju ribolova in gojenja rib za zadnjih deset let (NIJZ, 2020).	99
Slika 18. Masa vzrejenih vodnih organizmov v akvakulturi v Sloveniji (SiStat, 2020).	124
Slika 19. Masa vzrejenih organizmov v letu 2019 glede na vrsto organizmov (SiStat, 2020). Podatek o masi vzrejenih organizmov z praznimi stolpci je statistično zaupen.	124
Slika 20. Odseki vodotokov glede na primernost za akvakulturo (Aquarius, 2020).	128
Slika 21. Potencialna območja za rabo podzemne vode za namene akvakulture (NSNA, GeoZS, 2021).	129
Slika 22. Proizvodnje zmogljivosti akvakulturnih objektov v Sloveniji. Od leta 2012 naprej je podatek o proizvodnih zmogljivostih Kletk za vzrejo morskih rib statistično zaupen (SiStat, 2020).	129

PRILOGE

Priloga 1: Dodatek k okoljskemu poročilu za presojo sprejemljivosti vplivov izvedbe Nacionalnega strateškega načrta za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021–2030) ter Operativnega programa za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v RS za obdobje 2021–2027 na varovana območja narave

Priloga 2: Kartografski prikazi Varstvenih, varovanih, zavarovanih in degradiranih območij

Priloga 3: Poročilo o izvedeni javni razgrnitvi in javni obravnavi

SEZNAM KRATIC IN POJMOV

ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
CLLD	lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (angl. Community-Led Local Development)
CRA	centralni register objektov akvakulture in komercialnih ribnikov
D1-11	deskriptorji
EGS	Evropska gospodarska skupnost
EK	Evropska komisija
EKSRP	Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
EMS	elektromagnetno sevanje
ES	Evropska skupnost
ESI	Evropski socialni sklad
ESPRA	Evropski sklad za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo
EU	Evropska unija
EUSAIR/JJMS	European Union Strategy for the Adriatic and Ionian Region / Jadransko-Jonska strategija
FAO	Organizacija združenih narodov za prehrano in kmetijstvo
FTE	polni delovni čas (angl. Full-time equivalent)
IKT	informacijsko-komunikacijska tehnologija
LAS	lokalna akcijska skupina
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MSP	mala in srednja podjetja
NSNA 2021-2030	Nacionalni strateški načrt za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021-2030
NUMO	Načrt upravljanja morskega okolja
NUV	Načrt upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja
OAS	Obalna akcijska skupina
OP	Okoljsko poročilo
OP ESPRA 2021-2027	Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo Republiki Sloveniji za obdobje 2021-2027
OPN	občinski prostorski načrt
PN	prednostna naloga
SC	specifični cilj
RS	Republika Slovenija
SRP	skupna ribiška politika
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
TP	tehnična pomoč
UVHVVR	Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin
URSP	Uprava Republike Slovenije za pomorstvo
VTPodV	vodno telo podzemnih voda
VTPV	vodno telo površinskih voda
ZZRS	Zavod za ribištvo Slovenije

Akvakultura	je panoga, ki zajema vse oblike gojenja vodnih organizmov, od alg do vretenčarjev. Slovenski sektor akvakulture zajema vzrejo sladkovodnih in morskih organizmov. V okviru sladkovodne akvakulture se zaenkrat vzrejajo le ribe, v morju tudi mehkužci. Glede ambienta akvakulturo torej delimo na sladkovodno in morsko (marikulturo). Sladkovodno glede na temperaturo vode oz. vrste rib delimo na hladnovodno in toplovodno, glede na intenzivnost pa na intenzivno, polintenzivno in ekstenzivno.
Aktivno ribiško plovilo	je plovilo, ki je v obravnavanem obdobju predložilo vsaj en ladijski dnevnik.
Celostna pomorska politika	pomeni politiko Unije, katere cilj je spodbujanje usklajenega in doslednega odločanja, da se s skladnimi pomorskimi politikami in ustreznim mednarodnim sodelovanjem čim bolj povečajo trajnostni razvoj, gospodarska rast in socialna kohezija držav članic ter zlasti obalnih, otoških in najbolj oddaljenih regij v Uniji ter pomorskih sektorjev.
Gospodarski ribolov	je ribolov, ki se izvaja na podlagi veljavnega dovoljenja za gospodarski ribolov in posebnega dovoljenja za gospodarski ribolov.
Kazalci stanja okolja	so podatki o stanju okolja ali njegovih delov o določeni lastnosti ali razvoju pomembnega pojava v okolju, ki so določeni v poročilu o okolju v Republiki Sloveniji, ki je pripravljeno v skladu s predpisi s področja varstva okolja, in drugi javno dostopni kazalci stanja okolja ter drugi kazalci stanja okolja, ki so opredeljeni na podlagi analize okoljskih izhodišč.
Mali priobalni ribolov	predstavljajo ribiška plovila, katerih skupna dolžina ne presega 12 metrov in ki ne uporabljajo vlečnega orodja: vlečne mreže z gredjo, pridnene vlečne mreže s širilkami, pridnene vlečne mreže za vleko v paru, pelagične vlečne mreže s širilkami, pelagične vlečne mreže za vleko v paru, dvojne vlečne mreže s širilkami.
Naključni ulov / prilov	je nenačrtovan naključen ulov ne-ciljnih vrst, ki se ujamejo v mrežo.
Neželeni ulov / zavržek	je ulov, ki se vrne v morje. Razlogi za zavržek so na primer: vrste niso komercialne, velikost organizmov ni komercialna, velikost organizmov ni legalna, organizmi so poškodovani, ulov je bil preobil.
Okoljski cilji	so prevzete obveznosti, določene v ratificiranih mednarodnih pogodbah ali predpisih Evropske unije, ki se nanašajo zlasti na povzročanje čezmejnih vplivov na okolje ter globalno onesnaževanje, in varstveni cilji na območjih s posebnim pravnim režimom, ki vključujejo usmeritve, izhodišča, omejitve in prepovedi zaradi varstva okolja, ohranjanja narave, varstva naravnih virov ali kulturne dediščine. Okoljski cilji so tudi drugi cilji, opredeljeni v okoljskih izhodiščih, programih in načrtih s področja varstva okolja, dokumentih s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in v drugih pravnih aktih zaradi uresničevanja načel varstva okolja ali trajnostnega razvoja.
Okoljski cilji programa	so okoljski cilji, ki se nanašajo na program in ustrezajo značilnostim okolja na območju oz. področju plana.
Osutek plana	je faza v pripravi plana, kjer je plan pripravljen do tiste stopnje določenosti, ki omogoča presojo njegovih vplivov na okolje na podlagi okoljskega poročila.
Poseg v vode	je poseg v okolje, ki se nanaša na splošno ali posebno rabo voda, na izvajanje javnih služb po Zakonu o vodah in na onesnaževanje voda.
Proizvodi iz akvakulture	so vodni organizmi v kateri koli fazi njihovega življenjskega cikla, pridobljeni s kakršno koli dejavnostjo ribogojstva, ali proizvodi iz njih.
Ribič	je vsaka oseba, ki opravlja dejavnosti gospodarskega ribolova.
Ribiško plovilo	je katero koli plovilo, ki je opremljeno za gospodarsko izkoriščanje morskih bioloških virov.
Ribolovno orodje	je orodje, s katerim se izvajata gospodarski ribolov in ribolov za znanstvene, raziskovalne in izobraževalne namene.
Stalež	je morski biološki vir, ki je prisoten na zadevnem območju upravljanja.
Ukrep	je sklop operacij.
Vpliv izvedbe programa	je takšno delovanje izvedbe programa na okolje, da se okolje zaradi tega spreminja oz. naravni procesi v njem potekajo drugače, kot bi sicer.

1 OZADJE PRIPRAVE OKOLJSKEGA POROČILA

1.1 OZADJE IN NAMEN

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je pripravilo Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo Republiki Sloveniji za obdobje 2021-2027 (v nadaljevanju: OP ESPRA 2021-2027) in Nacionalni strateški načrt za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021-2030 (v nadaljevanju: NSNA 2021-2030).

OP ESPRA 2021-2027 je programski dokument, ki je namenjen črpanju sredstev iz Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo in je eden od evropskih strukturnih in investicijskih skladov. Pripravljen je na podlagi Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko. Trenutno sta oba zakonodajna predloga v procesu usklajevanja med Evropskim parlamentom, Svetom in Evropsko komisijo. Sprejetje uredb se pričakuje v prvi polovici leta 2022.

Hkrati s pripravo OP ESPRA 2021-2027 se bo posodobil tudi Nacionalni strateški načrt za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2014-2020 (NSNA 2014-2020), ki je bil pripravljen na podlagi 34. člena *Uredbe 1303/2013/EU* v letu 2013. Vlada Republike Slovenije ga je potrdila dne 30. 1. 2014. Temeljna usmeritev načrta je bilo usmerjanje razvoja akvakulture proti okoljsko sprejemljivi, ekonomsko upravičeni in socialno ter demografsko stabilni akvakulturi, z uvajanjem novosti in spoznanj ob upoštevanju dobrih gojitvenih pogojev, s čemer se zagotavlja tudi trajnostna akvakultura.

V skladu s 40. členom *Zakona o varovanju okolja (Uradni list RS, št. 39/06, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg in 84/18 – ZIURKOE)* se celovita presoja vplivov na okolje (CPVO) izvede za načrte s področja ribištva in industrije. Okoljska presoja v skladu z *Direktivo 2001/42/ES* med drugim vključuje tudi presojo vplivov glede na potrebe po blažitvi podnebnih sprememb. Obvezen sestavni del CPVO-ja pa je tudi dodatek s presojo sprejemljivosti vplivov izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-202 na varovana območja narave skladno s 101. členom *Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg in 31/18)* in *Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10 in 3/11)*.

Izdelava okoljskega poročila in presoje sprejemljivosti vplivov na varovana območja narave bo tesno povezana oz. prepletena s postopkom priprave OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030. Okoljsko poročilo mora zagotoviti neodvisen pogled glede varovanja okolja v okviru priprave obeh programskih dokumentov. Tako bo priprava predmetne okoljske presoje potekala sočasno s pripravo posameznih poglavij OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ob upoštevanju celovitosti in narave nastajanja celotnih dokumentov.

V postopku CPVO se skladno z določbami *ZVO-1, Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg in 31/18; v nadaljnjem besedilu: ZON)* in *Uredbe o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05; v nadaljnjem besedilu: Uredba CPVO)* ugotovijo in ocenijo vplivi na okolje ter vključenost zahtev varstva okolja, ohranjanja narave, varstva človekovega zdravja in kulturne dediščine v oba strateška dokumenta. V ta namen se izdela okoljsko poročilo, v katerem se opredelijo, opišejo in ovrednotijo vplivi izvedbe obeh strateških dokumentov na okolje in

možne alternative, ob upoštevanju ciljev in geografskih značilnosti območja, na katero se oba dokumenta nanašata.

Namen predmetnega dokumenta, je ugotavljanje in ocenjevanje vplivov, ki temelji na razpoložljivih gradivih in že izdelanih strokovnih mnenjih in ocenah. Na njihovi podlagi je izvedeno vsebinjenje za vse segmente okolja po posameznih vsebinskih področjih OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030. To predstavlja izhodišče za izdelavo osnutka Okoljskega poročila za OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030.

1.2 IZHODIŠČA ZA PRIPRAVO OKOLJSKEGA POROČILA IN VSEBINJENJE

Izhodišča za pripravo okoljskega poročila (v nadaljevanju OP) so pravni režimi, omejitve, okviri, pogoji ter druge podlage za doseganje okoljskih ciljev na področju varstva okolja, ohranjanja narave, varstva naravnih virov in kulturne dediščine, ki so v skladu s predpisi s področja varstva okolja določene kot obvezna podlaga za pripravo načrtov. V okviru priprave predmetnega okoljskega poročila okoljska izhodišča izhajajo iz:

- nacionalnih zakonov in na njihovi podlagi izdanih podzakonskih aktov;
- državnih ali občinskih prostorskih in drugih aktov;
- strateških dokumentov na državni in lokalni ravni;
- pridobljenih prvih mnenj nosilcev urejanja prostora;
- preteklih in sedanjih problemov na obravnavanem območju.

V februarju 2021 je bil skladno z zahtevami naročnika pripravljen dokument Izhodišča za pripravo okoljskega poročila za ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030, ki vsebuje t.i. vsebinjenje oz. »scoping« - to je korak v procesu Celovite presoje vplivov na okolje, v katerem se prepoznajo pomembne vsebine in definira obseg okoljskega poročila (npr. kateri posegi/ukrepi imajo pomemben vpliv, kakšen je obseg obravnavanega območja, podatkovni viri in metodologije, itd.), opredelijo pričakovani pomembni vplivi načrta, poda predlog okoljskih ciljev in kazalcev ter metodologije in vrednotenja vplivov načrta na okoljske cilje.

Velikost (majhen/velik) in značaj (pozitiven/negativen) vpliva na okolje (npr. vodo, naravo, kulturno dediščino) in/ali elemente okolja (npr. zrak, hrup, ravnanje z odpadki) so bili prikazani z naslednjimi oznakami:

++	večji pozitiven vpliv
+	manjši (tudi posreden) pozitiven vpliv
0	ni vpliva oz. zelo omejen vpliv
-	manjši negativen vpliv
--	večji negativen vpliv

V skladu z zgoraj postavljenimi merili (glede na obseg in lastnost vpliva) se v nadaljevanju okoljskega poročila obravnava zgolj tiste vplive, za katere je bil prepoznan negativen (- in --) ali večji pozitiven (++) vpliv. Pri ukrepih kjer je bil prepoznan manjši pozitiven vpliv (+) se v okviru CPVO obravnava le tiste segmente okolje, kjer je prepoznan pomemben pozitiven kumulativen vpliv, za vse ostale segmente okolja pa išče morebitna priporočila, kako prepoznane pozitivne vplive še okrepiti oz. povečati.

Dokument je bil predstavljen tekom t.i. »odprtega vsebinjenja« na spletni delavnici organizirani preko spletne platforme Microsoft Teams 04. 03. 2021. Delavnici je sledila še serija dopisnih usklajevalnih sestankov po telefonu in elektronski pošti. Vse podane pripombe so bile upoštevane v dopolnjenih Izhodiščih za pripravo okoljskega poročila za ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 z dne 8. 4. 2021.

1.3 METODA DELA

Za potrebe priprave OP so uporabljeni javno dostopni podatki ter posredovani podatki s strani naročnika in pristojnih institucij. Opis OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 je narejen glede na posredovani osnutek obeh dokumentov z dne 3. oz. 16. februar 2022, kjer so opredeljene glavne značilnosti predvidenega programa in odnos do drugih ustreznih programov.

Stanje okolja, kjer so opredeljene ključne značilnosti in problemi, ki izhajajo iz navedenega (obstoječe obremenitve), je podrobneje opisano za tiste dele okolja, kjer so bili pričakovani potencialni negativni vplivi izvedbe programa. Narejen je pregled pravnih režimov na varovanih območjih. Na podlagi pridobljenih podatkov je bil pripravljen pregled izvajanja posameznih aktivnosti, ki jih program obravnava, in njihovega vpliva na okolje.

Ugotovljeni vplivi iz faze vsebinjenja oz. »scopinga« so bili v fazi vrednotenja natančneje opredeljeni tako, da jim je bila določena vrsta oz. značaj vpliva v skladu z *Uredbo o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje* (Ur. l. RS, št. 73/05).

Preglednica 1: Vrsta oz. značaj vpliva operativnega programa na okolje

VRSTA OZ. ZNAČAJ VPLIVA	OPIS
Neposredni vpliv	Ugotavlja se, če se s planom načrtuje poseg v okolje, ki neposredno vpliva na izbrana merila vrednotenja. Ugotovljeno območje neposrednega vpliva izhaja iz ugotovitev na terenu, podrobnejših podatkov o izvedbi posega v okolje in iz drugih dejanskih okoliščin.
Daljinski vpliv	Ugotavlja se, če se s planom načrtuje poseg v okolje z vplivi, ki so posledica izvedbe plana in se zgodijo oddaljeno od posega v okolje.
Kumulativni vpliv	Ugotavlja se, če se s planom načrtuje poseg v okolje, ki zanemarljivo vpliva na izbrana merila vrednotenja, ima pa skupaj z obstoječimi posegi v okolje ali s posegi, ki so načrtovani ali se izvajajo na podlagi drugih načrtov, velik vpliv na izbrana merila vrednotenja, ali kadar ima več posameznih za okolje zanemarljivih vplivov istega posega ali več posegov istega plana vpliv, katerega učinki na izbrana merila vrednotenja niso zanemarljivi.
Sinergijski vpliv	Ugotavlja se, če se s planom načrtuje poseg v okolje z vplivi, ki so v celoti večji od vsote posameznih vplivov.
Čezmejni vpliv	Ugotavlja se, če se s planom načrtuje poseg v okolje, ki bistveno vpliva na stanje okolja v drugi državi.
Trajanje vpliva	Začasni vpliv: predstavlja vpliv začasne narave. Kratkoročni vpliv: je vpliv, ki preneha vplivati na izbrane kazalce stanja okolja v petih (5) letih od začetka vplivanja. Srednjeročni vpliv: je vpliv, ki preneha vplivati na izbrane kazalce stanja okolja med petimi (5) in desetimi (10) leti od začetka vplivanja. Dolgoročni vpliv: je vpliv, ki ne preneha vplivati na izbrane kazalce stanja okolja v desetih (10) letih od začetka vplivanja. Trajni vpliv: predstavlja vpliv, ki pusti trajne posledice.

Vir: *Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje* (Ur. l. RS, št. 73/05).

Vplivi na doseganje okoljskih ciljev so bili ocenjeni na podlagi obsega sprememb posameznih kazalcev stanja okolja, stopnje upoštevanja varstvenih ciljev oziroma drugih meril vrednotenja, glede na stanje okolja ali njegovih delov, varstvo naravnih virov, varstvo naravnih vrednot, ohranjanje biotske raznovrstnosti, značilnosti prebivalstva in zdravje ljudi.

Metodologija vrednotenja in velikostni razredi vplivov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na doseganje okoljskih ciljev so določeni na podlagi *Uredbe o okoljskem poročilu in podrobnejšem*

postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05) in imajo oznake od A do E z razredom X za primer, ko vplivov ni mogoče oceniti.

Preglednica 2: Lestvica velikostnih razredov vplivov izvedbe programa na uresničevanje okoljskih ciljev programa

RAZRED UČINKA	OPREDELITEV RAZREDA UČINKA
A	Ni vpliva oziroma je lahko pozitiven
B	Nebistven vpliv
C	Nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov
D	Bistven vpliv
E	Uničujoč vpliv
X	Ugotavljanje vpliva ni mogoče

Podrobnejša merila vrednotenja vplivov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na posamezne okoljske cilje so predstavljena v Poglavju »6.2 Metodologija in merila za vrednotenje vplivov«.

Če se ocene za katerokoli posledico izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 uvrstijo v velikostni razred A ali B, so vplivi predmetnega načrta sprejemljivi. Če se ocene za katerokoli posledico izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 uvrstijo v velikostni razred C, so vplivi predmetnega načrta sprejemljivi zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov. Če se ocene za katerokoli vpliv izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na okoljske cilje uvrstijo v velikostni razred D ali E ali če ugotavljanje vpliva ni mogoče, so vplivi izvedbe predvidenih posegov na uresničevanje okoljskih ciljev nesprejemljivi.

Za okoljske cilje, za katere je vpliv OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ocenjen z D, vendar je prav tako ocenjeno, da obstajajo omilitveni ukrepi, ki jih OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne vključujeta, vendar bi lahko vpliv omilili do te mere, da bi imela slednja značilnosti nebistvenega vpliva, je podana ocena C (vpliv je nebistven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov). Uredba v 12. členu navaja, da je treba, če se zaradi izvedbe programa ugotovijo bistveni ali uničujoči vplivi (oceni D in E), preveriti, ali jih je mogoče z omilitvenimi ukrepi omiliti do te mere, da postanejo sprejemljivi. V primeru neupoštevanja oziroma ne izvedbe podanih omilitvenih ukrepov se smatra, da je vpliv bistven in zanj velja ocena D.

Podani omilitveni ukrepi so obrazloženi, časovno in krajevno določeni, določen pa je tudi nosilec omilitvenega ukrepa.

Opredeljeno je spremljanje stanja in vplivov izvedbe programa na okolje. Za spremljanje stanja je predlagano spremljanje stanja kazalcev, v okviru katerega so predlagani nosilec spremljanja, način spremljanja, obdobje in pogostost ter vir podatkov o kazalcu.

2 PODATKI O OBRAVNAVANEM STRATEŠKEM DOKUMENTU

IME STRATEŠKEGA DOKUMENTA	Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v Republiki Sloveniji za obdobje 2021–2027 in Nacionalni strateški načrt za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021–2027 (v nadaljevanju OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030) Obravnavana verzija strateškega dokumenta: • OP ESPRA 2021-2027 – osnutek datiran 3. februar 2022 • NSNA 2021-2030 – osnutek datiran 16. februar 2022
PRIPRAVLJAVEC STRATEŠKEGA DOKUMENTA	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
PREDVIDENO OBDOBJE IZVAJANJA	2021-2029
OBMOČJE STRATEŠKEGA DOKUMENTA	Republika Slovenija
NASLOVLJENA VSEBINSKA PODROČJA	Morski gospodarski ribolov Akvakultura (sladkovodna akvakultura in marikultura) Predelave rib in drugih vodnih organizmov Izboljšanje delovnih pogojev v sektorju Raziskave in izobraževanje Trženje proizvodov iz ribištva in akvakulture

2.1 NAMEN OP ESPRA 2021-2027 IN NSNA 2021-2030

NSNA 2021-2030 postavlja okvir in prednostne naloge za razvoj akvakulture kot gospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji v obdobju 2021-2030. Z njim se posodablja načrt iz predhodnega programskega obdobja 2014-2020. Podlaga za pripravo in sprejetje načrta so *Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko, Uredba (EU) 2021/1139 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. julija 2021 o vzpostavitvi Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter spremembi Uredbe (EU) 2017/1004 in 34. člen Uredbe (EU) št. 1380/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o skupni ribiški politiki z dne 11. decembra 2013 (v nadaljnjem besedilu: Uredba 1380/2013/ES).*

Namen načrta je podati temeljne usmeritve, ki bodo omogočile ohranjanje obstoječe ter nadaljnji razvoj sektorja akvakulture s posodobitvijo, prilagoditvijo in diverzifikacijo že obstoječih obratov akvakulture ter spodbujanje novih na okolju sprejemljivih in inovativnih pristopov, z uvajanjem novih tehnologij, kjer bi bilo to sprejemljivo z vidika prostorskih in okoljskih zahtev.

Ključno vodilo je ohranjanje delovnih mest ter ohranjanje in povečanje produktivne zmogljivosti v akvakulturi kot tudi izboljšanje učinkovitosti rabe obnovljivih virov energije v akvakulturi. Hkrati pa krepi sodelovanje med deležniki in jim omogočiti pridobivanje novih znanj. Pomembno je tudi ozaveščanje potrošnikov o pomenu zdrave prehrane za zdravje, kjer imajo prav proizvodi iz akvakulture pomembno mesto, posebej lokalno in ekološko pridelani.

Te dejavnosti se bodo lahko konkretno podpirale v okviru *Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v obdobju 2021-2027* (v nadaljnjem besedilu: *ESPRA 2021-2027*). Skladno s 34. členom *Uredbe 1380/2013/ES* je načrt pogoj in podlaga za izbor ter izvajanje ukrepov, ki jih dopušča *Uredba Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo* predvsem na drugi prednostni nalogi »*Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture*« ter v povezavi s tretjo prednostno nalogo »*Omogočanje rasti trajnostnega modrega gospodarstva ter spodbujanje razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih*«. Zato načrt služi tudi kot podlaga za pripravo Operativnega programa za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v obdobju 2021-2027 (v nadaljevanju: *OP ESPRA 2021-2027*).

OP ESPRA 2021-2027 predstavlja operativni program, ki spodbuja izvajanje skupne ribiške politike in celostne pomorske politike ter podpira razvoj ribiškega sektorja v RS v smeri konkurenčnega in trajnostnega razvoja. Zasleduje naslednje ciljne politike in njihove prednostne naloge:

Ciljna politika OP ESPRA 2021-2027	Prednostna naloga ESPRA
Bolj zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj	Spodbujanje trajnostnega ribištva in ohranjanje vodnih bioloških virov
	Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture ter s tem prispevanje k prehranski varnosti v Uniji
	Krepitev mednarodnega upravljanja oceanov ter omogočanje varnih, zaščitanih, čistih in trajnostno upravljanj morij in oceanov
Evropa, ki je bližje državljanom in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja mest, podeželja in obalnih območij ter lokalnih pobud	Omogočanje rasti trajnostnega modrega gospodarstva v obalnih, otoških in celinskih regijah ter spodbujanje razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti

2.2 STRUKTURA IN CILJI OP ESPRA 2021-2027 IN NSNA 2021-2030

Širše gledano se NSNA 2021-2030 pri določanju možnosti in ciljev skoraj v celoti navezuje na okvir, ki je bil postavljen že v preteklem načrtovalskem obdobju (2014-2020). Čeprav vsi takrat konkretno zastavljeni cilji niso bili v celoti doseženi, se za nekatere ocenjuje, da bi se lahko dosegli še v obdobju do leta 2030. Marsikaj bo seveda odvisno tudi od pomoči in uspešnosti države pri ustvarjanju primernih pogojev in ukrepov kot tudi širših ekonomskih, tržnih in socialnih razmer, pa tudi od ekonomske sposobnosti in pripravljenosti sektorja za vlaganja v akvakulturo, kar se je izkazalo kot ključen dejavnik za uspešno doseganje zastavljenih ciljev. Razvoj sektorja je treba postaviti tudi v širši okvir razvoja trajnostne Evrope 2030, ki vključuje cilje Zelenega dogovora, Strategije za biodiverziteteto 2030 in Strategije od vil do vilic.

Posledično NSNA 2021-2030 sledi ciljem razvoja akvakulture v odnosu do ključnih področij, ki jih navajajo Strateške smernice EU akvakulture 2021-2030 – ta pa so:

- Upravni postopki,
- Prostorsko načrtovanje in dostopanje do voda,
- Informacije potrošniku ter organiziranost sektorja,
- Javno zdravje, zdravje in dobrobit živali, okoljska učinkovitost,
- Podnebne spremembe,
- Inovacije,
- Vključevanje akvakulture v lokalno gospodarstvo,
- Zbiranje in spremljanje podatkov.

Za dosego postavljenih splošnih ciljev v smislu ohranitve in večje proizvodnje v akvakulturi, večje porabe proizvodov iz akvakulture ter samooskrbe z njimi ter tudi konkretnih pričakovanj v posameznih sektorjih po izboljšanju in dvigu proizvodnje bo treba sprejeti nekatere ukrepe, ki bodo zagotovili splošne pogoje za delujoči sektor in morebitne nove vlagatelje, da bodo pripravljeni za vlaganja v dejavnost akvakulture. Tem bo treba pri posameznih operacijah, predvsem pri naložbah pomagati tudi konkretno z nepovratnimi sredstvi. Ta naj bi bila na razpolago v okviru Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo za obdobje 2021-2027. Proračunska sredstva za ta namen zaenkrat niso predvidena, razen za sofinanciranje zavarovalnih premij, zaradi škod v akvakulturi.

Posledično NSNA 2021-2030 predvideva zagotavljanje spodbud za področje akvakulture v tem programskem obdobju predvsem iz Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulture za obdobje 2021-2027.

OP ESPRA 2021-2027 obsega 4 prednostne naloge, znotraj katerih se bodo zasledovali specifični cilji in posamezni izbrani ukrepi, predstavljeni v nadaljevanju.

Prednostna naloga	Specifični cilj
<u>Prednostna naloga 1:</u> SPODBUJANJE TRAJNOSTNEGA RIBIŠTVA IN OHRANJANJE VODNIH BIOLOŠKIH VIROV	1.1. Krepitev ekonomsko, socialno in okoljsko trajnostnih ribolovnih dejavnosti
	1.2. Povečanje energetske učinkovitosti in zmanjšanje emisij CO ₂ z zamenjavo ali posodobitvijo motorjev ribiških plovil
	1.3. Spodbujanje prilagajanja ribolovnih zmogljivosti ribolovnim možnostim v primerih trajnega prenehanja ribolovne dejavnosti in prispevanje k primernemu življenjskemu standardu v primerih začasnega prenehanja ribolovnih dejavnosti
	1.4. Spodbujanje učinkovitega nadzora in izvrševanja ribištva, vključno z bojem proti nezakonitemu, neprijavljenemu in ne-reguliranemu ribolovu, ter pridobivanja zanesljivih podatkov za odločanje, temelječe na znanju
	1.6. Prispevanje k varstvu in obnavljanju vodne biotske raznovrstnosti in ekosistemov
<u>Prednostna naloga 2:</u> SPODBUJANJE TRAJNOSTNIH DEJAVNOSTI AKVAKULTURE TER PREDELAVE IN TRŽENJA RIBIŠKIH PROIZVODOV IN PROIZVODOV IZ AKVAKULTURE	2.1. Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture in zlasti povečevanje konkurenčnosti akvakulturne proizvodnje, pri čemer se hkrati zagotavlja, da so dejavnosti akvakulture dolgoročno okoljsko trajnostne
	2.2. Spodbujanje trženja, kakovosti ter dodane vrednosti ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture ter predelave teh proizvodov
<u>Prednostna naloga 3:</u> OMOGOČANJE RASTI TRAJNOSTNEGA MODREGA GOSPODARSTVA TER SPODBUJANJE RAZVOJA RIBIŠKIH IN AKVAKULTURNIH SKUPNOSTI NA OBALNIH IN CELINSKIH OBMOČJIH	3.1. Intervencije, ki prispevajo k omogočanju trajnostnega modrega gospodarstva v obalnih, otoških in celinskih regijah ter spodbujanju trajnostnega razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti
<u>Prednostna naloga 4:</u> KREPITEV MEDNARODNEGA UPRAVLJANJA OCEANOV TER OMOGOČANJE VARNIH, ZAŠČITENIH, ČISTIH IN TRAJNOSTNO UPRAVLJANIH MORIJ IN OCEANOV	4.1. Intervencije, ki prispevajo h krepitvi mednarodnega upravljanja oceanov ter trajnostnega upravljanja morij in oceanov prek širjenja znanja o morju ter spodbujanja pomorskega nadzora in/ali sodelovanja obalnih straž

2.3 NAČRTOVANI UKREPI OP ESPRA 2021-2027 IN NSNA 2021-2030

NSNA 2021-2030 predvideva izvedbo naslednjih načrtovanih ukrepov:

Cilji in spodbude	Ključno področje	Cilji z opisom aktivnosti oz. ukrepov
MOŽNOSTI IN CILJI RAZVOJA AKVAKULTURE DO LETA 2030 – oz. splošni ukrepi NSNA 2021-2030	Upravni postopki	Z vidika krajšanja upravnih postopkov je bil že v perspektivi 2014-2020 narejen korak naprej. Pričakujemo, da se bodo postopki pridobivanja upravnih dovoljenj zaradi ukrepov in predpisov v Sloveniji krajšali, vključno z podeljevanjem vodnih dovoljenj. Je pa v postopek pridobivanja dovoljenj za akvakulturo vključenih različno število upravnih organov, kar je odvisno od vrste, velikosti, tehnologije in mesta postavitve akvakulture. Zato je lahko čas pridobivanja dovoljenj od nekaj mesecev do 2 dveh let. Tudi stroški so odvisni od več dejavnikov in zahtevanih študij ter presoj, vendar ti niso taki, da bi odvrgli morebitne resne investitorje. Pričakujemo, da bo v obdobju 2021-2030 izdanih 20 novih dovoljenj za akvakulturo. V postopku priprave Strategije digitalne transformacije gospodarstva je bil v začetku leta 2020 izhodiščno pripravljen pregled realizacije Digitalne Slovenije 2020, ki je služil kot osnovna podlaga za pripravo nove strategije. Na osnovi ugotovitev tega pregleda in pregleda aktualnega stanja digitalizacije so bila oblikovana prednostna področja nove strategije, med katerimi sta z vidika akvakulture ključni digitalna vključenost in digitalne javne storitve. Digitalizacija bo pomembno prispevala k krajšanju postopkov za pridobivanje dovoljenj za akvakulturo. Do konca leta 2022 bo vzpostavljeno e-gradbeno dovoljenje. S pomanjkanjem kompetenc za oblikovanje digitalnih vsebin za predstavitev in dostop do trga se soočajo mikro in mala podjetja, ki imajo v primerjavi z drugimi državami EU razmeroma nizek indeks digitalne intenzivnosti in digitalnih kompetenc. Z aktivnostmi v za doseganje znanj v sektorju akvakulture bomo sredstva namenili tudi izboljšanju digitalnih kompetenc SME v akvakulturi. V okviru strateške presoje vpliva na okolje je bilo podano priporočilo, da Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano da pobudo Ministrstvu za okolje in prostor za vzpostavitev interdisciplinarne in medsektorske delovne skupine, ki bi pripomogla k iskanju rešitev v okviru nacionalne zakonodaje za poenostavitev postopkov za pridobivanje dovoljenj v akvakulturi. S povezovanjem odločevalcev na področju akvakulture kot tudi odločevalcev s področja gradbenih in upravnih dovoljenj bi se morale zmanjšati administrativne ovire in ustvariti ustrezno delovanje upravnih služb ter sodelovanje stroke, svetovalnih služb v akvakulturi in celotnega sektorja akvakulture, kar bi zagotovilo hitrejše izvajanje postopkov za izdajo potrebnih dovoljenj za izvajanje akvakulture. Smiselno bi bilo pripraviti splošni pristop, da bi investitorji lahko urejali vso potrebno dokumentacijo na enem mestu, kar bi gotovo poenostavilo in pospešilo določene upravne postopke. Vlada RS je z namenom debirokratizacije in skrajšanja postopkov ustanovila strateški svet za področje davčne, gospodarske in okoljske zakonodaje. Vsekakor pa bo ena od poenostavitev za vlagatelje tudi izključna uporaba elektronskega poslovanja pri pridobivanju evropskih sredstev. V primeru rabe vode za gojenje vodnih organizmov bo nujno prilagoditi pogoje glede na posamezno lokacijo/ribogojnico oziroma določiti izjeme pri določanju ekološko sprejemljivega pretoka, in po potrebi spremeniti Uredbo o kriterijih za določitev ter načinu spremljanja in poročanja ekološko sprejemljivega pretoka (Uradni list RS, št. 97/2009). Skladno s Programom ukrepov upravljanja voda za obdobje 2016- 2021 je predvideno izvajanje ukrepa ON17b Prilagoditev izvajanja ribiške in ribogojске prakse. Ukrepe se izvaja na vodnih telesih, za katera je na podlagi ocene verjetnosti doseganja okoljskih ciljev ugotovljeno, da ne bodo dosegla okoljskih ciljev zaradi vnosa hranil in/ali vnosa organskih snovi, katerega cilj je omejitev količine vabe za privabljanje rib v vodnih telesih. Prav tako je s Programom ukrepov upravljanja voda za obdobje 2016-2021 predvideno izvajanje ukrepa B11.1b-Izdelava tehničnih smernic za vzrejne objekte za vodne organizme. Zaradi preprečevanja uhajanja gojenih vrst vodnih organizmov iz vzrejnih objektov za vodne organizme ter preprečevanja oziroma zmanjševanja obremenjevanja voda iz teh vzrejnih objektov je treba zagotoviti ustrezno tehnično izvedbo samih vzrejnih objektov. V ta namen je treba pripraviti smernice za tehnično ureditev objektov in tehnično sanacijo obstoječih objektov, ki povzročajo negativne vplive na vode. Subjekti v akvakulturi večinoma poslujejo kot gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali kmetije z dopolnilno dejavnostjo, tudi kot društva in zavodi.
	Prostorsko načrtovanje in dostopanje do voda	Slovenija je v letu 2021 zaključila postopek priprave enovitega PPP. Vanj so bila na podlagi študije; marikultura umeščena štiri nova potencialna območja za razvoj marikulture. Zaradi uskladitve z drugimi rabami morja je bil dan pogoj, da se pred razglasitvijo novih območij zagotovi boljša izkoriščenost obstoječih območij. Pri umeščanju novih območij bo treba izvesti okoljsko presoj, po razglasitvi pa izvajati 5-letni monitoring vpliva na okoljsko in kemično stanje morja. Te aktivnosti so predvidene v okviru OP ESPRA 2021-2027.

	Informacije potrošniku ter organiziranost sektorja	Zahvaljujoč promocijskim aktivnostim, ki smo jih financirali v obdobju 2007-2013 in 2014-2020 se zdi, da sektor akvakulture postaja vse bolj prepoznaven. Povpraševanje potrošnikov po ribah iz akvakulture se povečuje, vendar kljub povečanju proizvodnje v obdobju 2014-2020 nismo dosegli cilja večje samooskrbe. Veletrgovci in predstavniki sektorja akvakulture se še vedno premalo poslužujejo prostovoljnih označb iz uredbe EU 1307/2013, npr. datum nabiranja ali ulova proizvodov iz ribogojstva, informacije o okolju, informacije etične ali socialne narave; informacije o proizvodnih tehnikah in postopkih, informacije o hranilni vrednosti proizvoda. Najverjetneje so razlogi v dodatnih stroških, ki bi jih podjetja imela s financiranjem dokazil, na podlagi katerih je resničnost prostovoljnih označb mogoče preveriti. Trenutno imamo v sektorju akvakulture nekaj zasebnih znamk, predstavniki niso združeni v sheme kakovosti, prav tako pa tudi ne v organizacije proizvajalcev. K izboljšanju stanja bodo v perspektivi 2021-2030 prispevale aktivnosti za doseganje novih znanj (usposabljanja s področja označevanja proizvodov, shem kakovosti, združevanja) in promocijske aktivnosti, v okviru katerih potrošnike obveščamo o dobrobitih uživanja rib in proizvodov iz akvakulture, odločevalce pa o sektorju akvakulture v okviru aktivnosti mreženja in izdaje t. i. newsletter. V okviru študij smo predvideli študijo o hranilnih vrednostih školjk, katere rezultati bodo zagotovo prispevali k usmerjanju promocijskih aktivnosti ter izboljšanju prostovoljnega označevanja. Študija je eden od delovnih paketov projekta, ki je dobil značko Jadransko-jonske regije. Aktivnosti mreženja in izmenjave dobrih praks, newsletter in druge bodo zagotovo prispevale tudi k boljši organiziranosti sektorja. Naštete aktivnosti bodo financirane iz OP ESPRA 2021-2027. Organiziranost sektorja se skladno s 1. odstavkom Uredbe (EU) 1379/2013 lahko ustanovi na pobudo proizvajalcev ribiških proizvodov oziroma proizvodov iz ribogojstva v eni ali več državah članicah in se priznajo v skladu z oddelkom II Uredbe EU 1379/2013. V Sloveniji bo veliko informativnih dejavnosti, delavnic in promocijskih dogodkov v prihodnje usmerjenih k spodbujanju sektorja k združevanju. Če bomo prejeli uradno pobudo sektorja, jo bomo ustrezno podprli.
	Javno zdravje, zdravje in dobrobit živali, okoljska učinkovitost	Trenutno je v Sloveniji 31 ribogojnic s statusom »prost VHS/IHN«. Ribogojnice vzrejajo predvsem potočno šarenko postrv, lipana, soško postrv ter še nekatere druge vrste salmonidov. V postopku pridobivanja statusa »prost VHS/IHN« sta trenutno še dve ribogojnici. Še vedno so prisotne tudi okužene ribogojnice, katerih število pa se je v zadnjih letih precej zmanjšalo. Tako je z IHN trenutno okuženih 24 ribogojnic, z VHS pa le še tri ribogojnice. V večini primerov ne gre za aktivne okužbe; ali ribogojci še niso zaključili sanacije ali pa se zanjo iz različnih razlogov niso odločili. Ker se lahko na ta način okužba vzdržuje, je v pravilniku, ki ureja akvakulture, določeno, da je v primeru, ko okužba predstavlja tveganje za druge ribogojnice, sanacija s strani ribogojca obvezna. Na ta način želimo še dodatno zmanjšati število okuženih ribogojnic in s tem še izboljšati zdravstveni status ribogojnic v Sloveniji. V prihajajočem obdobju želimo vsaj ohraniti pridobljene zdravstvene statuse v obratih akvakulture, seveda pa je dolgoročni cilj še vedno status prost VHS/IHN za celotno ozemlje Slovenije. Na ta način se bo slovensko ribogojstvo zaščitilo pred vnosom rib iz drugih držav Evropske unije z nižjim zdravstvenim statusom in bo lahko doseglo tudi višjo ceno na trgu. Velik pomen pri tem bo imela tudi promocija na lokalnem nivoju, ki naj bi ljudi spodbujala k nakupu lokalnih proizvodov, ki izvirajo od zdravih rib. Prav tako je treba ohraniti ter v skladu z novo Uredbo o zdravju živali posodobiti že uveljavljeno dobro higiensko prakso, ki jo izvajajo nosilci dejavnosti na podlagi Direktive 2006/88 in je eden od pogojev za odobritev proizvodnje akvakulture, s čimer se ohranja dobrobit živali v skladu s Strategijo za biodiverziteteto 2030, Na področju zdravljenja rib bi bilo v prihodnje treba omogočiti dostopnost komercialnih vakcin ter proizvodnjo in uporabo vakcin, s katerimi se lahko močno zmanjša poraba antibiotikov, kar bi se lahko spodbujalo v okviru inovacij. Glede na pomanjkanje registriranih antiseptičnih sredstev bi bilo morda bolj smiselno od nabave registriranih pripravkov (ki jih je malo ali jih sploh ni) dolgoročno razmišljati o uvajanju za ribe ustrežnejših tehnoloških pogojev reje (v smislu manjše gostote, počasnejšega prirastka, uvajanja naravnejših pogojev bivanja...), kar bi ob upoštevanju ekoloških smernic (ekološka krma, prepoved uporabe antibiotikov...) lahko vodilo v smer ekološke reje rib. Ob primerni skrbi za vode ima Slovenija dovolj naravnih danosti za tovrstno proizvodnjo. Tako vzrejene ribe bi lahko zaradi svoje dobre kakovosti dosegale višjo ceno. S tem bi dosegli dva pomembna cilja: proizvajali bi res visokokvalitetno hrano za potrošnike, ki vedno bolj stremijo k zdravemu načinu prehranjevanja hkrati pa bi ribam bi omogočili boljše pogoje vzreje in s tem zagotovili višjo stopnjo dobrobiti. Glede na ugodno epizootiološko stanje je namreč dolgoročni cilj v državi, da na nivoju celotne države pridobimo status prost VHS/IHN. Še vedno je večina salmonidnih ribogojnic v Sloveniji uvrščena v kategorijo III. Ob tem je treba poudariti, da večina teh ribogojnic nima nepoznanega zdravstvenega statusa, so pa v tej kategoriji zato, ker ne želijo ali pa ne morejo izpolniti pogojev za pridobitev statusa »prost boleznici«. Cilj je, da v prihajajočih letih k pridobivanju statusa spodbudimo čim več ribogojnic iz te kategorije in se na ta način približamo zastavljenemu cilju, to je status države proste VHS/IHN. K temu bodo prispevale tudi aktivnosti v okviru izmenjave dobrih praks ter pridobivanja novih znanj, ki bodo financirane iz OP ESPRA 2021-2027. Z novo Uredbo 2016/429 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o prenosljivih boleznih živali in o spremembi ter razveljavitvi določenih aktov na področju zdravja živali (Uredba o zdravju živali), ki se bo začela uporabljati 21. aprila 2021, bodo določena nova pravila glede zdravja živali. Velik poudarek

		daje Uredba o zdravju živali na odgovornost nosilcev dejavnosti in upoštevanje biovarnostnih ukrepov. Novi zakonodaji bo treba prilagoditi tudi nacionalno zakonodajo za področje akvakultur, tako glede zdravstvenega varstva, kot tudi poročanja, preudarne rabe antibiotikov, upoštevanja biovarnostnih ukrepov itd. V Sloveniji je sedaj raba antibiotikov v akvakulturi dovoljena le na podlagi odobritve veterinarske službe NVI. Za zagotavljanje javnega zdravja bodo školkarjem, v primeru pojava biotoksinov in prepovedi nabiranja, za izpad dohodka v danem obdobju omogočena nadomestila iz OP ESPRA 2021-2027. Za izplačilo nadomestil bodo uporabljeni poenostavljeni stroški obračunavanja (SCO). Nadomestila bodo omogočena tudi ribogojcem na območjih NATURA 2000 zaradi specifičnih pogojev vzreje, prav tako pa ribogojcem, ki se bodo odločili za prehod na ekološko akvakulturo. V okviru naložb v zaprte sisteme bodo mogoče tudi naložbe za zagotavljanje energetske učinkovitost tovrstnih objektov, katerih delovanje je navadno energetsko precej potratno. Vsa nadomestila bodo sofinancirana iz sredstev OP ESPRA 2021-2027. V primeru krize, kot je bila na primer kriza, povezana s Covid, pa so lahko na voljo tudi druga nacionalna sredstva ali pa državne pomoči. Na morju bomo spodbujali vzrejo nizko trofičnih vrst, priložnosti za to vidimo tudi v okviru inovacij, ki se bodo financirale iz OP ESPRA 2021-2027. Sredstva OP ESPRA 2021-2027 pa bodo namenjena tudi izmenjavi znanj na tem področju (usposabljanja na temo dobrobiti živali in izmenjava dobrih praks na tem področju, tudi v okviru EU). Na ta način bomo s sredstvi ESPRA prispevali k doseganju specifičnega cilja 2.1 Uredbe (EU) 2021/1139: Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture in zlasti povečevanje konkurenčnosti akvakulturne proizvodnje, pri čemer se hkrati zagotavlja, da so dejavnosti akvakulture dolgoročno okoljsko trajnostne, saj gre v večini primerov za ribogojске prakse, ki so okolju bolj prijazne (npr. zemeljski ribniki).
	Podnebne spremembe	V skladu z Resolucijo RS o nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030, ki je sprejeta na podlagi temeljnih okoljskih zakonov: Zakona o varstvu okolja Zakona o ohranjanju narave in Zakona o vodah, je dobro stanje voda, zraka in tal pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot. Ob vse večji ozaveščenosti o pomenu zdravega okolja za kakovost življenja zdajšnje in prihodnjih generacij je varstvo okolja ter obvladovanje podnebne krize in prilagajanje nanjo, v ospredju slovenskih razvojnih ciljev, zato je eden od ključnih usmeritev pri pripravi razvoja akvakulture do leta 2030. Ključna za razumevanje in ozaveščenost sta prepleta varstva okolja z družbenimi in gospodarskimi procesi ter zaslu k ekosistemskemu razvojnemu modelu s trajnostno proizvodnjo in potrošnjo na vseh ravneh. Ob zavedanju, da se dogajajo procesi svetovnih podnebnih sprememb, ki vsa živa bitja ogrožajo na način, kot ga še nismo doživeli, je treba sektor prilagoditi tudi na ta vpliv. Poročilo o izvajanju strateškega okvirja 2016-2020 je v analizi stanja in znanstvenih dognanj glede podnebnih sprememb v RS, podalo oceno, da Slovenija velja za z vodnimi viri bogato državo in kot kažejo podnebne projekcije, bo takšna tudi ostala. Padavine se bodo povečale v hladni polovici leta, ko potrebe po vodi niso velike, hkrati se bo zelo zmanjšal vpliv snežne odeje, ki je naravni zadrževalnik vode. Zato bo manj vode na voljo predvsem v površinskem sloju tal in na površinskih vodotokih v začetku rastne dobe, ko se bo obenem povečalo tudi izhlapevanje. Kljub povečanju padavin na letni ravni se bomo v toplem delu leta morali soočiti s sušnimi razmerami v površinskem sloju tal. Tako drugačen vodni in rečni režim ter povečana toplotna obremenitev bodo najbolj pomembni vplivi prihodnjih sprememb podnebja, ki bodo neposredno in posredno prizadeli dejavnosti kot so zdravstvo, kmetijstvo, akvakultura, gozdarstvo, energetika, predelovalna dejavnost in turizem. V sodelovanju z ostalimi resorji bo tako pripravljena ocena ranljivosti sektorja in možne rešitve ter prilagoditve na podnebne spremembe v okviru Strateškega okvirja prilagajanja podnebnim spremembam v RS. Prilagajanje sektorja podnebnim spremembam ter prehod v nizkoogljično in krožno gospodarstvo z boljšim upravljanjem zavržkov in odpadkov, ki jih je mogoče ponovno uporabiti in reciklirati, zagotavljanje večje energetske učinkovitost glede rabe obnovljivih virov energije, mobilnosti in stavb. Nizkoogljično gospodarstvo se lahko ustvarja s spodbudami za zagotavljanje večje energetske učinkovitost glede rabe obnovljivih virov energije (npr. sončne celice in paneli), mobilnosti (npr. električna prevozna sredstva) in nizko energijskimi vzrejni obrati. To bi omogočilo konkurenčnost sektorja in kakovost proizvodov ob dolgoročnem ohranjanju naravnih virov, zahtevalo pa bo tudi spreminjanje proizvodnje in potrošnje v bolj trajnostne oblike. V določenih primerih bodo pri posameznih obratih akvakulture za nadaljevanje proizvodnje potrebni ukrepi za zmanjšanje negativnih vplivov na vode in vodne ekosisteme. To se lahko doseže z določenimi tehnološkimi rešitvami z vračanjem prečiščene vode nazaj v vodotoke, z uvajanjem RAS tehnologije in ali pa prilagoditvijo in diverzifikacijo proizvodnje. Eno od takih prilagoditev je tudi prehod na ekološko akvakulturo. V okviru OP ESPRA 2021-2027 bomo financirali študijo o možnostih prehoda na ekološko akvakulturo. Ko bomo prejeli rezultate študije, bomo videli, v kolikšni meri lahko podpremo prehod na ekološko akvakulturo. Pri ekološki vzreji je namreč pomembno, da se ustvarijo pogoji, ki so za posamezno vrsto vodnega organizma čim bolj podobni naravnim pogojem, v katerih živi. Določena je maksimalna gostota naselitve, prepovedana je uporaba gensko spremenjene hrane, uporaba določenih zdravil in kemikalij, prepovedana je tudi uporaba določenih tehničnih ukrepov kot je prezračevanje vode ali vpihavanje kisika. Obremenjevanje okolja je s tem manjše kot pri klasični vzreji. Iz teh razlogov bi morali povečevati delež take vzreje, iz ekonomskega vidika pa je treba z višjo ceno ustvariti dodano vrednost proizvodov kar pa mora prepoznati tudi potrošnik. Določene spodbude za tovrstno obliko vzreje so bile v prejšnjem obdobju žal neuspešne oziroma neizkoriščene. Pri

		hladnovodni ekološki akvakulturi je največja ovira za prehod na ekološko akvakulturo predvsem bistveno višja cena hrane, ki se trenutno ne nadomesti z višjo ceno proizvodov, zato v prihodnje v tem segmentu akvakulture ne pričakujemo povečanja. Priložnost za ekološko vzrejo, pa vidimo bolj v toplovodni akvakulturi kot tudi pri gojenju školjk, kar se bo vsekakor spodbujalo, v kolikor se bo pokazal interes sektorja.
	Inovacije	V perspektivi 2014-2020 interes subjektov akvakulture za inovacije ni bil velik. Razlog za to pripisujemo strogim pogojem in nizki stopnji sofinanciranja. V obdobju 2021-2030 bomo s pomočjo sredstev OP ESPRA 2021-2027 omogočili inovacije v sistemih z bolj učinkovitim izkoriščanjem vode (na primer uporaba nano-mehurčkov, ozona, uporaba določenih kultur bakterij za izboljšanje biofiltra), inovacije, povezane z uvajanjem novih vrst, vključno z algami, ter inovacije v marikulturi, ki bodo usmerjene v učinkovitejšo izrabo razpoložljivega prostora in povečanja proizvodnje, tudi z uvajanjem več-trofične marikulture. Mogoče bodo tudi inovacije za iskanje rešitev pri prodajnih težavah, odziv na potrebo po novih tržnih zahtevah, kot je organska prodaja ali registracija blagovne znamke. Z izbranimi aktivnostmi bomo prispevali k izpolnjevanju naslednjih ciljev Strateških smernic za konkurenčno in trajnostno EU akvakulturo: krepitvi odpornosti in konkurenčnosti; sodelovanju pri zelenem prehodu; zagotavljanju družbene sprejemljivosti in obveščanju potrošnikov ter krepitvi znanja in inovacij. Izbrane aktivnosti bodo prispevale tudi k izpolnjevanju ciljev 3.1 (točka B), 3.2 (točka B) ter 3.3 Strategije GFCM 2030. Izbrane aktivnosti bodo komplementarne aktivnostim, ki se bodo financirale v okviru Horizon Europe.
	Vključevanje akvakulture v lokalno gospodarstvo	Širše gledano strategija za obdobje 2021-2030 sledi dvema splošnima ciljema, in sicer: a) zagotoviti dober prehranski sistem z večjo porabo proizvodov iz akvakulture na prebivalca in b) prehod na trajnostni sistem z večjo samooskrbo s proizvodi iz akvakulture ob ohranjanju biotske raznovrstnosti ter zmanjševanju izgub in odpadkov hrane iz akvakulture. V obeh segmentih je Slovenija daleč pod povprečjem EU, zato ima za proizvode iz akvakulture še dovolj tržnih priložnosti. Ključno je namreč zagotoviti lokalno oskrbo z ribiškimi proizvodi in proizvodi iz akvakulture ter ohraniti kratke verige z namenom zmanjševanja ogljičnega odtisa. Tudi Strateške smernice za razvoj EU akvakulture ugotavljajo velik potencial za ustvarjanje lokalnih vrednostnih verig in kratkih verig preskrbe s hrano, kar bi moralo prispevati k okoljsko, gospodarsko in družbeno trajnostni proizvodnji hrane. Ena od ključnih prednosti majhnih podjetij je zagotovo v prispevanju h kratkim lokalnim verigam, s katerimi pokrijejo potrebe lokalnega trga, kar se je izkazalo za zelo učinkovito v razglašeni epidemiji Covida-19. Poleg tega pa bo pomembno ozaveščanje potrošnikov o pomenu lokalno pridelanih proizvodov s kratkimi prodajnimi verigami. Zato je bil v okviru aktivnosti CLLD za celinska območja, ki vključujejo akvakulturo, določen poseben cilj sprejemljivosti akvakulture na lokalnem območju. To bi se lahko najlažje doseglo z vključevanjem proizvodov iz akvakulture v različne sheme kakovosti in promocijskih aktivnostih, vendar mora to priložnost zaznati in biti pripravljen sodelovati predvsem sektor akvakulture, ki ob pripravi načrta konkretnih pobud za sheme kakovosti še ni izkazal, vsekakor pa se jih bo spodbujalo v tej smeri za prihodnje. Prav tako bi bilo dobro, da prihodnje strategije lokalnega razvoja za predvidijo aktivnosti iskanja sinergij z obstoječimi dejavnostmi na izbranem območju. Ne glede na to pa se bodo še naprej spodbujale promocijske aktivnosti v tej smeri, ki imajo posredne dolgoročne učinke na sektor, kot se je izkazalo ob izvedbi kampanje »Rad jem ribe« v programskem obdobju 2007-2013, rezultati kampanje 2014-2020 žal še niso na voljo. Republika Slovenija je kot pomemben razvojni inštrument za vključevanje in povezovanje sektorja akvakulture v lokalno gospodarstvo in okolje prepoznala v izvajanju ukrepa »Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost« (CLLD), kar pomeni aktivno vključevanju sektorja v Lokalne akcijske skupine za ribištvo (LASR), s čimer se bodo krepile naložbe, ki bodo omogočale razvoj lokalnih skupnosti akvakulture, poslovne priložnosti in usposabljanja deležnikov in širše skupnosti o sektorju. Ocenjujemo namreč, da je bil prispevek sektorja akvakulture k razvoju in prepoznavnosti podeželja do sedaj premalo prepoznan. Prav tako je stopnja zaposlenosti v tem sektorju v primerjavi z drugimi precej nizka. Vzreja rib predstavlja večini verjetno predvsem dodaten vir zaslužka. Cilj bi torej bil ohranjanje obstoječih zaposlitev, kar bi lahko dosegli v povezovanju z drugimi sektorji in v skupnih projektih lokalnega razvoja (npr. povezovanja akvakulture s turizmom, športom, prekvalifikacije itd.) v smislu spodbujanja zelenih delovnih mest ter izobraževanjem izvajalcev akvakulture in nudenjem strokovne pomoči. Aktivnosti informiranja bodo spodbujale družbeno odgovornost podjetij. To bo prispevalo k cilju zelenega prehoda iz strateških smernic EU za razvoj akvakulture. S temi aktivnostmi se bo spodbujal socialno pravičen prehod v skladu s cilji prehoda k trajnostni Evropi do leta 2030 in Strategije od vil do vilic. Ob tem je treba krepiti še naložbe v naravni kapital, ki spodbuja ohranjanje biotske raznovrstnosti in ekosistemov v povezavi s trajnostnim razvojem lokalnih območij akvakulture, prav tako pa vlagati v družbeno sprejemljivost akvakulture, kar je eden ključnih ciljev Strateških smernic za razvoj EU akvakulture 2021-2030.
	Zbiranje in spremljanje podatkov	Zbiranje podatkov o akvakulturi je zagotovljeno tako da MKGP pripravlja predpise, ki določajo pogoje in načine gojitve, ekološko gojitev in druge sheme kakovosti, registracijo obratov akvakulture, sledljivosti proizvodov, zbiranje podatkov o proizvodnji itd. UVHVVR, Sektor za identifikacijo, registracijo in informacijske sisteme (v nadaljevanju: SIRIS), ki je organ v sestavi MKGP, zbira podatke o objektih, nosilcih dejavnosti, vrstah rib ter zalogi in letni proizvodnji v okviru Ekonomski kazalniki za subjekte v marikulturi se zbirajo v Okviru za zbiranje podatkov (angl. Data collection Framework – DCF), podatki o zaposlenih pa se zbirajo v okviru Statističnega urada RS. Podatke o zaposlitvah v akvakulturi pa zbira Statistični urad Republike Slovenije (SURS). Z aktivnostmi OP

Okoljsko poročilo za OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030

		ESPRA 2021-2027 bomo prispevali k izboljšanju zbiranja podatkov, v okviru DCF se bodo, če bo to potrebno, zbirali tudi nekateri drugi podatki, povezani z akvakulturo.
PREDVIDENE SPODBUDE ZA PODROČJE AKVAKULTURE V PROGRAMSKEM OBDOBJU EVROPSKEGA SKLADA ZA POMORSTVO, RIBIŠTVO IN AKVAKULTURE ZA OBDOBJE 2021-2027	1. Konkurenčna in trajnostna akvakultura	Ukrep je enak ukrepu OP ESPRA 2021-2027 - PREDNOSTNA NALOGA 2: Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, SPECIFIČNI CILJ 2.1. Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture, UKREP: 1. Konkurenčna in trajnostna akvakultura – opis ukrepa je podan v okviru opisa ukrepov OP ESPRA 2021-2027.
	2. Akvakultura, ki ohranja habitate	Ukrep je enak ukrepu OP ESPRA 2021-2027 - PREDNOSTNA NALOGA 2: Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, SPECIFIČNI CILJ 2.1. Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture, UKREP: 2. Akvakultura, ki ohranja habitate – opis ukrepa je podan v okviru opisa ukrepov OP ESPRA 2021-2027.
	3. Akvakultura, ki temelji na znanju, in raziskave	Ukrep je enak ukrepu OP ESPRA 2021-2027 - PREDNOSTNA NALOGA 2: Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, SPECIFIČNI CILJ 2.1. Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture, UKREP: 3. Akvakultura, ki temelji na znanju, in raziskave – opis ukrepa je podan v okviru opisa ukrepov OP ESPRA 2021-2027.
	4. Inovacije v akvakulturi	Ukrep je enak ukrepu OP ESPRA 2021-2027 - PREDNOSTNA NALOGA 2: Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, SPECIFIČNI CILJ 2.1. Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture, UKREP: 4. Inovacije v akvakulturi – opis ukrepa je podan v okviru opisa ukrepov OP ESPRA 2021-2027.
	5. Promocija rib, akvakulture, lokalnih sektorjev in proizvodov	Ukrep je enak ukrepu OP ESPRA 2021-2027 - PREDNOSTNA NALOGA 2: Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, SPECIFIČNI CILJ 2.2. Spodbujanje trženja, kakovosti ter dodane vrednosti ribiških in proizvodov iz akvakulture, pa tudi predelave teh proizvodov, UKREP: 6. Promocija rib, akvakulture, lokalnih sektorjev in proizvodov – opis ukrepa je podan v okviru opisa ukrepov OP ESPRA 2021-2027.

Cilji, aktivnosti in kazalniki rezultata NSNA 2021-2030

Prednostna naloga Unije	Specifični cilj	Aktivnost	Kazalnik rezultata	Ciljna vrednost 2030
Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture ter s tem prispevanje k prehranski varnosti v Uniji	Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture in zlasti povečevanje konkurenčnosti akvakulturne proizvodnje, pri čemer se hkrati zagotavlja, da so dejavnosti akvakulture dolgoročno okoljsko trajnostne	Lajšanje upravnih postopkov, vezanih na akvakulturo	Število novih upravnih dovoljenj, vezanih na akvakulturo	20 novih dovoljenj za akvakulturo - e-gradbeno dovoljenje - ustanovitev medresorske delovne skupine za podajanje predlogov
		Povezovanje v sektorju in izmenjava znanj	- Število izvedenih usposabljanj za zaposlene v sektorju akvakulture in za odločevalce - Dogodki, namenjeni prenosu znanj	10 izvedenih usposabljanj za zaposlene v sektorju akvakulture in za odločevalce 5 dogodkov, namenjenih prenosu znanj
		Inovacije	Število inovacij v akvakulturi	3 inovacije v akvakulturi
		Podnebne spremembe	Število subjektov, ki v okviru javnih razpisov kupijo naprave za izboljševanje kakovosti voda	39 subjektov, ki v okviru javnih razpisov kupijo naprave za izboljševanje kakovosti voda
		Javno zdravje, zdravje in dobrobit živali, okoljska učinkovitost	- Število subjektov, vključenih v nadomestila za zagotavljanje javnega zdravja, dobrobit živali in okoljske učinkovitosti - Število novih recirkulacijskih sistemov	10 subjektov, vključenih v nadomestila za zagotavljanje javnega zdravja, dobrobit živali in okoljske učinkovitosti 2 nova recirkulacijska sistema
	Spodbujanje trženja, kakovosti ter dodane	Predelava proizvodov	Poslovni subjekti, ki izboljšujejo učinkovitost virov v predelavi	3 subjekti, ki izboljšujejo učinkovitost virov v predelavi

	vrednosti ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture ter predelave teh proizvodov	Informacije potrošniku in organiziranost sektorja	• Število promocijskih kampanj in dogodkov za proizvode iz akvakulture	• 3 promocijske kampanje in dogodki za proizvode iz akvakulture
			• Število predstavnikov sektorja, vključenih v pobudo za vzpostavitev organizacije proizvajalcev	• 20 predstavnikov sektorja
			• Število izvedenih delavnic na temo informiranja o organiziranosti trga in OP	• 10 izvedenih delavnic na temo informiranja o organiziranosti trga in OP
		Inovacije	• Število inovacij v predelavi	• 2 inovaciji v predelavi
Omogočanje trajnostnega modrega gospodarstva v obalnih, otoških in celinskih regijah ter spodbujanje razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti	Intervencije, ki prispevajo k omogočanju trajnostnega modrega gospodarstva v obalnih, otoških in celinskih regijah ter spodbujanju trajnostnega razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti	Vključevanje akvakulture v lokalno gospodarstvo	• Število projektov LAS za promocijo in pospeševanje lokalne proizvodnje v akvakulturi	• 35 projektov LAS za promocijo in pospeševanje lokalne proizvodnje v akvakulturi

OP ESPRA 2021-2027 predvideva izvedbo naslednjih načrtovanih prednostnih nalog:

PREDNOSTNA NALOGA 1: Spodbujanje trajnostnega ribištva in ohranjanje vodnih bioloških virov

Specifični cilj	Aktivnost	Opis aktivnosti oz. ukrepa
1.1. Krepitev ekonomsko, socialno in okoljsko trajnostnih ribolovnih dejavnosti	1. Konkurenčna in energetska bolj učinkovita flota	Podpirale se bodo različni tipi naloženih aktivnosti v slovensko ribolovno floto, ki je stara in dotrajana. Vse aktivnosti bodo omogočale tudi posodobitev plovil malega priobalnega ribolova, kjer bodo plovila izpolnjevala pogoje, predvsem pa: a.) <u>Naložbe v proizvodno opremo na krovu</u> - Podpora bo namenjena npr. izboljšanju pogojev, povezanih z zamrzovanjem. Podpirale se bodo naložbe v proizvodno, ki bo omogočala večjo učinkovitost in trajnostnost pri izvajanju ribolovnih aktivnosti. Podpirale se bodo tudi naložbe, ki bodo omogočale zmanjšanje uporabe energije ter izboljševale energetska učinkovitost. b.) <u>Naložbe za izboljšanje navigacije, plovnosti plovila in nadzora motorja</u> - Ker je slovenska ribiška flota stara, se predvidevajo naložbe v plovila za izboljšave pogonskega sistema s ciljem zmanjšanja uporabljenе energije in energetske učinkovitosti. Naložbe v pogonski sistem bodo usmerjene v zamenjavo osovine oziroma ladijskih vijakov in sistema za prenos moči motorja. c.) <u>Zamenjava ribolovnega orodja</u> - Možen bo nakup bolj selektivnega ribolovnega orodja, ki zmanjšuje neželen ulov in prilov (orodja, katerih mrežna očesa bodo večja od predpisanih z <i>Sredozemsko uredbo 1976/2006</i>). To bo prispevalo k bolj trajnostnemu ribolovu, izvajanje tega tipa aktivnosti bo imelo večji vpliv na ohranjanje virov, na zmanjšanje preloma vrst, za katere je znanstvena ocena slaba, prav tako pa bo aktivnost omogočila doseganje MSY v okviru skupne ribiške politike ter imela pozitiven vpliv na biotsko raznovrstnost. V okviru nakupa novih ribolovnih orodij bomo omogočili tudi nakup ribolovnih orodij, ki vsebujejo Polyamid 6. V Sloveniji je locirano podjetje, ki s pomočjo inovativne tehnologije plastiko, Polyamid 6, reciklira in spreminja v najlonske niti; te se nato uporabijo za izdelavo športnih oblačil. Ker bi bila ribolovnim orodjem, ki vsebujejo Polyamid 6, na ta način omogočena dejanska reciklaža, bi bil to dober prispevek k večji biotski raznovrstnosti, saj odpadlo ribolovno orodje največkrat pristane na deponijah ali pa v morju. Zamenjava ribolovnih orodij s takšnimi bi bila komplementarna aktivnosti zbiranja morskih odpadkov in odpadlega ribolovnega orodja na cilju 1.6. Aktivnost bo prispevala k izpolnjevanju cilja 4.3, točke D, GFCM Strategije 2030, saj bo ribiče spodbudila k sodelovanju v krožnem gospodarstvu. d.) <u>Zmanjšanje/preprečevanje onesnaženja/kontaminacije</u> - Omogočene bodo naložbe v bolj ekološke premaze plovil.

		e.) <u>Naložbe v varnostno opremo</u> - Podpirale se bodo naložbe, povezane z izboljšanimi zdravstvenimi pogoji, varnostjo pri delu ter boljšimi delovnimi pogoji (npr. nakup naprav za gašenje požarov, alarmnih sistemov itd.) f.) <u>Naložbe v delovne pogoje</u> - Glede na to, da je slovenska flota sestavljena iz plovil, ki so večinoma plovila malega priobalnega ribolova, je večkrat na plovilih težava zagotavljanje dobrih delovnih pogojev. Zato bomo ribičem omogočili izvajanje operacij, ki izboljšujejo delovne pogoje (oprema wc-jev, zavetij ...).
	2. Svetovanje podjetjem v gospodarskem ribolovu	Dejavnost morskega gospodarskega ribolova je vse bolj vpeta v različna področja, trajnostni in okoljevarstveni vidik pa sta pri tem vse bolj pomembna. Svetovanje v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja ribiške dejavnosti je ena od prednostnih nalog tega tipa aktivnosti. Ribičem je prav tako treba zagotoviti povezovanje z vsemi akterji, ki tako ali drugače delujejo in živijo z morjem ter z akterji na področju varovanja narave (morja) in jim pomagati pri iskanju najbolj optimalnih rešitev. Poznavanje specifik sektorja je pri tem zelo pomembno. V okviru tega tipa aktivnosti bomo omogočili izvajanje tehničnega, okoljskega in strokovnega svetovanja v ribištvu, ki se trenutno izvaja na podlagi koncesijske pogodbe. V okviru strokovnega svetovanja se bo ribičem pomagalo pri pripravi vlog na javne razpise, organizaciji delavnic in strokovnih srečanj in širjenje informacij glede novih pogojev za delo, zapor ribolova in pričakovanih rezultatov, okoljskih pojavov, novosti pri uvajanju večje selektivnosti, nove zakonodaje idr. Prav tako pa se bo podpiralo sodelovanje ribičev z različnimi znanstvenimi, raziskovalnimi in izobraževalnimi institucijami.
	3. Pristanišča, ki zagotavljajo ustrezne delovne in trajnostne pogoje za ribiče	Zagotovili bomo naložbe (posodobitve) v fizično infrastrukturo v obstoječih ribiških pristaniščih, zlasti z: a.) <u>Nakupom opreme, ki izboljšuje delovne pogoje ribičev</u> (prenosni toaletni prostori za 3 pristanišča, naprave za izboljšanje varnostnih in delovnih pogojev v pristaniščih, prostori ali zabojniki za shranjevanje ribolovne opreme, delovni pripomočki in opreme v ribiškem pristanišču); b.) <u>Nakup naprav in opreme za povečanje kakovosti, nadzora in sledljivosti iztovorjenih ribiških proizvodov v ribiškem pristanišču</u> (npr. naprav in opreme za čiščenje rib), c.) <u>Nakup opreme za sidranje in privezovanje ribiških plovil, nakup različne opreme za izboljšanje delovnih pogojev</u> (hladilnice, tehtnice, delovne mize itd.). Uporabljene so bile izkušnje iz trenutne perspektive in tako so bile podane projekcije za nadaljnje aktivnosti; d.) <u>Nakup naprav in opreme za izvajanje obveznosti iztovora zavržkov</u>. Slovenija ima trenutno s strani Evropske komisije skupaj s Hrvaško in Italijo odobreno izjemo (Delegirana uredba Evropske komisije št. 86/2017, 4. člen (b), Priloga). Ko bo izjema prenehala veljati, bo ta aktivnost namenjena tudi nakupu naprav in opreme za izvajanje obveznosti iztovora zavržkov. Za ta namen se bo podprlo tudi naložbe za olajšanje iztovarjanja in skladiščenje nenamernega ulova, ki ga bo treba iztovoriti in obravnavati ter hraniti ločeno od ulova za prehrano ljudi. Poseben del naložb bo tudi možnost nakupa zabojnikov za shranjevanje odpadlega ribolovnega orodja. Tovrstne naložbe bodo komplementarne aktivnosti Varovanje in ohranjanje vodne in morske biotske raznovrstnosti na cilju 1.6
	4. Spodbujanje ohranjanja kakovosti proizvodov znotraj kratkih verig za ribiške proizvode	Sektor slovenskega morskega ribištva se nahaja pred številnimi izzivi, med katerimi je tudi zagotavljanje višje kakovosti ribiških proizvodov, ohranjanje kratkih verig ter dvig dodane vrednosti. Večina slovenskega ulova se proda na mestu prve prodaje v Trstu. Tudi nova nadzorna uredba EU bo omogočala prodajo manjših količin kupcu direktno od ribiča, kar je dobra podlaga za spodbujanje kratkih verig, ki so lokalno, ob obali, že vzpostavljene, tudi v drugih regijah. Še posebej, ker so te prepoznane kot pomemben del prehranske varnosti v skladu s Strategijo od vil do vilic. Prehranska varnost je postala še toliko bolj pomembna ob pojavu pandemije, povezane s COVID-19. Kratke verige prispevajo k bolj trajnostnemu prehranskemu sistemu, v skladu s pričakovanji potrošnikov. OP ESPRA 2021-2027 bo sektor morskega gospodarskega ribolova spodbudil k ohranitvi in dvigu kakovosti proizvodov preko ohranjanja kratkih prodajnih oziroma dobavnih verig pri prevozu in distribuciji ulova ribičev do končnega odjemalca, ob zagotavljanju nepretrgane hladne verige. Ocenjujemo, da je pomembno spodbujati ukrepe za ohranitev kratkih verig ter za dodatna krajšanja verig od proizvajalca do potrošnika ter izvajanje promocijskih dejavnosti v sklopu turistične ponudbe, s poudarkom na svežini in kakovosti lokalnega ulova. Raziskave (v: Aragon, 2018) so pokazale, da dajejo potrošniki prednost domačim izdelkom pred uvoženimi, saj menijo, da so ti izdelki višje kakovosti, so bolj varni in bolj sveži. Vzroke za takšno mnenje je mogoče iskati tako na področju racionalnega kot tudi emocionalnega/simboličnega. Z racionalnega stališča veljajo domači izdelki za bolj sveže zaradi dejstva, da so ribe hitro pokvarljive in je zato pomembno, da se na poti od mesta ulova do prodaje uporabi kar najmanj prezervacijskih postopkov. Ob nakupu rib so potrošniki najbolj pozorni na vrsto ribe in rok trajanja, kar pri sveži ribi seveda kaže na dimenzijo svežine. Na tem mestu vidimo mnoge priložnosti za ohranjanje lokalnega sektorja ribištva ter za lokalno preskrbo trga s svežimi ribami ter ribiški proizvodi. Navedene aktivnosti bi omogočale ohranjanje nekaterih delovnih mest in promocijo poklica ribiča.

1.2. Povečanje energetske učinkovitosti in zmanjšanje emisij CO ₂ z zamenjavo ali posodobitvijo motorjev ribiških plovil	5. Zamenjava ali posodobitev glavnega ali pomožnega motorja	V okviru SWOT analize se je, večinoma pri nekaterih plovilih, ki so daljša od 12 metrov in ne pripadajo malemu priobalnemu ribolovu, pokazala potreba po zamenjavi glavnega motorja. Iz načrta upravljanja z morskimi ribištvi v RS 2021 izhaja, da je v segmentu DTS 12-18 poraba goriva na kilogram ulova najvišja (2,6 litra za kilogram ulova v letu 2017) in je zato razmerje med ribolovnim naporom in ceno goriva zelo visoko. Pri plovilih malega priobalnega ribolova pa se je pokazal predvsem interes po zamenjavi zunajkrmnih motorjev. Plovila slovenske ribiške flote imajo namreč večinoma motorje, ki so v povprečju stari okoli 30 let. Z zamenjavo motorja bi se po eni strani omogočila posodobitev plovil v smislu manjšega izpusta CO ₂ , uporabi energetske učinkovitejših tehnologij, kot so opredeljene z delegirano uredbo Komisije, ter po drugi strani manjše porabe goriv. Aktivnost se bo izvajala ob upoštevanju pogojev iz 18. člena Uredbe EU 2021/1139 Evropskega parlamenta in Sveta (zadevno plovilo mora pripadati segmentu flote, ki je v ravnovesju z razpoložljivimi ribolovnimi možnostmi). Podatki morajo biti razvidni iz Poročila o ribolovni zmogljivosti (angl. Fleet report).
1.3. Spodbujanje prilagajanja ribolovnih zmogljivosti ribolovnim možnostim v primerih trajnega prenehanja ribolovne dejavnosti in prispevanje k primernemu življenjskemu standardu v primerih začasnega prenehanja ribolovnih dejavnosti	4. Začasno prenehanje ribolovnih dejavnosti	Aktivnost začasnega prenehanja ribolovnih aktivnosti bo tesno povezana z ekološkim stanjem morja, stanjem (izkoriščenostjo) ribolovnih virov, naravnimi nesrečami in okoljskimi pojavi ter z izvajanjem večletnih načrtov upravljanja pridnenih in pelagičnih staležev v skladu s priporočili GFCM. Skladno z Načrtom upravljanja z ribištvi v RS se bo ta aktivnost uporabljala za izvajanje: a) ohranitvenih ukrepov iz ročkov a), b), c) in j) prvega odstavka 7. člena Uredbe (EU) 1380/2013 ali enakovrednih ohranitvenih ukrepov, sprejetih z regionalnim upravljanjem ribištva, b) ukrepov Komisije v primeru resne grožnje morskemu biološkemu virom iz 12. člena Uredbe (EU) 1380/2013, c) nujnih ukrepov v skladu s 13. členom Uredbe (EU) 1380/2013, d) prekinitve uporabe sporazuma ali protokola o partnerstvu o trajnostnem ribištvi zaradi višje sile in e) zaradi naravne nesreče ali okoljskih pojavov ali zdravstvenih kriz, kot jih uradno priznajo pristojni organi zadevne države članice. V okviru točke b) se bodo izvajala priporočila GFCM. Med pomembnejšimi so priporočila GFCM/42/2018/8 v obdobju 2019–2021 za majhne pelagične staleže v Jadranskem morju ter GFCM/43/2019/5, ki ureja večletni načrt upravljanja za trajnostni pridneni ribolov. Na podlagi večletnih načrtov upravljanja s staleži se bodo določala obdobja zaporedne gospodarskega ribolova za posamezne segmente flote in posamezne tehnologije ribolova ter na posameznih območjih ribolovnega morja. Časovno obdobje izvajanja je od 15.3. do 15.4. za male pelagične staleže (sardela in sardon) ter od 1. 4. do 30. 4. za pridnene ribolovne staleže. V času začasnega prenehanja ribolovnih dejavnosti se bodo ribičem, ki bodo izpolnjevali pogoje, izplačala nadomestila. Začasno prenehanje ribolovnih dejavnosti se bo uporabilo tudi za izvajanje drugih nacionalnih ukrepov, če bodo zadevna plovila izpolnjevala pogoje. Ta aktivnost bo prispevala k ohranjanju gospodarsko pomembnih ribolovnih virov in doseganju MSY za vrste, ki so prekomerno izkoriščene oziroma prelovljene. Obenem pa se bo ribičem omogočilo nadomestila tudi v primeru prenehanja zaradi okoljskih pojavov (npr. prekomeren pojav rebrače, meduze ali zapora ribolova zaradi drugih obvez) ter naravnih nesreč, če bodo ti razglašeni s strani ustreznih državnih organov.
1.4. Spodbujanje učinkovitega nadzora in izvrševanja ribištva, vključno z bojem proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu, ter pridobivanja zanesljivih podatkov za odločanje, temelječe na znanju	5. Zbiranje podatkov	Za zagotovitev podatkov v skladu s določili SRP ter drugih nacionalnih in mednarodnih institucij se bodo aktivnosti zbiranja in obdelave podatkov za upravljanje ribištva izvajale tudi v obdobju 2021-2027. Republika Slovenija na podlagi EU zakonodaje, zajete v DC-MAP, pripravi delovni načrt za zbiranje podatkov v sektorju ribištva, akvakulture in ribiško-predelovalne industrije za posamezno obdobje enega leta ali več let in ga predloži v potrditev Evropski komisiji. Posamezni delovni načrt za zbiranje podatkov predstavlja posamezno operacijo. V okviru okvira zbiranja podatkov se bodo izvajali naslednji tipi aktivnosti: - a.) <u>Posodobitev IT sistemov za zbiranje podatkov</u> - V okviru tega tipa aktivnosti bomo predvsem omogočili nakup strojne in programske opreme za zbiranje podatkov, kar bo izboljšalo zbiranje podatkov. S posodobitvijo programske opreme se bodo zmanjšale možnosti za napake pri vnosu podatkov, kar bo pripomoglo k bolj natančnim podatkom. Poleg tega bomo zagotovili povezovanje med različnimi bazami podatkov, s čimer bodo tudi na področju zbiranja podatkov prispevali k boljši digitalizaciji. - b.) <u>Izboljšanje zbiranja podatkov</u> - V okviru te aktivnosti si želimo predvsem financirati stroške, ki nastanejo pri organizaciji sestankov z institucijo, ki zbira podatke (Zavod za ribištvo Slovenije), regionalnih sestankov (na primer sestankov v okviru Generalne komisije za ribištvo v Mediteranu in Črnem morju) in sestankov z Evropsko komisijo, srečevanj v okviru RCG, zagotavljanje večje kakovosti podatkov in odzivnosti na data call. Z regionalnim sodelovanjem v okviru regionalnih srečanj se bo izboljšalo sodelovanje med državami in pripomoglo k boljšim načinom zbiranja in obdelavi podatkov na lokalnem nivoju. V okviru te aktivnosti poleg upravnega izboljšanja zbiranja podatkov želimo zagotoviti tudi nakup opreme, ki bo prav tako prispevala k večji kakovosti podatkov.

		c.) <u>Raziskave na morju in vzorčenje</u> - V okviru tega tipa aktivnosti bomo omogočili financiranje različnih raziskav na morju, v okviru katerih se pridobivajo podatki iz DCF. Poleg tega se bodo izvajala tudi biološka vzorčenja, opredeljena v vsakokratnem delovnem načrtu zbiranja podatkov (Raziskave na morju: MEDITS, SoleMon, MEDIAS, OTBSLO in Volantina). d.) <u>Druge raziskave in pilotni projekti</u> - V okviru zbiranja podatkov se bodo zbirali tudi socioekonomski podatki, podatki o prostočasnem ribolovu na morju kar pripomore k večji natančnosti podatkov o ulovu v slovenskem morju in raziskave vpliva ribolova ter drugih aktivnosti na morju na morsko okolje, ti podatki pa bodo lahko kasneje uporabljeni pri novih projektih v zvezi z ohranjanjem morskega okolja. Če bo potrebno, se bodo zbirali tudi podatki na področju akvakulture.
	6. Nadzor in izvrševanje	Na področju nadzora ribištva je ključno zagotoviti izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz nadzornega sistema skupne ribiške politike, prav tako je bistveno zagotoviti izpolnjevanje ter pravočasen odziv na morebitne nove zahteve nadzornega sistema SRP. V obdobju 2021-2027 bo tako predvsem aktualno zagotoviti izpolnitev obveznosti, ki bodo izhajale iz vstopa v veljavo revizije Nadzorne uredbe (1224/2009), kar bo spodbujalo digitalizacijo, še posebej za plovila malega priobalnega ribolova. Z izpolnjevanjem teh obveznosti se bo prispevalo k doseganju največjega trajnostnega donosa staležev, ki jih lovijo slovenski ribiči, in s tem k ciljem evropskega Zelenega dogovora. Če bo to potrebno, bomo omogočili povezave z drugimi (informacijskimi) sistemi oziroma vzpostavitev modulov v obstoječih informacijskih sistemih, da se zagotovi večja digitalizacija nadzora v skladu z veljavno zakonodajo oziroma obveznostmi na področju skupne ribiške politike EU. Pričakujemo, da bo v okviru nadzora izvedenih skupaj 22 operacij do zaključka leta 2029 upoštevač dejstvo, da gre za javna naročila, v okviru katerih gre za nakup več naprav hkrati. Ker ena operacija zajema eno javno naročilo, to pomeni, da se v okviru ene operacije lahko nabavi več nadzornih sredstev hkrati. V okviru nadzora in izvrševanja smo predvideli dva tipa aktivnosti: a.) <u>Upravno izboljšanje nadzora</u> - V okviru te aktivnosti bomo krili predvsem stroške usposabljanja in izmenjave za osebje, tudi znotraj EU, odgovorno za spremljanje in nadzor ribištva, organizacijo in izvedbo seminarjev s področja zagotavljanja skladnosti s pravili SRP, izvajanje obveznosti za odpravo pomanjkljivosti v sistemu nadzora ribištva (npr. izgradnja prenovljenega sistema ocene tveganja in načrtovanja inšpekcijskih pregledov) ter druge operative stroške, nastale ob poostrenem nadzoru staležev, za katere veljajo posebni programi nadzora in inšpekcijskih pregledov. b.) <u>Investicijsko izboljšanje in digitalizacija nadzora ribištva</u> - V okviru tega tipa aktivnosti bomo zagotovili nakup, namestitev in razvoj tehnologij, namenjenih izpolnjevanju obveznosti v okviru nadzornega sistema skupne ribiške politike (npr. oprema FMC centra, nadgradnja modula znotraj sistema PELAGUS, nadgradnja informacijskega sistema eNis z modulom za upravljanje incidentov FMC centra in ugotovljenih neskladij ter z medsebojno povezavo sistema InfoRib in modula Valid, nakup prevoznih sredstev za osebje, ki izvaja nadzor, zamenjavo in nakup sistemske strojne opreme, razvoj in nadgradnjo aplikacijskih rešitev za nadzor ribištva in podatkovno povezanost sistemov z medsebojno izmenjavo podatkov), razvoj tehnologij in sistemov za podporo medsektorski in čezmejni izmenjavi informacij med organi znotraj države in na ravni EU, vključenimi v pomorski nadzor (npr. vpeljavo modernih tehnologij in digitalizacije za zagotovitev večje učinkovitosti nadzora in skladnosti z nadzornim sistemom EFCA in EMSA in napredno prostorsko GIS analitiko ipd.), nakup sredstev za izvajanje nadzora (npr. plovila, letalniki za nadzor dejavnosti na morju, naprednih senzorjev in tehnologij za določanje pozicij plovil in ribolovnih orodij na morju, videonadzorna oprema za daljinsko zaznavanje plovil ter drugi senzorji za spremljanje ribolovnih aktivnosti na morju), razvoj, nakup in namestitev komponent za zagotavljanje prenosa podatkov od akterjev, ki sodelujejo pri trženju ribiških proizvodov, zadevnim organom v RS in EU (npr. izgradnja naprednih rešitev za izmenjavo podatkov na ravni DČ in evropskimi nadzornimi organi preko evropskega sistema FLUX, vpeljava mobilne aplikacije za sledenje ribiških aktivnosti, poročanje ulova, iztovora in prve prodaje), nakup in namestitev komponent za zagotovitev sledljivosti ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, ter nakup druge opreme za osebje, ki izvaja nadzor ribištva. Sistem nadzora se bo prav tako prilagodil in nadgradil za izvajanje obveznosti iztovora.
1.6. Prispevanje k varstvu in obnavljanju vodne biotske raznovrstnosti in ekosistemov	7. Varovanje in obnavljanje vodne in morske biotske raznovrstnosti	Izvajali se bodo naslednji tipi aktivnosti: a) <u>Aktivnost za zmanjšanje obremenitve morskega okolja z odpadki, ki je vezan na deskriptor kakovosti morski odpadki (D10) Direktive 2008/56/ES.</u> Slovensko morje je preobremenjeno z odpadki, ki se pojavljajo na morskem dnu in na vodni površini. Prav tako je bilo prepoznano, da se med odpadki najbolj prisotni odpadki iz polimernih materialov. S poznavanjem vrste odpadka in sestave odpadka ter rabe orodja na ribiških plovilih lahko pomembno prispevamo k trajnostnim ribiškim praksam, npr. predlogom za zamenjavo orodij. Poleg tega s pasivnim pobiranjem odpadkov iz morskih voda prispevamo k zmanjševanju obremenjenosti morskega okolja z odpadki. Pomanjkanje podatkov o odpadkih na morskem dnu v severnem Jadranu kot ključno temo prepoznavata tudi Analiza na ravni morskega bazena, ki jo je pripravila Evropska komisija. V okviru te aktivnosti je predviden večletni projekt zbiranja morskih odpadkov. V okviru tega projekta se bodo izvedle naslednje aktivnosti: študija o uporabljenih materialih na ribiških plovilih, animacija ribičev in delavnica glede zbiranja morskih odpadkov; usposabljanje in širjenje znanj sta ključna dela Barcelonske konvencije; posebej bo izvedena aktivnost pobiranja morskih odpadkov in izgubljenega ribolovnega orodja iz morja. V okviru tega projekta bodo ribičem, ki se bodo za sodelovanje v projektu odločili, izplačana nadomestila. V tem projektu bomo sofinancirali tudi pripravo

		promocijskega videa, v katerem bodo ključno vlogo odigrali ribiči, ki bodo pristopili k izvajanju projekta. Osveščanje splošne javnosti o tovrstnih aktivnostih je ena ključnih tem Barcelonske konvencije. Ta tip aktivnosti na področju EU morij in oceanov v okviru Zelenega dogovora naslavlja prioriteto »zmanjševanje onesnaženja vode« in prispeva tudi k cilju zmanjšanja količine plastičnih odpadkov v morjih za 50 % in mikroplastike, ki se spušča v okolje, za 30 %. b) <u>Aktivnost za zmanjšanje pritiska na biotsko raznovrstnost in stanje bentoških habitatnih tipov zaradi morskega ribištva.</u> Aktivnost je vezana na deskriptorje kakovosti biotska raznovrstnost (D1) in neoporečnost morskega dna (D6). Ker potrebujemo več znanja o ribolovnih orodjih za zmanjšanje vpliva na morsko okolje (projekt se bo izvajal v sodelovanju z morskimi gospodarskimi ribiči), bodo podatki, pridobljeni v okviru tega tipa aktivnosti, pripomogli k boljšemu upravljanju ribištva. Stanje bentoških habitatnih tipov v litoralu in mediolitoralu je slabo, medtem ko je stanje cirkalitoralnih bentoških habitatov dobro, a pod velikim pritiskom pomorstva in morskega ribolova. Prav tako je zaznan trend upadanja biotske raznovrstnosti. Pilotni projekt bo prispeval k varstvu biotske raznovrstnosti, na način, da se zagotovi ustrezno ribolovno orodje in s tem zmanjša stopnja netačnega ribolova. Prav tako se z ustreznim ribolovnim orodjem zmanjša poškodbe morskega dna oziroma bentoških habitatnih tipov. Ta aktivnost na področju EU morij in oceanov naslavlja prioriteto »varovanje naše biotske raznovrstnosti in ekosistemov v okviru Zelenega dogovora, saj s selektivnim ribolovnim orodjem prispevamo k izboljšanju stanja bentoških habitatov ter morski vrst. c) <u>Aktivnosti za spremljanje tujerodnih vrst in za preprečevanje vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst.</u> Aktivnost je vezana na deskriptorja kakovosti biotska raznovrstnost (D1) in Tujerodne vrste morskih organizmov (D2) v okviru MSFD. S temi aktivnostmi se bo prispevalo tudi k izvajanju Uredbe EU 1143/2014 o invazivnih tujerodnih vrstah. Zaradi stalnega spreminjanja stanja v naravi in za določanje pojavnosti in trenda tujerodnih vrst je treba redno spremljati pojavljanje tujerodnih vrst in preučevati njihove vplive na biotsko raznovrstnost ter po potrebi tudi na posamezne gospodarske aktivnosti na morju, kot sta ribištvo in marikultura. V okviru aktivnosti se bo izvajalo redno spremljanje stanja tujerodnih vrst na območjih, kjer je njihova naselitev najverjetnejša, to je na območjih pristanišč, na izlivnih območjih in na območjih marikultur. Po izkušnjah iz preteklega finančnega obdobja podatki o tujerodnih vrstah in njihove raziskave prispevajo pri načrtovanju aktivnosti na morju in upravljanju naravovarstveno pomembnih območij. Omogočajo tudi strokovno podprto osveščanje deležnikov in s tem prispevajo k obravnavi poti vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst. Ta aktivnost na področju EU morij in oceanov naslavlja prioriteto »varovanje naše biotske raznovrstnosti in ekosistemov« v okviru Zelenega dogovora, saj z ustreznim poznavanjem stanja in posledično upravljanjem prispevamo k izboljšanju stanja bentoških habitatov ter morski vrst. d) <u>Aktivnost za zmanjšanje pritiska na bentoške habitatne tipe v obalnih morskih vodah zaradi urbanizacije.</u> Aktivnost je vezana na deskriptorje kakovosti biotska raznovrstnost (D1) in neoporečnost morskega dna (D6). Opravi se bo monitoring habitatov med Koprom in Žusterno. Omenjeno območje je del pilotnega območja v Tržaškem zalivu v okviru EUSAIR TSG 3 Flagship z naslovom: ICZM&MSP – Trajnostni razvoj obalnih in morskih con; gre za del širšega projekta urejanja obalne ceste in obalnega morja med Koprom in Izolo. Prvi korak širšega projekta je bil izveden, ko se je na obalnem območju zaprla cesta Koper-Izola in se je s tem skladno s Protokolom o integralnem upravljanju z obalo vzpostavil obalni pas. Na ta način se je zmanjšal pritisk iz zaledja na obalni in morski ekosistem. Drugi korak je ureditev obalnega in morskga območja na način, da raba tega prostora ne bo imela negativnega vpliva na morski in obalni ekosistem, predvsem bentoške habitatne tipe. Na območju Koper-Izola se načrtuje posege in dejavnosti v mediolitoralnem in litoralnem pasu. Bentoški habitatni tipi v litoralu in mediolitoralu v slovenskem morju so v slabem stanju, zato je treba biti pazljiv pri umeščanju novih posegov in dejavnosti v ta območja in jih umeščati na način, da bodo prispevali k izboljšanju stanja. Za ustrezne rešitve, ki ne bodo škodovalle bentoškim habitatom, temveč bodo prispevale k izboljšanju na navedenem območju, je treba predhodno pridobiti natančnejše podatke o stanju bentoških habitatov, čemur je namenjena ta aktivnost. Po pridobitvi podatkov se bo pripravilo ustrezne rešitve rabe za navedeno območje. Ta aktivnost v okviru Zelenega dogovora naslavlja na področju EU morij in oceanov prioriteto varovanja naše biotske raznovrstnosti in obnovo ekosistema, saj z ustreznim poseganjem in upravljanjem v občutljivem območju prispevamo k izboljšanju stanja bentoških habitatov. e) <u>Aktivnost za ublažitev slabšanja biotske raznovrstnosti zaradi nezadostne povezanosti morskih ekosistemov in prekomerne rabe morskga okolja.</u> Ta tip aktivnosti bo prispeval k vzpostavitvi ekopovezljivosti med območji, pomembnimi za ohranjanje in varstvo narave, in se navezuje na deskriptorje kakovosti biotska raznovrstnost (D1), neoporečnost morskga dna (D6). Ta aktivnost naslavlja ohranjanje oz izboljšanje stanja bentoških habitatnih tipov kot tudi pelagičnega habitata. Namen aktivnosti je pripraviti predlog vzpostavitve povezanih območij, pomembnih za ohranjanje narave, ki bo poleg prostorske umestitve vseboval tudi predloge upravljanja in dovoljenih rab in dejavnosti na morju. Projekt se povezuje tudi s ciljem Trajnostne pomorske politike, kjer so modri koridorji prepoznani kot eden izmed ukrepov za ohranjanje morskga okolja in trajnostno rabo le-tega. Ko bo predlog pripravljen, se bo pristopilo k uveljavljanju novega režima. Ob tem je treba poudariti, da je celotno slovensko morje
--	--	---

		razglašeno kot ekološko pomembno območje in je kot tako že opredeljeno kot območje, pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti (D1). Z navedenim projektom želimo izboljšati način varstva morskega okolja oziroma biotske raznovrstnosti. V okviru Zelenega dogovora aktivnost na področju EU morij in oceanov naslavlja prioriteto varovanja naše biotske raznovrstnosti in ekosistemov ter obnovo ekosistema, saj z upravljanjem območij, pomembnih za ohranjanje narave oz njihovo povezavo, prispevamo k izboljšanju stanja bentoških in pelaških habitatov in vrst. f) <u>Aktivnost za varstvo morskih sesalcev</u>: priprava akcijskega načrta za varstvo morskih sesalcev. Ta tip aktivnosti se nanaša na deskriptor biotska raznovrstnost (D1), in sicer izvajanje naravovarstvenih ukrepov na področju morskih sesalcev. Slovensko morje je del območja, ki je razglašeno kot pomembno območje za morske sesalce. Podatki nakazujejo na možne poškodbe morskih sesalcev (navadne pliskavke) v primeru srečanj s plovili. Nakazuje se tudi vpliv podvodnega hrupa zaradi pomorskega prometa, vključno z rekreativno plovbo, na vedenje populacije navadne pliskavke. Slovenija še ni pripravila Akcijskega načrta za varstvo morskih sesalcev kot to določajo usmeritve regionalne konvencije varstva Sredozemskega morja. Priprava akcijskega načrta je prvi korak k sistemskemu varstvu morskih sesalcev. V okviru Green Deal-a projekt na področju EU morij in oceanov naslavlja prioriteto »protecting our biodiversity and ecosystem« saj z upravljanjem območij pomembnih morske sesalcev kamor se uvršča tudi slovensko morje, prispevamo ohranjanju biotske raznovrstnosti, tudi na ravni makroregije in regije. g) <u>Aktivnosti za izboljšanje stanja površinskih voda</u>: za izboljšanje prehodnosti za vodne organizme in posledično za izboljšanje biotske raznovrstnosti bomo za izvajanje 11. člena Direktive 2000/60 izvedli aktivnosti, vezane na cilj doseganje dobrega ekološkega stanja vodnih teles površinskih voda glede na biološki element ribe. Sledenje se odraža kot splošna degradiranost vodnega prostora. Najpogostejša obremenitev, ki povzroča splošno degradiranost, je prekinitev zveznosti toka v obliki prečnih objektov, ki niso prehodni za vodne organizme. Ker potrebujemo več znanja za sistematično vzpostavljanje prehodnosti, bodo v okviru te aktivnosti v prvi vrsti določeni kriteriji za prioriteto obravnavo prečnih objektov. Na podlagi pregleda bo na izbranem prioritetenem prečnem objektu Jadranskega vodnega območja pripravljena projektna dokumentacija za izvedbo prehoda za ribje organizme. Te aktivnosti naslavlajo cilj »obnoviti vsaj 25.000 km prosto tekočih rek«, ki je določen s Strategijo EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 in predstavlja ključen del evropskega zelenega dogovora. Z obnovo prehodnosti prosto tekočih rek se poleg doseganja dobrega ekološkega stanja voda zagotavlja tudi varovanje in obnavljanje biotske raznovrstnosti. Podatki, zbrani v okviru teh aktivnosti, bodo javno dostopni po standardih FAIR.
	8. Upravljanje z območji NATURA 2000 in zavarovanimi območji ter izvajanje prednostnega okvira ukrepanja	V okviru te aktivnosti se bodo izvajali naslednji tipi aktivnosti: a) <u>Aktivnost za obnovo vrst in habitatnih tipov na obstoječih območjih Natura 2000 in za druge operacije, ki bodo izhajale iz potreb, identificiranih v skladu s Programom upravljanja območij Natura 2000 (PUN)</u>. Ta tip aktivnosti bo prispeval k pridobitvi informacij glede potreb in možnosti za izboljšanje stanja vrst in habitatnih tipov na obstoječih območjih Natura 2000. V okviru identificiranih potreb, ki bodo v skladu s PUN se bo izvedlo aktivnosti za ohranitev ali izboljšanje stanja morskih vrst in habitatnih tipov Natura 2000. Aktivnost se navezuje na deskriptorje kakovosti biotska raznovrstnost (D1) in neoporečnost morskega dna (D6). Ta aktivnost naslavlja tudi ohranjanje oz izboljšanje stanja bentoških habitatnih tipov ter izboljšanje stanja omrežja Natura 2000. Aktivnost bo prispevala tudi k doseganju zavez iz strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 v zvezi z obnovo ekosistemov na morju. b) <u>Aktivnost za razširitev in razglasitev novih zavarovanih območij</u>. Ta tip aktivnosti bo prispeval k izvedbi postopkov za razširitev morskih zavarovanih območij na območju Slovenije. Izvedba študij in postopkov za širjenje morskih zavarovanih območij bo potekala v skladu s predvidenimi ukrepi opredeljenimi v Pomorskem prostorskem planu, pripravljenem skladno z Direktivo 2014/89/EU o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko planiranje in v skladu z Načrtom upravljanja morskega okolja, pripravljenega v okviru MSFD. Aktivnost se navezuje na deskriptorje kakovosti biotska raznovrstnost (D1) in neoporečnost morskega dna (D6) v okviru MSFD. Ta aktivnost na področju EU morij in oceanov naslavlja prioriteto varovanje naše biotske raznovrstnosti in ekosistemov v okviru Zelenega dogovora ter doseganju ciljev strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, saj s širitvijo zavarovanih območij na morju in posledično njihovem upravljanju, prispevamo k izboljšanju stanja bentoških habitatov ter morski vrst ter ob upoštevanju nacionalnih okoliščin k prispevku k zavezi za doseganje 30 % zavarovanih območij na ravni EU.

PREDNOSTNA NALOGA 2: Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture

Specifični cilj	Aktivnost	Opis aktivnosti oz. ukrepa
2.1. Spodbujanje	1. Konkurenčna	Prioriteta v okviru te aktivnosti sta izgradnja novih in posodobitev obstoječih obratov akvakulture. Kot je pokazala SWOT analiza, je treba v sektorju akvakulture omogočiti naložbe v obstoječe in nove obrate akvakulture za zagotavljanje večje trajnosti in produktivnosti, vzreje novih vrst, boljšo izkoriščenost vodnih virov, zmanjšanje onesnaženja, dobrobit vodnih organizmov (npr. oprema za omamljanje rib pred usmrtnitvijo), nadzor in zaščito pred plenilci iz narave, posodobitev delovne

trajnostnih dejavnosti akvakulture	in trajnostna akvakultura	opreme (delovni stroji, vključno z računalniško opremo in programi za računalniško vodenje proizvodnje, prodajo in sledljivost proizvodov iz akvakulture, digitalizacija, avtomatizacija in online monitoring). Za zagotavljanje večje energetske učinkovitosti bodo omogočene naložbe v uporabo obnovljivih virov energije na objektu. V okviru naložb bo mogoče kupiti tudi opremo za logistiko v akvakulturi. V okviru naložb bodo podprte tudi tiste naložbe, ki omogočajo diverzifikacijo dejavnosti (npr. za zagotavljanje dodatne turistične/gostinske ponudbe za lastno proizvodnjo, izgradnja dvoran za predstavitev akvakulture, naložbe v prostore za čiščenje, filetiranje in prodajo lastnih proizvodov; ta aktivnost bo podprta le iz sklada ESPRA). Študije, ki smo jih sofinancirali v okviru OP ESPR 2014-2020, kažejo, da virov za izgradnjo novih ribogojiskih objektov na celinski površinskih vodah ni veliko na voljo.; Poleg tega bomo posebno pozornost namenili spodbujanju krožnega gospodarstva, vključujoč ponovno rabo, reciklažo ali predelavo odpadkov iz akvakulture in čiščenja rib, kakor tudi odpadkov iz čiščenja odpadne vode, ki zagotavlja nove poslovne priložnosti, med drugim tudi z razvojem algnih tehnologij za čiščenje odpadnih voda in proizvodnjo algne biomase in biomaterialov. V okviru te aktivnosti bomo podpirali tudi naložbe v ekološko akvakulturo. Pri hladnovodni akvakulturi je realno pričakovati ohranitev proizvodnje, povečanje pa bi bilo možno predvsem z vlaganjem v nove tehnologije v obstoječe obrate in izgradnjo novih obratov. Te naložbe bodo tudi prispevale k večji trajnosti akvakulture. V toplovodni akvakulturi večjega potenciala za razvoj novih nimamo, predvsem zaradi pomanjkanja večjih območij, ki bi bila potencialno primerna za izgradnjo večjih ribnikov za gojitev. Z vidika vedno večjih problemov z zagotavljanjem zadostnih količin vode bomo spodbujali gradnjo RAS oziroma tehnološko naprednejših načinov akvakulture. Pri zaprtih RAS obratih akvakulture se zmanjša poraba vode in obremenjevanje okolja, zato se tovrstne sisteme lahko razume kot bolj trajnostne. Glavni razvoj akvakulture pričakujemo z novimi inovativnimi pristopi in tehnologijami, pri čemer morajo biti usklajeni s cilji ohranjanja dobrega okoljskega stanja. Pri teh sistemih se lažje zagotavlja zmanjšanje obremenitve vodotokov s hranili, organskimi snovmi, tujerodnimi vrstami in boleznimi, kar je v skladu s ciljem Strategije za biotsko raznovrstnost 2030, ki določa zmanjšano porabo protimikrobnih sredstev. Naložbe v RAS sisteme bodo prav tako povezane z naložbami, ki omogočajo uporabo obnovljivih virov energije za lastne potrebe. Podpirali pa bomo tudi razvoj marikulture, tako pri povečevanju proizvodnje kakor pri uvajanju novih vrst. Potencial je predvsem v spodbujanju večtrofične akvakulture (vzreja morskih kumar, morskih ježkov, školjk, kozic, rakov in različnih vrst rib) in v gojenju alg, ki postajajo vse večja tržna niša, Ponemok so ti sistemi vključujejo tudi pri čiščenju odpadnih voda iz gospodinjstev. Kot je pokazala analiza v slovenskem sektorju akvakulture, pomemben delež predstavljajo manjši vzrejni obrati, ki imajo poleg neugodnih razmer za opravljanje dejavnosti težave tudi v prenizki tržni usmerjenosti, težave s pridobivanjem finančnih sredstev, manj lastnega kapitala, saj gre pri ciljni skupini večinoma za polprofesionalne posameznike, katerih značilnost je v tem, da prihodke vlagajo v najnujnejše naložbe, ki so potrebne za ohranjanje dejavnosti. Zato bomo v okviru te aktivnosti za manjše ribogojnice, ki so večinoma kot dopolnilna dejavnost na kmetiji, omogočili lažje dostopanje do EU sredstev s prilagoditvijo razpisov, ki bodo omogočali le nakup opreme, npr. vpihovalnikov zraka, aeratorjev, opreme za hranjenje rib ter druge opreme, ki izboljšuje kakovost vode in ribiških proizvodov. Stroški bodo omejeni na operacijo in na celotno programsko obdobje. Poslovni načrti ne bodo potrebni. Pričakujemo, da bodo naložbe v okviru te aktivnosti prispevale k blažitvi podnebnih sprememb, zlasti naložbe v zaprte RAS sisteme, naložbe v opremo za izboljšanje kakovosti vode (vpihovalniki zraka, aeratorji) ter vzreja nizkotrofičnih vrst rib in gojitev alg.
	2. Akvakultura, ki ohranja habitate	V okviru te aktivnosti bomo ribogojcem izplačevali nadomestila skladno s členom 26 Uredbe (EU) 2021/1139. Gre za nadomestila v akvakulturi, kjer je njeno izvajanje odvisno od določenih dejavnosti, povezanih z ekosistemskimi, predvsem okoljskimi in socialnimi storitvami ter zunanjimi dejavniki. Predvidena so nadomestila za naslednje primere: a) <u>Nadomestila za usklajitev dejavnosti akvakulture z varstvenimi cilji in ohranjanje prostoživečih vrst</u>, zato so predvidena tudi nadomestila za tisti del proizvodnje, ki ima omejitve proizvodnih ukrepov v zavarovanih in varovanih območjih in katere se pred plenilci iz narave ne more zaščititi in lahko to pri izvajanju dejavnosti akvakulture prepoznamo tudi kot okoljske storitve. b) <u>Nadomestila v toplovodni akvakulturi za izgubo prihodka na toplovodnih ribogojnicah, ki nastane zaradi posebnih pogojev vzreje</u>, na primer zaradi prepovedi krmljenja ali zaradi prepovedi krmljenja rib in gnojenja ribnikov. c) <u>Nadomestila v primeru prepovedi prodaje mehkužcev zaradi planktona, ki proizvaja biotoksine</u>. Prepoved prometa s školjkami zaradi pojava alg in toksinov predstavlja veliko nevarnost za poslovanje vsakega pravnega subjekta. Ne samo, da se školjk v tem času ne sme dajati na trg, školjke tudi prerastejo konzumno velikost in so primerne le še za predelavo, kjer je cena bistveno nižja, prodajna cena pade tudi po odpravi prepovedi, saj je na trgu naenkrat ponudba večja od povpraševanja, kljub prepovedi prometa s školjkami pa morajo izvajati vsa redna opravila na gojiščih, tako da stroški tekočega poslovanja ostajajo. d) <u>Če se bo izkazala potreba, se bodo v okviru te aktivnosti izplačevala tudi nadomestila za prehod na ekološko vzrejo</u>. Nadomestila se bodo izplačevala v obliki poenostavljenih stroškov obračunavanja, MKGP je že pripravil metodologijo za izračunavanje izplačil upravičencem za primere a), b) in c). V primeru pojava izrednih dogodkov, ki jih ugotovi Evropska komisija, se bo ta aktivnost uporabila tudi za izvajanje točke a) 2. odstavka 26. člena Uredbe (EU) 2021/1139.

	3. Akvakultura, ki temelji na znanju, in raziskave	Razen določenih izjem, lahko v akvakulturi govorimo o nizki stopnji profesionalizacije dejavnosti. Razvoja si ni mogoče predstavljati brez nenehnega doseganja novih znanj in usposabljanja. Iz SWOT analize izhaja, da v sektorju akvakulture obstajajo potrebe po znanju na področju tehnologij in digitalizacijskih veščin, izboljšanju trženjskega in upravljalškega znanja ter veščin in usposabljanja zaposlenih v sistemih prehrane o ravnanju z odpadki. Izvajali se bodo naslednji tipi aktivnosti: a) <u>Vzpostavitev platforme za prenos znanj</u>. V okviru tega tipa aktivnosti je cilj pripraviti zbir novosti na področju akvakulture (newsletter), tako v EU kot v Sloveniji, ter vzpostaviti sistem za prenos teh informacij od sektorja do upravljalcev in od upravljalcev do sektorja, prav tako pa za prenos med posamezniki v sektorju. Zaradi razpršenosti in slabše povezanosti subjektov akvakulture je treba krepiti zavedanje o tem, da je za razvoj akvakulture treba vlagati sredstva v znanje o različnih tehnologijah in vrstah, ki se drugod gojijo, novostih na področju akvakulture. V okviru platforme bo dana tudi možnost za naslavljanje specifičnih vprašanj akvakulture, kot so zaprti RAS sistemi, ekološka vzreja ipd. b) <u>Usposabljanje z mreženjem</u>. Ta tip aktivnosti bo pomembno prispeval k širjenju znanj in drugih informacij v samem sektorju. Najelo se bo zunanjega strokovnjaka, ki bo, po predhodni uskladitvi s sektorjem, le-temu ponudil program usposabljanj na področjih, ki bodo zaznana skladno s potrebami sektorja. Poudarek bo na inovativnih pristopih in novih tehnologijah v akvakulturi, spoznavanju praks v ekološki vzreji. Pri tem je treba še izpostaviti različne možnosti vstopa v različne sheme kakovosti z označevanjem proizvodov iz akvakulture z dodano vrednostjo, ki so sektorju že bile predstavljene v preteklem obdobju. Ta tip aktivnosti bo s pomočjo izmenjave znanja in dobrih praks med deležniki zagotovil boljše povezovanje sektorja in s tem povečal možnosti za vzpostavljane organizacije proizvajalcev, kar se bo podpiralo, če bo to v interesu sektorja. Omogočilo pa se bo tudi povezovanje izven sektorja tako z veterinarskimi, naravovarstvenimi in drugimi organizacijami. Spodbujanje digitalne zmogljivosti in spretnosti deležnikov je tudi eden od ciljev »Strategije EU od vil do vilic«, zato je treba z namenom spodbujanja digitalne zmogljivosti podjetij omogočiti digitalizacijski prehod s pomočjo izboljšanja digitalne pismenosti in krepitvijo digitalnih znanj in spretnosti deležnikov. c) <u>Študije in raziskave v akvakulturi</u>. V okviru te aktivnosti bomo za zagotovitev boljših podatkov in s tem izboljšanje upravljanja akvakulturne dejavnosti sofinancirali tudi študije in raziskave v akvakulturi, na primer vpliv akvakulturne dejavnosti na okolje (na kakovost voda). V okviru tega tipa aktivnosti si želimo pridobiti podatke o hranilnih vrednostih školk, kar bi nam zelo pomagalo pri usmerjanju promocijskih aktivnosti na cilju 2.2. Ta raziskava je eden od delovnih paketov projekta, ki je dobil značko Jadransko-Jonske makro regije, stebra Modra rast. V okviru študij bomo tudi financirali študijo o izkoriščenosti kapacitet na trenutno določenih območjih marikulture in v okviru podeljenih vodnih dovoljenj. Omenjena študija oziroma zapolnjenost obstoječih območij je tudi eden od ukrepov za umeščanje novih območij marikulture na morju v Pomorskem prostorskem planu. Če bodo v vmesnem času sprejete ustrezne pravne podlage za umeščanje novih območij marikulture na morju, bomo v okviru te aktivnosti financirali tudi monitoring vpliva novih ribogojnic na okoljsko stanje morje, ki je ukrep, zapisan v Načrtu upravljanja z morskim okoljem za obdobje 2022-2027.
	4. Inovacije v akvakulturi	Inovacije so temelj prihodnjega razvoja. Za ukrep inovacije v akvakulturi v programski perspektivi 2014-2020 je sicer bilo nekaj interesa in pobud, vendar se operacije na tem ukrepu niso izvajale, kar bi lahko pripisali pomankanju konkretnih idej, ki bi sledile osnovnim ciljem inovacij v akvakulturi, v začetku zelo slab odziv sektorja, nadalje za vlagatelja prenizka stopnja sofinanciranja, neupravičenost stroškov nakupa opreme, za nekatere operacije previsoka merila, pa tudi neustrezni kazalniki, katerih neizpolnjevanje bi vodilo v vračanje sredstev. Kljub temu smo na delavnicah za pripravo nove programske perspektive zaznali, da podjetja v akvakulturi prepoznavajo potrebo po tem, da iščejo nove rešitve, metode in ideje. Pri pripravi aktivnosti bomo upoštevali dosedanje izkušnje in poskušali inovacije bolj približati vlagateljem. Same operacije se bodo izvajale v sodelovanju z raziskovalno inštitucijo, ali pa bo le ta morala potrditi rezultate inovacije. V okviru SWOT analize je bila v sektorju akvakulture prepoznana potreba po naslednjih tipih aktivnosti: a) <u>Inovacije za boljše izkoriščanja naravnih virov</u> - V okviru tega tipa aktivnosti bi izvajali na primer uvajanje zaprtih sistemov za vzrejo novih vrst rib, rakov in alg, v marikulturi z uvajanjem novih vrst mehkužcev in gojenjem alg, zmanjšanja negativnih vplivov na okolje. Realno v prihodnje pričakujemo, glede na vedno manjše možnosti naravnih virov za klasične oblike akvakulture, razvoj v zaprtih RAS sistemih, za katere obstajajo še precejšnje razvojne možnosti, tudi z rabo podtalne vode ter v marikulturi, kjer še vidimo možnost razvoja. Zato bomo dali prednost pri izbiri operacij predvsem inovacijam v sistemih z bolj učinkovitim izkoriščanjem vode (na primer uporaba nanomehurčkov, ozona, uporaba določenih kultur bakterij za izboljšanje biofiltra) povezanih z uvajanjem novih vrst, bolj primernih za take sisteme, vključno z algami, ter inovacijam v marikulturi, ki bodo usmerjene v učinkovitejšo izrabo razpoložljivega prostora in povečanja proizvodnje, tudi z uvajanjem večtrofične marikulture. b) <u>Inovacije za uvajanje novih vrst in tehnologij vzreje in postopkov v proizvodnji</u> - Tu bi izvajali predvsem inovacije, usmerjene k povečanju deleža domačih surovin pri izdelavi krme za ribe. c) <u>Inovacije v iskanju novih poslovnih modelov in rešitev pri prodajnih težavah</u> - V okviru tega tipa aktivnosti bomo spodbujali predvsem inovacije kot odziv na potrebo po novih tržnih zahtevah. Spodbujali bodo inovacije v iskanju novih poslovnih modelov in rešitev pri prodajnih težavah.

2.2. Spodbujanje trženja, kakovosti ter dodane vrednosti ribiških in proizvodov iz akvakulture, pa tudi predelave teh proizvodov	5. Konkurenčna in okolju prijazna predelovalna industrija	Slovenska predelovalna podjetja so, razen enega do dveh velikih, večinoma srednje velika ali majhna. Čeprav je v veliki večini odvisna od surovine iz drugih držav EU oziroma uvoza iz tretjih držav, pa ima za nadaljnji razvoj dober potencial. V okviru SWOT analize se je pokazala potreba po vlaganju v konkurenčnost ribiško-predelovalnega sektorja. Predelovalna industrija potrebuje predvsem nove naložbe v povečanje in posodobitev proizvodnje v smislu novih tržno prepoznavnih proizvodov, boljše energetske učinkovitosti ter vključevanja v krožno gospodarstvo. Ob tem so bile izražene tudi potrebe po naložbah v digitalizacijo in robotizacijo. Uporaba obnovljivih virov energije ter energije iz lastne proizvodnje za zmanjševanje stroškov bo tako omogočena tudi predelovalni industriji, s čimer bomo tudi v tem sektorju upoštevali načela krožnega gospodarstva, ki so ključnega pomena za zeleni prehod 2050.
	6. Promocija rib, akvakulture, lokalnih sektorjev in proizvodov	V okviru te aktivnosti si želimo izvajati generično promocijo proizvodov iz ribištva in akvakulture, omogočiti promocijo sektorjev za njuno večjo prepoznavnost in informirati širšo javnost in potrošnike o pomenu ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture v prehrani, posebej lokalno vzrejenih, ekoloških, ter predstavitev sektorja, ki te proizvode lahko zagotavlja. Letna poraba rib na prebivalca je namreč 11 kg/leto, samooskrba z njimi pa dosega 8%, kar pomeni, da je RS krepko pod povprečjem v Evropski Uniji. Interes RS je, da se oba kazalnika povečujeta, kar lahko dosežemo z večjim ozaveščanjem potrošnikov, vzporedno z aktivnostmi, namenjenimi razvoju akvakulture in predelave. V okviru promocijskih aktivnosti bomo osveščali tudi o koristih ekološke vzreje in shemah kakovosti za proizvode iz akvakulture. Na področju akvakulture in predelave skupnih shem namreč še nimamo, ekološka vzreja pa obstaja le v manjšem obsegu. Promocijske aktivnosti bodo usmerjene tudi v prodajalce na veliko (ribarnice, restavracije) ter javne ustanove, npr. šole in vrtce. Del sredstev, namenjenih promocijskim aktivnostim, pa bo namenjen tudi promociji EU akvakulture skladno s Strateškimi smernicami za razvoj akvakulture.
	7. Inovacije v predelavi	Inovacije so temelj prihodnjega razvoja. V programski perspektivi 2014-2020 tega ukrepa v predelavi nismo izvajali. Ker so na delavnicah, ki smo jih organizirali za pripravo nove programske perspektive, podjetja v ribiško-predelovalni industriji izrazila potrebo po tem, da iščejo nove ideje in rešitve za nove proizvode in trženje le teh, smo ukrep inovacije v predelavi vključili tudi v OP ESPRA 2021-2027. V okviru SWOT analize je bila v sektorju predelave prepoznana potreba po naslednjih tipih aktivnosti: a) <u>Inovacije v iskanju rešitev pri prodajnih težavah in iskanju novih modelov upravljanja</u> - V okviru tega tipa aktivnosti bomo omogočili predvsem odziv na potrebo po novih tržnih zahtevah, iskanje novih tržnih modelov in poti, razvoja oz. uvajanja novih proizvodov (na primer širitev asortimenta rib in ribjih izdelkov in kombiniranje s prilogami iz drugih živil), dodajanja vrednosti proizvodom (na primer uvajanje pakiranih predpripravljenih proizvodov). Prav tako bomo v okviru tega tipa aktivnosti omogočili inovacije v informatizaciji delovnih procesov z vidika povezovanja strojne opreme v enovit informacijski sistem za boljše načrtovanje proizvodnje, delovnih operacij, izmen, zasedenosti naprav, ozkih grl, servisiranja, kala, odpadkov, porabljenih materialov ipd. b) <u>Inovacije v iskanju okoljskih rešitev</u> - V okviru tega tipa aktivnosti bomo omogočili inovacije za zmanjševanje zavržkov iz predelave (na primer z uporabo strojev za fiksiranje teže ter označevanje proizvodov z minimalnim kalom) in vključevanja v krožno gospodarstvo, razvoja embalaže (npr. za izboljšanje kakovosti proizvodov in udobja za potrošnike ali vpliva na okolje, podaljšanja roka uporabnosti, razvoja kartonske embalaže, zamenjava mono PP in PET s kartonasto embalažo, ki se jo da reciklirati). Pri pripravi vseh tipov bomo torej upoštevali določene izkušnje, ki smo jih dobili že pri izvajanju ukrepa inovacije v akvakulturi. Priložnost vidimo predvsem pri uvajanju novih proizvodov, pa tudi v večji izkoriščenosti zavržkov, potrebo pa predvsem pri nadomeščanju plastične embalaže z embalažo, prijazno okolju. Naš sektor predelave je sicer odvisen predvsem od tujih surovin, zato bomo dali prednost inovacijam, ki bodo povezane z domačimi surovinami oziroma iskale rešitve za težave na lokalni ravni. Rezultati inovacij bodo javno objavljeni in če bodo rezultati ugodni, pričakujemo, da bodo lahko rešitve uporabila tudi druga podjetja.

PREDNOSTNA NALOGA 3: Omogočanje rasti trajnostnega modrega gospodarstva ter spodbujanje razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih

Specifični cilj	Opis aktivnosti oz. ukrepa
3.1. Intervencije, ki prispevajo k razvoju ribiških in akvakulturnih	MKGP, Sektor za ribištvo, bo pripravil javni poziv za izbor LASR in strategij lokalnega razvoja ter nacionalno uredbo za CLLD za ESPRA. Pogoje za določitev območij LASR, ustanovitev LASR in potrditev SLR pripravi MKGP. LASR in SLR bodo potrjene z odločbo, s katero se določi pravica do sredstev pripravljeno podporo, izvajanje SLR ter tekoče stroške, animacijo in spremljanje ter vrednotenje SLR. Metodologijo za pripravljeno podporo je MKGP že pripravil, uporabljeno bodo poenostavljeni stroški obračunavanja (pavšali). LASR izbira operacije na podlagi predhodno potrjene Strategije lokalnega razvoja ter javnih pozivov, ki jih pripravi LASR. Vse nadaljnje aktivnosti se izvajajo na posredniškem organu organa upravljanja (v nadaljevanju: PO OU), in sicer: potrjevanja predhodno izbranih operacij na lokalni ravni z odločbo, potrditev in izplačilo zahtevkov za tekoče stroške in animacijo in za izvajanje operacij. V okviru izvajanja posameznih aktivnosti na izbranem območju smo pripravili cilje, ki smo jih glede na potrebe iz SWOT analize ločili na obalno območje in celinska območja.

skupnosti na obalnih in celinskih območjih (Ukrepi CLLD)	Območje/površina posameznega LAS ne sme presegati 4.342 km². Pri določitvi te velikosti smo upoštevali površine vseh 12 statističnih regij v Republiki Sloveniji. Površina 4.342 km² predstavlja seštevek velikosti največje statistične regije, ki je Jugovzhoda regija (površina 2.675 km²) in povprečne velikost vseh 12 regij, ki je 1.689 km². Navedena površina predstavlja 21,5 % površine Slovenije. Površina Slovenije je 20.271 km², kar ob skupno načrtovanih 6 LAS, zasleduje tudi cilj teritorialne pokritosti celotne Slovenije ter specifični cilj ESPRA Omogočanje rasti trajnostnega modrega gospodarstva ter spodbujanje razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih. Obrazložitev: S predlagano omejitvijo velikosti območja LAS se ohranja lokalnost, homogenost in funkcionalnost zaključenega območja. Na tak način oblikovana območja ribiških LAS lahko še vedno izpolnjujejo zahteve po skupnih značilnostih, skupno izraženimi potrebami, skupnih razvojnih potencialih in ciljih, ki jih območje želi doseči z izvajanjem ukrepa CLLD. Hkrati pa s tem omogočamo povezovanje tistih statističnih regij ali delov le teh, ki zasledujejo skupne interese na zadevnem območju. Z omejitvijo velikosti območja LAS tudi zagotavljamo, da se LAS oblikuje kot zaključena homogena geografska in socialna enota s skupnimi potrebami in zagotavljamo boljše delovanje na lokalnem nivoju in pri animaciji na terenu. Za obalno LAS (ribištvo in akvakultura) so bile izražene naslednje potrebe/cilji, v okviru katerih so predvidene naslednje aktivnosti: <u>Vključevanje sektorjev modrega gospodarstva v razvoj trajnostnega prehranskega sistema, trženja in dodajanja vrednosti proizvodom iz ribištva in akvakulture</u> - Informiranje prebivalstva območja o lokalni proizvodnji rib/ribjih izdelkov ter subjektov, njihova promocija, - Izboljšanje ozaveščenosti potrošnikov glede lokalne proizvodnje iz ribištva in akvakulture - Priprava skupne platforme za trženje proizvodov različnih proizvajalcev v okviru LAS, - Sodelovanje in iskanje novih tržnih poti, spodbujanje kratkih verig, - Ustvarjanje novih proizvodov iz ribištva/akvakulture, - Dodajanje vrednosti proizvodom iz ribištva in akvakulture, - Krepitev sposobnosti proizvajalcev za razvijanje visoko kakovostnih ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, - Promocija aktivnosti, ki so komplementarne ribištvu in akvakulturi, ter spodbujanje diverzifikacije predstavnikov sektorja ribištva in akvakulture, - Druge aktivnosti, ki spodbujajo razvoj trajnostnega prehranskega sistema <u>Prispevanje sektorjev ribištva in akvakulture k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter ohranjanje biotske raznovrstnosti s podporo krožnega gospodarstva ter čiste energije</u> - Krepitev sodelovanja med predstavniki sektorja ribištva in akvakulture ter predstavniki znanstveno-raziskovalne sfere in drugimi deležniki območja ter osveščanje prebivalstva o rezultatih sodelovanja, - Raziskave in študije vplivov sektorja na okolje/naravo, možnosti prilagajanja na okolje in podnebne spremembe, - Osveščanje prebivalstva o podnebnih spremembah, okolju prijaznih praksah, še zlasti v sektorju ribištva in akvakulture, - Izvajanje aktivnosti za izboljšanje biotske raznovrstnosti (npr. pobiranje morskih odpadkov in odpadlega ribolovnega orodja) - Podpora uporabi načel krožnega gospodarstva (npr. ponovna uporaba odpadlega materiala, tretiranje odpadkov), - Spodbujanje okolju prijaznih praks, manjšanja ogljičnega odtisa ter izpustov, - Spodbujanje aktivnosti varčevanja z energijo, uporabe obnovljivih virov energije <u>Krepitev vitalnosti skupnosti z večanjem družbene vključenosti, privabljanjem žensk in mladih ter ohranjanjem in ustvarjanjem novih delovnih mest na področju ribištva in akvakulture</u> - Krepitev medsektorskega povezovanja, - Krepitev vključevanja mladih in žensk, - Krepitev možnosti zaposlovanja za lokalno prebivalstvo, - Podpora obstoječim ali novim podjetjem, ki lahko ohranijo obstoječa in ustvarijo nova delovna mesta, - Izboljšanje dostopa prebivalcem lokalnega območja do osnovnih storitev, - Krepitev ozaveščenosti prebivalstva o poklicih v ribištvu in akvakulturi, znanju ter vrednosti ribištva in akvakulture za lokalno območje, - Spodbujanje digitalizacije, inovativnih pristopov ter pilotnih projektov, - Podpora usposabljanju predstavnikov sektorja ribištva in akvakulture za ohranjanje obstoječih delovnih mest in ustvarjanju novih delovnih mest. Za celinske LAS (sladkovodna akvakultura) so bile izražene naslednje potrebe/cilji, v okviru katerih so predvidene naslednje aktivnosti: <u>Razvoj trajnostnega prehranskega sistema, trženja in dodajanja vrednosti proizvodom iz akvakulture</u> - Informiranje prebivalstva območja o proizvajalcih v okviru območja LAS, promocija teh proizvajalcev in proizvodov, - Večanje ozaveščenosti potrošnikov glede proizvodov iz akvakulture, ki prihajajo iz območja LAS in drugih območij
---	--

	- o Priprava skupne platforme za trženje proizvodov proizvajalcev v okviru LAS, - o Sodelovanje in iskanje novih tržnih poti, spodbujanje kratkih verig, - o Ustvarjanje novih proizvodov iz akvakulture, - o Dodajanje vrednosti proizvodom iz akvakulture, - o Krepitev sposobnosti proizvajalcev za razvijanje visoko kakovostnih proizvodov, - o Promocija aktivnosti, ki so komplementarne akvakulturi, ter spodbujanje diverzifikacije predstavnikov sektorja akvakulture, - o Druge aktivnosti, ki spodbujajo razvoj trajnostnega prehranskega sistema 2. <u>Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter ohranjanje biotske raznovrstnosti s podporo krožnega gospodarstva ter čiste energije</u> - o Krepitev sodelovanja med predstavniki sektorja akvakulture ter predstavniki znanstveno-raziskovalne sfere in drugimi deležniki območja ter osveščanje prebivalstva o rezultatih sodelovanja, - o Raziskave in študije vplivov sektorja na okolje/naravo, možnosti prilagajanja na okolje in podnebne spremembe, - o Informiranje prebivalstva o podnebnih spremembah, okolju prijaznih praksah, še zlasti v sektorju akvakulture, - o Izvajanje aktivnosti za izboljšanje biotske raznovrstnosti, - o Podpora uporabi načel krožnega gospodarstva (npr. ponovna uporaba odpadlega materiala, tretiranje odpadkov), - o Spodbujanje okolju prijaznih praks, manjšanja ogljičnega odtisa ter izpustov, - o Spodbujanje aktivnosti varčevanja z energijo, uporabe obnovljivih virov energije. 3. <u>Krepitev vitalnosti skupnosti z večanjem družbene vključenosti, privabljanjem žensk in mladih ter ohranjanjem in ustvarjanjem novih delovnih mest</u> - o Krepitev medsektorskega povezovanja, - o Krepitev vključevanja mladih in žensk, - o Krepitev možnosti zaposlovanja za lokalno prebivalstvo, - o Podpora obstoječim ali novih podjetjem, ki lahko ohranijo obstoječa in ustvarijo nova delovna mesta, - o Izboljšanje dostopa prebivalcem lokalnega območja do osnovnih storitev, - o Krepitev ozaveščenosti prebivalstva o poklicih v akvakulturi in predelavi, znanju ter vrednosti akvakulture za lokalno območje, - o Spodbujanje digitalizacije, inovativnih pristopov ter pilotnih projektov, - o Podpora usposabljanju predstavnikov sektorja akvakulture za ohranjanje obstoječih delovnih mest in ustvarjanju novih delovnih mest. 4. <u>Krepitev družbene sprejemljivosti akvakulture</u> - o Informiranje in ozaveščanje lokalnega prebivalstva o dobrobitih akvakulture in proizvodov, - o Informiranje in ozaveščanje o družbenih in kulturnih vidikih akvakulture
--	---

PREDNOSTNA NALOGA 4: Krepitev mednarodnega upravljanja oceanov ter omogočanje varnih, zaščitanih, čistih in trajnostno upravljanjanih morij in oceanov

Specifični cilj	Aktivnost	Opis aktivnosti oz. ukrepa
4.1. Intervencije, ki prispevajo h krepitvi mednarodnega upravljanja oceanov ter trajnostnega	1. Ukrepanje za ohranjanje habitatnih tipov Natura 2000 ter za obnovo zaščitanih območij	V okviru te aktivnosti se bodo sofinancirali projekti terenskega kartiranja Natura 2000 habitatnih tipov, monitoringa morskih sesalcev, glavate karete, vranjeka in mehkužcev (prstaci, leščur) ter različni ukrepi za ohranjanje habitatnih tipov Natura 2000 ter za obnovo zaščitanih območij (označitev ZO, nadzor...). Aktivnost se navezuje na deskriptorje kakovosti biotska raznovrstnost (D1) in neoporečnost morskega dna (D6) v okviru MSFD. Ta aktivnost na področju EU morij in oceanov naslavlja prioriteto varovanje naše biotske raznovrstnosti in ekosistemov v okviru Zelenega dogovora ter doseganju ciljev strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, saj s poznavanjem stanja vrst in habitatnih tipov Natura 2000 lahko zagotovimo izboljšano načrtovanje upravljaljskih aktivnosti in posledično izboljšano upravljanje ter k doseganju zavez Strategije EU za biotsko raznovrstnost do 2030 kot je Učinkovito upravljanje vseh zavarovanih območij, opredelitev jasnih ohranitvenih ciljev in ukrepov ter njihovo ustrezno spremljanje. Poleg pridobivanja podatkov se bo v okviru te aktivnosti zagotavljalo izvajanje ukrepov za varovanje obstoječih zavarovanih območij vključno z območji Natura 2000 s postavitvijo in vzdrževanjem fizičnih označitev morskih zavarovanih območij ter nadzorom, z namenom preprečevanja poškodb morskega dna in habitatov. Podatki, zbrani v okviru te aktivnosti, bodo javno dostopni skladno s standardi FAIR.

upravljanja morij in oceanov prek širjenja znanja o morju ter spodbujanja pomorskega nadzora in/ali sodelovanja obalnih straž	2. Podpora pomorskemu prostorskemu načrtovanju v skladu z Direktivo 2014/89/EU	V okviru te aktivnosti bo zagotovljeno spremljanje izvajanja Pomorskega prostorskega načrta (v nadaljevanju: PPN). PPN je pripravljen na podlagi Direktive 2014/89/EU. V okviru OP ESPRA 2021-2027 bomo na podlagi potreb iz SWOT analize sofinancirali pripravo metodologije za spremljanje izvajanja PPN, izdelavo ničelnega poročila o stanju prostorskega razvoja na morju. Skladno s 6. in 14. členom Direktive 2014/89/EU je namreč po sprejemu PPN Slovenije zagotoviti tudi redno spremljanje njegovega izvajanja, najmanj na 10 let pa še revizijo vsebine in načina njegovega izvajanja. Poleg tega bomo omogočili testiranje metodologije za spremljanje izvajanja PPN Slovenije. Kot del ukrepov ob pripravi PPN je bilo zapisano tudi raziskovanje in evidentiranje podvodne kulturne dediščine kot prvi korak na poti k vzpostavitvi celostnega upravljanja s podvodno kulturno dediščino v sklopu trajnostnega upravljanja z morskim okoljem. V okviru OP ESPRA 2021-2027 bomo zato omogočili projekte spremljanja podvodne kulturne dediščine, in sicer daljinsko dokumentiranje za identificiranje arheoloških ostalin v slovenskem morju ter šibko invazivne integrirane podvodne raziskave za vrednotenje arheoloških ostalin in spremljava stanja arheoloških najdišč v slovenskem morju. Podatki, zbrani v okviru te aktivnosti, bodo javno dostopni skladno s standardi FAIR.
	3. Izvajanje pomorskega nadzora	Pomorski nadzor na morju je ključnega pomena za zagotavljanje varnega prometa, preprečevanja nesreč in reševanja na morju. Ena od ključnih dejavnosti celostnega upravljanja morskega okolja je povezljivost sistemov za podporo izvajanju pomorskega nadzora (CISE), kar ustreza aktivnosti A.2.1 Akcijskega načrta za izvajanje EU pomorske varnostne strategije (EUMSS).. Uprava RS za pomorstvo kot nacionalni organ, ki opravlja funkcije obalne straže na nacionalni ravni in na ravni Unije ter po potrebi na mednarodni ravni, je v perspektivi 2014-2020 iz ESPR pomagala pri začetku z vzpostavitvijo CISE sistema za izmenjavo podatkov. Trenutni sistem CISE je v testni fazi. V okviru koordinacije služb na morju bo izdelan nabor informacij, ki se jih bo izmenjavalo v CISE Node, ki ga izdeluje in vzdržuje EMSA. Če se bo po določenem času ugotovilo, da slabo deluje in da so potrebne nadgradnje, se bo vlagalo tudi na tem področju. Za izvajanje učinkovitega pomorskega nadzora pa se je izrazila tudi potreba po organizaciji skupnega mednarodnega dogodka in nakupa opreme za izboljšanje pomorskega nadzora ter opreme za nadzor nad širjenjem onesnaženja na morju. V okviru OP ESPRA 2021-2027 predlagane aktivnosti bodo prispevale k dodatnemu izboljšanju in delovanju CISE z zagotavljanjem storitev varovanja in komunikacijskih storitev, ki temeljijo na najsodobnejši tehnologiji, vključno z infrastrukturo in senzorji, nameščenimi na kateri koli vrsti platforme. S povečanjem izmenjave informacij in sodelovanja na področju funkcij obalne straže pa se bomo lažje soočili z analizami operativnih izzivov in nastajajočimi tveganji na področju nadzora pomorstva. V okviru pomorskega nadzora bomo tako prispevali k njegovi večji učinkovitosti ter k aktivnosti A.1.7, A.2.9 ter B.2.7 Akcijskega načrta EUMSS v povezavi s ciljem medsektorskega pristopa in upravljanja s tveganji EUMSS.

Preglednica 3: Kazalniki učinka

Prednostna naloga	Posebni cilj ali področje podpore	Kazalnik	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)
1	1.1	Število operacij	število	3	21
	1.2	Število operacij	število	0	4
	1.3	Število operacij	število	5	30
	1.4	Število operacij	število	9	30
	1.5	Število operacij	število	2	12
2	2.1	Število operacij	število	8	54
	2.2	Število operacij	število	3	8
3	3.1	Število operacij	število	6	66
4	4.1	Število operacij	število	1	14

Preglednica 4: Kazalniki rezultata

Prednostna naloga	Posebni cilj ali področje podpore	Kazalnik	Merska enota	Izhodišče ali referenčna vrednost za 2020	Cilj (2029)
1	1.1	Ohranjena delovna mesta	Število oseb	0	12,9
		Osebe, ki imajo koristi od operacije	Število	0	60
	1.2	Poraba energije, ki vodi v zmanjšanje emisij CO ₂	Litri/h	0	44
	1.3	Osebe, ki imajo koristi od operacije	Število	0	15
	1.4	Učinkovitost sistema za "zbiranje, upravljanje in uporabo podatkov" zahtevane kakovosti	Število	0	visoka
		Sredstva nadzora, nameščena ali posodobljena	Število	0	5
		Aktivnosti za izboljšanje upravne zmogljivosti	Število	0	22
	1.5	Aktivnosti, ki prispevajo k dobremu okoljskemu stanju, vključno z obnovo narave, ohranjanjem, zaščito ekosistemov, biotsko raznovrstnostjo, zdravjem in dobrim počutjem rib (število aktivnosti)	Število	0	12
2	2.1	Ohranjena delovna mesta	EPDČ	0	20
		Poslovni subjekti, ki izboljšujejo učinkovitost virov v akvakulturi	Število	0	2
		Aktivnosti, ki prispevajo k dobremu stanju okolja, vključno z obnovo narave, ohranjanjem, zaščito ekosistemov, biotske raznovrstnosti, zdravja in dobrega počutja rib	Število	0	3

		Osebe, ki imajo koristi od operacije	Število	0	100
		Omogočene inovacije	Število	0	3
	2.2	Nova proizvodna zmogljivosti	Tone/leto	0	400
		Poslovni subjekti, ki izboljšujejo učinkovitost virov v predelavi	Število	0	3
		Subjekti, ki imajo koristi od promocijskih in informacijskih dejavnosti (število subjektov)	Število	0	20
		Omogočene inovacije	Število	0	2
3	3.1	Osebe, ki imajo koristi od operacije	Število	0	600
4	4.1	Aktivnosti, ki prispevajo k dobremu stanju okolja, vključno z obnovo narave, ohranjanjem, zaščito ekosistemov, biotske raznovrstnosti, zdravja in dobrega počutja rib	Število	0	6
		Aktivnosti za izboljšanje upravne zmogljivosti	Število	0	7

2.4 FINANČNI OKVIR ZA IZVEDBO OP ESPRA 2021-2027 IN NSNA 2021-2030

Proračunska sredstva za izvedbo NSNA 2021-2030 zaenkrat niso predvidena, razen za sofinanciranje zavarovalnih premij, zaradi škod v akvakulturi. Ostali ukrepi bodo financirani v okviru Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo za obdobje 2021-2027 in so zajeti v spodaj predstavljenem finančnem okvirju OP ESPRA 2021-2027.

Preglednica 5: Finančni okvir programa ESPRA, ki vključuje tehnično pomoč v skladu s členom 30(4)

Prednostna naloga	Vrsta področja podpore ali posebni cilj	EU prispevek		Nacionalni javni	Skupaj	Stopnja so-financiranja
		EU prispevek brez pavšala TP	EU prispevek s pavšalom TP			
1	1.1	1.067.500,00	1.131.550,00	535.784,00	1.667.334,00	70:30
	1.2	52.500,00	55.650,00	26.350,00	82.000,00	70:30
	1.3	350.000,00	371.000,00	175.667,00	546.667,00	70:30
	1.4	3.089.800,00	3.275.188,00	1.550.786,00	4.825.974,00	70:30
	1.6	947.800,00	1.004.668,00	475.705,00	1.480.373,00	70:30
2	2.1	2.954.000,00	3.131.240,00	1.482.626,00	4.613.866,00	70:30
	2.2	4.241.434,00	4.495.919,00	2.128.795,00	6.624.714,00	70:30
3	3.1	8.897.000,00	9.430.820,00	4.465.446,00	13.896.266,00	70:30
4	4.1	975.100,00	1.033.606,00	489.408,00	1.523.014,00	70:30
Tehnična pomoč	5.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0:0
SKUPAJ		22.575.134,00	23.929.641,00	11.330.567,00	35.260.208,00	/

2.5 ODNOS DO DRUGIH PROGRAMOV IN NAČRTOV

Poglavje je deloma povzeto po dokumentu NSNA 2021-2030, ki pa se zaradi vsebinske povezanosti obeh dokumentov nanaša na oba dokumenta, ki sta predmet presoje.

2.5.1 MEDNARODNI PROGRAMSKI DOKUMENTI

OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bosta pomagal pri uresničevanju ciljev prehoda k Trajnostni Evropi do leta 2030, ki temelji na politiki trajnostnega prehoda, kot je prehod od linearne na krožno gospodarstvo, trajnost od vil do vilic za zagotavljanje bolj uravnoteženega prehranskega sistema in zagotavljanje večje energetske učinkovitosti glede rabe obnovljivih virov energije, mobilnosti in stavb. Veliko pozornosti je posvečene tudi horizontalnim dejavnikom. Med njimi so denimo izobraževanje, znanost, tehnologije, raziskave, inovacije in digitalizacija. V načrtovanje so tako vključeni cilji Strategije EU za biotsko raznovrstnost do 2030, Strategije EU »od vil do vilic« za pravičen zdrav in okolju prijazen prehranski sistem, spodbujanje energetske učinkovitosti stavb, mobilnosti in rabe energije. Hkrati se spodbuja zagotavljanje socialno pravičnega prehoda s krepitvijo družbene odgovornosti podjetij v okviru ustanavljanja družbeno in okoljsko odgovornih podjetij s ciljem zagotavljanja zelenih delovnih mest in ustreznih delovnih pogojev, trajnostnih dobičkov ter novih tržnih priložnosti.

OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bosta prav tako zasledovala cilje Skupne ribiške politike, in sicer okoljski, gospodarski, socialni in zaposlovalni, kar pomeni zagotavljanje kakovostne zaloge hrane, prehransko in nutracijsko varnost (most med povpraševanjem in ulovom), prispevanje h gospodarskemu in zaposlovalnemu razvoju v obalnih in celinskih območjih, ter trajnost z ohranjanjem okolja, zdravja in dobrobiti živali. Okoljska razsežnost se bo zasledovala s spodbujanjem razvoja trajnostne vzreje vodnih organizmov. Gospodarska in zaposlitvena razsežnost se bo zagotavljala z razvojem konkurenčnega sektorja tudi z digitalno preobrazbo ter ustvarjanjem in ohranjanjem delovnih mest. Socialna razsežnost se bo krepila z razvojem spretnosti rejcev tudi z digitalno pismenostjo diverzifikacijo dejavnosti.

Nadalje bo načrt zasledoval drugi cilj Kohezijske politike: bolj zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj. V okviru tega cilja se bo v skladu s priporočili Evropske komisije Republiki Sloveniji spodbujalo naslednje dejavnosti:

- 1) prehod na obnovljive vire energije za ogrevanje in hlajenje, zlasti z omogočanjem uvedbe tehnologij, ki uporabljajo energijo iz obnovljivih virov: vetrna, sončna in geotermalna;
- 2) biotsko raznovrstnost na zaščitnih območjih (priprava načrtov upravljanja, projekti za obnovo ekosistemov, izboljšanje baze znanja);
- 3) spodbujanje prehoda na krožno gospodarstvo (razvoj alternative za surovine in spodbujanje uporabe recikliranih materialov kot sekundarnih surovin, povečanje učinkovite rabe virov in dodatno spodbudilo krožno gospodarstvo v malih in srednjih podjetjih, tudi z izmenjavo izkušenj in dobrih praks z drugimi državami članicami, podprli ukrepi/kampanje za ozaveščanje, trajnostne prakse potrošnje in trajnostno vedenje.

Navedene dejavnosti se bodo povezovale s petim ciljem Kohezijske politike, tj. Evropa, ki je bliže državljanom, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja vseh vrst območij ter lokalnih pobud.

OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 izhajata tudi iz priporočil Svetovne zdravstvene organizacije (WHO), kakor tudi Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO), za večjo porabo rib kakor tudi iz strateške usmeritve RS za večjo prehransko samooskrbo

potrošnikov s svežo, kvalitetno in zdravo hrano. Zaradi zmanjšanja gospodarskega ribolova, lahko večjo porabo rib iz samooskrbe, zagotovimo le s proizvodi iz akvakulture. Kako pomembna je čim večja samooskrba s hrano, se je pokazalo tudi ob izbruhu pandemije s corona virusom covid-19, ki bo v prihodnje gotovo imela vpliv tako na akvakulturo kot predelavo in trgovino.

Poleg navedenega lahko kot relevantne mednarodne dokumente smatramo še:

- Celostna pomorska politika (CPP) je okvir, ki lajša razvoj in usklajevanje raznolikih in včasih nasprotujočih si pomorskih dejavnosti, in sicer za kar najbolj trajnostno rabo oceanov in morij, da bi se omogočila rast pomorskih in obalnih regij na področjih: ladijskega prometa, morskih pristanišč, ladjedelništva, delovnih mest v pomorskem sektorju, okolja (zmanjševanje vpliva podnebnih sprememb v obalnih območjih in prilagajanje nanje ter zmanjševanje onesnaževanja in emisij toplogrednih plinov z ladij) in upravljanja ribištva. Prav tako želi izboljšati kakovost življenja v obalnih regijah s spodbujanjem obalnega in pomorskega turizma (Evropska komisija, 2007).
- *Direktiva 2014/89/EU o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje (Direktiva PPN)* je vzpostavila okvir za pomorsko prostorsko načrtovanje, ki je namenjeno spodbujanju trajnostne rasti pomorskih gospodarstev, trajnostnega razvoja morskih območij ter trajnostne rabe morskih virov, ki kot del celostne pomorske politike Evropske unije določa, da države članice vzpostavijo in izvajajo pomorsko prostorsko načrtovanje, da bi prispevale k trajnostnemu razvoju energetskih sektorjev na morju, pomorskega prometa ter ribiškega sektorja in sektorja akvakulture ter k ohranjanju, varstvu in izboljševanju okolja, vključno z odpornostjo na učinke podnebnih sprememb. Države članice lahko poleg tega stremijo k drugim ciljem, kot je spodbujanje trajnostnega turizma in trajnostno pridobivanje surovin. Pri tem morajo upoštevati medsebojno vplivanje kopnega in morja ter okrepljeno čezmejno sodelovanje v skladu z ustreznimi določbami Konvencije Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu iz leta 1982 (UNCLOS) (EUR-Lex, 2014).
- Konvencija o varstvu morskega okolja in obalnih območij Sredozemskega morja (Barcelonska konvencija) je bila sklenjena v imenu Evropske skupnosti s sklepoma Sveta 77/585/EGS in 1999/802/ES. Je regionalni pravni okvir za izvajanje pravnega redu EU v Sredozemlju na področju okolja in trajnostnega upravljanja obalnih in morskih virov. Skupaj s svojimi sedmimi protokoli predstavlja pravno in vsebinsko osnovo za delovanje Programa Združenih narodov za okolje/akcijskega načrta za Sredozemlje (UNEP-MAP). Glavna vsebinska področja, ki jih Barcelonska konvencija s protokoli naslavlja, so: preprečevanje onesnaževanja s kopnega, prostorsko upravljanje z obalo, pomorski promet, biološka raznovrstnost, trajnostni razvoj in ozaveščanje s pomočjo sodobnih informacijskih tehnologij. Pogodbenice so se zavezale k spodbujanju integriranega upravljanja obalnih območij, ob upoštevanju varstva območij, ki so ekološkega in krajinskega pomena, in racionalne rabe naravnih virov (Evropski Svet, 1999).
- Protokol o integriranem upravljanju obalnih območij Sredozemlja (Protokol ICZM) pogodbenicam v skladu s Konvencijo za varstvo morskega okolja in obalnega območja Sredozemlja in njenih protokolov nalaga ustanovitev skupnega okvirja za integrirano upravljanje sredozemskih obalnih območij in sprejem vseh potrebnih ukrepov za okrepitev regionalnega sodelovanja za ta namen. Skladno s protokolom ICZM mora Slovenija vzpostaviti območje obalnega pasu kot posebnega upravljalvskega območja in vzpostaviti upravljalvsko strukturo za celovito upravljanje obalnega pasu (med različnimi administrativnimi ravni in med različnimi sektorji, med deležniki iz gospodarstva in civilne družbe) (EUR-LEX, 2008).
- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/es z dne 23. oktobra 2000 o Določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (Vodna direktiva) naj bi bila podlaga za stalni dialog in razvoj strategij za nadaljnje povezovanje področij politike (energetika, promet, kmetijstvo, ribištvo, regionalna politika in turizem) z namenom varstva in

trajnostnega upravljanja voda. Namen Direktive je določiti okvir za varstvo celinskih površinskih voda, somornic, obalnega morja in podzemne vode, ki preprečuje nadaljnje slabšanje stanja vodnih ekosistemov, vzpodbuja trajnostno rabo vode, je usmerjen k večjem varstvu in izboljšanju vodnega okolja, zagotavlja postopno zmanjšanje onesnaženosti podzemne vode ter prispeva k blažitvi učinkov poplav in suš (EUR-Lex, 2000).

- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja (Okvirna direktiva o morski strategiji) opredeljuje skupni pristop Evropske unije (EU) in cilje za preprečevanje, varstvo in ohranjanje morskega okolja glede na obremenitve in vplive škodljivih človekovih dejavnosti ter omogoča njegovo trajnostno rabo na podlagi ekosistemskega pristopa. Direktiva zasleduje splošni cilj pospeševanja trajnostne rabe morij in ohranitve morskih ekosistemov. Ta pristop vključuje zavarovana območja in obravnava vse človekove dejavnosti, ki vplivajo na morsko okolje. Prednost namenja doseganju ali ohranjanju dobrega okoljskega stanja v morskem okolju Skupnosti, nadaljnjemu varstvu in ohranjanju tega okolja ter preprečevanju nadaljnjega slabšanja (EUR-Lex, 2022).
- Resolucija o strategiji za Jadran opredeljuje pomen in cilje Strategije za Jadran, ki jo oblikujejo in uresničujejo vse države ekoregije. Strategija predstavlja nov, dejaven pristop za učinkovito upravljanje s skupnim priobalnim in obalnim ter morskim bogastvom, za kar je potrebna čim širša podpora vseh deležnikov in še zlasti najširše javnosti. Uveljavlja načela trajnostnega razvoja, zlasti s povezovanjem vsebin na področju rabe naravnih virov, prometa, ribištva in pridelave hrane, turizma, energetske varnosti in prostorskega načrtovanja (PISRS, 2009).

OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 sledita zgoraj navedenim direktivam in strategijam, saj spodbujata izvajanje reformirane skupne ribiške politike in celostne pomorske politike ter podpirata razvoj ribiškega sektorja v Sloveniji v smeri konkurenčnega in trajnostnega razvoja. Z zasledovanjem prednostnih nalog spodbujata trajnostni razvoj ribištva in akvakulture ob upoštevanju nosilnih sposobnosti okolja, predvidevata zmanjšanje vplivov na okolje, aktivno spodbujata varstvo in ohranjanje biotske raznovrstnosti in ekosistemov, uvajata ukrepe za inovativno, konkurenčno in na znanju temelječe ribištvo in akvakulturo, povečujeta zaposlovanje in vse zainteresirane aktivno vključujeta v izvajanje ukrepov.

2.5.2 DRŽAVNI PROGRAMSKI DOKUMENTI

Iz OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 izhaja, da bo ključno vodilo pri razvoju sektorja tudi doseganje okoljskih ciljev Unije s čim manjšim okoljskim odtisom, ki ga določa tudi Resolucija o nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030, ki jo je sprejel Državni zbor RS. V tem okvirju bodo upoštevani tudi cilji Unije v zvezi z blažitvijo podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, katerim sledi Strateški okvir prilagajanja podnebnim spremembam, ki ga je sprejela Vlada RS leta 2016. Gre za zmanjšanje izpostavljenosti vplivom podnebnih sprememb, občutljivosti in ranljivosti Slovenije zanje ter povečanje odpornosti in prilagoditvene sposobnosti sektorja akvakultur. Pri tem se bo upoštevala tudi Nacionalna strategija za manj izgub in odpadne hrane v verigi preskrbe s hrano, ki je sicer še v usklajevalni fazi priprave, v smislu krožnega gospodarstva s posebnim poudarkom na zmanjševanju izgub in količin odpadne hrane ter koristni in okolju prijazni izrabi odpadkov v akvakulturi.

Poleg navedenega lahko kot relevantne državne programske dokumente smatramo še:

- Strategija razvoja Slovenije 2030 predstavlja krovni razvojni okvir države. Njen osrednji cilj je zagotoviti kakovostno življenje za vse. Strateške usmeritve države za doseganje kakovostnega življenja so vključujoča, zdrava, varna in odgovorna družba, učenje za in skozi vse življenje, visoko produktivno gospodarstvo, ki ustvarja dodano vrednost za vse,

ohranjeno zdravo naravno okolje in visoka stopnja sodelovanja, usposobljenosti in učinkovitosti upravljanja (Vlada RS, 2017).

- Strategija prostorskega razvoja Slovenije (SPRS) je trenutno v procesu prenove, zaenkrat še veljaven dokument je strategija, sprejeta leta 2004 (MOP, 2004). Je temeljni strateški prostorski akt in celovit prostorski dokument, ki udejanja koncept vzdržnega prostorskega razvoja. Prostorska strategija, upoštevajoč raznolikost in pestrost slovenskega prostora ter izhajajoč iz njegovih primerjalnih prednosti, postavlja pogoje za skladen gospodarski, socialni in kulturni razvoj, pri čemer zagotavlja tak razvoj, ki bo omogočil tudi ohranitev okolja, narave in dediščine ter kvalitet bivanja. Strategija kot pomembne prvine slovenske krajine izpostavlja vodni in obvodni prostor ter morje. Slovensko morje ima poseben kulturni in simbolni pomen, zato se zagotavlja prostorski razvoj, s katerim se ohranjajo njegov kulturni in simbolni pomen ter biotska raznovrstnost. Na urbanizirana območja obale morja se spodbuja taka raba zemljišč, ki je neposredno vezana na izkoriščanje vode za prostočasne aktivnosti, ne omejuje prostega dostopa do vode ali prehodnosti ob obali. Na morju in v obalnem pasu SPRS omogoča razvoj tistih dejavnosti, ki ne zmanjšujejo kakovosti vode, povečujejo pa kakovost izrabe ter pri tem ne ovirajo javne dostopnosti morja in obale ter jih zaradi nujne prisotnosti morja ni mogoče izvajati nikjer drugje. V obalnem in priobalnem pasu se ne izvaja posegov, ki bi zoževali poglede na morje ter ogrožali ohranjanje narave in kulturne dediščine. Obalne črte se ne krajša, lahko pa se jo podaljša, v skladu s prostorskimi možnostmi in omejitvami.
- Pomorski prostorski plan Slovenije (PPPS) je krovni strateški (prostorsko razvojni dokument), ki podaja prostorske razvojne usmeritve za dejavnosti in rabe v slovenskem morju in priobalnem območju, kot ga določa Protokol o celovitem upravljanju obalnih območij v Sredozemlju. PPPS je akcijski program za izvajanje Strategije prostorskega razvoja Slovenije na morju. Povzema oziroma upošteva državne programe, načrte in strategije ter usmeritve za območje morja in obalnega pasu na kopnem, ki jih te podajajo. Prek tega se zagotavlja uskladitev dejavnosti in rab na morju, kar je primaren namen PPPS. V Pomorskem prostorskem planu so usklajene rabe za vsebinska področja: energija, promet, ribištvo in marikultura, področje varstva okolja, kulturne dediščine, turizma, pridobivanja surovin ter urbanega razvoja. Opredeljena je prostorska in časovna porazdelitev obstoječih in prihodnjih dejavnosti in rab (MOP, 2021).
- Načrt upravljanja z morskim okoljem 2017-2021 (NUMO) je pripravljen, se izvaja in posodablja na območju morskih voda, ki so pod suverenostjo in pristojnostjo Republike Slovenije. Načrt ne obravnava posameznih lokacij in ne določa namenske rabe prostora. Namen programa ukrepov je doseči oziroma ohraniti dobro stanje morskih voda. Pripravljen je tako, da se navezuje na 11 deskriptorjev, ki določajo dobro stanje okolja, kar je v skladu s priporočili EU Komisije. Deskriptorji so: biotska raznovrstnost (D1), tujerodne vrste (D2), ribji stalež (komercialne vrste rib in lupinarjev) (D3), elementi morskih prehranjevalnih spleto (D4), evtrofikacija (D5), neoporečnost morskega dna (D6), hidrografski pogoji (D7), onesnaženje okolja (D8), onesnaževala v ribah in drugi morski hrani (D9), podvodni hrup (D10) in morski odpadki (D11) (MOP, 2017). Načrt upravljanja voda na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2016-2021 in Načrt upravljanja voda na vodnem območju Donave za obdobje 2016-2021 (NUV II) opredeljujeta cilje v okviru področij varstva voda, urejanja voda, rabe voda in upravljanja vodnih in priobalnih zemljišč v lasti države. Cilji, ki jih opredeljuje NUV II so med drugim: doseganje dobrega kemijskega in ekološkega stanja vodnih teles površinskih voda in preprečitev poslabšanja stanja vodnih teles, zagotavljanje varstva pred škodljivim delovanjem voda, izogibanje novim tveganjem pred poplavami, zmanjševanje poplavne ogroženosti in ohranjanje oziroma vzpostavitev naravnega ravnovesnega stanja (MOP, 2016).

- Strateški načrt skupne kmetijske politike za naslednje programsko obdobje predstavlja ključni strateški dokument za uveljavitev Skupne kmetijske politike 2023-2027 v Sloveniji. V času priprave tega dokumenta je bil še v izdelavi, vendar bo temeljil na naslednjih treh splošnih ciljih:

- spodbujanje prehranske varnosti;
- krepitev skrbi za okolje in podnebnih ukrepov;
- krepitev podeželskih območij.

In naslednjih in devetih specifičnih ciljih:

- podpora za vzdržne dohodke in odpornost kmetij po vsem ozemlju EU za večjo prehransko varnost;
- krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji;
- izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi;
- prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji;
- spodbujanje trajnostnega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak;
- prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti;
- privabljanje mladih kmetov in spodbujanje razvoja podjetij na podeželskih območjih;
- spodbujanje zaposlovanja, rasti, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželskih območjih, vključno z biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom;
- izboljšanje odziva kmetijstva EU na potrebe družbe po hrani in zdravju, vključno z zdravo hrano, ter dobrobiti živali.

Splošni cilji so podkrepljeni s horizontalnim ciljem in razširjanjem znanja, dodaten poudarek je na inovacijah in digitalizaciji v kmetijstvu in na podeželskih območjih (MKGP, 2022).

- Nacionalni program varstva okolja do 2030 (NPVO), katerega del je tudi Nacionalni program varstva narave (ReNPVO) določa cilje in ukrepe za doseganje ohranjene visoke stopnje biotske raznovrstnosti in ohranjene naravne vrednote, ob doseganju posebnih ciljev glede na biotsko raznovrstnost, naravne vrednote, zavarovana območja, nadzor in drugo. NPVO predvideva, da je za izboljšanje stanja morskega okolja: treba izboljšati medsektorsko sodelovanje za trajnostno upravljanje morskega okolja; preprečevati poškodbe morskega dna in s tem bentoških morskih habitatov zaradi sidranja ob morskem ribolovu, rekreativnem ribolovu in pomorskem prometu ter rekreacijski plovbi; preprečevati pojav eutrofikacije in stopnje onesnaževal v morskem okolju, ki so lahko posledica neustrezne dejavnosti iz marikulture, pomorskega prometa in rekreacijske plovbe; preprečevati neustrezne širitve urbanih središč na Obali in širitve kmetijskih površin v zaledju; zmanjšati vnos odpadkov v morsko okolje, ki so posledica dejavnosti v pomorskem prometu, morskem ribolovu in marikulturi, v turizmu na Obali in poselitve; zmanjšati ravni podvodnega hrupa, ki so posledica dejavnosti v pristaniščih, marinah in pomorskem prometu, rekreacijske plovbe ter gradbenih posegov v obalnih vodah. Z regionalnim in podregionalnim sodelovanjem je treba omejiti pojavnosti invazivnih tujerodnih vrst v regiji Sredozemsko morje in podregiji Jadransko morje, ki so posledica pomorskega prometa (vnos balastnih voda, »slepi potniki«), marikulture in nenamernih vnosov; preprečiti pojav eutrofikacije in prisotnost onesnaževal v morskem okolju, ki so lahko posledica čezmejnih dejavnosti marikulture, pomorskega prometa in rekreacijske plovbe; preprečiti neustrezne širitve urbanih središč na obali in širitve kmetijskih površin v zaledju zaradi vnosov hranilnih snovi in onesnaževal z izlivom rek Soče in Pada; zmanjšati vnos odpadkov v morsko okolje, ki so posledica čezmejnih dejavnosti v pomorskem prometu, morskem ribolovu in marikulturi, turizmu na obali in poselitvi ter njihovega vnosa v morsko okolje iz rek Pad, Adiža, Livenza in Soča; izboljšati stanje komercialno pomembnih vrst rib in drugih organizmov v regiji Sredozemsko morje in podregiji Jadransko morje (Vlada RS, 2020). Program upravljanja območij Natura 2000 za

obdobje 2015 – 2020 določa podrobne varstvene cilje, ki se nanašajo na kvalifikacijske vrste in habitatne tipe, zastopane znotraj posameznih območij Nature 2000. Izhajajo iz varstvenih ciljev, določenih z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Nature 2000), in varstvenih ciljev za ohranjanje habitatov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju. Program nadalje določa varstvene ukrepe oziroma usmeritve za doseganje varstvenih ciljev, in sicer za vsako območje Nature 2000 posebej, pri čemer je nabor ukrepov določen glede na značaj območja Natura 2000 (Vlada RS, 2015).

- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN) je strateški dokument, ki mora za obdobje do leta 2030 (s pogledom do leta 2040) določiti cilje, politike in ukrepe za pet razsežnosti energetske unije: razogljičenje, energetska učinkovitost, energetska varnost, notranji trg energije ter raziskave, inovacije in konkurenčnost (Vlada RS, 2020). Strateški okvir prilagajanja podnebnim spremembam ima splošni cilj zmanjšanja izpostavljenosti vplivom podnebnih sprememb, občutljivosti in ranljivosti Slovenije zanje ter povečevanje odpornosti in prilagoditvene sposobnosti družbe. Namen strateškega okvirja je krepitev zmogljivosti za prilagajanje podnebnim spremembam, obvladovanje tveganj in izkoriščanje priložnosti, ki jih prinašajo podnebne spremembe (MOP, 2016).
- Izhodišče Strategije kulturne dediščine za obdobje 2018-2026 je načelo celostnega ohranjanja dediščine kot temelja nacionalne identitete, kulturne raznolikosti Slovenije, ki se prepleta z izjemno krajinsko in biotsko raznovrstnostjo, privlačnosti naše države za življenje naših državljanov, izobraževanje, razvoj, umetniško ustvarjanje, turizem in druge gospodarske dejavnosti. Splošni cilji Strategije so s pomočjo dediščine prispevati h kakovosti življenja in k bolj povezani družbi, pospešiti trajnostni razvoj Slovenije in izboljšati odnos družbe do naše dediščine (MK, 2019).

OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 sledita zgoraj navedenim relevantnim državnim programskim dokumentom, tokom vrednotenja prepoznane morebitne nedoslednosti ali neskladnosti pa se odpravljajo z omilitvenimi ukrepi, ki jih podaja predmetno okoljsko poročilo.

2.6 POTREBE PO NARAVNIH VIRIH

Izvajanje ukrepov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bo predstavljalo nastanek naslednjih potreb po naravnih virih:

- potreba po mineralnih surovinah in ostalem gradbenem materialu bo nastala kot posledica izvedbe naložb v infrastrukturo za namen povečanja kakovosti, energetske učinkovitosti, izboljšanja delovnih pogojev in varstva okolja, ipd. ter izvedbe naložb v posodobitev objektov za predelavo oz. širitve njihovih kapacitet,
- potreba po vodah bo nastala kot posledica izvedbe naložb v potencialno izgradnjo novih objektov akvakulture,
- potreba po ribolovnih virih bo nastala kot posledica izvajanja ribiške dejavnosti na morju. Ob tem je predvideno, da bo glede na predvidene ukrepe in aktivnosti izvedba obeh dokumentov predvsem zmanjšala pritisk na ta naravni vir.

Obenem bo zaradi izvedbe ukrepov prišlo do uvajanja novih sistemov za zmanjšanje količine potrebne vode v akvakulturi, zaprtih sistemov z reciklažo vode in uvedbe sistemov za izboljšano čiščenje odpadnih voda, s čimer se bo zmanjšala potreba po naravnem viru oz. se bo omilil negativni vpliv nastanka odpadnih voda.

2.7 PREDVIDENE EMISIJE, ODPADKI IN ODPADNE VODE TER RAVNANJE Z NJIMI

Izvajanje ukrepov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bo predstavljalo nastanek naslednjih vrst odpadkov:

- odpadki (gradbeni in tehnični odpadki, lahko tudi nevarni), ki bodo nastali kot posledica zamenjave opreme ali posodobitve plovil oz. naprav,
- odpadki (gradbeni in tehnični, lahko tudi nevarni), ki bodo nastali kot posledica izvedbe naložb v infrastrukturo za namen povečanja kakovosti, energetske učinkovitosti, izboljšanja delovnih pogojev in varstva okolja,
- odpadki (gradbeni in tehnični, lahko tudi nevarni), ki bodo nastali kot posledica izvedbe naložb v posodobitev objektov ali razširitev njihovih kapacitet,
- odpadki (blato), ki bodo nastali kot posledica izvedbe naložb v obnovo obstoječih ribnikov ali lagun akvakulture.

Obenem bo zaradi izvedbe ukrepov prišlo do izboljšanja sistema zbiranja odpadkov na morju in morskem dnu ter ustreznega ravnanja s tako zbranimi odpadki. Ukrepi prav tako spodbujajo naložbe v zmanjšanje vplivov predelave na okolje, kar pomeni izboljšano ravnanje z odpadki.

Izvajanje ukrepov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bo predstavljalo nastanek naslednjih vrst odpadnih voda:

- odpadne vode, ki bo nastala kot posledica izvedbe naložb v potencialno izgradnjo novih objektov akvakulture.

Izvajanje ukrepov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 predvideva izvedbo naložb v infrastrukturo za namen povečanja kakovosti, energetske učinkovitosti, izboljšanja delovnih pogojev in varstva okolja, s čimer bo prišlo do zmanjšanja nastajanja odpadkov in odpadnih voda oz. izboljšanja ravnanja z njimi.

2.8 PRIČAKOVANI VPLIVI NAČRTA

Pričakovani pomembni vplivi OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 so opredeljeni v poglavju 4 Vsebinjenje in podrobneje opisani v poglavju 6 Vrednotenje vplivov načrta na okoljske cilje.

2.9 STROKOVNE PODLAGE IN STOPNJA UPOŠTEVANJA

Strokovne podlage uporabljene za izdelavo OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 so bile poleg javno dostopnih podatkov o stanju ribištva, akvakulture in naravnih virov tudi:

- študija »Možnosti za povečanje potencialna lokacij za marikulturo na obali in v slovenskem morju«, ki jo je leta 2020 izdelal Nacionalni inštitut za biologijo,
- osnutek študije »Možnosti za povečanje potencialna lokacij za akvakulturo na celinskih površinskih vodah Republike Slovenije«, ki jo je leta 2021 izdelal podjetje Aquarius d.o.o. ter
- osnutek študije »Možnosti za povečanje potenciala za akvakulturo z rabo podzemnih voda v Republiki Sloveniji«, ki jo je leta 2021 izdelal Geološki Zavod Slovenije.

Navedene strokovne podlage so bile že upoštevane pri pripravi OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030, ki sta predmet presoje, saj predvidene aktivnosti oz. ukrepi deloma že temeljijo na njih. Kljub temu je bila ustreznost vključevanja strokovnih podlag preverjena tokom vrednotenja in procesa usklajevanja z nosilci urejanja prostora. Predlogi po dopolnitvah ali izboljšavah OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na podlagi strokovnih podlag so podani v sklopu omilitvenih ukrepov in priporočil.

2.10 SMERNICE NOSILCEV UREJANJA PROSTORA IN ANALIZA NJIHOVEGA UPOŠTEVANJA

Za OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 smernice nosilcev urejanja prostora predhodno niso bile pridobljene. Nosilci urejanja prostora so bili aktivno vključeni v fazi vsebinjenja in so svoje usmeritve podali tekom t.i. »odprtega vsebinjenja« na spletni delavnici organizirani preko spletne platforme Microsoft Teams dne 04. 03. 2021. Delavnici je sledila še serija dopisnih usklajevalnih sestankov po telefonu in elektronski pošti. Vse podane usmeritve so bile bodisi upoštevane že v dopolnjenih *Izhodiščih za pripravo okoljskega poročila za ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030* (ZaVita d.o.o, 08. 04. 2021), ali pa so bile upoštevane v kasnejših fazah priprave okoljskega poročila in so posledično vključene v predmetno okoljsko poročilo – v primeru odstopanj OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 od usmeritev in smernic tudi v obliki omilitvenih ukrepov in priporočil.

2.11 UGOTOVITVE PREDHODNIH VERZIJ OKOLJSKEGA POROČILA IN ANALIZA NJIHOVEGA UPOŠTEVANJA

V procesu programiranja OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 sta bili do tega trenutka izdelani tudi dve vmesni verziji Okoljskega poročila. Njun namen je bil usmerjati pripravljalce v zaključnih fazah programiranja.

Prva verzija je bila izdelana v juliju 2021 na osnovi osnutkov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 z dne 18. 6. 2021. Na njene ugotovitve je naročnik podal pripombe in dodatna pojasnila, v septembru 2021 pa je bil izveden tudi usklajevalni sestanek z naročnikom na katerem sta se pripravljavec obeh dokumentov in izdelovalec CPVO uskladila o razumevanju in možni integraciji predlaganih omilitvenih ukrepov in priporočil v novo verzijo OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030.

Na podlagi navedenega usklajevanja je bila v oktobru 2021 izdelana druga vmesna verzija Okoljskega poročila, ki pa je še vedno temeljila na osnutkih OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 z dne 18. 6. 2021.

Pripravljalcev OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 je na podlagi komentarjev Evropske komisije, pa tudi predlaganih omilitvenih ukrepov in priporočil, v februarju 2022 pripravil novo verzijo obeh strateških dokumentov, in sicer:

- OP ESPRA 2021-2027 – osnutek datiran 3. februar 2021 in
- NSNA 2021-2030 – osnutek datiran 16. februar 2021.

V nadaljevanju podajamo ugotovitve o upoštevanjih in v zadnje verzije OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 integriranih omilitvenih ukrepov in priporočil, ki izhajajo iz prejšnjih verzij okoljskega poročila.

Omilitveni ukrep ali priporočilo ene od prejšnjih verzij Okoljskega poročila	Specifični cilj na katerega se nanaša	Analiza upoštevanja omilitvenega ukrepa ali priporočila v trenutni verziji obeh strateških dokumentov
Predlagamo, da se v okviru izvajanja OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 namenoma predvidi vzpostavitev interdisciplinarne in medsektorske delovne skupine, ki bo v času trajanja programa proučila vse možnosti naslavljanja izpostavljenega problema prilagajanja akvakulture na podnebne spremembe in ne le	Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Upravni postopki«	Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Upravni postopki« predvidevajo vzpostavitev takšne skupine, s čimer je bil omilitveni ukrep deloma ustrezno upoštevan. Za njegovo popolno upoštevanje bi bilo

izjem pri določanju ekološko sprejemljivega pretoka, kot je v NSNA 2021-2030 zapisano sedaj.		treba naloge delovne skupine ustrezno razširiti.
V okviru ene od aktivnosti oz. ukrepov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 naj se predvidi izvedbo enega ali več projektov za izgradnjo novega ali predelavo obstoječega objekta akvakulture z uporabo tehnologije RAS, ki bo za vodni vir uporabila podzemno vodo.	Specifični cilj OP ESPRA 2021-2027 2.1, aktivnost 2.1.4 »Inovacije v akvakulturi«	Aktivnost OP ESPRA 2021-2027 2.1.4 »Inovacije v akvakulturi« omogoča izvedbo tovrstnih projektov, glede na izbrane kazalnike, pa je njihova izvedba tudi predvidena, s čimer je bil omilitveni ukrep ustrezno upoštevan.

Vsi ostali omilitveni ukrepi in priporočila so podana in obrazložena v poglavjih 6 in 7 tega dokumenta.

3 ALTERNATIVE

Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Ur. l. RS, št. 73/05) v 3. členu navaja, da je okoljsko poročilo dokument, v katerem se opredelijo, opišejo in ovrednotijo pomembni vplivi izvedbe plana na okolje, ohranjanje narave, varstvo človekovega zdravja in kulturne dediščine ter možne alternative, ki upoštevajo okoljske cilje in značilnosti območja, na katerega se plan nanaša. V 6. členu je navedeno, da mora okoljsko poročilo vsebovati poleg ostali informacij tudi informacijo o tem katere možne alternative so bile obravnavane in razlogi za izbor najustreznejše alternative.

NSNA 2021-2030 predstavlja nadrejeni strateški akt, OP ESPRA 2021-2027 pa operativni programski dokument, ki omogoča izvedbo pomembnega dela strateških usmeritev in ukrepov NSNA 2021-2030. Posledično se oba dokumenta vsebinsko prekrivata na področju akvakulture, vendar je, zaradi širšega in bolj strateškega okvirja NSNA 2021-2030 prekrivanje z OP ESPRA 2021-2027 le delno.

Ker projektna naloga zahteva izvedbo CPVO za oba strateška dokumenta hkrati, se je projektna skupina znašla pred izzivom, kako vrednotiti posamezne dele obeh strateških dokumentov, ki se deloma prekrivata in vsebinsko navezujeta eden na drugega. Po posvetu z naročnikom je bila sprejeta odločitev, da se oblikujeta naslednja scenarija oz. alternativni izvedbe obeh strateških dokumentov (v nadaljnjih korakih CPVO bodo predstavljali variantne rešitve oz. alternative):

- ALTERNATIVA A – zajema tiste ukrepe NSNA 2021-2030, ki so bili skoraj neposredno preneseni v OP ESPRA 2021-2027 in aktivnosti OP ESPRA 2021-2027, za katere je bilo že v danem trenutku mogoče trditi, da bodo sestavni del končne verzije OP ESPRA 2021-2027 in se bodo v njegovem okviru zagotovo izvajali.
- ALTERNATIVA B – zajema vse ukrepe oz. aktivnosti alternative A ter preostale ukrepe NSNA 2021-2030, ki niso bili preneseni v OP ESPRA 2021-2027.

Na podlagi navedenih kriterijev so bili ukrepi oz. aktivnosti razdeljeni v spodaj predstavljeni alternativni.

Preglednica 6: obravnavane alternative za izvedbo OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030

Alternativa	Alternativa A	Alternativa B
Kratek opis alternative	<i>Ukrepi NSNA 2021-2030, ki so bili skoraj neposredno preneseni v OP ESPRA 2021-2027 in aktivnosti OP ESPRA 2021-2027, za katere je bilo že v danem trenutku mogoče trditi, da bodo sestavni del končne verzije OP ESPRA 2021-2027 in se bodo v njegovem okviru zagotovo izvajali</i>	<i>Poleg ukrepov alternative A vsebuje še preostale ukrepe NSNA 2021-2030, ki niso bili preneseni v OP ESPRA 2021-2027</i>
Aktivnosti oz. ukrepi	X	Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnimi področji: • Upravni postopki, • Prostorsko načrtovanje in dostopanje do voda, • Informacije potrošniku ter organiziranost sektorja, • Javno zdravje, zdravje in dobrobit živali, okoljska učinkovitost, • Podnebne spremembe, • Inovacije, • Vključevanje akvakulture v lokalno gospodarstvo, • Zbiranje in spremljanje podatkov.

	Specifični cilj 1.1	1. Konkurenčna in energetska bolj učinkovita flota	✓
		2. Svetovanje podjetjem v gospodarskem ribolovu	✓
		3. Pristanišča, ki zagotavljajo ustrezne delovne in trajnostne pogoje za ribiče	✓
		4. Spodbujanje ohranjanja kakovosti proizvodov znotraj kratkih verig za ribiške proizvode	✓
	Specifični cilj 1.2	5. Zamenjava ali posodobitev glavnega ali pomožnega motorja	✓
	Specifični cilj 1.3	4. Začasno prenehanje ribolovnih dejavnosti	✓
	Specifični cilj 1.4	5. Zbiranje podatkov	✓
		6. Nadzor in izvrševanje	✓
	Specifični cilj 1.6	7. Varovanje in obnavljanje vodne in morske biotske raznovrstnosti	✓
		8. Upravljanje z območji NATURA 2000 in zavarovanimi območji ter izvajanje prednostnega okvira ukrepanja	✓
	Specifični cilj 2.1	1. Konkurenčna in trajnostna akvakultura	✓
		2. Akvakultura, ki ohranja habitate	✓
		3. Akvakultura, ki temelji na znanju, in raziskave	✓
		4. Inovacije v akvakulturi	✓
	Specifični cilj 2.2	5. Konkurenčna, okolju prijazna predelovalna industrija	✓
		6. Promocija rib, akvakulture, lokalnih sektorjev in proizvodov	✓
		7. Inovacije v predelavi	✓
	Specifični cilj 3.1	Intervencije, ki prispevajo k razvoju ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih (Ukrepi CLLD)	✓
	Specifični cilj 4.1	1. Ukrepanje za ohranjanje habitatnih tipov Natura 2000 ter za obnovo zaščitenih območij	✓
		2. Podpora pomorskemu prostorskemu načrtovanju v skladu z Direktivo 2014/89/EU	✓
		3. Izvajanje pomorskega nadzora	✓

Legenda uporabljenih znakov:

Tekst označen s krepko – Ukrepi NSNA 2021-2030, ki so preneseni v OP ESPRA 2021-2027

X – ukrep ni neposredno povezljiv z OP ESPRA 2021-2027 in ni vključen v alternativo A.

✓ – ukrep je vključen v alternativo B.

Ne glede na dejstvo, da proračunska sredstva za izvedbo NSNA 2021-2030 zaenkrat niso predvidena, razen za sofinanciranje zavarovalnih premij, zaradi škod v akvakulturi, ne-izvedba splošnih ukrepov NSNA 2021-2030 povezanih s ključnimi področji ni smiselna oz. realno pričakovana. Posledično okoljsko poročilo v nadaljevanju obravnava le Alternativo B, saj slednja omogoča obravnavo vseh navedenih ukrepov in aktivnosti obeh strateških dokumentov. Na ta način bo CPVO izveden v najširšem možnem kontekstu obeh strateških dokumentov in bo ob pozitivnem mnenju na okoljsko poročilo zagotovil njuno nemoteno izvedbo, ne glede na vnaprejšnjo zagotovitev virov financiranja za posamezne ukrepe oz. aktivnosti.

4 VSEBINJENJE

Vsebinjenje oz. »scoping« je korak v procesu Celovite presoje vplivov na okolje, v katerem se prepoznajo pomembne vsebine in definira obseg okoljskega poročila (npr. kateri posegi/ukrepi imajo pomemben vpliv, kakšen je obseg obravnavanega območja, podatkovni viri in metodologije, itd.).

Poglavje povzema zaključke izvedenega internega vsebinjenja oz. scopinga projektne skupine pripravljavca okoljskega poročila, na katerem je projektna skupina na podlagi izkušenj in strokovne usposobljenosti opredelila potencialne vplive izvedbe posameznih ukrepov na okolje. Potencialni vplivi predvidenih ukrepov so definirani najprej po posameznih ukrepih, kjer je znakovno opredeljen značaj vpliva izvedbe ukrepa na posamezen del okolja (Preglednica 7), nato pa so vplivi obravnavani združeno, po posameznih delih okolja (Preglednica 8).

Velikost (majhen/velik) in značaj (pozitiven/negativen) vpliva na okolje (npr. vodo, naravo, kulturno dediščino) in/ali elemente okolja (npr. zrak, hrup, ravnanje z odpadki) sta prikazana z naslednjimi oznakami in barvami:

++	večji pozitiven vpliv
+	manjši (tudi posreden) pozitiven vpliv
0	ni vpliva oz. zelo omejen vpliv
-	manjši (tudi posreden) negativen vpliv
--	večji negativen vpliv

Na podlagi značilnosti ukrepov, opredeljenih v OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030, so bili opredeljeni verjetni pomembni vplivi izvedbe obeh strateških dokumentov na segmente oz. dele okolja.

Pri določitvi pomembnosti vpliva posamezne dejavnosti na del okolja je bil upoštevan pričakovan obseg in značaj vpliva dejavnosti, stanje dela okolja in prisotnost varstvenih režimov ter relativni prispevek dejavnosti k skupnim vplivom na del okolja. Velikost predvidenih investicij za posamezne ukrepe ni bila upoštevana, saj osnutka dokumentov nista vsebovala vseh potrebnih informacij glede financiranja.

V skladu z zgoraj postavljenimi merili (glede na obseg in lastnost vpliva) bodo v nadaljevanju okoljskega poročila obravnavani zgolj tisti vplivi, za katere je bil prepoznan negativen (- in - -) ali večji pozitiven (+ +) vpliv. Pri ukrepih kjer je bil prepoznan manjši pozitiven vpliv (+) se bo v okviru CPVO obravnavalo le tiste segmente okolja, kjer bo prepoznan pomemben pozitiven kumulativen vpliv, za vse ostale segmente okolja pa iskalo morebitna priporočila, kako prepoznane pozitivne vplive še okrepiti oz. povečati.

Vsebinjenje, ki je bilo sestavni del Izhodišč za pripravo Okoljskega poročila za Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v RS za obdobje 2021–2027 ter za Nacionalni strateški načrt za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021–2030, je bilo izdelano na podlagi osnutkov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 z dne 29. 1. 2021.

Glede na to, da smo najprej dne 18. 6. 2021, nato pa dne 3. 2. 2022 prejeli nadgrajeno verzijo obeh dokumentov, je bilo vsebinjenje ustrezno prilagojeno strukturi in vsebini novih osnutkov, zaradi česar je prišlo do ustreznih korektur vsebine vsebinjenja, ne pa tudi do bistvenih sprememb sprejetih odločitev.

Preglednica 7: Vsebinjenje – Pregled pričakovanih vplivov izvajanja aktivnosti OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na posamezne dele okolja

Ime aktivnosti / ukrepa	Vode	Tla	Zrak	Podnebne spremembe	Varovana območja narave	Biotska raznovrstnost	Kult. dediščina	Krajina	Zdravje ljudi	Odpadki	Hrup	EMS	Svetlobno onesnaževanje	Opredelitev možnih posledic, značaja in verjetnosti vpliva	Potencialen negativen vpliv
Ukrepi obravnavani v okviru NSNA 2021-2030, ki niso bili preneseni v OP ESPRA 2021-2027															
Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Upravni postopki«	+	0	0	+	+	+	0	0	+	0	0	0	0	Ukrep je zelo široko zasnovan in naslavlja več vprašanj. Na tem mestu izpostavljamo pozitivni vpliv na vode, podnebne spremembe, biotsko raznovrstnost in varovana območja narave, ki bi jih prinesla digitalizacija, zmanjšanje onesnaževanja in preprečevanja uhajanja gojenih vrst vodnih organizmov iz vzrejni objektov ter izboljšani vzrejni standardi, prakse in tehnologije. Na drugi strani pa moramo opozoriti na potencialno problematičnost določanja izjem za določitev ekološko sprejemljivega pretoka oz. spreminjanja tega zakonsko določenega in uveljavljenega preventivnega pristopa k varovanju voda in biotske pestrosti. Vendar je ukrep v tem delu relativno nedorečen in preskopo opisan, zato v tem trenutku ni mogoče predvideti, v kakšni obliki bo dejansko izveden. Na podlagi načela previdnosti je bilo ocenjeno, da bi ukrep lahko prinesel tako potencialne pozitivne kot negativne vplive na vode, podnebne spremembe, biotsko pestrost in varovana območja narave, medtem ko bi bili vplivi na zdravje ljudi predvsem pozitivni.	DA
Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Prostorsko načrtovanje in dostopanje do voda«	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Ukrep se v celoti nanaša na pripravo Pomorskega Prostorskega Plana, ki je bil v vmesnem času sprejet, zanj pa tudi izdelano Okoljsko poročilo.	NE
Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	Izboljšana informiranost potrošnikov o kakovostnih domačih proizvodih bo potencialno pozitivno vplivala	NE

Ime aktivnosti / ukrepa	Vode	Tla	Zrak	Podnebne spremembe	Varovana območja narave	Biotska raznovrstnost	Kult. dediščina	Krajina	Zdravje ljudi	Odpadki	Hrup	EMS	Svetlobno onesnaževanje	Opredelitev možnih posledic, značaja in verjetnosti vpliva	Potencialen negativen vpliv
področjem »Informacije potrošniku ter organiziranost sektorja«														na izboljšanje prehranskih navad, s tem pa tudi k izboljšanju zdravja ljudi.	
Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Javno zdravje, zdravje in dobrobit živali, okoljska učinkovitost«	+	0	0	+	0	+	0	0	+	0	0	0	0	Na zdravje ljudi bo potencialno pozitivno vplivalo tudi izboljšanje zdravstvenega stanja in varstva vodnih organizmov iz ribogojnic ter usmerjanje sektorja v ekološko rejo, katere vpliv na okolje je manjši. Izboljšala se bo tudi dobrobit živali. Usmerjanje k ekološki reji in spodbujanje rabe zaprtih in energetsko učinkovitejših sistemov reje bo potencialno pozitivno vplivalo na vode (zmanjšano onesnaževanje, manjša raba vode) in podnebne spremembe (večja energetska učinkovitost).	NE
Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Podnebne spremembe«	+	0	0	+	+	+	0	0	+	+	0	0	0	Ukrep je usmerjen v prilagajanje na podnebne spremembe in prehod v krožno gospodarstvo, zato bo poleg potencialno pozitivnega vpliva na podnebne spremembe imel potencialno pozitiven vpliv tudi na zmanjšano onesnaževanje voda in posledično izboljšanja življenjskih pogojev za vodna bitja, zmanjšanje nastajanja odpadkov ter zdravje ljudi.	NE
Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Inovacije«	+	0	0	+	+	+	0	0	+	+	0	0	0	Inovacije, kot so predstavljene v ukrepu, bodo imele predvsem potencialno pozitiven vpliv, tako na vode in podnebne spremembe, kot tudi na biodiverziteti, ravnanje z odpadki in zdravje ljudi. Ne glede na navedeno, pa ukrep predvideva tudi možnost uvajanja novih vrst... , kar lahko, v primeru pobega, povzroči širjenje tujerodnih organizmov.	DA
Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Vključevanje«	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	Ukrep bo imel preko izboljšane ponudbe ter novih prodajnih kanalov in možnosti za dvig dodane vrednosti proizvodov sektorja potencialno pozitivni vpliv predvsem na zdravje ljudi.	NE

Ime aktivnosti / ukrepa	Vode	Tla	Zrak	Podnebne spremembe	Varovana območja narave	Biotska raznovrstnost	Kult. dediščina	Krajina	Zdravje ljudi	Odpadki	Hrup	EMS	Svetlobno onesnaževanje	Opredelitev možnih posledic, značaja in verjetnosti vpliva	Potencialen negativen vpliv
<i>akvakulture v lokalno gospodarstvo«</i>															
Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Zbiranje in spremljanje podatkov«	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Ukrep je namenjen predvsem zbiranju podatkov in spremljanju in kot tak ne bo prinesel pomembnejših vplivov na segmente okolja.	NE
Aktivnosti obravnavane v okviru OP ESPRA 2021-2027 – PREDNOSTNA NALOGA 1: Spodbujanje trajnostnega ribištva in ohranjanje vodnih bioloških virov															
Specifični cilj1 1.1. Krepitev ekonomsko, socialno in okoljsko trajnostnih ribolovnih dejavnosti															
1. Konkurenčna in energetska bolj učinkovita flota	0	0	+	+	0	+	0	0	+	+	+	0	0	Ukrep bo prispeval k izboljšanju energetske učinkovitosti, zmanjšanju ogljičnega odtisa in hrupa plovil in opreme, s čimer bo pozitivno vplival tako na kakovost zraka kot na podnebne spremembe, posredno pa tudi na zdravje ljudi (predvsem zaradi izboljšanja delovnih pogojev). Vendar bo navedeni pozitivni vpliv zaradi relativne majhnosti samega sektorja omejen. Ukrep je med drugim usmerjen v nabavo varnostne opreme na plovilih in izboljšanje delovnih pogojev, s čimer bo pozitivno prispeval k varnosti pri delu in posledično k zdravju zaposlenih v sektorju. Ukrep prav tako omogoča zamenjavo ribolovnega orodja in njihovo reciklažo, kar bo skupaj z ekološkimi premazi plovil imelo pozitiven vpliv na ohranjanje virov, biodiverzitete in zmanjšanje obremenjevanja okolja z odpadki.	NE

Ime aktivnosti / ukrepa	Vode	Tla	Zrak	Podnebne spremembe	Varovana območja narave	Biotska raznovrstnost	Kult. dediščina	Krajina	Zdravje ljudi	Odpadki	Hrup	EMS	Svetlobno onesnaževanje	Opredelitev možnih posledic, značaja in verjetnosti vpliva	Potencialen negativen vpliv
2. Svetovanje podjetjem v gospodarskem ribolovu	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	Ukrep je namenjen predvsem izboljšanju kakovosti prijavnih vlog na OP ESPRA 2021-2027, organizaciji izobraževanj in strokovnih srečanj ter izboljšanje sodelovanja z različnimi znanstvenimi, raziskovalnim in izobraževalnimi institucijami – vse navedeno s ciljem izboljšane razvojni pomoči podjetjem. S tem se bo krepilo podjetja sama, s čimer bo prišlo do posrednega pozitivnega vpliva na stabilne in kakovostne delovne pogoje za zaposlene v sektorju.	NE
3. Pristanišča, ki zagotavljajo ustrezne delovne in trajnostne pogoje za ribiče	0	0	0	0	0	0	0	0	+	+	0	0	0	Ukrep je namenjen manjšim posodobitvam ribiških pristanišč ter mest iztovora, s čimer se bodo v manjši meri izboljšali delovni pogoji ribičev, uredilo iztovarjanje zavržkov in izboljšala varnost za mimoidoče. Izvedba posameznih projektov bi sicer lahko pomenila potencialno negativen vpliv na kulturno dediščino, vendar le primeru, da bi se posegi izvajali v območjih kulturne dediščine ali njihovem vplivnem območju. Ker gre za vplive na nivoju posameznega projekta, katerih priprava in izvedba sta podvrženi veljani zakonodaji, gre za zelo omejen in zelo malo verjeten vpliv.	NE
4. Spodbujanje ohranjanja kakovosti proizvodov znotraj kratkih verig za ribiške proizvode	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	Ukrep je usmerjen v krepitev prehranske varnosti, povečanje odstotka v Sloveniji prodanih proizvodov sektorja ter krepitev kratkih oskrbnih verig, kar bo imelo potencialno pozitiven vpliv na zdravje ljudi.	NE
1.2. Povečanje energetske učinkovitosti in zmanjšanje emisij CO2 z zamenjavo ali posodobitvijo motorjev ribiških plovil															
5. Zamenjava ali posodobitev glavnega ali pomožnega motorja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Ukrep je usmerjen v zamenjava ali posodobitev glavnega ali pomožnega motorja plovil zelo omejene ribiške flote, kar bo sicer imelo potencialni pozitiven vpliv tako na zrak kot na podnebne spremembe,	NE

Ime aktivnosti / ukrepa	Vode	Tla	Zrak	Podnebne spremembe	Varovana območja narave	Biotska raznovrstnost	Kult. dediščina	Krajina	Zdravje ljudi	Odpadki	Hrup	EMS	Svetlobno onesnaževanje	Opredelitev možnih posledic, značaja in verjetnosti vpliva	Potencialen negativen vpliv
														vendar bo slednji zaradi nizkega števila predvidenih tovrstnih operacij (ciljna vrednost 4) zelo omejen.	
Specifični cilj 1.3. Spodbujanje prilagajanja ribolovnih zmogljivosti ribolovnim možnostim v primerih trajnega prenehanja ribolovne dejavnosti in prispevanje k primernemu življenjskemu standardu v primerih začasnega prenehanja ribolovnih dejavnosti															
4. Začasno prenehanje ribolovnih dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Ukrep je namenjen upravljanju ribolovnih virov, pa tudi omilitvi izpada dohodka na račun prenehanja ribolova iz raznovrstnih razlogov. Ker gre le za začasen ukrep, le-ta ne bo prinesel pomembnejših vplivov na segmente okolja.	NE
Specifični cilj 1.4. Spodbujanje učinkovitega nadzora in izvrševanja ribištva, vključno z bojem proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu, ter pridobivanja zanesljivih podatkov za odločanje, temelječe na znanju															
5. Zbiranje podatkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Ukrep je namenjen spremljanju stanja in zbiranju podatkov, kar vpliva na kvaliteto odločanja in s tem na zmanjšanje vplivov na okolje. Vendar gre za mehko aktivnost, ki ne vpliva na stanje neposredno, zato lahko pričakujemo le dolgoročen, posreden in dokaj omejen potencialni pozitiven vpliv.	NE
6. Nadzor in izvrševanje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Nadzor nad izvajanjem dejavnosti zagotavlja večje upoštevanje predpisov, kar posredno pripomore k izboljšanju stanja okolja oziroma zmanjšanju vplivov na okolje. Pričakujemo lahko le dolgoročen, posreden in dokaj omejen potencialni pozitiven vpliv.	NE
Specifični cilj 1.6. Prispevanje k varstvu in obnavljanju vodne biotske raznovrstnosti in ekosistemov															
7. Varovanje in obnavljanje vodne in morske biotske raznovrstnosti	+	0	0	0	+	+	0	0	0	+	0	0	0	Ukrep, ki je usmerjen v zbiranje morskih odpadkov oz. preprečevanje njihovega nastajanja in osveščanje ciljnih skupin ter varovanje in obnavljanje morske in biotske raznovrstnosti, bo imel pričakovano pozitiven vpliv na odpadke in biotsko raznovrstnost, posredno pa tudi na vode in varovana območja narave. Spremljalo in preprečevalo se bo vnos invazivnih tujerodnih vrst,	NE

Ime aktivnosti / ukrepa	Vode	Tla	Zrak	Podnebne spremembe	Varovana območja narave	Biotska raznovrstnost	Kult. dediščina	Krajina	Zdravje ljudi	Odpadki	Hrup	EMS	Svetlobno onesnaževanje	Opredelitev možnih posledic, značaja in verjetnosti vpliva	Potencialen negativen vpliv
														testiralo se bo ribolovna orodja z manjšim prilovom, manjšalo se bo vpliv urbanizacije na morsko okolje, vzpostavljalo povezljivost v morju, izboljšalo se bo varstvo morskih sesalcev. Izboljševalo se bo stanje površinskih voda. Obseg dejanskega vpliva bo odvisen predvsem od tega kolikšen delež aktivnosti in sredstev bo namenjen pripravi različnih študij in kolikšen konkretnim aktivnostim.	
8. Upravljanje z območji NATURA 2000 in zavarovanimi območji ter izvajanje prednostnega okvira ukrepanja	+	0	0	0	+	+	0	0	0	0	0	0	0	Znotraj ukrepa so predvidene predvsem študije in aktivnosti s katerimi se bo izboljšalo stanje kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov ter izvedlo aktivnosti za razširitev ali razglasitev zavarovanih območij, s tem pa se posredno vplivalo tudi na dobro stanje voda. Vpliv ukrepa je sicer pozitiven, vendar glede na opis aktivnosti predvsem posreden, posledično je njegov obseg tudi relativno omejene.	NE
Aktivnosti obravnavane v okviru OP ESPRA 2021-2027 – PREDNOSTNA NALOGA 2: Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture															
Specifični cilj 2.1. Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture															
1. Konkurenčna in trajnostna akvakultura	+ (++) -	0	0	+	+	+	0	0	+	+	0	0	0	Ključni namen ukrepa je okrepiti sektor akvakulture, povečati njegove zmogljivosti, omogočiti njegovo diverzifikacijo, obenem pa tudi zeleni in digitalni prehod. Tako bi izvedba ukrepa pozitivno vplivala na vode, biotsko raznovrstnost in varovana območja narave (z nadzorom in zaščito pred plenilci iz narave se zmanjša konflikt s prostoživečimi živalskimi vrstami), odpadke in zdravje ljudi. Zaradi neposrednega naslavljanja obstoječega okoljskega problema – to je onesnaževanje voda s strani objektov za akvakulturo – in izboljšanih tehnik in praks, bi lahko vpliv dosegel tudi stopnjo velikega pozitivnega vpliva, vendar je to	DA

Ime aktivnosti / ukrepa	Vode	Tla	Zrak	Podnebne spremembe	Varovana območja narave	Biotska raznovrstnost	Kult. dediščina	Krajina	Zdravje ljudi	Odpadki	Hrup	EMS	Svetlobno onesnaževanje	Opredelitev možnih posledic, značaja in verjetnosti vpliva	Potencialen negativen vpliv
														odvisno predvsem od pomena ukrepa v okviru obeh strateških dokumentov oz. obsega sredstev OP ESPRA 2021-2027, usmerjenih v dejansko izvedbo tovrstnih aktivnosti. Z vidika odpadkov je ključna uvedba principov krožnega gospodarstva v akvakulturo, z vidika zdravja pa predvsem izboljšanje kakovosti hrane, krepitev kratkih in zdravih prehranskih verig. Samo povečanje obsega akvakulture, pa lahko prinese tudi dodaten negativen vpliv na vode z vidika dodatnih pritiskov na kemijsko in ekološko stanje površinskih voda – v takšnih primerih predvsem na lokalni ravni.	
2. Akvakultura, ki ohranja habitate	0	0	0	0	+	+	0	0	+	0	0	0	0	Ukrep je usmerjen v zagotavljanje nadomestil obratom akvakulture za delo pod posebnimi pogoji, ki pozitivno prispevajo k ohranjanju biodiverzitete ali za izgubo prihodka zaradi prepovedi prodaje mehkužcev zaradi pojava alg in toksinov, s čimer bo ukrep dosegel tudi pozitiven vpliv na zdravje ljudi.	NE
3. Akvakultura, ki temelji na znanju, in raziskave	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Vzpostavitev mrež, izmenjava znanj in primerov dobre prakse, usposabljanje ter študije in raziskave v akvakulturi so temelji varovanja okolja v okviru sektorja. Vendar lahko pričakujemo le omejene, dolgoročne posredne pozitivne učinke na posamezne dele okolja.	NE

Ime aktivnosti / ukrepa	Vode	Tla	Zrak	Podnebne spremembe	Varovana območja narave	Biotska raznovrstnost	Kult. dediščina	Krajina	Zdravje ljudi	Odpadki	Hrup	EMS	Svetlobno onesnaževanje	Opredelitev možnih posledic, značaja in verjetnosti vpliva	Potencialen negativen vpliv
4. Inovacije v akvakulturi	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Ukrep spodbuja inovacije, ki so vedno pomembno gonilo razvoja – tako znotraj sektorja, kot njegovih vplivov na okolje. Vendar lahko – predvsem zaradi relativne majhnosti sektorja, pa tudi dejstva, da gre za uvajanje inovacij, katerih vplive lahko pričakujemo v omejenem obsegu – pričakujemo zelo omejen potencialno pozitiven vpliv na vode, ob tem pa tudi potencialno pozitiven in dolgoročen vpliv na ostale relevantne dele okolja.	NE
Specifični cilj 2.2. Spodbujanje trženja, kakovosti ter dodane vrednosti ribiških in proizvodov iz akvakulture, pa tudi predelave teh proizvodov															
5. Konkurenčna in okolju prijazna predelovalna industrija	+	0	0	+	0	0	0	0	+	+	0	0	0	Ključni namen ukrepa je okrepiti sektor predelave, povečati njegove zmogljivosti, omogočiti njegovo diverzifikacijo, posodobitev in doseganje višje dodane vrednosti končnih proizvodov. Na podlagi trenutnega opisa ukrepa in dejstva, da podrobnosti in stopnja finančne podpore ukrepu še niso poznane, je bilo po načelu previdnosti ocenjeno, da bi ukrep lahko prinesel tako pozitivne kot negativne vplive na zdravje ljudi. Pozitivni vplivi so bili prepoznani predvsem zaradi krepitve kratkih prehranskih verig in izboljšane oskrbe s kakovostno hrano, izboljšanjem delovnih pogojev in splošnim izboljšanjem okoljskih standardov sektorja. Obenem pa ugotavljamo, da ukrep v trenutni obliki ne razločuje jasno med domačim in tujim trgom, oz. domačemu trgu ne daje jasne prednosti, kar slabi pozitiven vpliv na domačo oskrbo s kakovostno hrano in zmanjšuje prej prepoznan pozitiven vpliv. Prav tako se postavlja vprašanje, kako bo OP ESPRA 2021-2027 spodbujal avtomatizacijo in robotizacijo predelave, obenem pa ohranjal delovna mesta in s tem vsaj zadržal socialni standard zaposlenih v sektorju. Ob tem	DA

Ime aktivnosti / ukrepa	Vode	Tla	Zrak	Podnebne spremembe	Varovana območja narave	Biotska raznovrstnost	Kult. dediščina	Krajina	Zdravje ljudi	Odpadki	Hrup	EMS	Svetlobno onesnaževanje	Opredelitev možnih posledic, značaja in verjetnosti vpliva	Potencialen negativen vpliv
														so bili prepoznani predvsem pozitivni vplivi na vode (uvredba principov krožnega gospodarstva), podnebne spremembe (večja energetska učinkovitost) in odpadke (uvredba principov krožnega gospodarstva).	
6. Promocija rib, akvakulture, lokalnih sektorjev in proizvodov	0	0	0	0	0	0	+	0	+	0	0	0	0	Promocija za povečanje porabe ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture bo spodbudila in pospešila uvedbo lokalne ribje hrane v prehrano prebivalstva ter promovirala kratke verige. Pričakujemo lahko posreden pozitiven vpliv na zdravje ljudi in kulturno dediščino z vidika promocije.	NE
7. Inovacije v predelavi	0	0	0	0	0	0	0	0	+	+	0	0	0	Ukrep spodbuja inovacije, ki so vedno pomembno gonilo razvoja – tako znotraj sektorja ribiško-predelovalne industrije, kot njegovih vplivov na okolje. Predvsem v primeru inovacij na področju okolju prijaznejših rešitev (npr. zavržkov in embalaže) lahko pričakujemo pozitiven vpliv na odpadke, v primeru inovacij na področjih razvoja in diverzifikacije v nove izdelke ter različnih izboljšanj za uporabnike (npr. podaljšanje roka uporabnosti, itd.) pa tudi pozitiven vpliv na zdravje ljudi.	NE
Aktivnosti obravnavane v okviru OP ESPRA 2021-2027 – PREDNOSTNA NALOGA 3: Omogočanje rasti trajnostnega modrega gospodarstva ter spodbujanje razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih															
Specifični cilj 3.1. Intervencije, ki prispevajo k razvoju ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih (Ukrepi CLLD)															
Intervencije, ki prispevajo k razvoju ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih (Ukrepi CLLD)	0	0	0	0	0	0	+	0	+	+	0	0	0	Ukrep uvaja mehanizem za spodbujanje trajnostnega lokalnega razvoja, kar posredno pripomore k izboljšanju stanja okolja oziroma zmanjšanju vplivov na okolje. Obenem ponuja možnost za spodbujanje ohranjanja kulturne dediščine in običajev. Ukrep bo pozitivno vplival tudi na delovne in življenjske pogoje ter zmanjšanje onesnaževanja z odpadki, s tem pa posredno in dolgoročno tudi na zdravje ljudi.	NE

Ime aktivnosti / ukrepa	Vode	Tla	Zrak	Podnebne spremembe	Varovana območja narave	Biotska raznovrstnost	Kult. dediščina	Krajina	Zdravje ljudi	Odpadki	Hrup	EMS	Svetlobno onesnaževanje	Opredelitev možnih posledic, značaja in verjetnosti vpliva	Potencialen negativen vpliv
Aktivnosti obravnavane v okviru OP ESPRA 2021-2027 – PREDNOSTNA NALOGA 4: Krepitev mednarodnega upravljanja oceanov ter omogočanje varnih, zaščitnih, čistih in trajnostno upravljanjih morij in oceanov															
Specifični cilj 4.1. Intervencije, ki prispevajo h krepitvi mednarodnega upravljanja oceanov ter trajnostnega upravljanja morij in oceanov prek širjenja znanja o morju ter spodbujanja pomorskega nadzora in/ali sodelovanja obalnih straž															
1. Ukrepanje za ohranjanje habitatnih tipov Natura 2000 ter za obnovo zaščitnih območij	+	0	0	0	+	+	0	0	0	0	0	0	0	Ukrep izboljšuje spremljane stanja biotske raznovrstnosti ter preko mehkih aktivnosti izboljšuje stanje kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov, vendar predvidena finančna sredstva za izvedbo ukrepa pomenijo omejen pozitiven vpliv.	NE
2. Podpora pomorskemu prostorskemu načrtovanju v skladu z Direktivo 2014/89/EU	+	0	0	0	0	0	++	0	0	0	0	0	0	Medtem ko bo spremljanje izvajanja PPP pripomoglo predvsem k splošnemu izboljšanju upravljanja morskega okolja, bo raziskovanje in evidentiranje podvodne kulturne dediščine imelo pomemben pozitivni vpliv na kulturo dediščino.	NE
3. Izvajanje pomorskega nadzora	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Izmenjava informacij in sodelovanje med ključnimi službami na mednarodnem nivoju pripomore k izboljšanju stanja okolja oziroma zmanjšanju vplivov na okolje. Pričakujemo lahko dolgoročen posreden pozitiven vpliv, predvsem na vode.	NE

Preglednica 8: Vsebinjenje – opis možnih pomembnih vplivov izvedbe aktivnosti OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na posamezne dele okolja in odločitev glede nadaljnje presoje

DEL OKOLJA	MOŽNI POMEMBNI VPLIVI	RELEVANTNE AKTIVNOSTI / UKREPI	NADALJEVANJE PRESOJE
Vode	OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bosta imela na kakovost voda pozitiven kumulativni vpliv, saj ta del okolja naslavlja kar nekaj ukrepov. Na drugi strani predvideni ukrepi omogočajo naložbe v povečanje proizvodnih zmogljivosti v akvakulturi, kar vključuje tudi naložbe v nove obrate in posodobitve obstoječih obratov. OP ESPRA 2021-2027 v okviru ukrepa 2.1.1. sicer daje poudarek na naložbe v čiščenje odpadnih voda, uvajanje principov krožnega gospodarstva (RAS zaprti sistemi) in ekološke akvakulture ter izgradnjo novih obratov samo tam kjer je to z vidika ohranjanja dobrega stanja okolja sprejemljivo. Vendar, na podlagi trenutno dostopnih informacij ne moremo točno presojati o teh vplivih, saj nimamo točnih lokacij objektov, kakor tudi njihovih tehničnih lastnosti, ki bi pogojevale potrebne postopke, ki bi presojale vpliv njihove izgradnje na stanje voda. Tovrstne investicije se v prostor umeščajo preko občinskih prostorskih načrtov, kjer so bila možna območja za gradnjo/razširitev tovrstnih objektov opredeljena in tudi presojana. Ob njihovem upoštevanju in ob upoštevanju veljavne zakonodaje, do negativnega vpliva ne bi smelo priti. Poseben potencialni vpliv pa predstavljajo Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Upravnih postopki«, ki med drugim predvidevajo določanje izjem pri določanju ekološko sprejemljivega pretoka, kar bi lahko imelo negativen vpliv na vode, hkrati pa sektor še bolj izpostavi posledicam podnebnih sprememb oz. nihanju vodostajev. Kot alternativna možnost se kaže morebitno izkoriščanja podzemnih voda kot dodatnega vira vode v času nizkih pretokov. Tekom sestanka s ključnimi deležniki je Ministrstvo za okolje in prostor RS, Direktorat za vode in investicije, Sektor za upravljanje voda predlagal, da se za vrednotenje kot kazalce uporabi vseh 11 deskriptorjev kakovosti stanja morskega okolja oz. da se za neizbrane deskriptorje poda pojasnilo, zakaj njihova uporaba v konkretnem primeru ni smiselna. Na podlagi navedenega je projektna skupina, ki pripravlja Okoljsko poročilo opravila ponovni pregled vseh deskriptorjev in kot kazalce za vrednotenje predlagala naslednje deskriptorje: - D1 – Biotska raznovrstnost - D2 – Neavtohtone vrste, ki so posledica človekove dejavnosti - D3 – Populacije vseh rib in lupinarjev, ki se izkoriščajo v komercialne namene - D6 – Neoporečnost morskega dna - D10 – Morski odpadki Za preostale deskriptorje podajamo naslednja pojasnila na podlagi katerih so bili izločeni iz nadaljnje obravnave, saj njihova obravnava ni smiselna: - v primeru deskriptorja D4 - <i>Elementi prehranjevalnih spletov</i> ugotavljamo, da ESPRA in NSNA ne predvidevata ukrepov s katerimi bi se spremenili elementi prehranjevalnih spletov v slovenskem morju, zaradi česar vplivov na okolje in deskriptor ni pričakovati.	• Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnimi področji »Upravnih postopki«; »Javno zdravje, zdravje in dobrobit živali, okoljska učinkovitost«; »Podnebne spremembe«; »Inovacije« • Varovanje in obnavljanje vodne in morske biotske raznovrstnosti • Upravljanje z območji NATURA 2000 in zavarovanimi območji ter izvajanje prednostnega okvira ukrepanja • Konkurenčna in trajnostna akvakultura • Inovacije v akvakulturi • Konkurenčna, okolju prijazna predelovalna industrija • Ukrepanje za ohranjanje habitatnih tipov Natura 2000 ter za obnovo zaščitene območij • Podpora pomorskemu prostorskemu načrtovanju v skladu z Direktivo 2014/89/EU • Izvajanje pomorskega nadzora	DA

DEL OKOLJA	MOŽNI POMEMBNI VPLIVI	RELEVANTNE AKTIVNOSTI / UKREPI	NADALJEVANJE PRESOJE
	- v primeru deskriptorja <i>D5 – Evtrofikacija</i> ugotavljamo, da marikultura kot dejavnost sicer lahko povzroči lokalno omejen potencialno negativen vpliv na morsko okolje ob intenzivnem hranjenju gojenih organizmov. Vendar opozarjamo, da NSNA in ESPRA ne predvidevata konkretnih projektov temveč sta strateška dokumenta, ki usmerjata bodoči razvoj sektorja. Ob tem poudarjamo, da je Pomorski prostorski plan Slovenije (za katerega je bilo že izdelano Okoljsko poročilo, katerega ustreznost je bila potrjena) določil pogoje za izvajanje dejavnosti marikulture, okoljsko poročilo za Pomorski prostorski plan Slovenije pa ni prepoznalo bistvenih vplivov na evtrofikacijo ali neoporečnost morskega dna. - v primeru deskriptorja <i>D7 - Hidrografski pogoji</i>, ugotavljamo da ESPRA in NSNA ne predvidevata ukrepov s katerimi bi se spremenili hidrografski pogoji v slovenskem morju, zaradi česar vplivov na okolje in deskriptor ni pričakovati. - v primeru deskriptorja <i>D8 - Koncentracije onesnaževal</i>, ugotavljamo da ESPRA in NSNA ne predvidevata ukrepov s katerimi bi se povečala ribiška flota, s tem pa povečali pritiski oz. onesnaženost s tributilkositrovimi spojinami, katerih uporaba je v Sloveniji že od leta 2006 prepovedana. Prav tako poudarjamo, da je Pomorski prostorski plan Slovenije (za katerega je bilo že izdelano Okoljsko poročilo, katerega ustreznost je bila potrjena) določil pogoje za izvajanje dejavnosti marikulture, okoljsko poročilo za Pomorski prostorski plan Slovenije pa ni prepoznalo bistvenih vplivov na onesnaževala. Zaradi vsega navedenega vplivov na okolje in deskriptor ni pričakovati. - v primeru deskriptorja <i>D9 - Onesnaževala v ribah in drugih morskih organizmih</i>, ugotavljamo da ESPRA in NSNA ne predvidevata ukrepov s katerimi bi se povečala količina onesnaževal v ribah in drugih morskih organizmih, zaradi česar vplivov na okolje in deskriptor ni pričakovati. - v primeru deskriptorja <i>D11 – Podvodni hrup</i>, ugotavljamo da ESPRA in NSNA ne predvidevata ukrepov s katerimi bi se povečala ribiška flota, s tem pa povečali pritiski oz. obremenitve s podvodnim hrupom. Ob tem poudarjamo, da je bila ribiška flota v preteklosti že pomembno zmanjšana, s čimer je sektor že pomembno prispeval k zmanjšanju obremenjevanja s hrupom. Prav tako izpostavljamo, da glavne obremenitve s podvodnim hrupom danes povzročajo morski promet, turizem in različni gradbeni posegi v obalnem pasu. Glede na vse navedeno vplivov na okolje in deskriptor ni pričakovati. Glede na vse navedeno bo del okolja »vode« v okoljskem poročilu obravnavan v okviru okoljskega cilja »Dobro stanje površinske in podzemne vode ter prilagajanje na podnebne spremembe«, »morsko okolje« pa v okviru okoljskega podcilja »Doseganje dobrega stanja morskega okolja«.		
Tla	OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 vplivata na izgubo tal na območjih, kjer se bodo gradile nove proizvodnje zmogljivosti za proizvodnjo in predelavo. Količina potrebnih površin in lokacije trenutno niso poznane, tako da njihova presoja ni mogoča. Vse lokacije se bodo presojale v okviru občinskih prostorskih	Konkurenčna in trajnostna akvakultura	NE

DEL OKOLJA	MOŽNI POMEMBNI VPLIVI	RELEVANTNE AKTIVNOSTI / UKREPI	NADALJEVANJE PRESOJE
	načrtov in morebitnih okoljskih poročil, ki so podlaga za izdajo gradbenih dovoljenj. Ob njihovem upoštevanju in ob upoštevanju veljavne zakonodaje, do negativnega vpliva tako ne bi smelo priti.	Konkurenčna, okolju prijazna predelovalna industrija	
Zrak	OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bosta vplivala na kakovost zraka, oz. bosta imela zelo omejen vpliv. Predvideni ukrepi bodo na eni strani spodbujali zmanjšanje emisij v zrak z zamenjavo strojne opreme, na drugi strani pa spodbujali tudi naložbe v nove obrate oz. povečanje obstoječih obratov akvakulture in predelave, kar bi lahko predstavljalo nove vire emisij. Glede na hkrati predvidene posodobitve obstoječih obratov ter ob upoštevanju veljavne zakonodaje in prostorskih aktov ter zasledovanje principov krožnega gospodarstva pa bo vpliv zelo omejen.	- Konkurenčna in energetska bolj učinkovita flota - Konkurenčna in trajnostna akvakultura - Konkurenčna, okolju prijazna predelovalna industrija	NE
Podnebne spremembe	OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 sicer vsebujeta ukrepe, ki prispevajo k znižanju ogljičnega odtisa – npr. zmanjšanje emisij v zrak z zamenjavo strojne opreme in motorjev, izboljšanje energetske učinkovitosti, ipd. Vendar je obseg sektorja relativno majhen, zato bo sicer pozitiven vpliv relativno omejen. Na drugi strani pa ukrepi vprašanje prilagajanja podnebnim spremembam naslavlja le posredno – preko uvajanja principov krožnega gospodarstva in zaprtih sistemov. Vendar se predvsem pri akvakulturnih objektih, vezanih na vodotoke, postavlja vprašanje prilagojenosti sektorja na klimatske spremembe. NSNA 2021-2030 namreč omenja vprašanje izjem pri določanju minimalnega ekološko sprejemljivega pretoka vodotokov, obenem pa že sama prepoznava podzemne vode kot enega možnih alternativnih virov zagotavljanja vode za akvakulturo. Neprimerna uveljavitev takšnih izjem ali usmeritev bi lahko ne le pomenila negativni vpliv na vode in biodiverziteti, temveč sektor še bolj izpostavila posledicam podnebnih sprememb. Glede na vse navedeno bo del okolja »podnebne spremembe« v okoljskem poročilu obravnavan v okviru okoljskega cilja »Dobro stanje površinske in podzemne vode ter prilagajanje na podnebne spremembe«.	- Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnimi področji »Upravni postopki«; »Javno zdravje, zdravje in dobrobit živali, okoljska učinkovitost«; »Podnebne spremembe«; »Inovacije« - Konkurenčna in energetska bolj učinkovita flota - Zamenjava ali posodobitev glavnega ali pomožnega motorja - Konkurenčna in trajnostna akvakultura - Konkurenčna, okolju prijazna predelovalna industrija	DA
Območja z naravovarstvenim statusom	OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bosta imela na varovana območja narave omejen vpliv. Predvideni ukrepi vodijo v možnost povečanja površin zavarovanih območij narave. Spodbujalo se bo izboljšanje spremljanja stanja kvalifikacijskih vrst in HT v morskem okolju in na podlagi ugotovljenih potreb izvedlo aktivnosti za njihovo ohranitev. Vpliv izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na varovana območja narave na morju bo omejen, saj so dejavnosti na morju v prostor umeščene v skladu z veljavnim PPP. Negativni vplivi so mogoči kot posledica razvoja in širjenja akvakulture na površinskih vodah. Izgradnja objektov in posledice obratovanja lahko privedejo do bistvenih sprememb v vodnem okolju, ki lahko povzročijo izumrtja (vsaj) lokalnih populacij vodnih organizmov. Poslabša se prehodnost vodotokov in poveča se njihova fragmentiranost.	- Varovanje in obnavljanje vodne in morske biotske raznovrstnosti - Upravljanje z območji NATURA 2000 in zavarovanimi območji ter izvajanje prednostnega okvira ukrepanja - Konkurenčna in trajnostna akvakultura - Akvakultura, ki ohranja habitate	DA

DEL OKOLJA	MOŽNI POMEMBNI VPLIVI	RELEVANTNE AKTIVNOSTI / UKREPI	NADALJEVANJE PRESOJE
	Potencialni negativni vpliv predstavljajo tudi Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Upravni postopki«, ki med drugim predvidevajo določanje izjem pri določanju ekološko sprejemljivega pretoka, kar bi lahko imelo negativen vpliv na habitat vodnih organizmov in prehodnost. OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 spodbujata varstvo ter obnovo biotske raznovrstnosti in ekosistemov tako na morju kot na celinskih vodnih in obvodnih ekosistemi, pobiranje morskih odpadkov, večali bodo znanje o morju, obvladoval se bo vpliv invazivnih tujerodnih vrst, ipd. Naložbe in nadomestila v akvakulturi bodo omogočala vzpostavitev in ohranjanje habitatov kvalifikacijskih vrst. Glede na vse navedeno bo del okolja »varovana območja narave« v okoljskem poročilu obravnavan v okviru okoljskega cilja »Ohranjena narava«	• Ukrepanje za ohranjanje habitatnih tipov Natura 2000 ter za obnovo zaščitene območij • Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 • Zamenjava ali posodobitev glavnega ali pomožnega motorja	
Biotska raznovrstnost	Vpliv na biotsko raznovrstnost, kot posledica izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bo omejen. Mogoči so lokalni negativni vpliv marikulture na biotsko raznovrstnost kot odraz sprememb biotske raznovrstnosti na mestu gojenja zaradi vplivov povišane vsebnosti hranil in sprememb prvotne združbe na morskem dnu. Predvideni ukrepi spodbujajo varstvo ter obnovo biotske raznovrstnosti in ekosistemov tako na morju kot na celinskih vodnih in obvodnih ekosistemi. Pobiranje morskih odpadkov bo zmanjšalo možnost prenosa invazivnih tujerodnih vrst, katerih vpliv se bo omejeval tudi z drugimi ukrepi. Povečala se bo uporaba selektivnih ribolovnih orodij. Povečalo se bo poznavanje biodiverzitete v morju. Varovalo se bo morske sesalce. Izboljšala se bo povezljivost morskega okolja, zmanjševal se bo vpliv urbanizacije v njem. Zagotovila se bo vzdolžna povezanost vodotokov. Naložbe in nadomestila v akvakulturi bodo povečale uvajanje sistemov gojenja, ki zmanjšujejo obremenitve vodotokov s hranili, organskimi snovmi, tujerodnimi vrstami in boleznimi. Negativni vplivi so mogoči kot posledica razvoja in širjenja akvakulture na celinskih vodah. Izgradnja objektov in posledice obratovanja lahko privedejo do bistvenih sprememb v vodnem okolju, ki lahko povzročijo izumrtja (vsaj) lokalnih populacij vodnih organizmov. Poslabša se prehodnost vodotokov in poveča se njihova fragmentiranost. Potencialni negativni vpliv predstavljajo tudi Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Upravni postopki«, ki med drugim predvidevajo določanje izjem pri določanju ekološko sprejemljivega pretoka, kar bi lahko imelo negativen vpliv na habitat vodnih organizmov in prehodnost. Glede na vse navedeno bo del okolja »biotska raznovrstnost« v okoljskem poročilu obravnavan v okviru okoljskega cilja »Ohranjena narava«.	• Konkurenčna in energetska bolj učinkovita flota • Varovanje in obnavljanje vodne in morske biotske raznovrstnosti • Upravljanje z območji NATURA 2000 in zavarovanimi območji ter izvajanje prednostnega okvira ukrepanja • Zamenjava ali posodobitev glavnega ali pomožnega motorja • Konkurenčna in trajnostna akvakultura • Akvakultura, ki ohranja habitate • Ukrepanje za ohranjanje habitatnih tipov Natura 2000 ter za obnovo zaščitene območij • Splošni ukrepi NSNA 2021-2030	DA
Kulturna dediščina	OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne predvidevata ukrepov, ki bi imeli neposreden negativen vpliv na nepremično kulturno dediščino. Do posrednega vpliva bi lahko prišlo v primeru izvajanja novih investicij v fizično infrastrukturo v obstoječih ribiških pristaniščih, akvakulturo ali predelavo, če bi se te izvajale neposredno v	• Konkurenčna in trajnostna akvakultura	DA

DEL OKOLJA	MOŽNI POMEMBNI VPLIVI	RELEVANTNE AKTIVNOSTI / UKREPI	NADALJEVANJE PRESOJE
	območjih nepremične kulturne dediščine. Gre za potencialne negativne vplive, ki jih je mogoče prepoznati na nivoju posameznega projekta. Tovrstne investicije se v prostor umeščajo preko občinskih prostorskih načrtov, kjer so bila območja za gradnjo/razširitev tovrstnih objektov opredeljena in tudi okoljsko presojana. Posledično niso predmet nadaljnje presoje. Ukrepa 2.2.6. in 3.1. lahko ob primerni izvedbi posredno prispevajo k ohranjanju nepremične, premične in nesnovne kulturne dediščine preko širjenja znanja o kulturni dediščini ter principih njenega ohranjanja znotraj ribiškega sektorja. Večji pozitivni vplivi na ohranjanje nepremične kulturne dediščine se lahko pričakujejo zaradi izvedbe projektov spremljanja stanja arheoloških ostalin in podvodne kulturne dediščine v okviru aktivnosti 4.1.2. – daljinskega dokumentiranja za identificiranje arheoloških ostalin v slovenskem morju ter šibko invazivnih integriranih podvodnih raziskav za vrednotenje arheoloških ostalin, spremljanje stanja arheoloških najdišč v slovenskem morju. Podatki bodo javno dostopni skladno s standardi FAIR. Glede na vse navedeno bo del okolja »kulturna dediščina« v okoljskem poročilu obravnavan v okviru okoljskega cilja »Celostno ohranjena kulturna dediščina«.	• Promocija rib, akvakulture, lokalnih sektorjev in proizvodov • Intervencije, ki prispevajo k razvoju ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih (Ukrepi CLLD) • Podpora pomorskemu prostorskemu načrtovanju v skladu z Direktivo 2014/89/EU	
Krajina	OP ESPRA 2021–2027 in NSNA 2021–2030 ne predvidevata ukrepov, ki bi imeli neposreden negativen vpliv na krajino. Do posrednega vpliva bi lahko prišlo v primeru izvajanja novih investicij v fizično infrastrukturo v obstoječih ribiških pristaniščih, akvakulturo ali predelavo. Gre za potencialne negativne vplive, ki jih je mogoče prepoznati na nivoju posameznega projekta. Tovrstne investicije se v prostor umeščajo preko občinskih prostorskih načrtov, kjer so bila območja za gradnjo/razširitev tovrstnih objektov opredeljena in tudi okoljsko presojana. Posledično niso predmet nadaljnje presoje.	/	NE
Zdravje ljudi in kakovost življenja	OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 predvidevata veliko ukrepov, ki bodo prispevali k izboljšanju zdravja ljudi ali njihovih življenjskih pogojev – bodisi zaradi izboljšanih delovnih razmer in varnosti v sektorju, stabilnosti poslovanja in posledično boljših socioekonomskih razmer zaposlenih v sektorju, izboljšani kakovosti hrane, okrepljenim kratkim prehranskim verigam ipd. Vendar na drugi strani ukrep »Konkurenčna, okolju prijazna predelovalna industrija« predvideva tudi posodobitev proizvodnje z avtomatizacijo in robotizacijo. Slednji bosta res prispevali k večji konkurenčnosti sektorja, boljšim standardom v pridelavi in predelavi, večji energetske učinkovitosti in manjšemu obremenjevanju okolja. Vendar OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 v trenutni obliki ne prepoznavata možnosti izgube delovnih mest kot posledice avtomatizacije in robotizacije, kar bi lahko imelo negativen vpliv na kakovost življenja določenega števila zaposlenih v sektorju. Na tem mestu poudarjamo, da oba dokumenta že ponujata aktivnosti oz. ukrepe, ki bi lahko vodili v dodatno izobraževanje zaposlenih ali njihovo prekvalifikacijo, vendar te povezave v danem trenutku niso jasne, zaradi česar bi do negativnega vpliva lahko prišlo.	• Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnimi področji »Upravni postopki«; »Javno zdravje, zdravje in dobrobit živali, okoljska učinkovitost«; »Podnebne spremembe«; »Inovacije v akvakulturi«; »Vključevanje akvakulture v lokalno gospodarstvo« • Konkurenčna in energetske bolj učinkovita flota • Svetovanje podjetjem v gospodarskem ribolovu	DA

DEL OKOLJA	MOŽNI POMEMBNI VPLIVI	RELEVANTNE AKTIVNOSTI / UKREPI	NADALJEVANJE PRESOJE
	Tekom usklajevanja s ključnimi deležniki je NIJZ izpostavil vprašanje potencialnih vplivov na pitno vodo in kopalne vode, kot specifična vidika varstva voda in zdravja ljudi. Čeprav se z navedenim načeloma strinjamo, moramo na tem mestu izpostaviti dejstvo, da bosta imela OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na kakovost voda predvsem pozitiven kumulativni vpliv, saj ta del okolja naslavlja kar nekaj aktivnosti oz. ukrepov. Na drugi strani predvidene aktivnosti oz. ukrepi omogočajo naložbe v povečanje proizvodnih zmogljivosti v akvakulturi, kar vključuje tudi naložbe v nove obrate. OP ESPRA 2021-2027 v okviru aktivnosti oz. ukrepa »Konkurenčna in trajnostna akvakultura« prav z namenom zmanjšanja vplivov na okolje že daje poudarek na naložbe v čiščenje odpadnih voda in izgradnjo novih obratov samo tam kjer je to z vidika ohranjanja dobrega stanja okolja sprejemljivo. Dopisu so bile priložene tudi konkretne smernice, ki pa so podane na ravni prostorsko načrtovalskih smernic oz. omilitvenih ukrepov. Vendar opozarjamo, da NSNA in OP ESPRA ne predvidevata konkretnih projektov ali njihovega umeščanja v prostor, temveč sta strateška dokumenta, ki usmerjata bodoči razvoj sektorja. Tako na podlagi trenutno dostopnih informacij ne moremo presojati o teh vplivih, saj nimamo točnih lokacij objektov, kakor tudi njihovih tehničnih lastnosti, ki bi pogojevale potrebne postopke, ki bi presojale vpliv njihove izgradnje na stanje voda. Tovrstne investicije se v prostor umeščajo preko občinskih prostorskih načrtov, kjer so bila možna območja za gradnjo/razširitev tovrstnih objektov opredeljena in tudi presojana na predlaganem nivoju. Enako velja tudi za vse druge morebitne nove projekte, saj jih je pred njihovo izvedbo potrebno umestiti v prostor, ob tem pa tudi okoljsko presojati. Ob upoštevanju veljavne zakonodaje in predpisanih postopkov, do negativnega vpliva tako ne bi smelo priti. Glede na vse navedeno in strateški nivo obravnavanih dokumentov ugotavljamo, da presoja na pitne in kopalne vode ni smiselna. NIJZ je opozoril tudi na vprašanje zmanjševanja socialne neenakosti in predlagal vsebinsko razširitev že obravnavanega »zmanjševanja tveganja revščine in povečevanja socialne vključenosti«. Ob tem poudarjamo, da NSNA in OP ESPRA vprašanja zmanjševanja socialne neenakosti ne naslavljata ciljno in posledično nimata predvidenih tovrstnih aktivnosti oz. ukrepov. S strani Okoljskega poročila že prepoznano in obravnavano vprašanje »zmanjševanja tveganja revščine in povečevanja socialne vključenosti« pa je strogo vezano na ciljno skupino zaposlenih v sektorju, kjer NSNA in OP ESPRA lahko vplivata na zastavljeni cilj. Glede na vse navedeno ugotavljamo, da predlagana vsebinska razširitev okoljskega cilja ni smiselna, saj je programa enostavno ne naslavljata. Glede na vse navedeno bo del okolja »zdravje ljudi in kakovost življenja« v okoljskem poročilu obravnavan v okviru okoljskega cilja »Zdravi ljudje in kakovostno življenje«.	• Pristanišča, ki zagotavljajo ustrezne delovne in trajnostne pogoje za ribiče • Spodbujanje ohranjanja kakovosti proizvodov znotraj kratkih verig za ribiške proizvode • Konkurenčna in trajnostna akvakultura • Akvakultura, ki ohranja habitate • Konkurenčna, okolju prijazna predelovalna industrija • Promocija rib, akvakulture, lokalnih sektorjev in proizvodov • Inovacije v predelavi • Intervencije, ki prispevajo k razvoju ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih (Ukrepi CLLD)	
Odpadki	OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bosta pozitivno vplivala na ravnanje z odpadki v sklopu aktivnosti oz. ukrepov, ki predvidevajo aktivno pobiranje morskih odpadkov in osveščanje ciljnih skupin, posodobitev obratovanja nekaterih obratov akvakulture z novimi tehnologijami za zmanjšanje izpustov in obremenitve le-	• Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnimi področji	DA

DEL OKOLJA	MOŽNI POMEMBNI VPLIVI	RELEVANTNE AKTIVNOSTI / UKREPI	NADALJEVANJE PRESOJE
	teh v odpadne vode ter preoblikovanje po principih krožnega gospodarstva. To bi vodilo do izboljšanje stanja površinskih voda, vendar pa bo vpliv zaradi predvidenega obsega aktivnosti relativno omejen. Navedenemu navkljub je bila problematika odpadkov predvsem na morju izpostavljena tekom sestanka s ključnimi deležniki. Na podlagi navedenega je projektna skupina, ki pripravlja Okoljsko poročilo opravila ponovni pregled izhodišč in predlaga, da se odpadki obravnavajo v okviru okoljskih ciljev povezanih z vodami in biodiverziteti, saj bi jih v tem kontekstu ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 lahko naslovila. Glede na vse navedeno bodo »morski odpadki« obravnavani v okviru podciljev »Dobro stanje morja« in »Doseganje dobrega stanja morskega okolja«.	»Podnebne spremembe«; »Inovacije v akvakulturi« • Konkurenčna in energetska bolj učinkovita flota • Pristanišča, ki zagotavljajo ustrezne delovne in trajnostne pogoje za ribiče • Varovanje in obnavljanje vodne in morske biotske raznovrstnosti • Konkurenčna in trajnostna akvakultura • Konkurenčna, okolju prijazna predelovalna industrija • Inovacije v predelavi • Intervencije, ki prispevajo k razvoju ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih (Ukrepi CLLD)	
Hrup	V veliki meri ukrepi OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bodo prispevali k povečanju ali zmanjšanju hrupa v okolju in morju. Edini ukrep, ki bi potencialno v manjši meri lahko prispeval k zmanjšanju obremenitve morja in okolja s hrupom je ukrep »Konkurenčna in energetska bolj učinkovita flota«. Na drugi strani pa ukrepa »Konkurenčna in trajnostna akvakultura« in »Konkurenčna, okolju prijazna predelovalna industrija« spodbujata tudi naložbe v nove obrate oz. povečanje obstoječih obratov akvakulture in predelave, kar bi lahko predstavljalo nove vire emisij. Glede na hkrati predvidene posodobitve obstoječih obratov ter ob upoštevanju veljavne zakonodaje in prostorskih aktov (kjer so bila možna območja za gradnjo/razširitev tovrstnih objektov opredeljena in tudi presojana), pa do negativnega vpliva ne bi smelo priti.	• Konkurenčna in energetska bolj učinkovita flota • Konkurenčna in trajnostna akvakultura • Konkurenčna, okolju prijazna predelovalna industrija	NE
Elektromagnetno sevanje	OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne predvidevata ukrepov, ki bi imeli vpliv na povečanje/zmanjšanje elektromagnetnega sevanja.	/	NE
Svetlobno onesnaževanje	OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne predvidevata ukrepov, ki bi imeli vpliv na povečanje/ zmanjšanje svetlobnega onesnaževanja.	/	NE

5 STANJE OKOLJA

5.1 POVRŠINSKE IN PODZEMNE VODE

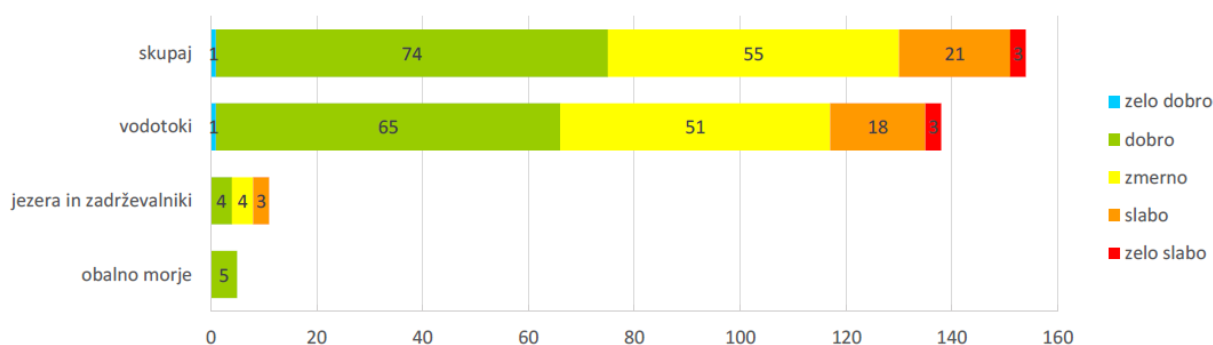
Kemijsko in ekološko stanje vodnih teles površinskih voda

Kemijsko stanje vseh vodnih teles površinskih voda v Sloveniji je slabo po zaslugi onesnaženja z živim srebrom in bromiranimi difeniletri (BDE). Obe onesnaževali se akumulirata v organizmih in sta pogosto prisotni v prekomernih koncentracijah v Sloveniji in Evropi, a izboljšanja ni pričakovati brez globalnih prizadevanj (MOP, 2020).

Ob izvzetju živega srebra in BDE-jev je slabo kemijsko stanje površinskih voda za obdobje od 2014 do 2019 določeno na štirih vodnih telesih (na reki Meži - SI32VT30, Iščici - SI1476VT, Krupi - SI21602VT, Lahinji - SI216VT) zaradi preseganja standarda kakovosti za težke kovine oz. dioksine in dioksinom podobne spojine. Kemijsko stanje površinskih voda se je v primerjavi s predhodno obdobjno oceno poslabšalo le na VT Meže in Iščice, v obeh primerih zaradi preseganja mejnih vrednosti za težke kovine (MOP, 2020).

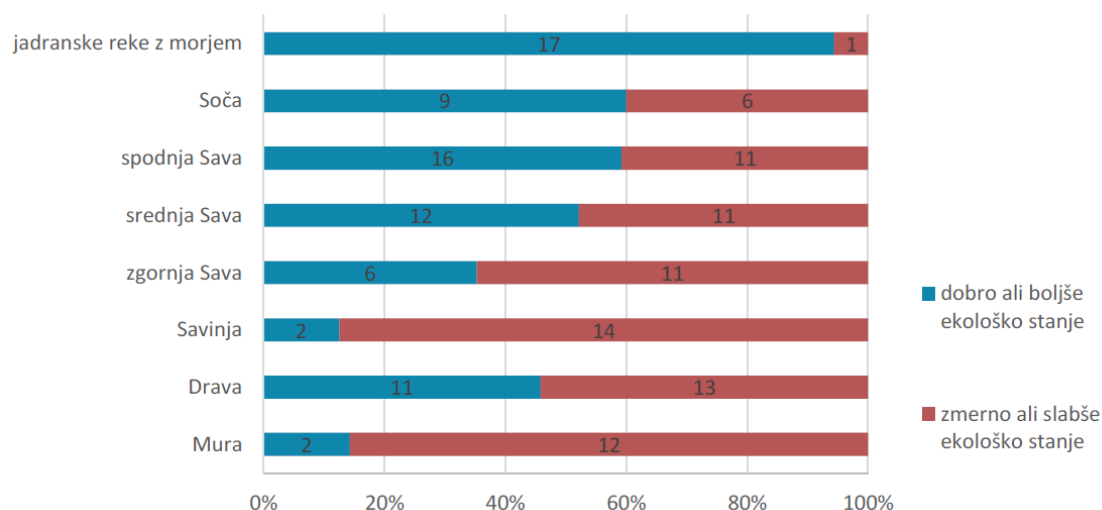
V primerjavi s predhodno obdobjno oceno, ki je bila izdelana na podlagi podatkov letnih ocen 2009-2013, se je kemijsko stanje izboljšalo na vseh vodnih telesih morja. Ta so bila prehodno v slabem kemijskem stanju zaradi onesnaženosti z tributikositrovimi spojinami (TBT). V letu 2017 so koncentracije TBT-jev v morskih vodah močno upadle. Kljub temu pa gre za slabo razgradljive in obstojne snovi, še posebej v živih organizmih, za kar še ni določenih mejnih vrednosti v Evropski zakonodaji in se zato tam ne spremljajo. Višje koncentracije TBT-jev so prisotne predvsem v sedimentih v marinah, zato lahko še posebej premeščanje sedimenta in posegi v morsko dno predstavljajo novo grožnjo morskemu okolju (MOP, 2020).

Ekološko stanje oz. potencial evidentiranih vodnih teles površinskih voda (skupaj 154) je po Sloveniji raznoliko. V obdobju 2016-2019 je dobro ekološko stanje okoli 50 % vodnih teles. Dobro stanje dosega 36% VT jezer in zadrževalnikov ter 48% VT vodotokov. Dobro ekološko stanje so v obdobju 2016-2019 dosegala vsa vodna telesa obalnega morja (MOP, 2020).

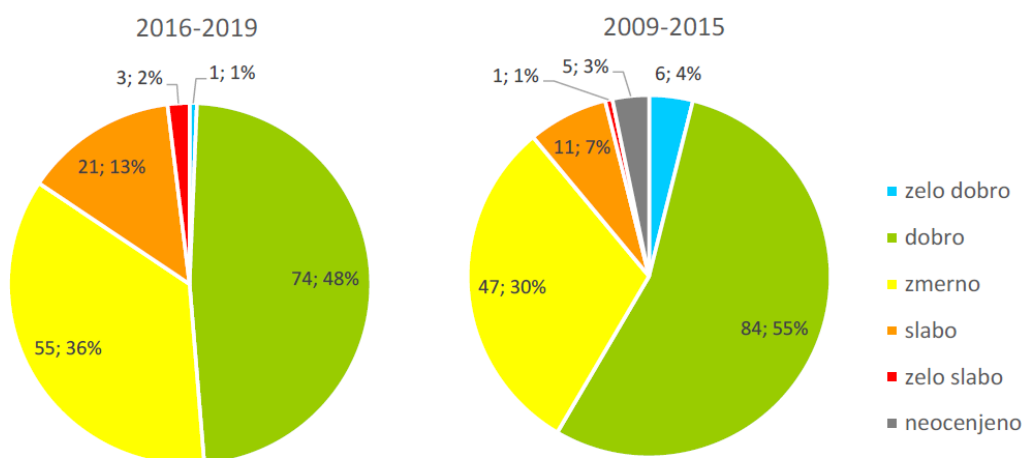
Slika 1. Razvrstitev vodnih teles površinskih voda v razrede ekološkega stanja za obdobje 2016-2019 glede na tip vodnih teles (MOP, 2020).

Najslabše ekološko stanje je razvidno pri vodnih telesih na severozahodu Slovenije, predvsem v porečju Mure in Savinje. V porečju reke Mure je slabo/zmerno stanje odraz onesnaženja s hranili in organsko snovjo ter hidromorfološke spremenjenosti in splošne degradiranosti. V porečju Savinje pritoki odražajo splošno degradiranost okolja. Šmartinsko in Slivniško jezero sta onesnažena s hranili, Velenjsko tudi z sulfatom in molibdenom (MOP, 2020).

Slika 2. Število in delež vodnih teles površinskih voda po porečjih v vsaj dobrem oziroma zmernem ali slabšem razredu ekološkega stanja za obdobje 2016-2019 (MOP, 2020).

V primerjavi s predhodno obdobjno oceno za obdobje 2009-2015, je trenutna ocena ekološkega stanja (za obdobje 2016-2019) slabša. Poslabšanje stanja je ugotovljeno za 26% vodnih teles, boljše pa le za 7%. Pri vseh vodnih telesih s poslabšanim ekološkim stanjem gre za VT vodotokov. Eden od poglavitnih razlogov za poslabšanje ekološkega stanja v primerjavi s predhodno programsko oceno je nadgradnja metodologije, ki omogoča boljše zaznavanje slabega stanja prek meritev na ribah in bentoških nevretenčarjih. Te so največkrat (v 68% primerov) razlog za poslabšanje ekološkega stanja v primerjavi z preteklim obdobjem (MOP, 2020).

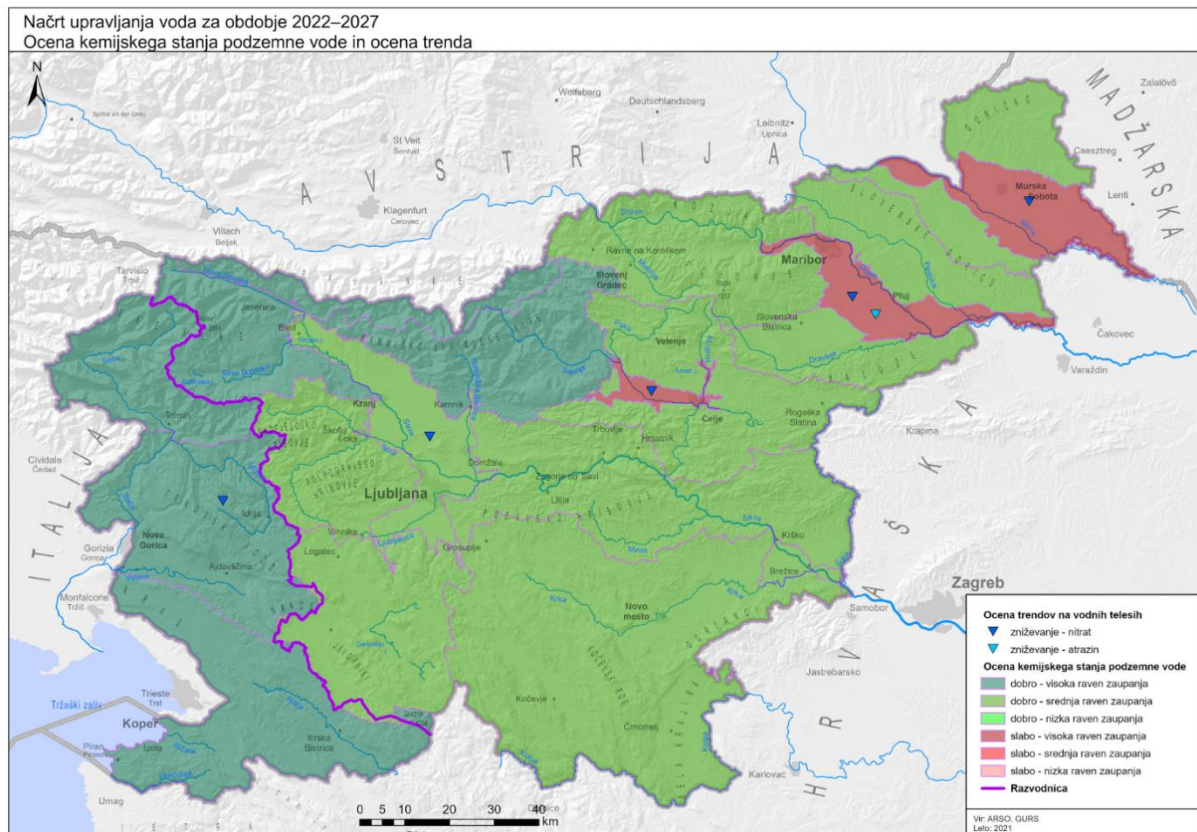
Slika 3. Primerjava razvrstitve vodnih teles v razrede ekološkega stanja glede na število in delež vodnih teles v posameznem razredu ekološkega stanja za obdobji 2016-2019 (za namen NUV III) in 2009-2015 (za namen NUV II) (MOP, 2020).

Zmerno/slabo ekološko stanje na podlagi rib kot elementa kakovosti, odraža splošno degradiranost vodnega in obvodnega prostora, natančneje predvsem parametre pokrovnosti tal ter hidromorfološke parametre (deleži naravnih in kmetijskih površin v prispevnem območju, hidromorfološki razred spremenjenosti, razdaljo do pregrade dolvodno, številom malih hidroelektrarn v prispevnem območju itd.). Zmerno/slabo stanje na podlagi bentoških nevretenčarjev prav tako odraža hidromorfološko spremenjenost in splošno degradiranost vodnega in obvodnega okolja. Še zmeraj pa prek ribjih indikatorjev ni možno meriti kakovosti 78 VT vodotokov, prav tako na 3 VT vodotokov ni mogoče določati kakovosti z bentoškimi nevretenčarji. Ta dva elementa najpogosteje določata zmerno/slabo stanje VT, zato je lahko

pričakovati nadaljnje poslabšanje stanja VT ob razvoju manjkajočih indeksov v prihodnjih obdobjih ocenah (MOP, 2020).

Kemijsko in količinsko stanje vodnih teles podzemnih voda

Glede na obdobjno oceno NUV III, ki temelji na meritvah izvedenih v letu 2019, so najbolj obremenjena vodna telesa v severovzhodnem delu Slovenije na vodonosnikih z medzrnsko poroznostjo. To so Savinjska, Dravska in Murska kotlina, kjer kemijsko stanje ostaja slabo. Ta so prekomerno obremenjena z nitrati kot posledica kmetijstva, na Dravski kotlini pa tudi z atrazinom in njegovim razpadlim produktom desetil-atrazinom. Ponekod po Sloveniji se pojavlja tudi lokalna obremenjenost podzemnih voda z lahkohlapnimi halogeniranimi ogljikovodiki (MOP, 2020).

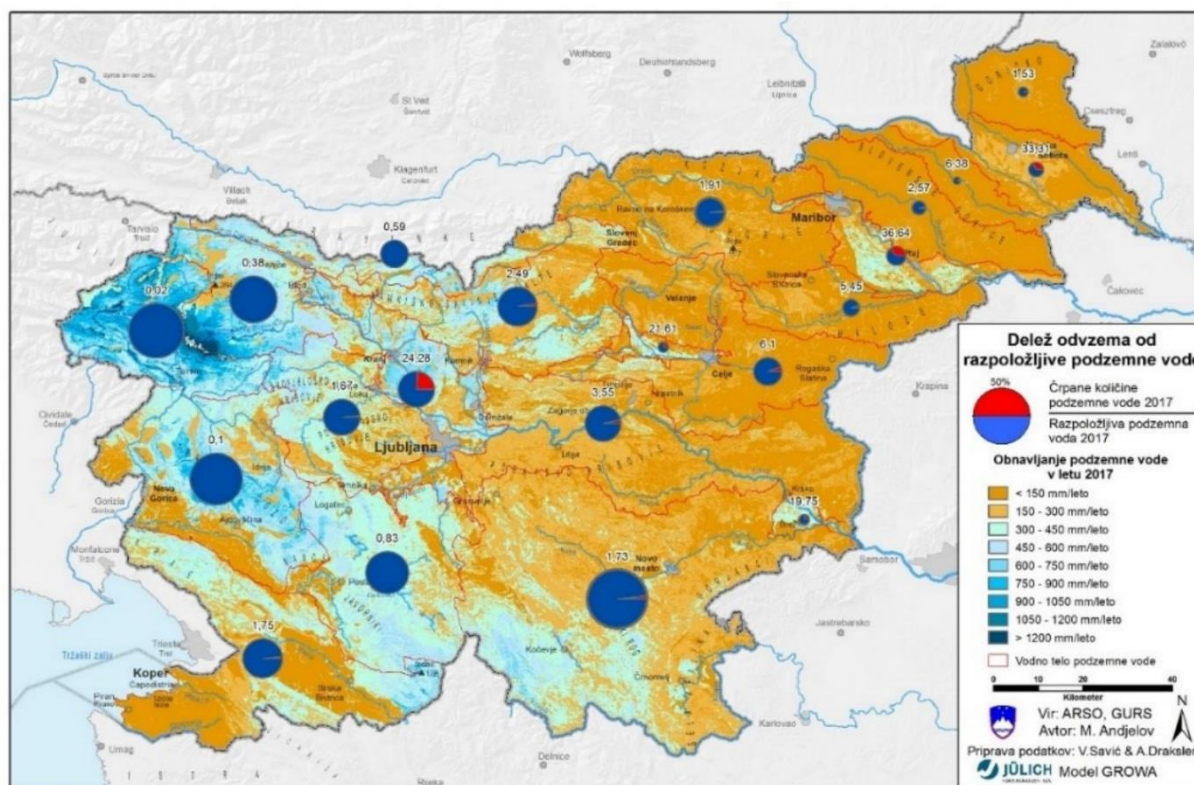
Slika 4. Kemijsko stanje podzemne vode z ravno zaupanja za obdobje tretjega načrta upravljanja 2022 – 2027 ter statistično značilni dolgoročni trendi parametrov (ARSO, GURS, 2021)

Vsebnost nitrata sicer pada s statistično značilnostjo na vseh vodnih telesih s slabim stanjem ter na vodnih telesih Savska kotlina in Ljubljansko Barje ter Krška kotlina, ki sta v dobrem stanju že nekaj let. Le črpališče Drnovo na Krški kolini in Skorba na Dravski kotlini izkazujeta naraščajoč trend nitrata. Vrednosti atrazina in/ali desetil-atrazina so se na Savski kotlini in Ljubljanskem barju, Savinjski, Krški, ter Murski kotlini znižale in parametra se pojavljata le še v sledovih. V Dravski kotlini so koncentracije še vedno previsoke, a je opaziti statistično značilne padajoče trende na večjemu številu merilnih mest. V Krški kotlini na črpališču Drnovo koncentracije nihajo okoli standarda kakovosti (MOP, 2020).

Obdobjna ocena NUV III, ki sloni na ocenjevalnem letu 2017, ocenjuje količinsko stanje dvajsetih plitvih vodonosnikov z oceno dobro. Preostalo vodno telo podzemne vode je Dravska kotlina, kjer je stanje ocenjeno kot slabo, glede na vdore vode slabše kakovosti ob preizkusu vpliva odvzemov podzemne vode. Tu je na dveh merilnih mestih v spodnjem pliocenskem vodonosniku prišlo do preseganja naravnega ozadja vsebnosti nitrata v podzemni vodi, na enem pa statistično

značilen trend naraščanja indikativnega parametra SEP v spodnjem pliocenskem vodonosniku. Predvideva se, da je vzrok prekomerno črpanje podzemne vode iz vodonosnika (MOP, 2020).

Skupno se je v letu 2017 odvzelo 5 % razpoložljivih količin podzemne vode v Sloveniji. Največji delež črpanja glede na razpoložljive količine podzemne vode je na VTPodV 3012 Dravska kotlina (37 %), VTPodV 4016 Murska kotlina (33 %) ter VTPodV 1001 Savska kotlina in Ljubljansko Barje (24 %).

Slika 5. Razmerja med razpoložljivo količino podzemne vode in črpanimi količinami podzemne vode v letu 2017 (MOP, 2020)

Analiza trenda glavin podzemne vode in pretokov nakazuje na posamezne značilne trende zniževanja glavin podzemne vode na nekaterih območjih, kar predstavlja manjše tveganje za ohranjanje dobrega količinskega stanja do leta 2021 in jih je potrebno še naprej podrobneje spremljati (MOP, 2020).

Veliko količinsko ranljivost podzemne vode nakazujejo tudi termalni vodonosniki v Murski kotlini, čeprav se tam državni monitoring še ne izvaja. Kljub temu pa na tem mestu odvzemi v letu 2017 niso presegali modelsko ocenjenih dotokov (MOP, 2020).

5.2 MORSKO OKOLJE

Stanje morskega okolja se opisuje z 11 deskriptorji, ki zajemajo tako lastnosti morskega okolja kot tudi pritiske in vplive nanj.

Biotska raznovrstnost (D1)

Dobro okoljsko stanje Biotske raznovrstnosti (D1) v morskem okolju se opisujejo z deskriptorji kakovosti Biotska raznovrstnost (D1) - skupine vrst ptic, plazilcev, sesalcev, rib in glavonožcev, Biotska raznovrstnost (D1) – Pelagični habitatni tipi in Biotska raznovrstnost (D1) - bentoški habitatni tipi (MOP, 2019).

Pri tem velja, da je dobro stanje v povezavi z deskriptorjem kakovosti Biotska raznovrstnost (D1) - skupine vrst ptic, plazilcev, sesalcev, rib in glavonožcev je doseženo, kadar: (1) je stopnja umrljivosti za posamezno vrsto zaradi nenamernega prilova pod ravnmi, ki ogrožajo vrste, tako da je njihova dolgoročna sposobnost preživetja zagotovljena; (2) antropogeni pritiski nimajo škodljivega vpliva na številčnost populacije vrst rib, tako da je njihova dolgoročna sposobnost preživetja zagotovljena; (3) so demografske značilnosti populacij rib in glavonožcev, ki se izkoriščajo v komercialne namene, značilne za zdravo populacijo; (4) je območje razširjenosti vrst v skladu s prevladujočimi fiziografskimi, geografskimi in podnebnimi razmerami; (5) ima habitat vrst potreben obseg in razmere, ki podpirajo različne faze življenjskega cikla vrst (MOP, 2019)..

Dobro okoljsko stanje pelagičnega habitatnega tipa je doseženo, ko fizikalne, kemijske in hidrološke razmere v vodnem stolpcu omogočajo nemoten razvoj pelagičnih združb in vrst, ki za življenjski cikel potrebujejo dostop do pelagičnega habitatnega tipa. Omogočeno mora biti tudi nemoteno gibanje vodnih mas in organizmov. Dobro stanje morskega okolja za pelagične habitatne tipe v povezavi z deskriptorjem kakovosti Biotska raznovrstnost (D1) je doseženo, ko so dosežene vrednosti, ki so pomembne za presojo stanja (v kolikor so na razpolago), ki so določene v predhodnih poglavjih za relevantne elemente in parametre. Te vrednosti hkrati predstavljajo tudi okoljske cilje. V kolikor vrednosti za oceno doseganja dobrega stanja niso na razpolago se poda strokovna ocena dosegama dobrega stanja morskega okolja (MOP, 2019)..

Dobro stanje morskega okolja glede na stanje bentoških habitatnih tipov je doseženo, ko je njihova kakovost, prisotnost, razporeditev v skladu s prevladujočimi fiziografskimi, geografskimi in podnebnimi razmerami (MOP, 2019)..

Dobro stanje morskega okolja za Biotsko raznovrstnost se presoja glede na kazalce podane v tabeli spodaj.

Preglednica 9: Kazalci za presojo Biotske raznovrstnosti (D1) v morskem okolju (MOP, 2019).

Biotska raznovrstnost (D1) - skupine vrst ptic, plazilcev, sesalcev, rib in glavonožcev	• Stopnja umrljivosti za posamezno vrsto zaradi nenamernega prilova. • Številčnost populacije (število osebkov ali biomasa v tonah (t) za vsako vrsto. • Velikost telesa ali starostna struktura. • Razmerje med spoloma. • Rodnost ali stopnja preživetja. • Obseg razširjenosti vrst (km²). Obseg habitata (km²).
Biotska raznovrstnost (D1) – pelagični habitatni tipi	• Porazdelitev in obseg habitata. • Fizikalne, hidrološke in kemijske lastnosti. • Sestava vrst, številčnost in/ali biomasa. • Velikostna in starostna struktura vrst. • Koncentracija klorofila a. • Pogostost cvetenja.
Biotska raznovrstnost (D1) - bentoški habitatni tipi	• Obseg izgube posameznega bentoškega habitatnega tipa v km² ali kot delež (%) celotnega obsega bentoškega habitatnega tipa. • Obseg prizadetega posameznega bentoškega habitatnega tipa v km² ali kot delež (%) celotnega obsega bentoškega habitatnega tipa. • Sestava vrst, številčnost in/ali biomasa: MAMBI – bentoški nevretenčarji sedimentnega dna (7-9 m globine), EEI-c – makroalge in morska trava pozejdonka (<i>Posidonia oceanica</i>).

Ocene za deskriptor kakovosti skupine vrst ptic, plazilcev, sesalcev, rib in glavonožcev ni mogoče podati. Podana je bila vrednost, ki je pomembna za presojo obalne ribje združbe na nacionalni ravni za ustnače (*Labrida*). Glede na rezultate analize bistvenih lastnosti in značilnosti morskih voda, v pristojnosti R Slovenije, je ugotovljeno, da je stanje te skupine rib dobro, trend pa je stabilen. V obdobju 2013-2016 je bilo v Tržaškem zalivu opaženih od 40 do 100 osebkov velike pliskavke (*Tursiops truncatus*). V letu 2017 pa je bilo identificiranih 127 osebkov (Genov s sod., 2015, 2018). Upoštevajoč kriterije IUCN (2001) lahko zaključimo, da je populacija vrste velika pliskavka v morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije, ogrožena, saj število odraslih osebkov ne presega meje 250 osebkov. Povečalo se je število gnezdečih parov vrst navadna čigra (*Sternula hirundo*), mala čigra (*Sternula albifrons*), rumenonogi galeb (*Larus michahelis*). Upadlo je število sredozemskih vranjekov (*Phalacrocorax aristotelis*) (MOP, 2019).

Stanje okolja za element meril pelagični habitatni tip tako v obalnih kot teritorialnih morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije, je dobro. Ob upoštevanju tako imenovanega načela 'one out all out' se nakazuje, da je za element meril stanje bentoških habitatnih tipov, v kolikor bi bili poznani vsi elementi potrebni za presojo, stanje ne bi bilo dobro (MOP, 2019).

Tujerodne vrste (D2)

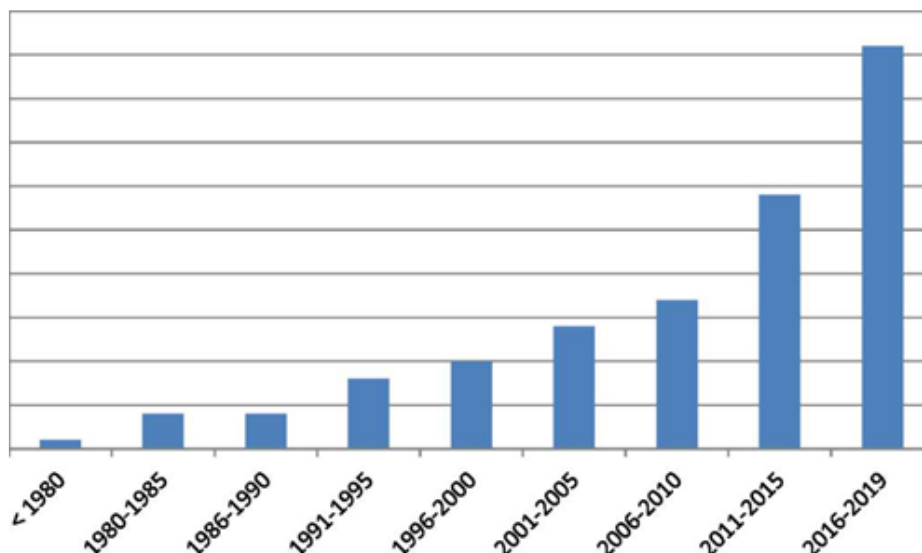
Dobro stanje morskega okolja glede na tujerodne vrste bo doseženo pod pogojem, da je vpliv invazivnih tujerodnih vrst, ki so posledica človekovih dejavnosti, na ekosistem zanemarljiv. Prepoznane človekove dejavnosti, ki v največji meri vplivajo na vnos tujerodnih vrst v morisko okolje, so pomorski promet (balastne vode), marikultura, ter tudi nenamerni vnosi (ZaVita, 2016).

Ocena stanja morskega okolja je podana na podlagi števila na novo vnesenih tujerodnih vrst in številčnosti tujerodnih vrst ter njihove prostorske porazdelitve. Skupna ocena doseganja dobrega stanja za deskriptor kakovosti Neavtohtone vrste, ki so posledica človekovih dejavnosti (D2) v Posodobitvi začetne ocene stanja morskih voda v pristojnosti Republike Slovenije ni bila podana, saj za merilo Delež skupine vrst ali prostorskega obsega EUNIS2 habitatnega tipa, ki je posledica škodljivega vpliva tujerodnih vrst, zlasti invazivnih, ni bilo mogoče podati presoje. Podana je presoja preostalih dveh meril. Število na novo vnesenih tujerodnih vrst v naravo, ki so posledica človekovega delovanja, je ocenjeno z ni dobro. Številčnost in prostorska porazdelitev naseljenih tujerodnih vrst, zlasti invazivnih, ki imajo škodljiv učinek na vrste in EUNIS2 habitatne tipe, je ocenjena z dobro.

Na podlagi namenskih vzorčenj je bila ugotovljena navzočnost novih 24 vrst tujerodnih organizmov med letoma 2018 in 2019 (Orlando-Bonaca s.sod., 2019). Pri tem je potrebno omeniti, da se je število povečalo tudi zaradi večjega raziskovalnega napa, ki izvira iz pridobivanja podatkov iz projektne naloge »Spremljanje vrstne pestrosti in abundance tujerodnih vrst v slovenskem morju« (naročnik: MKGP), ne pa samo zaradi prihajajočih vrst v morske vode, v pristojnosti R Slovenije. Če upoštevamo vse razpoložljive podatke (upoštevaje naključno pridobljene podatke) iz predhodnih let, pa 46 vrst. Vse vrste so povezane z antropogenimi dejavniki. Pri tem je potrebno upoštevati, da imajo nekatere tujerodne vrste trenutno status kriptogene vrste, kar pomeni, da je njihov status izvirnega območja (še vedno) nejasen. Teh vrst je približno 18 %. Od preostalih 39 vrst jih je 17 opredeljenih kot že ustaljene (uveljavljene), 13 tujerodnih vrst je naključnih (pojavljanje v enem ali nekaj primerih) in 8 invazivnih. Za eno vrsto statusa ni bilo mogoče z gotovostjo opredeliti. Z vidika ekološke opredelitve je 39 % vrst povezanih z obrastjo (tvorijo obrast ali pa se pojavljajo kot epibionti na obrasti), 28 % je pridnenih, 15 % se jih pojavlja v lagunah, estuarijih in podobnih evrihalinih in evritermnihih okoljih, 11 % je planktonskih in 6 % nektonskih (MOP, 2019).

Razviden je tudi trend naraščanja števila tujerodnih vrst v petletnih intervalih v zadnjih 40 letih v morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije. Trend je statistično značilen. Število vrst je v zadnji

pentadi let kumulativno zraslo za 12 vrst, v zadnjem četrtletju pa za 17 vrst. Tudi, če se upošteva dejstvo, da je lahko razlog v večjem številu vrst boljše spremljanje le-teh, so med njimi tudi številne, ki se v Tržaškem zalivu in severnem delu Jadranskega morja pojavljajo šele v zadnji letih (npr. *Vlavelina oblonga*, *Pseudodiptomus marinus*, *Caprella scaura*, *Paracereis sculpta*). Nekatere vrste so bile prvič najdene v zavarovanih območjih, kot je na primer polž gološkrigar vrste *Melibe virdis*. Na podlagi podatkov je bilo ugotovljen trend povečevanja števil tujerodnih vrst v morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije (MOP, 2019)

Slika 6: Kumulativno naraščanje števila tujerodnih vrst po petletnih intervalih v zadnjih štiridesetih letih v slovenskem delu Jadrana [MOP, 2019].

Večina tujerodnih vrst, ki so bile najdene med 2018 in 2019 v morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije, se pojavlja na večjem številu lokalitet. Le štiri vrste so se pojavile samo enkrat in samo na eni lokaliteti, to so *Amphibalanus amphitrite*, *Balanus trigonus*, *Callinectes sapidus*, *Stiliger fuscovittatus*. Med njimi je le vrsta *Callinectes sapidus* tudi invazivna. Po drugi strani se polovica tujerodnih vrst pojavlja masovno in na več lokalitetah. Med invazivnimi vrstami, ki se pojavljajo masovno, so vrste *Arcuatula senhousia*, *Clavellina oblonga*, *Gambusia holbrooki*, *Haminoea japonica*, *Mnemiopsis leidy*. Na podlagi podatkov je bilo ugotovljeno, da prisotne tujerodne vrste, vključno z invazivnimi, še ne povzročajo vidnih ekoloških in ekonomskih posledic (MOP, 2019).

Ribji stalež (komercialne vrste rib in lupinarjev) (D3)

Dobro stanje morskega okolja glede na deskriptor kakovosti Populacije rib in lupinarjev, ki se izkoriščajo v komercialne namene (D3), je doseženo, ko so populacije le-teh znotraj varnih bioloških meja in imajo takšno razporeditev starosti in velikosti populacije, ki je značilna za zdrav stalež na širšem območju podregije oziroma regije 3. Prepoznana človekova dejavnost, ki v največji meri vpliva na ribji stalež je morski ribolov. S samim izlovom rib obremenjuje morsko okolje, saj manjša stabilnost sistema. Zaradi prelova se lahko preveč zmanjšajo staleži rib, kar vpliva na pestrost vrst in spremembo naravne dinamike med plenilcem in plenom ter posledično na spremembo razmerja znotraj prehranjevalnega spleta 2.

Ocena stanja morskega okolja se poda na podlagi Ribjih staležev (komercialne vrste rib in lupinarjev se poda na podlagi letne ravni ribolovne umrljivosti, biomasa v tonah (t) ali števila osebkov za posamezno vrsto, Indeksi številčnosti ter ulova na enoto napora (indeks).

Skupna ocena doseganja dobrega stanja glede deskriptorja kakovosti Populacije vseh rib in lupinarjev, ki se izkoriščajo v komercialne namene, v Posodobitvi začetne ocene stanja morskih voda v pristojnosti Republike Slovenije ni podana, saj za merilo D3C3, Razporeditev glede na

starost in velikost osebkov populacije vrst, ki se izkoriščajo v komercialne namene, ni bilo mogoče določiti stanja. Presoja podana za preostali dve merili kaže, da je stanje v podregiji Jadransko morje oz. v ribolovnem območju GSA17 glede merila Stopnja ribolovne umrljivosti vrst, ki se izkoriščajo v komercialne namene, slabo in se ne izboljšuje. Ocena stanja morskega okolja za merilo Biomasa drstitvenega staleža populacije vrst, ki se izkoriščajo v komercialne namene je glede na stopnjo biomase drstitvenega staleža populacije vrst za sardelo in sardona v regiji Sredozemsko morje slaba. Skupna ocena doseganja dobrega stanja v prvem ciklu izvajanja Direktive 56/2008/ES ni bila določena, zato primerjava med cikloma ni možna (MOP, 2019).

Ocena staležev gospodarsko pomembnih vrst se izvaja na regionalni ravni, v okviru programa FAO-AdriaMed. Znanstveno svetovni odbor (Scientific Advisory Committee – SAC Generalne komisije za ribištvo v Sredozemlju - GFCM) vsako leto sprejme rezultate ocen staležev. Na regionalni ravni je za merilo D3C1 (F/F_{mys}) ocenjeno da je večina komercialno izkoriščenih vrst (86 %) nad ravnjo trajnostnega izkoriščanja, medtem ko se manjši del staležev komercialno izkoriščenih vrst trajno izkorišča. Najbolj ogrožene so pridnene vrste, saj imajo najvišjo raven prekomernega izkoriščanja (UNEP/MAP, 2017). Intenzivnost prelova se razlikuje od $1,01 \leq F/F_{MSY} \leq 1,10$ do $F/F_{MSY} > 3$. Za majhne pelagične staleže velja najnižja povprečna ribolovna umrljivost, ki kaže povprečno razmerje izkoriščanja, ocenjeno na okoli 1,66. V vseh sredozemskih pod-regijah je, brez izjem, značilen prelov, saj večina ocenjenih staležev ni v biološko vzdržnih ravneh v smislu velikosti staleža ali ribolovne smrtnosti. Staleži zahodnega Sredozemlja so v najslabšem položaju v primerjavi z drugimi pod-regijami, pri čemer je povprečna ribolovna umrljivost približno trikrat višja od ciljne ravni, sledijo ji srednji sredozemski staleži s povprečno stopnjo izkoriščanja približno 2,9. Jadransko morje in vzhodno Sredozemlje sta pokazala povprečno stopnjo izkoriščenosti približno 1,75 oziroma 1,77 (UNEP/MAP, 2017).

Na podlagi dostopnih podatkov so bile na ravni regije pripravljene ocene za merilo Biomasa drstitvenega staleža (SSB) za vrsti sardela (*Sardina pilchardus*) ter sardon (*Engraulis encrasicolus*). Za merilo je podana ocena slabo stanje z nizko biomaso. Rezultati ocene staležev, ki je podana na pod-regionalni ravni iz poročila narejenega v okviru FAO-AdriaMed za sardelo (*Sardina pilchardus*) so pokazali, da je stalež sardele na območju GSA 17 v celoti izkoriščen. Zato je bilo dano priporočilo, da se mora v prihodnje zmanjšati ribolovna umrljivost (GFCM - FAO, 2018). Rezultati ocene staleža narejene za sardona (*Engraulis encrasicolus*) so pokazali, da je stalež sardona na območju GSA 17 v celoti izkoriščen. Zato je bilo dano priporočilo, da se mora v prihodnje zmanjšati ribolovna umrljivost (GFCM - FAO, 2018). Rezultati ocene staležev za vrste oslić (*Merluccius merluccius*), bradač (*Mullus barbatus*), morski list (*Solea solea*) in rak (*Squilla mantis*) so pokazali da so vse štiri vrste v prekomernem izkoriščanju z relativno nizko biomaso. Tudi za te štiri vrste je bilo podano priporočilo da se mora v prihodnje zmanjšati ribolovna umrljivost (GFCM - FAO, 2018).

Staleži vrst, ki so predmet ribolova s strani slovenskih ribičev, so deljeni oziroma gre za selitvene staleže, ki si jih delijo vse države v Jadranskem morju. Slovenski ribiški sektor že od leta 1990 zmanjšuje letni ulov in iztovor in s tem pritiska na te staleže. S približno 120 tonami letnega iztovora v zadnjih letih slovenski sektor ribištva ne predstavlja pomembne obremenitve deljenim selitvenim staležem (MOP, 2019).

Elementi prehranjevalnih spletov (D4)

Opis dobrega stanja opredeljuje stanje, ko so vsi elementi morskih prehranjevalnih spletov prisotni v normalnih količinah in so normalno raznoliki ter se pojavljajo na ravneh, ki lahko zagotavljajo dolgoročno številčnost vrst in ohranitev njihove polne sposobnosti razmnoževanja. Ribištvo povzroča velik pritisk na morske prehranjevalne spletke. Izlov večjih osebkov povzroča zmanjševanje povprečne velikosti populacij, velik ribolov manjših pelaških rib (kot na primer

sardin) vpliva na razpoložljivost hrane za plenilce na višjih trofičnih nivojih. Slovenski ribiški sektor že od leta 1990 sicer zmanjšuje letni ulov in iztovor in s tem pritiska na prehranjevalne spletke in s približno 120 tonami iztovora v zadnjih letih v primerjavi z ribiškimi sektorji drugih držav v regiji nima pomembnega vpliva na deskriptor (MOP, 2019).

Na spremembe prehranjevalnih spletev vplivajo še številni drugi antropogeni pritiski, kot so eutrofikacija, gradnja podvodnih struktur, podnebne spremembe in vnos tujerodnih vrst. V kompleksnem pelaškem prehranjevalnem spletu predstavljajo zooplanktonski organizmi pomemben vezni člen med fitoplanktonom in organizmi višjih trofičnih nivojev od rib do želv in sesalcev. Zato so poleg fitoplanktona ključni element, ki vpliva na produktivnost in zdravje morskih ekosistemov (MOP, 2019).

Oceno dobrega stanja Elementov prehranjevalnih spletev se poda na podlagi vrstne sestave, relativne številčnosti vrst, številčnosti osebkov vseh vrst v prehranjevalnem cehu (število osebkov ali biomasa).

Glede na rezultate presoje glede doseganja dobrega stanja za deskriptor kakovosti Elementi prehranjevalnih spletev (D4) ocene stanja v Posodobitvi začetne ocene stanja morskih voda v pristojnosti Republike Slovenije ni mogoče podati. Primerjava doseganja dobrega stanja med prvim in drugim ciklom izvajanja Direktive 56/2008/ES ni mogoča, saj v nobenem ciklu ni bilo podane ocene stanja doseganja dobrega stanja za deskriptor kakovosti Elementi prehranjevalnih spletev D4).

Onesnaženje s hranili (eutrofikacija) (D5)

Dobro stanje za deskriptor onesnaženje s hranili (eutrofikacija) je opredeljeno v primeru, ko je eutrofikacija, ki jo povzroči človek, in zlasti njeni škodljivi učinki, kot so upad biotske raznovrstnosti, degradacija ekosistemov, škodljivo cvetenje alg in pomanjkanje kisika v spodnjih plasteh voda, minimalni (MOP, 2019).

Stanje Onesnaženja s hranili (eutrofikacija) ocenjujemo preko koncentracije nitrata, koncentracije celotnega fosforja, koncentracije ortofosfoata, koncentracije klorofila a, Seccijeve globine in koncentracije raztopljenega kisika.

Ob upoštevanju tako imenovanega načela '*one out-all out*' je v Posodobitvi začetne ocene stanja morskih voda v pristojnosti Republike Slovenije za posamezno merilo stanje ocenjeno kot dobro. Za deskriptor kakovosti Eutrofikacija, ki jo povzroči človek in njeni negativni učinki, je zato ocenjeno, da je dobro stanje morskega okolja doseženo (MOP, 2019).

Največ emisij dušika prihaja iz kopenskih virov, ki so: komunalne in industrijske odplake, kmetijstvo, urbanizacija obalnih območij ter množični turizem predvsem v poletnih mesecih. Določen delež vnosa dušika predstavljajo tudi marikulture. Fosfati večinoma prihajajo iz komunalnih odpadkov ter industrijskih virov. Pomemben vir fosfatov je lahko tudi izpiranje kmetijskih površin v zaledju, saj je fosfat pomemben element v gnojilih, nastaja tudi v živinorejski dejavnosti. K občasnim povečanjem obremenjevanju slovenskega morja s hranili lahko prispevajo tudi čezmejni vplivi izlivov reke Soče in Pad. Po drugi strani se zaradi naravnih hidrografskih razmer, kot tudi dogajanja v vodnem stolpcu v Tržaškem zalivu, skoraj vsako leto pojavljajo območja, kjer prihaja do pomanjkanja kisika (hipoksije). Poleg tega sta potencialno pomembna vira hranilnih snovi tudi atmosferska depozicija (posedanje snovi iz atmosfere) in 'upwelling' (MOP, 2019).

Neoporečnost morskega dna (D6)

Dobro stanje za deskriptor neoporečnost morskega dna je opredeljeno v primeru, da je neoporečnost morskega dna na ravni, ki zagotavlja zaščito strukture in funkcij ekosistemov ter preprečuje škodljive vplive zlasti na bentoške ekosisteme.

Oceno stanja okolja je možno podati za tri kazalce. Obseg območja presoje, ki je fizično izgubljen v km², obseg območja presoje s fizičnimi motnjami v km², obseg območja prizadetega bentoškega habitatnega tipa (EUNIS2) v km² ali kot delež v odstotkih vsega naravnega habitata v območju presoje.

Skupna ocena doseganja dobrega stanja za deskriptor kakovosti Neoporečnost morskega dna (D6) v Posodobitvi začetne ocene stanja morskih voda v pristojnosti Republike Slovenije ni bila podana, saj za merilo Prostorski obseg bentoškega habitatnega tipa (EUNIS2), na katerega vpliva fizična motnja in se to odraža v spremembi njegove biotske in abiotske strukture in funkcij, ni bilo mogoče podati presoje, ker niso določene mejne vrednosti (MOP, 2019).

Na podlagi analize razpoložljivih podatkov, ki je bila izvedena v okviru raziskave (Lipej s sod., 2018; http://www.ribiski-sklad.si/f/docs/Dokumenti/I_fazno_por.pdf) znaša površina fizičnih izgub morskega dna v morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije, 5,59 km² oziroma 2,61 %. Največ izgub morskega dna se pripisuje pridobivanju zemljišč (2,92 km²), še posebej zaradi izgradnje in širjenja Luke Koper (MOP, 2019).

Preglednica 10: Pregled dejavnosti, ki povzročajo fizične izgube morskega dna v morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije, in ocena površin na katerih potekajo (MOP, 2019).

Človeške dejavnosti, ki so povzročile fizične izgube morskega dna v slovenskem morju	Površina (km ²); *v km	Relativna površina (%) glede na površino morja (213,66km ²)
Pridobivanje zemljišč, 1954-2004	2,92	1,37
Pasovni objekti na obali	43,92*	/
Poglabljanja luških kanalov in bazenov	1,03	0,48
Marikultura	1,09	0,51
Prometna infrastruktura	/	/
Cevi na morskem dnu	0,02	0,01
Kopalne vode z infrastrukturo	0,52	0,24
Vsa fizična izguba	5,52	2,58

Na podlagi analize razpoložljivih podatkov, ki je bila izvedena v okviru raziskave, znaša površina fizičnih motenj morskega dna v morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije, 203,95 km² oziroma 95,47 % (MOP, 2019).

Preglednica 11: Pregled dejavnosti, ki povzročajo fizične motnje morskega dna v morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije, in ocena velikosti površin, na katerih potekajo (MOP, 2019).

Človeške dejavnosti, ki so povzročile fizične poškodbe morskega dna v slovenskem morju	Površina (km ²)	Relativna površina (%) glede na površino slo morja (213,657 km ²)
Ribolov in lov lupinarjev	203,56	95,27
Ribolov s pridno vlečno mrežo	77,36	36,21
Promet-plovba	96,78	45,30
Promet-sidranje tovornih ladij pred Luko Koper	24,03	11,25
Kopalne dejavnosti	1	0,47
Vse fizične poškodbe	203,98	95,47

Hidrografski pogoji (D7)

Dobro stanje za deskriptor hidrografski pogoji opredeljujejo trajne spremembe hidrografskih pogojev, ki ne škodujejo morskim ekosistemom.

Oceno stanja okolja je mogoče podati za dva kazalca. Obseg hidrografske spremenjenega območja presoje v km² oziroma delež hidrografske spremenjene ali nespremenjene obalne črte, Obseg vsakega prizadetega bentoškega habitatnega tipa v km² ali kot delež (v odstotkih) vsega naravnega obsega habitata v območju presoje (MOP, 2019).

Skupna ocena doseganja dobrega stanja za deskriptor kakovosti Hidrografske razmere (D7) v Posodobitvi začetne ocene stanja morskih voda v pristojnosti Republike Slovenije ni bila podana, saj za merilo Prostorski obseg vsakega bentoškega habitatnega tipa (EUNIS2), prizadetega zaradi trajne spremembe hidrografskih razmer, ni bilo mogoče podati presoje, ker niso določene mejne vrednosti, poleg tega ni podatka kateri bentoški habitatni tipi so pod negativnim vplivom hidrografskih razmer.

Skupna ocena doseganja dobrega stanja v prvem ciklu izvajanja Direktive 56/2008/ES ni bila podana, zato primerjava med cikloma ni mogoča.

Ugotovljeno je, da je nespremenjenih 11 odsekov obale v skupni dolžini 10.657 m, kar predstavlja le 22,8 % obale, če je skupna dolžina obale 46,7 km. (Opomba; dolžina odsekov je bila izdelana na osnovi supralitoralne črte.) Ostali del obale je spremenjen, več kot 81 % (MOP, 2019).

Edino območje v slovenskem morju, za katerega se lahko trdi, da je v njem prišlo do trajnih sprememb nekoliko večjih razsežnosti, je notranji del Koprskega zaliva. Trajne hidrografske spremembe v notranjosti Koprskega zaliva botrujejo spremembam cirkulacije sveže morske vode in spremenjenemu režimu vnosa sladke vode in hranil. Opazen je trend rasti poletnih temperatur v polzaprtem zalivu, ki lahko v naslednjem desetletju ali dveh privede do sprememb nasičenosti s kisikom pri dnu v najtoplejšem delu leta. To pa posledično pomeni dodatno poslabšanje razmer za organizme, živeče na morskem dnu ali v sloju tik nad njim. Z izjemo notranjega dela Koprskega zaliva ob slovenski obali (4km²) je le malo trajno spremenjenih habitatov, ki bi presegali 0,5 km². To so posamezna območja v Piranskem zalivu (marine, kopališča) Stanje je potrebno ovrednotiti na nivoju Tržaškega zaliva ali severnega Jadrana. (MOP, 2019).

Zmanjšanje onesnaženja morskega okolja z onesnaževali (D8)

Dobro stanje za deskriptor zmanjšanje onesnaženja morskega okolja z onesnaževali je opredeljeno, kadar so koncentracije onesnaževal na ravneh, ki ne povzročajo škodljivih vplivov zaradi onesnaženja. Emisije onesnaževal in nevarnih snovi so posledica različnih dejavnosti ljudi. Emisije onesnaževal in nevarnih snovi so evidentirane iz kopenskih virov neposredno ali z vnosi rek (industrija, urbanizacija, kmetijstvo). Drugi viri na morju pa so onesnaženje iz ladij, terminali na morju (nafta, plin), odvzemi mineralnih snovi in atmosferska depozicija.

Stanje ocenjujemo z koncentracijami onesnaževal ter obsegom, trajanjem in razporeditvijo akutnega onesnaženja.

Stanje za merilo Koncentracija onesnaževal je ocenjeno kot slabo. Posledično je ocena za Zmanjšanje onesnaženja morskega okolja z onesnaževali (D8), da dobro stanje morskega okolja ni doseženo. Skupna ocena doseganja dobrega stanja v prvem ciklu izvajanja Direktive 56/2008/ES ni bila podana, zato primerjava med cikloma ni mogoča (MOP, 2019).

V slovenskem morju je bilo obravnavanih 25 snovi oziroma skupin sorodnih snovi s seznama prednostnih (nevarnih) snovi (PS, PNS) in 13 snovi s seznama posebnih onesnaževal (PO). V površinskih vodah so bile na vseh merilnih mestih v vseh letih izvajanja meritev presežene mejne vrednosti za dobro stanje za eno od prednostnih snovi (PS) v vodi - tributilkositrove spojine (TBT). V sedimentu so bile na vseh merilnih postajah presežene ERL vrednosti za živo srebro (Hg) v sedimentu v vseh letih izvajanja meritev, pri čemer so daleč najvišje koncentracije izmerjene na merilni postaji 00CZ, ki je najbolj pod vplivom izliva reke Soče. Poleg tega je bila na merilni postaji 0DB2 v letu 2014 rahlo presežena ERL vrednost za benzo(ghi)-perilen (PAH) v sedimentu. Snovi s

preseženimi vrednostmi predstavljajo 7,9 % vseh obravnavanih snovi in 37,5 % snovi, ki se obnašajo kot splošno prisotne (PBT) (MOP, 2019).

Doslej v morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije, še ni bilo večjega akutnega onesnaženja z razlitem naftnih derivatov ali drugih nevarnih snovi (<7t). Gre predvsem za manjša operativna onesnaženja, kar pomeni, da stanje dobro za to merilo ostaja nespremenjeno kot ob začetni presoji (Peterlin s sod., 2013). Vseeno pa imajo ta onesnaženja glede na značilnosti našega morja - polzaprto, plitvo morje z majhno prostornino, velik vpliv klimatskih faktorjev, slaba izmenjava vodnih mas – lahko znatne negativne vplive na morsko okolje, še posebej v primerjavi z globljimi odprtimi morji. Poleg ladijskega prometa prispevajo pri nas pomemben delež k onesnaženju tudi čolni; pri teh gre za majhna ilegalna izlitja olj v morsko okolje, ki so še posebej izrazita v poletnem času.

Onesnaževala v ribah in drugi morski hrani (D9)

Dobro stanje za deskriptor onesnaževala v ribah in drugi morski hrani je opredeljeno, v primeru da onesnaževala v ribah in drugi morski hrani, namenjeni za prehrano ljudi, ne presegajo ravni, ki jih določajo zakonodaja Evropske unije ali drugi ustrezni standardi. V največji meri k onesnaženju morskega okolja z onesnaževali in posledično k prisotnosti onesnaževal v morskih organizmih prispevajo pomorski promet, turizem, industrija, poselitev ter kmetijstvo v obalnih (MOP, 2019).

Oceno za onesnaževala v ribah in drugi morski hrani (D9) podamo s koncentracijo onesnaževal (Cd, Pb, Hg, PCB, PCDD, PCDF, PAO) v užitnih tkivih klapavic in sardel. Stanje je dobro, kadar so koncentracije pod mejnimi vrednostmi.

Analiza rezultatov monitoringa vsebnosti kovin kadmija (Cd), svinca (Pb), živega srebra (Hg) v užitnih klapavicah (*Mytillus galloprovincialis*) in mišičnini sardel (*Sardina pilchardus*) je pokazala, da so koncentracije kovin precej pod mejnimi vrednostmi, ne samo v školjčičih, pač pa tudi na postaji v Koprskem zalivu, ki je pod pomembnim vplivom onesnaževanja (pristanišče, marina, mesto Koper). Enak rezultat je podala tudi analiza rezultatov monitoringa vsebnosti PCB, PCDD in PCDF v užitnih klapavicah in mišičnini sardel (MOP, 2019).

Za deskriptor kakovosti Onesnaževal v ribah in drugi morski hrani (D9) je zato ocenjeno, da je dobro stanje morskega okolja doseženo tudi glede na začetno presojo ohranjeno (MOP, 2019).

Morski odpadki (D10)

Morski odpadki so vsi trdni odpadki antropogenega (človekovega) izvora, ki na kakršen koli način pridejo v morsko okolje. Morski mikroodpadki so morski odpadki manjši kot 5 mm (IZVRS, 2015).

Odpadki pridejo v morsko okolje zaradi človekovih dejavnosti in nepravilnega ravnanja z odpadki. Glavni vir odpadkov v morju so poselitev (vnos preko odpadnih voda, kanalizacijskih sistemov, smetenje v obalnih mestih, črna odlagališča, nepravilno urejena odlagališča odpadkov), turizem (smetenje na plažah), ribištvo in marikultura (izgubljena ali zavržena ribiška oprema in oprema za gojenje školjk), pomorski promet (nelegalno odmetavanje odpadkov s plovil) ter ostalo (odpadki, ki do morja pridejo z rekami iz notranjosti) (IZVRS, 2015).

Dobro stanje za deskriptor morski odpadki je ocenjeno dobro, ko lastnosti in količine morskih odpadkov ne škodujejo obalnemu in morskemu ekosistemu, ne ogrožajo blaginje ljudi in ne povzročajo negativnih ekonomskih učinkov za gospodarstvo in obalne skupnosti. To so vsi trdni odpadki antropogenega izvora, ki na kakršenkoli način pridejo v morsko okolje. Največ odpadkov je iz plastičnih materialov, izvirajo pa tako iz aktivnosti na kopnem (poselitev, turizem, industrija) kot na morju (ribištvo, marikultura, pomorski promet) (MOP, 2019).

Merila, na katerih se poda ocena stanja okolja, so sestava, količina in prostorska razporeditev odpadkov in mikroodpadkov na obali, v površinskem sloju vodnega stolpca in na morskem dnu

(oziroma sedimentu morskega dna pri mikroodpadkih), ki ne škodujejo obalnemu in morskemu okolju (MOP, 2019). Celostne ocene za deskriptor morski odpadki v prvem ciklu izvajanja Direktive 56/2008/ES ni bilo mogoče podati zaradi pomanjkanja podatkov (MOP, 2019). Glede na posodobljeno začetno presojo stanja podatkov pa je ocena stanja tako za morske odpadke kot mikroplastiko, slaba (MOP, 2019).

Število odpadkov na obali za obdobje 2014-2017 je sicer pod predlagano izhodiščno mejo določeno za Sredozemsko morje, vendar je opaziti izrazit trend naraščanja glede na obdobje 2007-2012. Vrstna sestava odpadkov in lokacijska razporeditev se med obdobji pomembno ne razlikujeta. Izhodiščna vrednost za Sredozemsko morje za mikroodpadke na obali še ni določena (MOP, 2019). Naraščanje trenda odpadkov na obali bi lahko pripisali tako boljšemu evidentiranju odpadkov kot tudi večji potrošnji kot posledica gospodarskega razvoja, ki se je v tem času prav tako povečal (BDP v Sloveniji se je med letoma 2002-2017 povečal za slabih 20 %).

Vrednosti količin plavajočih odpadkov presegajo in zelo odstopajo od predlagane izhodiščne vrednosti za Sredozemsko morje, kaže pa se tudi trend naraščanja števila odpadkov glede na prejšnje obdobje. Povišane vrednosti plavajočih odpadkov so zaznane v bližini mesta Koper in Luke Koper (pritiski: pristanišče in promet, naselje, iztok reke Rižane). Število mikroodpadkov v površinskem sloju je bilo v obdobju 2014-2017 (z izjemo leta 2015) pod izhodiščno vrednostjo za Sredozemsko morje, kaže pa se trend naraščanja v primerjavi s preteklim poročevalskim obdobjem. V sestavi delcev prevladujejo vlakna, ki jih lahko v pretežni meri pripišemo kopenskim virom (komunalnim ČN) (MOP, 2019).

Število odpadkov na morskem dnu v morskih vodah (po metodi pridnene vlečne mreže) je pod predlagano izhodiščno vrednostjo za Sredozemsko morje. Izhodiščne oziroma mejne vrednosti za mikroodpadke na morskem dnu še niso določene. Največja koncentracija mikroodpadkov tako v vodnem stolpcu kot na morskem dnu je opaženih na vzročni lokacijah Piranski zaliv in Piranska punta (MOP, 2019).

Stanje okolja za deskripto D10 glede na Posodobitev začetne presoje stanja morskih voda v pristojnosti RS (MOP, 2019) je naslednje:

- Slabo stanje na področju morskih odpadkov (problematičen trend naraščanja št. odpadkov na obali, veliko preseganje števila plavajočih odpadkov od izhodiščne vrednosti za Sredozemsko morje in trend naraščanja).
- Slabo stanje na področju mikroodpadkov (trend naraščanja plavajočih mikroodpadkov).

Podvodni hrup (D11)

Dobro stanje za deskriptor podvodni hrup je uvedba energije, ki je vključno s podvodnim hrupom na ravneh, ki ne škodujejo morskemu okolju. Na obremenjevanje morskega okolja s kontinuiranim podvodnim hrupom v slovenskem morju pomembno vplivajo pomorski promet, turizem ter pristanišča in marine, medtem ko so glavni viri obremenitev morskega okolja z impulznim hrupom v slovenskem morju predvsem sonarji in gradbeni posegi v obalnem pasu (npr. zabijanje pilotov za temeljenje obalnih konstrukcij) ter poselitev (MOP, 2019).

Oceno stanja okolja se poda na podlagi dveh meril: prostorske razporeditve, časovnega obsega in ravni virov antropogenega impulznega hrupa in neprekinjenega nizkofrekvenčnega hrupa v vodi, ki ne presegata ravni, ki imajo škodljiv učinek na populacije morskih živali.

Stanja morskih voda, v pristojnosti Republike Slovenije, glede na vnos impulznega in kontinuiranega hrupa zaradi omejene količine podatkov in nedoločenih mejnih vrednosti, še ni mogoče določiti. Iz meritev impulznega hrupa izhaja, da so merjene ravni impulznega hrupa zaradi zabijanja pilotov v Luki Koper večinoma višje glede na ravni zvoka, v katerem komunicirajo

morske živali. Iz meritev kontinuiranega hrupa izhaja, da so bile povprečne izmerjene ekvivalentne kontinuirane ravni hrupa za posamezna merilna obdobja nižje od ravni zvoka, v katerem komunicira velika pliskavka (MOP, 2019).

Raven podvodnega hrupa v morskih vodah v pristojnosti Republike Slovenije je odvisna od lokacije, kjer je odločilen element oddaljenost od plovnih poti in sidrišča Luke Koper. Meritve jasno nakazujejo višje ravni zvoka v bližini teh območij in nižje ravni zvoka v večji oddaljenosti od območij prometa. Meritve na različnih lokacijah v letu 2015 so pokazale, da so izmerjene ravni podvodnega hrupa globoko v Piranskem zalivu (pri gojiščih rib) okoli 10 dB nižje kot v Koprskem zalivu (MOP, 2019).

5.3 PODNEBJE IN PODNEBNE SPREMEMBE

Zaradi podnebnih sprememb (dviga temperature ter povečane evapotranspiracije, manj in bolj neenakomerno časovno in krajevno razporejenih padavin, povečanja pogostnosti in jakosti izrednih vremenskih dogodkov itd.) se pričakuje povečan pritisk na rabo vode v kmetijstvu in na energetsko izrabo vode. Pričakovane podnebne spremembe vplivajo na zmanjšano razpoložljivost vode ter pogostejše in dlje časa trajajoče pomladne in poletne suše, poplave v jeseni, poslabšanja ekološkega in kemijskega stanja voda. Analize hidrološkega stanja v Sloveniji kažejo, da se razpoložljive količine vode v Sloveniji zmanjšujejo, spreminja pa se tudi časovna in prostorska razporeditev padavin.

Opazovanje temperatur v Sloveniji je pokazalo, da se je povprečna letna temperatura v obdobju 1961–2011 dvignila za okoli 1,7 °C, na vzhodu nekoliko bolj kot na zahodu države. Dvig temperature je občuten v vseh letnih časih, najbolj pri poletni temperaturi, jesenski trend pa je neizrazit.

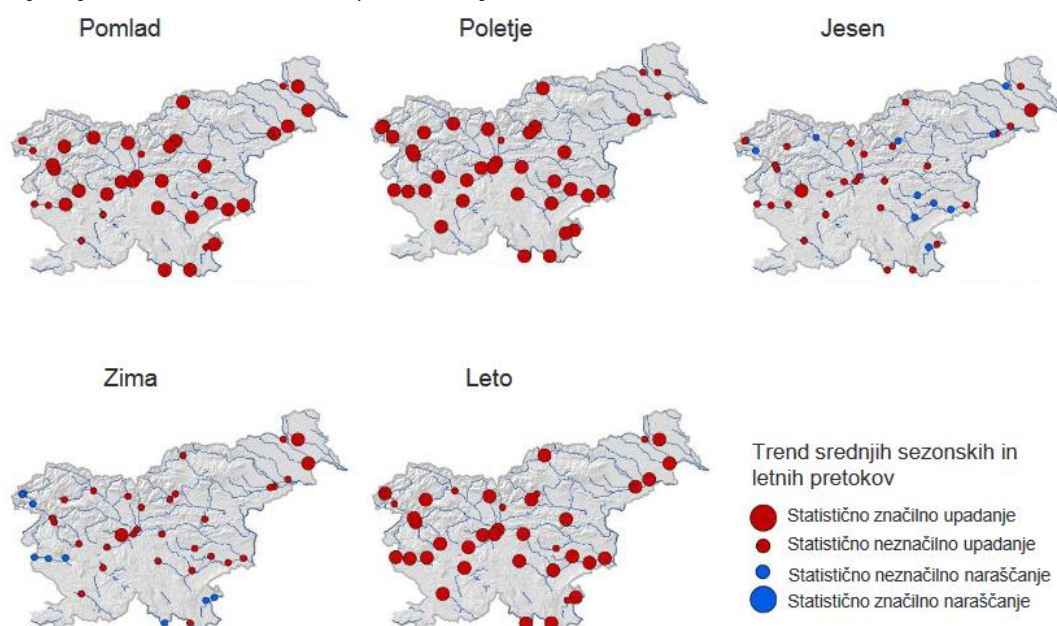
Razlike med regijami so v količini padavin zelo velike, saj v Julijskih Alpah dosežajo povprečne letne padavine na posameznih območjih 3.500 mm, proti vzhodu pa hitro pojemajo, tako da je na skrajnem vzhodu Prekmurja letno povprečje pod 800 mm. Na državni ravni se je letna višina padavin v obdobju 1961–2011 zmanjšala za okoli 160 mm. Upad je bil večji v zahodni in južni Sloveniji. Približno polovico zmanjšanja lahko pripišemo pomladi, v ostalih letnih časih pa je sprememba precej manjša. Za razliko od temperaturnih trendov so padavinski mnogo bolj raznoliki, predvsem med pokrajinami je spremenljivost večja.

Več preglavic kakor spremenljivost letnih padavin povzročajo odkloni od povprečja v krajših časovnih intervalih, kakršna so nekajdnevna obdobja, meseci ali letni časi. Posledice večjih odklonov od običajnih vrednosti se lahko kažejo kot suše, poplave in plazenje zemljišča.

Rezultati primerjave temperature izbranih slovenskih rek med obdobjema 1976–1990 in 1991–2005 so potrdili porast temperature skozi vse leto, povečanje števila mesecev s temperaturo rek nad 15 °C ter zmanjšanje števila mesecev s temperaturo rek pod 5 °C (ARSO 2014).

Trendi in projekcije srednjih in malih pretokov vodonosnikov

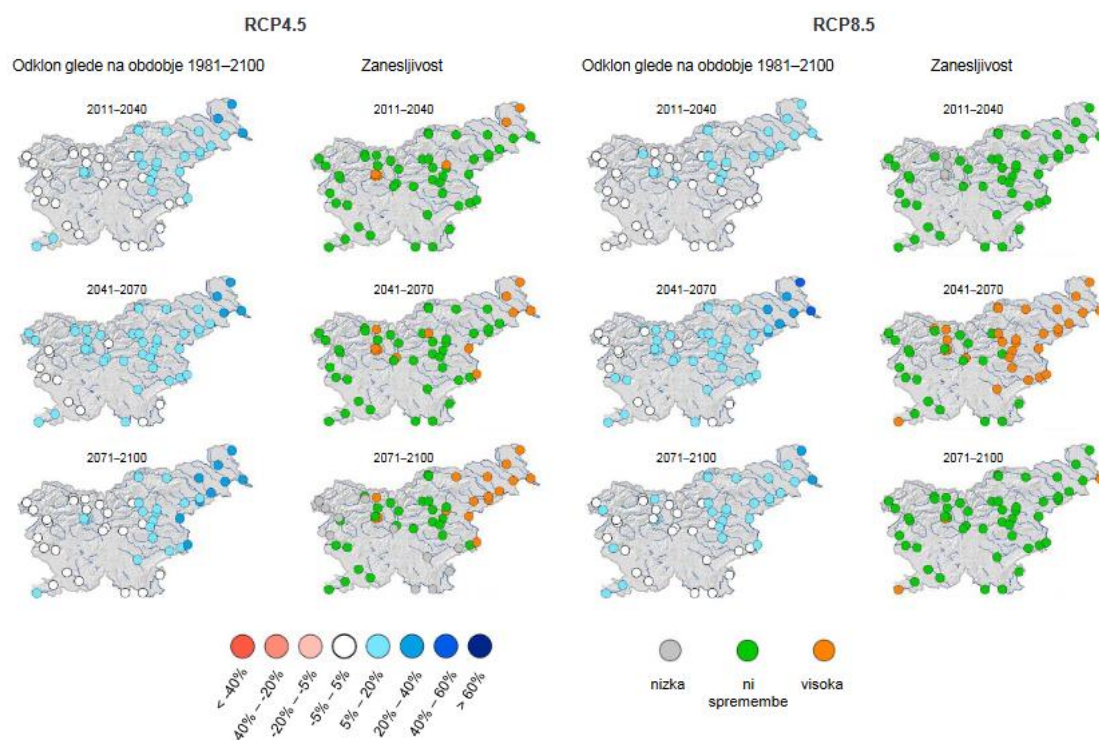
Podnebne spremembe se odražajo na pretočnih režimih prek zmanjševanje višine padavin (predvsem spomladi in poleti), spremembe trajanja in višine snežne odeje, rasti povprečne temperature zraka in posledično povečane evapotranspiracije. Posledica zmanjšane vpliva taljenja snega je nižanje spomladanskega viška vode, ki je odvisen od snežne odeje. Višja temperatura zraka pa pospešuje predvsem poletno izhlapevanje, kar vpliva na pretočni nižek v poletnih mesecih. Posledično se razlike med posameznimi pretočnimi režimi zmanjšujejo, pretočna nihanja rek so si vedno bolj podobna s čimer se zmanjšuje hidrološka raznolikost Slovenije. Večina Slovenskih vodotokov je hudourniškega značaja. Ti so še posebej ranljivi v času malih pretokov in hidrološke suše, ki so najbolj pogosti v poznem poletju in zgodnji jeseni. Poleg pomanjkanja vode vodi to tudi v poslabšanje kakovosti vode vodotokov (ARSO, 2019).

Slika 7. Trend srednjih pretokov v Sloveniji (ARSO, 2019)

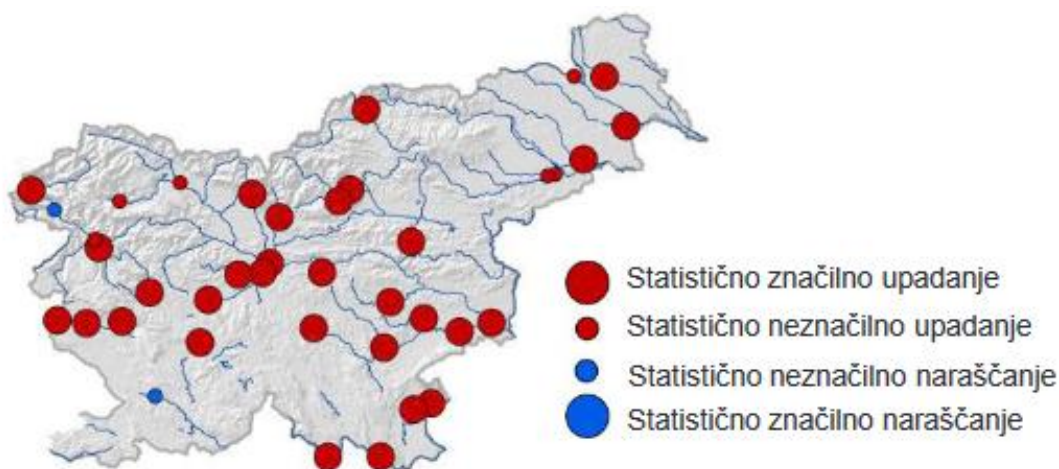
Srednji letni pretoki upadajo na vseh postajah po državi in na večini je trend za obdobje 1961–2013 statistično značilen. Največji upadi so vidni v pomladnih in poletnih mesecih. Srednji jesenski pretoki v glavnem nimajo statistično značilnih trendov, so pa v zahodni polovici države trendi večinoma negativni, v vzhodni pa pozitivni. Srednji zimski pretoki upadajo večinoma povsod po državi, razen na porečjih Soče, Vipave in Kolpe, kjer je trend pozitiven. Trend srednjih letnih pretokov torej kaže, da se količina razpoložljive vode v strugah vodotokov zmanjšuje, kar kaže tudi kazalnik okolja o letni rečni bilanci, ki jo sestavljajo še padavine, izhlapevanje, prememba zalog podzemnih voda in poraba vode (ARSO, 2018).

Glede na projekcije sprememb srednjih letnih pretokov v Sloveniji v primerjavi z obdobjem 1981–2010, ni pričakovati večjih sprememb po vseh scenarijih podnebnih sprememb. Izjema je severovzhod, kjer se bodo ti glede na scenarij RCP4.5 do konca stoletja lahko povečali za 30 % in do 40 % v primeru RCP8.5.

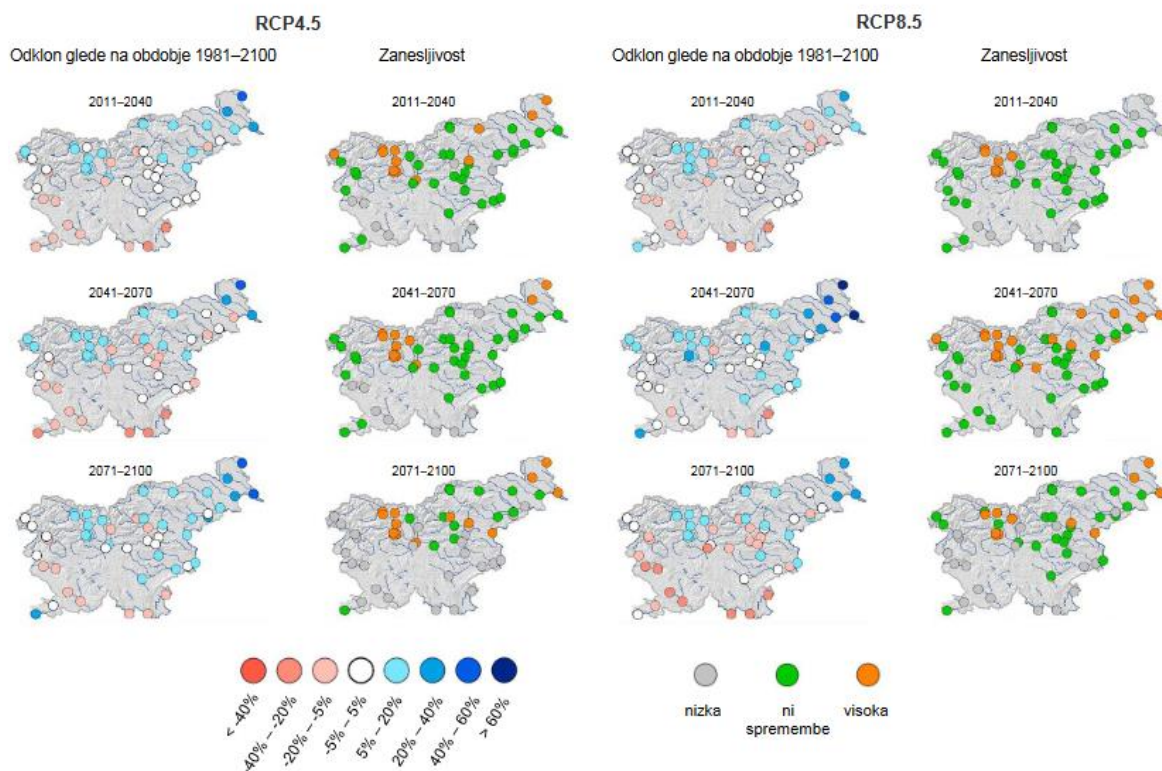
Slika 8. Relativna sprememba srednjih letnih pretokov v treh projekcijskih obdobjih glede na obdobje 1981-2010 in pripadajoča zanesljivost sprememb za scenarija PCP4.5 in RCP8.5 (ARSO, 2019).

Tudi trend malih pretokov je negativen po celotni državi z izjemo dveh postaj. Na večini postaj je upadajoči trend za obdobje 1961-2013 statistično značilen.

Slika 9. Trend malih pretokov v Sloveniji za obdobje 1961-2013 (ARSO, 2019)

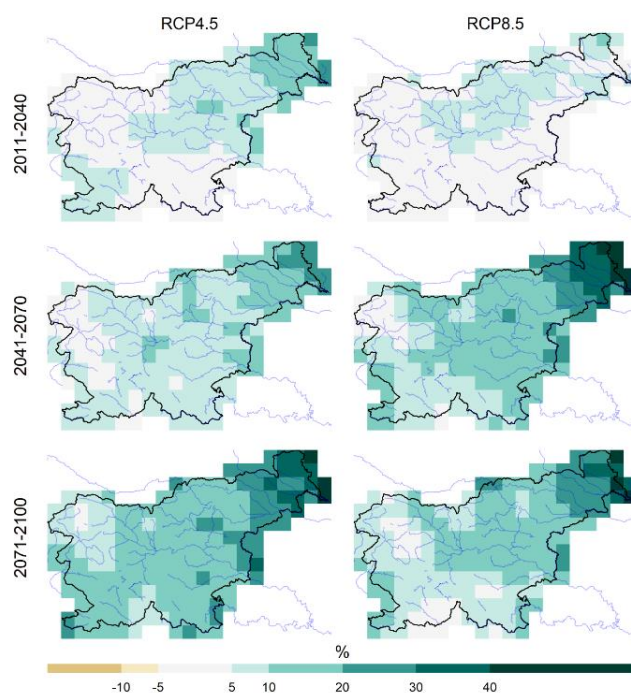
Projekcije sprememb srednjih malih pretokov za prihodnja desetletja kažejo povečanje kot tudi zmanjšanje v primeru vseh scenarijev izpustov. Glede na scenarij izpustov RCP4.5 se bodo srednji mali pretoki povečali v severni polovici države, od tega največ in z največjo stopnjo zanesljivosti v Pomurju. V Pokolpju in jugo-zahodni Sloveniji je predvideno zmanjšanje, vendar je to zmanjšanje nezanesljivo. Tudi glede na scenarij RCP8.5 bodo spremembe malih srednjih pretokov podobne kot v scenariju RCP4.5, vendar je v tem primeru sprememba zanesljiva le v delu Gorenjske (ARSO, 2018).

Slika 10. Relativna sprememba malih srednjih letnih pretokov v treh projekcijskih obdobjih glede na obdobje 1981-2010 in pripadajoča zanesljivost sprememb za scenarija PCP4.5 in RCP8.5 (ARSO, 2019).

Trendi in projekcije napajanja podzemne vode

Primerjava vrednosti kazalnika SGI (Standardised Groundwater level index) po vodomernih postajah in vodonosnikih med 1981–2010 je pokazala, da so se najnižje vrednosti kazalnika sušnosti v večini vodonosnikov pojavile v zadnjem desetletju, torej obdobju 2001–2010 na 13 vodonosnikih (ARSO, 2018).

Slika 11. Spremembe povprečnega letnega napajanja podzemne vode za tri projekcijska obdobja in dva scenarija izpustov RCP4.5 in RCP8.5 glede na primerjalno obdobje 1981-2010 (ARSO, 2019)

Kljub temu pa projekcije vodnih bilanc kažejo na povečanje napajanja podzemne vode do konca stoletja. Napajanje podzemne vode je zanesljivo predvsem v vzhodni Sloveniji in na jugozahodu v zadnjih dveh obdobjih (2041-2100). Do konca stoletja je po scenariju RCP4.5 (zmerno optimistični scenarij) v Sloveniji predvideno povečanje napajanja za približno 20 %, po scenariju RCP8.5 (pesimistični scenarij) za približno 10 %, medtem ko bodo te vrednosti še nekoliko višje v severovzhodni regiji (ARSO, 2018).

Trendi in projekcije višanja morske gladine

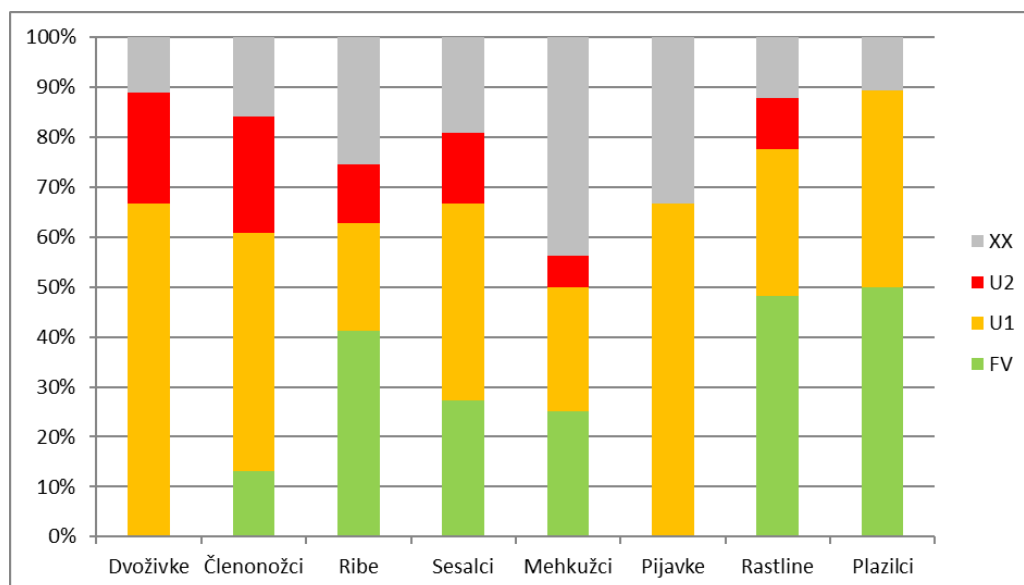
V obdobju 1960 - 2015 se je srednja višina morja ob slovenski obali zvišala za 10 cm, v povprečju za 1,7 mm/leto oziroma v zadnjih 20 letih v povprečju 5 mm/leto. Ocenjuje se, da v zadnjem obdobju poleg globalnega zvišanja srednjih višin morja na povišanje višine morja pogostejše kot običajno vplivajo vremenske razmere v regiji. Ob slovenski obali in v Jadranu se v zadnjih dvajsetih letih višina morja zvišuje hitreje od evropskega in globalnega trenda. V primeru, da bi izostala infrastrukturna prilagajanja, lahko ob koncu stoletja ob podobnem trendu pričakujemo vsakodnevna poplavljanja najnižje ležečih urbanih predelov slovenske obale. Ocenjuje se, da se bo višina morske gladine evropskih morij povišala za 20 do 80 cm. Pogostost poplav bo zato večja za faktor 10-100 (ARSO, 2016).

5.4 BIOTSKA RAZNOVRSTNOST IN HABITATNI TIPI

Vrste

V zbirnem poročilu po 17. členu Direktive o habitatih (ZRSVN, 2019a) je bilo ugotovljeno, da je 30 % vseh vrst je v ugodnem stanju ohranjenosti, 38 % vseh vrst je v neugodnem, nezadostnem, stanju ohranjenosti, 14 % vseh vrst v neugodnem, slabem, stanju ohranjenosti. Pri 18 % vseh vrst stanja ni bilo mogoče oceniti (ZRSVN, 2019a). Med skupinami, ki so vezane na vodno življenjsko okolje je pri dvoživkah 66,6% vrst v neugodnem stanju, 22,2% v slabem stanju, pri preostanku stanja ni bilo mogoče ugotoviti. 41% vrst rib je v dobrem stanju ohranjenosti, 21,6% v neugodnem, 11,8% v slabem stanju ohranjenosti, pri preostanku stanja ni bilo mogoče ugotoviti. Med pijavkami, jih je 66,7% vrst v neugodnem stanju ohranjenosti, pri preostanku stanja ni bilo mogoče ugotoviti (slika 12) (ZRSVN, 2019a).

Stanje ohranjenosti kvalifikacijskih vrst po deblih je podano v sliki 12.

Slika 12: Stanje ohranjenosti kvalifikacijskih vrst, razvrščenih po deblih v letu 2019

Legenda: FV – ugodno stanje, U1 – neugodno stanje, U2 – slabo stanje, XX – stanja ni mogoče določiti Vir: Zbirno poročilo po Direktivi o habitatih, ZRSVN, 2019a

V Sloveniji je za poročanje odgovorno Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, koordinator poročanja je Zavod RS za varstvo narave, strokovni del poročila so v večjem delu pripravili v Društvu za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije (DOPPS).

Poročilo iz leta 2018 (ZRSVN, 2019b) navaja kratkoročne trende velikosti populacij za 271 vrst ptic. Trend je:

- naraščajoč pri 17 % populacij ptic,
- stabilen pri 17 % populacij ptic,
- padajoč pri 21 % populacij ptic,
- nihajoč pri 1 % populacij ptic,
- negotov pri 13 % populacij ptic,
- neznan pri 31 % populacij ptic.

Poročilo iz leta 2018 kratkoročne trende velikosti populacij za 210 vrst gnezdilk. Trend je:

- naraščajoč pri 16 % populacij ptic,
- stabilen pri 19 % populacij ptic,
- padajoč pri 19 % populacij ptic,
- nihajoč pri 2 % populacij ptic,
- negotov pri 12 % populacij ptic,
- neznan pri 32 % populacij ptic.

Med drugim so med manjšimi prepoznanimi pritiski in grožnjami na ptičje vrste tudi človeški vplivi na vodni režim in tujerodne vrste (ZRSVN, 2018b).

Vrste, vezane na morsko okolje

Za Slovenijo in njeno biotsko raznovrstnost so habitatni tipi ter vrste, povezane s slano vodo, kljub majhni površini izjemno pomembni (ARSO, 2001). Glede na dosedanje raziskave v slovenskem morju je znan le majhen delež vseh vrst, ki živijo v naših vodah ali občasno zaidejo vanje, tako da je v prihodnje na tem področju pričakovati še nova odkritja.

Plankton

Plankton predstavlja pomemben del biološke združbe v vodnem stolpcu. Je temelj morskega prehranjevalnega spleta in dober kazalnik za nekatere spremembe v okolju, predvsem vrednotenje bogatenja morja s hranilnimi snovmi. V slovenskem morju je plankton oziroma njegova biomasa med bolj raziskanimi biološkimi elementi. V morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije, je ocenjeno, da je prisotnih 207 taksonov mikroplanktona (Orlando s sod., 2019 v MOP, 2019).

Klobučnjaki (meduze)

V preteklih letih je bilo identificirano masovno pojavljanje meduz, ki vpliva na planktonski sistem in ekonomske dejavnosti (turizem, ribolov, marikultura), nekatere vrste pa predstavljajo nevarnost za zdravje ljudi. S stališča pojavljanja uhatih klobučnjakov (meduz) stanje slovenskega morja ni dobro, saj se ta zaradi antropogenih vplivov (med drugim zaradi prelova rib ter umetnih podvodnih struktur ob obali in na odprtem morju) pojavlja vse pogostejše in za daljše obdobje (MOP, 2013).

Morske trave

V slovenskem morju najdemo štiri vrste morskih kritosemenk: *Posidonia oceanica*, *Cymodocea nodosa*, *Zostera marina* in *Nanozostera noltii*, ki tvorijo podmorske travnike (MOP, 2013) in predstavljajo ključne elemente biotske raznovrstnosti slovenskega morja (Centrih Genov in sod., 2019). Na poslabšanje stanja morskih travnikov vplivajo predvsem mehanske poškodbe (npr.

sidranje) in onesnaževanje s povečano stopnjo sedimentacije, resuspenzije sedimentov in z zmanjševanjem količine svetlobe v pridnenem sloju ter obremenjenost s hranili (MOP, 2013).

Pozejdonka (*Posidonia oceanica*) je zaščiten vrsta morskih kritosemenk, ki se hitro odzove na negativne okoljske vplive. V preteklosti je naseljevala velik del Tržaškega zaliva, po letu 1960 je prišlo do drastičnega zmanjšanja teh travnikov. Danes v Tržaškem zalivu raste le še en travnik pozejdonke, in sicer pri Žusterni. Število šopov morske trave pozejdonke na enoto površine je nižje kot na drugih primerljivih območjih v Sredozemlju, kar je domnevno posledica onesnaževanja in intenzivne sedimentacije (ARSO, 2001).

Kolenčasta cimodoceja (*Cymodocea nodosa*) z malo morskovo travo (*Zostera noltii*) tvori največje in najgloblje travnike, ki so v slovenskem morju navzoči skoraj povsod, kjer je na globini od 0,5 m do 10 m peščeno dno. Tako kot travniki pozejdonke so tudi travniki cimodoceje v Sredozemskem morju v upadanju zaradi antropogenih pritiskov (MOP, 2013).

Poleg pozejdonke in male morske trave se med redke ali ogrožene cvetnice v slovenskem morju uvršča tudi prava morska trava (*Zostera marina*) (ARSO, 2001).

Makroalge

Asociacije s cistoziro so ključnega pomena za ohranjanje biotske raznovrstnosti v kamnitem infralitoralju. V obdobju 2006–2011 je bilo v infralitoralnem pasu skupno evidentiranih 83 taksonov makroalg. Izmed teh je bilo določenih 16 taksonov zelenih alg (*Chlorophyta*), 18 rjavih alg (*Phaeophyta*) in 49 rdečih alg (*Rhodophyta*) (MOP, 2013).

Dve vrsti rjavih alg cistozir (*Cystoseira spinosa* in *C. adriatica*) uvrščamo med redke vrste slovenskega morja (NIB, 2004).

Stanje makrofitskih alg v slovenskem morju na splošno je bilo ocenjeno kot »dobro«, mestoma (Koper, Izola, Piran, Lucija) se odraža velik ali zelo velik negativen vpliv hranil antropogenega onesnaževanja s kopnega (kmetijstvo, industrijski in komunalni izpusti) (MOP, 2019).

Nevretenčarji v obalnem pasu

Med nevretenčarji sedimentnega dna v globini od 7 do 10 m je bilo najdenih približno 280 vrst, kar kaže na visoko vrstno pestrost. Glede na zastopanost taksonov in številčnost vrst je bilo ocenjeno, da je to okolje nestabilno med drugim zaradi visoke sedimentacije in resuspenzije, velike spremembe v slanosti in temperaturi ter občasnega pomanjkanja kisika v pridnenem sloju. To so deloma naravni pojavi, nekateri pa so dodatno okrepljeni zaradi vplivov dejavnosti človeka. Velika večina mest dosega vsaj dobro stanje, izrazito odstopanje je zaznано le na mestu v ustju Rižane, kjer bilo ugotovljeno slabo stanje (MOP, 2013).

Med nevretenčarji kamnitega dna mediolitorala do globine dveh metrov je bilo najdenih 140 taksonov iz 6 različnih debel: členonožci, mehkužci, kolobarniki, iglokožci, mahovnjaki in ožigalkarji. Z globino mediolitorala vrstna pestrost narašča, diverzitet pa je na splošno zaradi naravnega stresa, ki so mu podvrženi nevretenčarji (izsuševanja, temperaturna nihanja, nihanja slanosti), nizka (MOP, 2013).

Med nevretenčarji kamnitega dna zgornjega infralitorala do globine dveh metrov je bilo najdenih 269 taksonov. Največ taksonov je bilo med mehkužci (94, 76 vrst), sledijo mnogoščetinci (83 taksonov, 53 vrst) in raki (42, taksonov, 19 vrst). Združba je zelo pestra, vendar povečevanje hidromorfoloških sprememb od naravnih k čisto spremenjenim vpliva na sestavo in abundanco v obravnavani združbi. Z večanjem sprememb se manjša število trofičnih kategorij, manjše je število detritivorov, večje pa število filtratorjev (MOP, 2013).

Med nevretenčarji mehkega sedimentnega dna cirkalitorala je bilo najdenih 4267 nevretenčarjev iz 239 taksonov. Po številčnosti organizmov in številu taksonov so prevladovali mnogoščetinci, raki, mehkužci in iglokožci (MOP, 2013).

Na seznamu redke ali ogrožene morske favne je po merilih sredozemskega akcijskega plana tudi 6 vrst spužev in 5 vrst mehkužcev. Progasta mitra (*Mitra zonata*), večja vrsta morskih polžev, ki jih prepoznamo po značilnem barvnem vzorcu, je zaradi ribolova postala redka povsod v Jadranskem morju. Ogrožen je tudi veliki leščur (*Pinna nobilis*), ki živi predvsem v morskih travnikih (NIB, 2004).

Kostnice (ribe)

Kostnice so največja skupina morskih vretenčarjev. Dobro raziskane so predvsem tiste vrste kostnic, ki so zanimive za komercialni ribolov, kot je opisano v poglavju Za ovrednotenja favne rib kostnic v slovenskem morju se uporabljajo družine nektobentoških in obrežnih rib, ki jih je bilo v Jadranskem morju zabeleženih vsaj 440 vrst. Na splošno velja, da je ribja favna, povezana z morskimi travniki, revnejša po številu vrst v primerjavi s tisto na kamnitem dnu. Ekološko stanje slovenskega morja v okoljih, kjer ne prevladujejo morski travniki ali mulj, je bilo praviloma ocenjeno kot »dobro«, razen na območju od Jagodja do Portoroža, kjer je bilo ocenjeno slabo stanje (MOP, 2013).

Med redke ribe v slovenskem morju med drugim uvrščamo kratkonosega (*Hippocampus hippocampus*) in dolgonosega (*H. guttulatus*) morskega konjička, za katera je znano, da se lahko zapletata v ribiške mreže (NIB, 2004).

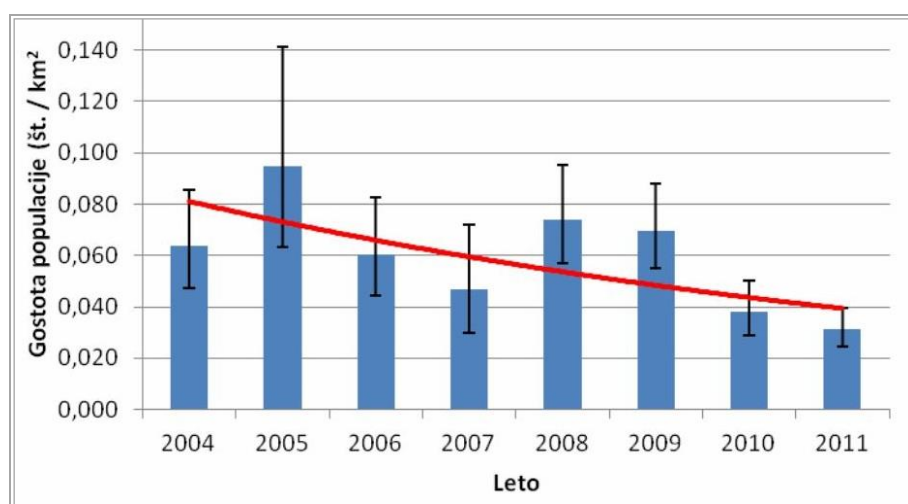
Hrustančnice

Po doslej izvedenih raziskavah je bilo v slovenskem morju identificiranih 34 vrst hrustančnic, od katerih je 20 morskih psov in 14 skatov. To število je za plitvo območje slovenskega dela Tržaškega zaliva zelo veliko, saj je npr. vseh vrst morskih psov v Jadranskem morju 28. Konkretnih podatkov o velikosti populacij ni, obstajajo le ocene, da so bile pred desetletjem vrste pogoste. Tudi ulov sicer nekdanjih običajnih vrst morskih psov in skatov je danes zelo skromen in naključen. Hrutančnice predstavljajo le 0,2 % deklariranega slovenskega ulova vseh rib od leta 1982 do leta 2006. V obdobju 1982–1992 je letni ulov hrutančnic znašal med 5 in 23 ton, v obdobju 1993–2006 pa ni nikoli presegel 5 ton. Morski psi in skati večinoma niso več lovne vrste, ampak prilov (bycatch). Hrutančnice se v Sredozemskem morju (in tudi drugod po svetu) soočajo s hudim upadom populacij, vendar v slovenskem morju zaradi naključnih podatkov o hrutančnicah trenutno ni mogoče opredeliti stanja te skupine (MOP, 2013).

Med redke ribe v slovenskem morju torej med drugim uvrščamo tudi belega morskega volka (*Carcharodon carcharias*) in morskega psa orjaka (*Cetorhinus maximus*), za katere je znano tudi, da se občasno zapletajo v ribiške mreže (NIB, 2004).

Morski sesalci

Delfini in kiti (*Cetacea*) se v slovenskem morju pojavljajo neredno in posamič oziroma v manjšem številu, razen velike pliskavke (*Tursiops truncatus*), ki se pojavlja redno. Severno-jadranska populacija velikih pliskavk sicer živi v morskih vodah treh sosednjih držav, t.j. R Slovenije, R Hrvaške in R Italije (Genov, 2016). Osebki lokalne subpopulacije živče v morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije, tako prehajajo tudi v in iz lokalne subpopulacije živče na območju zahodne obale Istre (Genov s sod., 2015a; Ribarič, 2017). Velike pliskavke se sicer gibljejo po celotnem območju morskih voda, v pristojnosti R Slovenije, ki je v celoti razglašeno za območje pomembno za morske sesalce (IMMA). Največja gostota opazanj velikih pliskavk v obdobju od 2003 do 2011 je bila v okolici Pirana in Piranskega zaliva, pri čemer se gostota opazanj ne razlikuje bistveno glede na spol (Bohorč, 2017). (MOP, 2019).

Slika 13: Ocenjena gostota populacije delfinov (število/km²) z označenim trendom upadanja

Izračunana gostota delfinov na enoto površine je manjša kot v drugih primerljivih zalivih. V letu 2017 je bilo identificiranih 127 osebkov velike pliskavke na območju Tržaškega zaliva (neobjavljeni podatki - predstavitev Genov, 2018). Končna velikost populacije tako ostaja neznana, je pa bilo v zadnjem desetletju skupno fotoidentificiranih preko 150 različnih osebkov v morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije (Genov s.sod., 2016). Upoštevajoč kriterije IUCN (2001) obravnavamo populacijo kot ogroženo, saj število odraslih velikih pliskavk ne presega meje 250 osebkov (MOP 2019).

Na velikost populacije delfinov v slovenskem morju lahko vplivajo tako naravni kot tudi človeški dejavniki. Med naravne dejavnike spadajo letni čas, oceanografske razmere, razporeditev plena, znotrajvrstne interakcije in populacijska dinamika večje severno-jadranske populacije (ARSO, 2014b v MOP 2019).

Človeški dejavniki, ki potencialno vplivajo na stanje populacije delfinov v slovenskem morju, so predvsem (ARSO, 2014b v MOP 2019):

- prekomerni ribolov, ki vodi v pomanjkanje plena,
- prilov (nenačrtovan ulov) oz. zapletanje delfinov v ribiške mreže, ki vodi v neposredno smrtnost,
- onesnaženje, ki vpliva na porast bolezni, povečano smrtnost odraslih osebkov in mladičev ter zmanjšano plodnost,
- podvodni hrup, ki povzroča vznemirjanje, spremembe vedenja, oteženo iskanje plena, oteženo komunikacijo med osebki, povečano energetsko porabo, izgubo habitata in potencialne poškodbe sluha,
- trčenja s hitrimi plovili in s tem povezane poškodbe ali smrt.

Morski plazilci

Od dveh vrst morskih plazilcev se v slovenskem morju od maja do oktobra redno pojavlja le želva kareta (*Caretta caretta*), za katero je slovensko morje izključno poletno prehranjevalno okolje. Po podatkih raziskave Fortuna s sod. (2018) je bilo v Jadranskem morju potrjenih približno 27.000 glavatih karete (med 24.000 in 31.000), v severnem Jadranu pa približno 18.200 osebkov (med 17.770 in 20.000), vendar je velika verjetnost, da so rezultati podcenjeni. Območje morskih voda, v pristojnosti R Slovenije, je bilo zaradi omejene velikosti potrjeno za relativno nepomembno območje za glavato kareto. V skladu s tem so bili podatki za R Slovenijo glede številčnosti in gostoto glavate karete v morskih vodah, v pristojnosti R Slovenije, ocenjeni kot »niso na voljo / zanemarljivi« (MOP, 2019).

Morske ptice

Navajamo samo vrste, katerih stanje se uporablja pri oceni stanja morskega okolja).

V Sloveniji naj bi letovalo okoli 2000 osebkov sredozemskega vranjeka (*Phalacrocorax aristotelis*), kar predstavlja 11 % celotne populacije sredozemskega vranjeka (Društvo za opazovanje in proučevanje ptic, Koce, 2017 v MOP, 2019). V širšem območju Tržaškega zaliva naj bi se po navedbah Škornik s sod. (2011 v MOP 2019) po letu 2008 zadrževalo v toplem delu leta okoli 6000 do največ 10.000 osebkov, kar predstavlja 20-33 % celotne populacije.

Rumenonogi galeb (*Larus michahellis*) na območju R Slovenije gnezdi od leta 1983, ko je v Sečoveljskih solinah gneznilo 9 parov (Škornik, 1983). Območje Sečoveljskih solin je tudi najpomembnejše območje za rumenonogega galeba v R Sloveniji, saj predstavlja približno 85% celotne slovenske populacije (Škornik, 2012).

Navadna čigra (*Sterna hirundo*) v Sloveniji gnezdi od leta 1986, ko je v Sečoveljskih solinah gneznilo 11 parov (Škornik, 1992). Celotna gnezditvena populacija navadne čigre (*Sterna hirundo*) v R Sloveniji je približno 300 gnezdečih parov (Škornik, 2012b). Škornik s sod. (1995) navajajo, da je bil gnezditveni uspeh navadne čigre (*Sterna hirundo*) v Sečoveljskih solinah v vseh sezonah nizek, večinoma zaradi obilnih padavin in nizkih temperatur. V bližnji beneški laguni se gnezditvena populacija navadne čigre (*Sterna hirundo*) sooča z upadom (Scarton, 2010).

V MOP, 2109 je navedeno, da mala čigra (*Sternula albifrons*) v R Sloveniji gnezdi od leta 1985 (Škornik, 1985). Poleg Sečoveljskih solin od nedavnega gnezdi tudi v Škocjanskem zatoku (Tome, 2017). Gnezditvena populacija lahko šteje več kot 70.

Na podlagi zimskega štetja vodnih ptic je bila negnezdeča populacija kormoranov (*Phalacrocorax carbo*) v R Sloveniji ocenjena na nekaj več kot 3000 osebkov (Božič, 2017 v MOP, 2019).

V MOP, 2109 je navedeno, da Makovec s sod. (1998) navaja, da je na območju Sečoveljskih solin v obdobju med 1983-1997 v nekaterih zimah prezimovalo vsaj 1000 rečnih galebov (*Choricocephalus ridibundus*), kar je približno polovica vseh prezimujočih galebov ob morju.

VRSTE, VEZANE NA CELINSKE VODE

V celinskih vodah Slovenije živi 110 sladkovodnih vrst rib (kataster ZZRS, 2022), Od tega jih je 35 tujerodnih. Pojavljajo se tudi 4 vrste obloustk in 5 vrst sladkovodnih rakov deseteronožcev. Mnoge ribje vrste so zaradi različnih, predvsem antropogenih vzrokov ogrožene in zaščitene z evropskimi in slovenskimi predpisi. V Sloveniji je s Habitatno direktivo EU zavarovanih 30 vrst rib, 4 vrste obloustk in 2 vrsti rakov, z Uredbo o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah 24 vrst rib, 4 vrste obloustk in 3 vrste rakov deseteronožcev, katerih živali se varujejo, ter 3 vrste obloustk in 45 vrst rib, katerih habitatni se varujejo. Na rdečem seznamu ogroženih živalskih vrst je 55 vrst rib, 3 vrste obloustk in 3 vrste sladkovodnih rakov deseteronožcev. Od ribjih vrst, uvrščenih na rdeči seznam, sta 2 vrsti uvrščeni v kategorijo izumrlih vrst (Ex), 2 v kategorijo domnevno izumrlih vrst (Ex?), 29 jih je uvrščenih v kategorijo prizadetih vrst (E), 9 v kategorijo ranljivih vrst (V), 6 v kategorijo redkih vrst (R), 7 vrst pa je uvrščenih v kategorijo vrst, ki so bile zavarovane s predhodno veljavno uredbo o zavarovanju ogroženih živalskih vrst in so trenutno zunaj nevarnosti, obstaja pa potencialna možnost njihove ponovne ogroženosti (O1). Od obloustk sta 2 vrsti uvrščeni v kategorijo prizadetih vrst (E), ena vrsta pa v kategorijo redkih vrst (R). Vse 3 vrste rakov deseteronožcev so uvrščene v kategorijo ranljivih vrst (V) (MKGP, 2014d).

Slabšanje življenjskega okolja rib, ki je povezano predvsem z različno rabo in odvzemanjem vode, posredno iz podtalnice ali neposredno iz vodotokov, onesnaževanje in regulacije ter vodne

pregrade, ki pogosto preprečujejo prehajanje in prosto razporejanje rib ter spreminjajo lastnosti habitatov, so glavni vzroki, zaradi katerih vzdrževanje ribjih populacij v številnih vodotokih in jezerih ni več možno po naravni poti. Na populacije rib ponekod lahko vpliva tudi povečano število ribojedih ptic. Vzrok za slabšanje stanja so tudi številni prenosi različnih vrst in populacij rib v habitate, kjer sicer prvotno niso bile prisotne (MKGP, 2014d).

Habitatni tipi

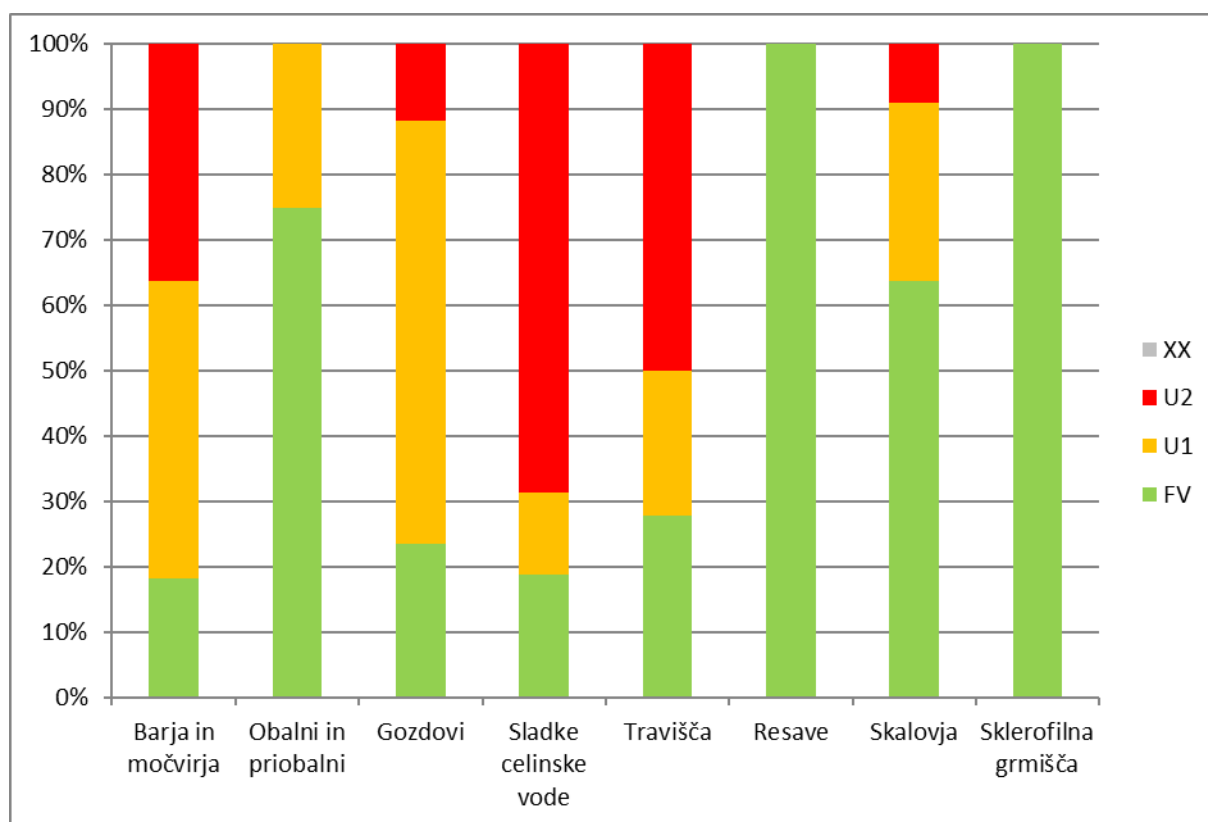
V Zbirnem poročilu po 17. členu Direktive o habitatih (ZRSVN, 2019a) je bilo ugotovljeno sledeče končno stanje kvalifikacijskih habitatnih tipov:

- 38 % vseh kvalifikacijskih HT ima ugodno stanje ohranjenosti,
- 32 % vseh kvalifikacijskih HT je v neugodnem, nezadostnem, stanju ohranjenosti,
- 30 % vseh kvalifikacijskih HT je v neugodnem, slabem, stanju ohranjenosti.

Ugotovljeni so bili tudi kratkoročni trendi ocen stanja ohranjenosti kvalifikacijskih HT. Ti so:

- v 1 % naraščajoč,
- v 61 % stabilen,
- v 35 % padajoč,
- in v 3 % neznan.

Najugodnejša stanja ohranjenosti so ugotovljena pri obalnih in priobalnih HT. Najslabše je stanje habitatnih tipov sladkih celinskih vodah ter barjih in močvirjih.

Slika 14: Stanje ohranjenosti kvalifikacijskih HT razvrščenih po skupinah v letu 2019

Legenda: FV – ugodno stanje, U1 – neugodno stanje, U2 – slabo stanje, XX – stanja ni mogoče določiti Vir: Zbirno poročilo po Direktivi o habitatih, ZRSVN, 2019a

Izpostaviti velja, da je v slabem stanju ohranjenosti več kot dve tretjini HT sladkih celinskih voda in tretjina barij (ZRSVN, 2019a).

5.5 ZDRAVJE LJUDI

Ribe in morski izdelki v prehrani

Proizvodnja vodnih organizmov iz akvakulture in morskega gospodarskega ribolova skupaj je v letu 2019 znašala 2.259 ton. Dodatnih 171 ton se je leta 2019 ulovilo prek športnega in pristočnega ribolova (SiStat, 2020). Letna poraba rib in ostalih vodnih organizmov v Sloveniji je glede na zadnje razpoložljive podatke 11.7 kg na prebivalca (EUMOFA, 2020 za leto 2018), kar je skupaj okoli 24.300 ton letno. Poraba rib v zadnjem času narašča, vseeno pa je pod povprečjem Evropske Unije (24,4 kg/prebivalca/leto) (EUMOFA, 2020).

Podatki o stopnji samooskrbe z vodnimi organizmi se sicer ne spremljajo, vendar ob upoštevanju omenjene potrošnje in proizvodnje vodnih organizmov lahko sklepamo, da ta predstavlja okoli 10% celotne porabljene količine vodnih organizmov. Vsekakor pa je Slovenija v veliki meri odvisna od uvoza vodnih organizmov. Glede na Standardno mednarodno trgovinsko klasifikacijo, je bilo leta 2019 uvoženih 20.018 ton rib in ribjih izdelkov (od tega 14.070 ton rib, rakov, mehkužcev in ostalih vodnih nevretenčarjev). Izvoženih je bilo 5.327 ton rib in ribjih izdelkov (od tega 2.732 ton rib, rakov in vodnih nevretenčarjev) (SiStat, 2020).

Nakljub dejstvu, da ribe in vodni organizmi predstavljajo pomemben del pestre prehrane, katere zastopanost je v prehrani prebivalstva Slovenij (glede na zgoraj podane podatke) potrebno okrepiti, se moramo zavedati, da lahko ribe in vodni organizmi (tako kot katerakoli druga hrana) predstavlja možnost vnosa neželenih snovi in s tem pomembno vpliva na zdravje ljudi. V primeru rib in vodnih organizmov je potrebno izpostaviti predvsem kovine, kot so kadmij, arzen in živo srebro. Slednje so v okolju sicer naravno prisotne kot elementarne snovi (tla, voda, zrak), problematičen pa je njihov vstop v človekovo prehranjevalno verigo prek zaužitih živil.

Najvišje koncentracije kadmija so po zadnjih podatkih v morskih algah, ribah, morskih sadežih (školjkah, raki, mehkužci) in gobah. Živo srebro se v hrani pojavlja v različnih kemijskih oblikah, najdemo ga predvsem v morskih ribah in morskih sadežih. Zaradi akumulacije v prehranjevalni verigi najdemo večje koncentracije živega srebra v večjih predatorskih ribah, kot sta npr. mečarica ali tuna. Take vrste rib tudi največ prispevajo k vnosu živega srebra v človeško telo. Omeniti je treba še arzen, h katerega vnosu prek hrane prav tako pomembno prispevajo ribe in morski sadeži. Ob tem pa je treba poudariti, da se nadzor nad vsebnostjo kovin v hrani izvaja redno ter da mejne vrednosti niso bile presežene (ARSO, 2021).

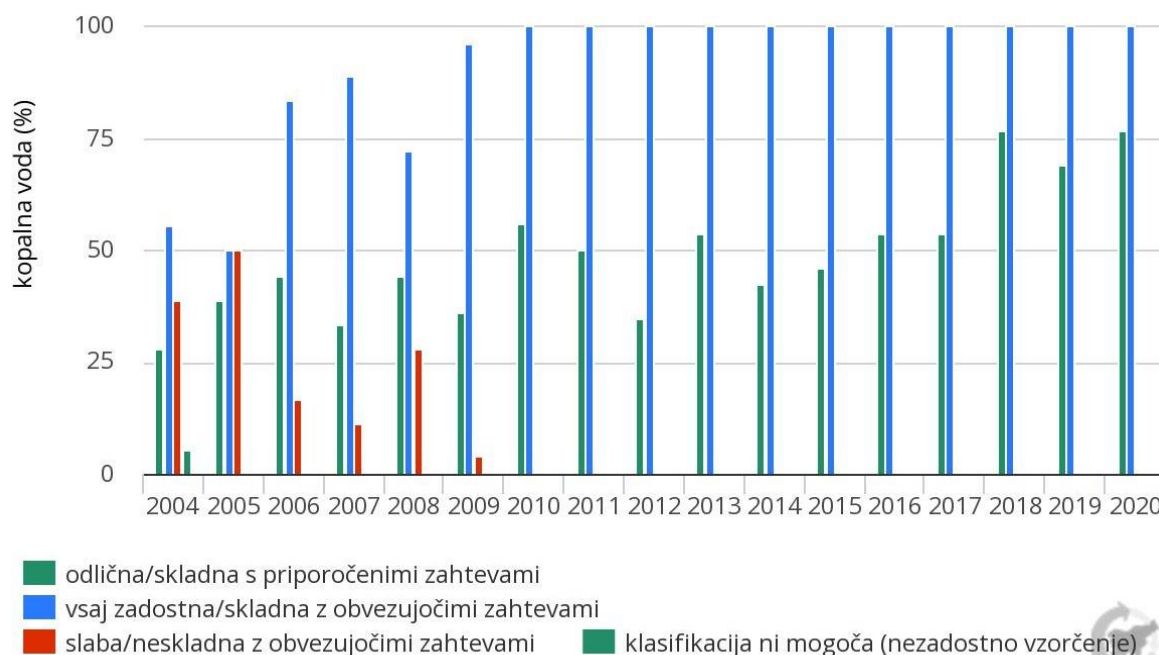
Kopalne vode

Rekreacija v kopalnih vodah je zelo priporočljiva zaradi izjemne koristi za krepitev in varovanje zdravja ter dobro počutje, zato jo je treba spodbujati in zagotavljati ustrezno varnost in higieno zanje. Tveganje za zdravje je odvisno od kraja in vrste aktivnosti. Izkušnje kažejo, da so posledice, ki se jih lahko poveže s kopanjem, okužbe kože, oči in sluhovoda, epidemiološke študije navajajo okužbe prebavil, akutno febrilno okužbo dihal idr. V kopalni vodi je treba biti pozoren na možen pojav cvetenja alg, saj lahko nekatere vrste povzročajo zdravstvene težave (alergijo, bruhanje, drisko idr.). Ključni ukrepi so priprava primerne informacije za javnost, obveščanje ter identifikacija virov onesnaženja in njihovo zmanjšanje.

Leta 2004 se je začelo redno izvajanje državnega monitoringa v skladu z Evropsko kopalno direktivo – kakovost vode se poleg kopališč z upravljavcem (t. i. naravna kopališča) spremlja tudi na točno določenih kopalnih območjih – nekaterih odsekih na morju in celinskih vodah, kjer se ljudje v večjem številu tradicionalno kopajo. Leta 2008 je bilo na morju določenih 21 kopalnih voda in na celinskih vodah 27 kopalnih voda. Od vključno leta 2010 monitoring na vseh kopalnih vodah, tako na naravnih kopališčih kot tudi kopalnih območjih, zagotavlja Agencija RS za okolje,

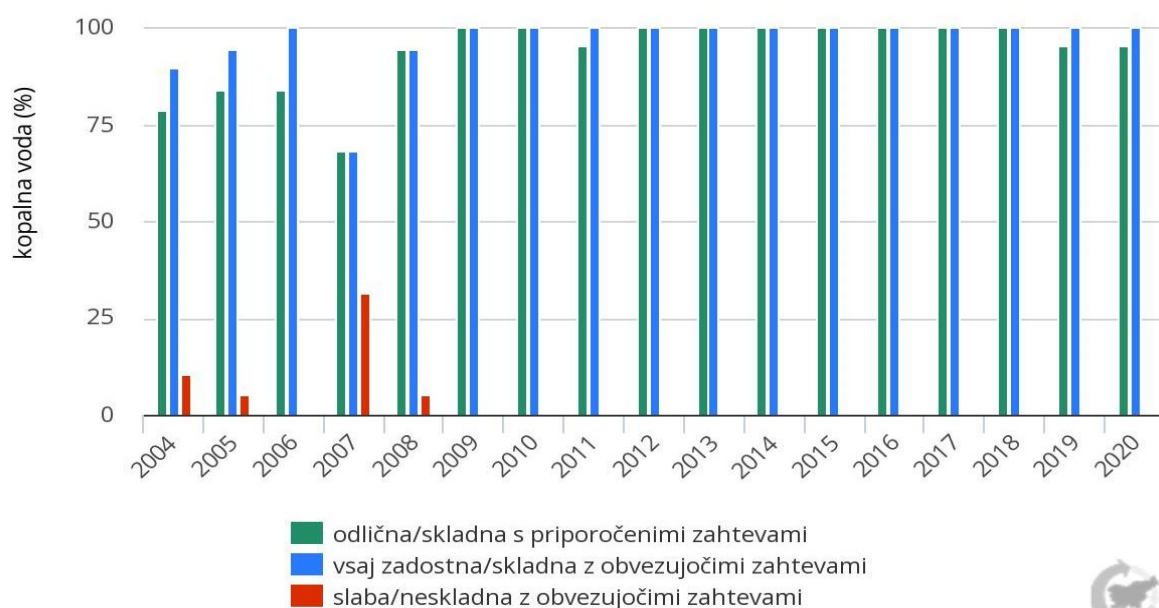
izvajalci pa so območni zavodi za zdravstveno varstvo. Z namenom, da se zaščiti zdravje kopalcev, se kakovost kopalne vode spremlja vsakih 14 dni v času kopalne sezone. V vzorcih vode se opravijo preskušanja na mikrobiološke ter fizikalne in kemijske parametre v skladu z državnimi predpisi in direktivami EU (ARSO, 2020)

Kot je razvidno iz spodnjega grafa se je kakovost celinskih kopalnih voda od leta 2004 do leta 2020 znatno izboljšala zato je kakovost celinskih kopalnih voda danes dobra in primerljiva s kakovostjo v drugih Evropskih državah.

Slika 15: Kakovost celinskih kopalnih voda po kriterijih kopalne direktive v obdobju 2004-2020 (ARSO, 2020)

Enako velja za kakovost kopalnih voda obalnega morja, ki je zelo dobra, slabša je le ob nestanovitnem vremenu (ARSO, 2019).

Slika 16: Kakovost kopalnih voda obalnega morja po kriterijih kopalne direktive v obdobju 2004-2020 (ARSO, 2019)

Mikrobiološki parametri, ki so se preskušali v okviru monitoringa v obdobju 2004 – 2009, so občasno pokazali kratkotrajna fekalna onesnaženja; ta so se običajno pojavljala le ob obilnejših
ZaVita, svetovanje, d.o.o.

padavinah. Od leta 2010 dalje se v okviru monitoringa spremljata izrazitejša indikatorja fekalnega onesnaženja (*Intestinalni entrokoki* in *Escherichia coli*), ki glede na preskušanja ne kažeta fekalnega onesnaženja obalnih kopalnih voda. Zaradi spremenljivosti rezultatov v preteklih letih in spremenjenega sistema vrednotenja kakovosti ne moremo govoriti o izrazitem trendu izboljševanja ali poslabševanja kakovosti, je pa stanje od leta 2010 dalje stabilnejše. Od tega leta dalje so navadno vse kopalne vode odlične, kar nas uvršča v sam vrh med državami EU.

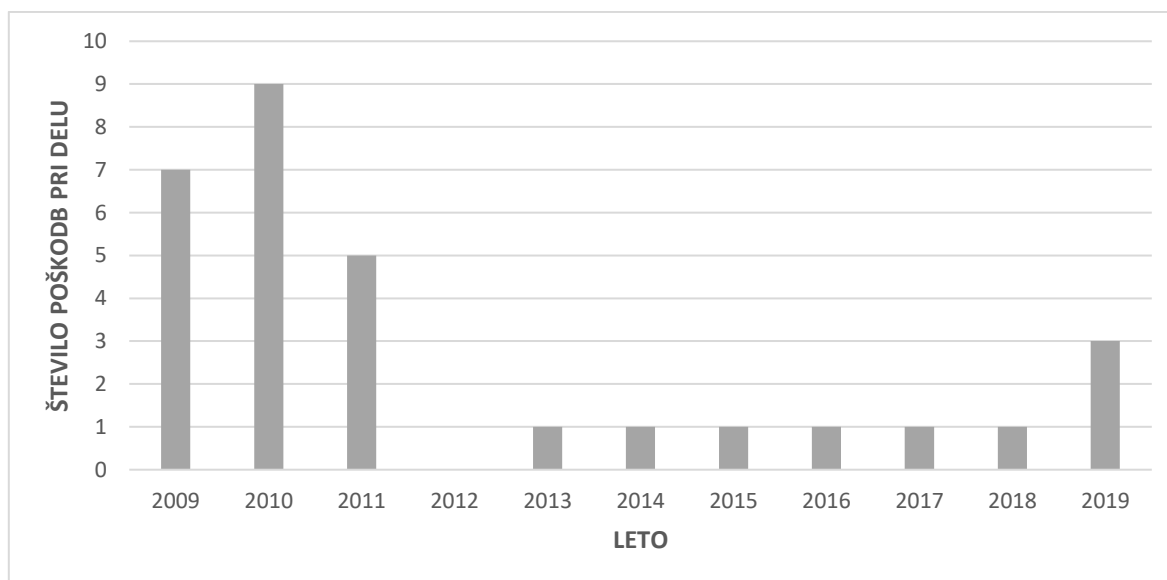
Viri onesnaženosti kopalnih voda so lahko komunalne in industrijske odpadne vode, kmetijstvo, spiranje površin in morebitni prelivsni ob nalivih. Do takšnih dogodkov je prišlo v letih 2017 in 2019, ko je prišlo do znatnega poslabšanja mikrobiološke kakovosti voda (ekstremno visoka vrednost fekalnih bakterij), ki ji je sledila izdaja prepovedi kopanja avgusta 2017 na kopališču hotela Vile park in avgusta 2019 na območju kopališča Žusterna in Mandrač Molet ter vmesnem območju.

Vzroki onesnaženosti kopalne vode in okolice so tudi izločanje in spiranje fekalne umazanije s površine telesa kopalcev, izločki iz telesnih odprtih npr.: izločki iz nosu, žrela, pljuč, oči, ran, urin in feces kopalcev ter feces živali (psi, ptiči, glodalci). Koncentracija mikrobov v vodi je odvisna od hitrosti toka vode, plimovanja, temperature, sončnega sevanja, slanosti in sedimentacije.

Delovni pogoji in nesreče pri delu

Delovni pogoji se zagotavljajo v skladu z veljavno zakonodajo in standardi, ki so določeni za vsako gospodarsko panogo. Seveda pa se nesreče in poškodbe pri delu dogajajo.

V letu 2019 so bile pri Nacionalnem inštitutu za javno zdravje prijavljene tri poškodbe pri delu na področju ribolova in gojenja rib. V zadnjih desetih letih je bilo število poškodb najvišje leta 2010 (9), od takrat se je število bistveno zmanjšalo, in v zadnjih osmih letih doseglo povprečno vrednost 1,1 poškodbe letno (NIJZ, 2020).

Slika 17. Število prijavljenih poškodb pri delu na področju ribolova in gojenja rib za zadnjih deset let (NIJZ, 2020).

5.6 KULTURNA DEDIŠČINA

Nepremična kulturna dediščina ter z njo povezana premična in nesnovna kulturna dediščina predstavljajo edinstveno, nenadomestljivo in neobnovljivo bogastvo, ki ga je treba varovati in celostno ohranjati v javno korist.

Ribolov predstavlja tradicionalno dejavnost, predvsem na morju, zaradi katere so se na stiku morja in kopnega deloma ohranile strukture kot so škverji, stari kamniti privezni pomoli, obalni zidovi ter značilna ribiška plovila.

Ribolov kot dejavnost ni registriran kot enota nesnovne kulturne dediščine, je pa tradicionalna dejavnost, ki številnim predstavlja pomemben element identitete in kar mnogi prepoznajo kot del kulturne dediščine. Tudi z ribolovom povezana premična kulturna dediščina ni vpisana v registra, vendar predstavlja pomemben del tradicije ribolova. Veliko priložnost predstavlja ribolov lokalnih vrst rib in vključevanje, obuditev in promocija tradicionalnih receptov in načinov priprave specialitet, ki lahko igra pomembno vlogo pri opredelitvi identitete lokalnega prebivalstva ter prepoznavnosti krajev.

V povezavi z izvajanjem ribolova je treba izpostaviti predvsem podvodno kulturno dediščino. V morju se nahaja 37 enot arheološke dediščine, vse so zaščitene kot arheološko najdišče. Pri 18 enotah gre za ostaline brodolomov, v enem primeru gre za letalo (29394 Portoroški zaliv – Hidroplan Bernardin), v enem za ostaline opuščenega sidrišča (29388 Tržaški zaliv – Arheološko najdišče sidrišče) in v enem za deponijo kamnitih blokov (29422 Koprski zaliv – Arheološko najdišče Koprške šeke). Potencialnih je 16 podvodnih arheoloških najdišč – to so lokacije, na katerih so bile z batimetričnimi raziskavami določene morfološke anomalije morskega dna, ki domnevno odražajo antropogene strukture [1]. Za registrirano podvodno dediščino, ki nima opredeljenega varstvenega režima v aktih o razglasitvah kulturnih spomenikov, aktih o določitvi varstvenih območij dediščine in veljavnih izvedbenih prostorskih aktih se je pravni režim varstva uveljavil s Pomorskim prostorskim planom.

Nepremična dediščina v morskih vodah ni le nosilka kulturnih vrednot, ampak predstavlja tudi sestavni del biotopov morskih ekosistemov, tvori habitate in je v interakciji z naravnimi prvinami morskega okolja. Njeno stanje in ohranjanje je odvisno od fizikalno-kemijskih lastnosti morja in pritiskov [2]. Velik pritisk na najdišča med drugim predstavlja tudi ribolov z uporabo pridnenih vlečnih mrež in drugih ribolovnih orodij, ki invazivno vplivajo na morsko dno. Ribolov povzroča uničevanje in odstranjevanje arheoloških ostalin ter s tem nepovratno izginjanje podvodne kulturne dediščine. V manjši meri potopljeno dediščino ogroža tudi sidranje manjših plovil. Uničenje ni globoko, sega do največ metra v globino, kar pomeni, da so potencialni starejši arheološki sledovi dobro zavarovani, ogroženi pa so predvsem mlajši sledovi, kot so brodolomi [2].

5.7 VARSTVENA, VAROVANA, ZAVAROVANA IN DEGRADIRANA OBMOČJA

V skladu z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) je na ozemlju Slovenije določenih 355 območij Natura 2000. Od tega jih je 324 določenih na podlagi Direktive o habitatih in 31 na podlagi Direktive o pticah. Skupna površina v območjih Nature 2000 je 7.681 km², od tega 7.675,5 km² na kopnem in 5,5 km² na morju (ZRSVN, 2018). To predstavlja 37,46 % površine Slovenije. Prihaja do prekrivanja območij, saj je več kot polovica površin, predlaganih na podlagi Direktive o habitatih, znotraj predlaganih posebnih varstvenih območij po Direktivi o pticah.

V Sloveniji so trenutno zavarovani 1 narodni park, 3 regijski parki, 46 krajinskih parkov, 1 strogi naravni rezervat, 56 naravnih rezervatov in 1.164 naravnih spomenikov. Zavarovanih je 270.184 ha, kar je 13,33 % površine Slovenije (vir ARSO, stanje junij 2019).

Sloveniji imamo trenutno 305 ekološko pomembnih območij, katerih skupna površina znaša 1.355.292 ha, kar predstavlja 66 % ozemlja Slovenije.

Status naravne vrednote ima na ozemlju Slovenije 17.432 delov narave, od tega, 12.148 podzemnih jam (vir ARSO WFS). To so poleg redkih, dragocenih ali znamenitih naravnih pojavov tudi drugi vredni pojavi, sestavine oziroma deli žive ali nežive narave, naravna območja ali deli naravnega območja, ekosistemi, krajina ali oblikovana narava. Pojavljajo se kot geološki pojavi, minerali in fosili ter njihova nahajališča, površinski in podzemski kraški pojavi, podzemске jame, soteske in tesni ter drugi geomorfološki pojavi, ledeniki in oblike ledeniškega delovanja, izviri, slapovi, brzice, jezera, barja, potoki in reke z obrežji, morska obala, rastlinske in živalske vrste, njihovi izjemni osebki ter njihovi življenjski prostori, ekosistemi, krajina in oblikovana narava.

Poleg tega se na območju Slovenije nahajajo tudi druga varstvena, varovana in zavarovana območja narave, območja enot kulturne dediščine in območja izjemnih krajin.

V skladu z Zakonom o vodah (ZV-1) se na območju Slovenije nahajajo tudi:

- ogrožena območja, in sicer:
 - poplavna območja;
 - erozijska območja;
 - plazljiva območja;
 - plazovita območja;
- varstvena območja, in sicer:
 - vodovarstvena območja v skladu s predpisi vlade in občinskimi akti, ki urejajo vodovarstvena območja oziroma varstvene pasove;
 - kopalne vode iz [Uredbe o upravljanju kakovosti kopalnih voda](#) (Uradni list RS, št. 25/08);
- referenčni odseki iz [Uredbe o načrtih upravljanja voda na vodnih območjih Donave in Jadranskega morja](#) (Uradni list RS, št. 67/16).

V skladu z Zakonom o varstvu okolja pa se na območju Slovenije nahajajo občutljiva območja iz [Pravilnika o občutljivih območjih](#) (Uradni list RS, št. 98/15 in 44/22 – ZVO-2).

Na vseh zgoraj navedenih območjih veljajo omejitve in pogoji za izvajanje posegov in dejavnosti, ki jih določajo pravni režimi iz zakonskih podzakonskih predpisov in občinskih odlokov. Pri izvajanju rab in dejavnosti na morju in na kopnem je potrebno upoštevati tudi druge predpise s področja vplivov na okolje.

Pri izvedbi OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 je tako treba upoštevati pogoje in omejitve iz naslednjih ključnih predpisov na področju varstva okolja, upravljanja z vodami, ohranjanja narave, varstva človekovega zdravja in kulturne dediščine:

Okolje splošno	Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16) Pravilnik o občutljivih območjih (Uradni list RS, št. 98/15 in 44/22 – ZVO-2)
Morsko okolje	Pomorski zakonik (Uradni list RS, št. 62/16, 41/17) Zakon o ratifikaciji Protokola o celovitem upravljanju obalnih območij v Sredozemlju (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 16/09) Zakon o ratifikaciji Sprememb Protokola o preprečevanju onesnaženja Sredozemskega morja zaradi potapljanja odpadkov in drugih materialov z ladij in letal (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 26/02) Zakon o ratifikaciji Sprememb Protokola o varstvu Sredozemskega morja pred onesnaževanjem s kopnega (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 26/02) Zakon o ratifikaciji Protokola o sodelovanju pri preprečevanju onesnaževanja z ladij in ob izrednih dogodkih v boju proti onesnaževanju Sredozemskega morja (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 1/04) Zakon o ratifikaciji Protokola o posebej zavarovanih območjih in biološki raznovrstnosti v Sredozemlju (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 26/02) Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15 in 65/20)

	Uredba o načrtu upravljanja z morskim okoljem (Uradni list RS, št. 41/17)
Vode (vključno z referenčnimi odseki)	Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15 in 65/20) Uredba o načrtih upravljanja voda na vodnih območjih Donave in Jadranskega morja (Uradni list RS, št. 67/16) Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo (Uradni list RS, št. 64/12, 64/14 in 98/15) Uredba o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode (Uradni list RS, št. 98/15, 76/17 in 81/19) Pravilnika o občutljivih območjih (Uradni list RS, št. 98/15 in 44/22 – ZVO-2) Uredba o emisiji snovi pri odvajanju padavinske vode z javnih cest (Uradni list RS, št. 47/05 in 44/22 – ZVO-2) Pravilnik o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu odpadnih voda (Uradni list RS, št. 94/14, 98/15 in 44/22 – ZVO-2)
Vodovarstvena območja	Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15 in 65/20) Vodovarstvena območja v skladu s predpisi vlade in občinskimi akti, ki urejajo vodovarstvena območja oziroma varstvene pasove Pravilnik o kriterijih za določitev vodovarstvenega območja (Uradni list RS, št. 64/04, 5/06, 58/11 in 15/16)
Pitna voda	Ustava RS, predvsem 70a člen Uredba o oskrbi s pitno vodo (Uradni list RS, št. 88/12) Pravilnik o pitni vodi (Uradni list RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15 in 51/17)
Poplavna, erozijska, plazljiva in plazovita območja	Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15 in 65/20) Uredba o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja (Uradni list RS, št. 89/08 in 49/20)
Kopalne vode	Uredba o upravljanju kakovosti kopalnih voda (Uradni list RS, št. 25/08) Pravilnik o podrobnejših kriterijih za ugotavljanje kopalnih voda (Uradni list RS, št. 39/08) Pravilnik o kriterijih za označevanje vodovarstvenega območja in območja kopalnih voda (Uradni list RS, št. 88/04 in 71/09) Pravilnik o ukrepih za varstvo pred utopitvami na kopališčih (Uradni list RS, št. 84/07, 22/13, 33/18 in 47/19)
Drugi naravni viri	Zakon o morskem ribištvu (Uradni list RS, št. 115/06, 76/15 in 69/17) Zakon o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št. 33/07, 108/09, 57/12, 109/12) Uredba o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh (Uradni list RS, št. 68/96) Zakon o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 58/12, 27/16, 79/17) Zakon o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 67/02, 110/07, 106/10, 63/13, 24/15 in 77/16) Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13 in 39/15) Zakon o rudarstvu (Uradni list RS, št. 14/14) Pravilnik o prostočasnem ribolovu na morju (Uradni list RS, št. 64/08)
Varstvo narave	Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04, 46/14, 31/18 in 82/20) Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14, 21/16 in 47/18) Uredba o zvrsteh naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 52/02 in 67/03) Uredba o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04, 33/13, 99/13 in 47/18) Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, 32/08 – odl. US, 96/08, 36/09, 102/11, 15/14, 64/16 in 62/19)

	Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS, št. 82/02 in 42/10) Odlok o Krajinskem parku Debeli rtič (Uradni list RS št. 48/2018) Uredba o Krajinskem parku Strunjan (Uradni list RS, št. 107/04, 114/04 – popr., 83/06, 71/08, 77/10 in 46/14 – ZON-C) Uredba o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 75/13 in 46/14 – ZON-C) Uredba o Krajinskem parku Sečoveljske soline (Uradni list RS, št. 29/01, 46/14 – ZON-C in 48/18) Odlok o razglasitvi posameznih naravnih spomenikov in spomenikov oblikovane narave v občini Piran, Primorske novice - uradne objave, 5/1990
Varstvo kulturne dediščine	Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 90/12, 111/13, 32/16) Pravilnik o seznamih zvrsti dediščine in varstvenih usmeritvah (Uradni list RS, št. 102/10)
Varstvo krajine	Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o krajini (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 19/03) Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 90/12, 111/13, 32/16) Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04, 46/14, 31/18 in 82/20)
Kakovost zraka	Uredba o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11, 8/15 in 66/18) Uredba o nacionalnih zgornjih mejah emisij onesnaževal zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 48/18) Uredba o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja (Uradni list RS, št. 31/07, 70/08, 61/09 in 50/13) Odredba o razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 38/17 in 3/20)
Hrup	Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (Uradni list RS, št. 43/18 in 59/19) Uredba o ocenjevanju in urejanju hrupa v okolju (Uradni list RS, št. 121/04 in 59/19)
Elektromagnetno sevanje	Uredba o elektromagnetnem sevanju v naravnem in življenjskem okolju (Uradni list RS, št. 70/96)
Svetlobno onesnaževanje	Uredba o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Uradni list RS, št. 81/07, 109/07, 62/10 in 46/13)
Odpadki	Uredba o odpadkih (Uradni list RS, št. 37/15 in 69/15) Uredba o ravnanju z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih (Uradni list RS, št. 34/08) Uredba o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov (Uradni list RS, št. 34/08 in 61/11) Druga zakonodaja na področju odpadkov je predstavljena na spletni strani: https://www.gov.si/podrocja/okolje-in-prostor/okolje/ravnanje-z-odpadki/
Večje nesreče	Uredba o preprečevanju večjih nesreč in zmanjševanju njihovih posledic (Uradni list RS, št. 22/16) Uredba o merilih za določitev najmanjše razdalje med obratom in območji, kjer se zadržuje večje število ljudi, ter infrastrukturo (Uradni list RS, št. 34/08) Pomorski zakonik (Uradni list RS, št. 62/16, 41/17) Uredba o preiskovanju pomorskih nesreč (Uradni list RS, št. 67/11)

5.8 VERJETEN RAZVOJ STANJA OKOLJA, ČE SE NAČRT NE IZVEDE

Na tem mestu velja opozoriti, da OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 predstavljata tako strateški kot operativni okvir, OP ESPRA 2021-2027 pa tudi okvir financiranja izvedbe ukrepov oz. aktivnosti, ki izhajajo iz realnih potreb in zaznanih teženj v sektorju ribištva. Vendar so slednje

predmet tudi drugih nadrejenih in povezanih dokumentov na državni in evropski ravni. Neizvedba OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 tako ne pomeni, da se nekateri od obravnavanih ukrepov oz. aktivnosti ne bi izvedli, bi pa bila njihova izvedba otežena oz. upočasnjena, saj bi bilo potrebno poiskati drugačne način izvedbe in financiranja ukrepov oz. aktivnosti.

Prav tako obstaja možnost, da bi se nekatere naložbe kljub neizvedbi OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 izvedle v okviru drugih virov financiranja oz. na osnovi drugih programov ali v okviru financiranja iz zasebnega sektorja. V tem primeru bi se ukrepi oz. aktivnosti in naložbe izvajali na podlagi področne zakonodaje in trenutnih praks. Vplivi umeščanja morebitnih objektov v prostor bodo v vsakem primeru vrednoteni v okviru postopka okoljske pred-presoje (CPVO, PVO) za posamezni prostorski akt oz. projekt.

Preglednica 12: Predvideno stanje okolja, če se operativni program ne bi izvedel

Del okolja	Predvideno stanje
Vode	Dejavnosti ribolova, akvakulture in predelave, ki s porabo vode in odpadnimi vodami vplivajo na stanje voda, se bodo še naprej izvajale v skladu z veljavno zakonodajo in obstoječimi praksami. V primeru, da se OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne izvedeta, ne bo prišlo do financiranja projektov, ki bi vodili v zmanjšanje negativnega vpliva sektorja na vode s prehodom na principe krožnega gospodarstva, večje energetske učinkovitosti, aktivnega zmanjševanja okoljskega odtisa ter uvedbe novih tehnologij usmerjenih v zmanjšanje rabe vode in s tem prilagajanje na podnebne spremembe. Na drugi strani ne bo prišlo do financiranja širitve obsega akvakulture, ki bi pomenile financiranje izgradnje novih objektov akvakulture ali širitev kapacitet obstoječih objektov in s tem poveznega povečanega onesnaževanja voda in povečane potrebe po rabi vode (seveda v skladu z veljavno zakonodajo). To ne pomeni, da se te investicije ne bodo izvedle, vsekakor pa v primeru neizvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bodo finančno podprte s strani tega vira financiranja.
Tla	Dejavnosti ribolova, akvakulture in predelave na tla vplivajo z rabo samo (umeščenost objektov v prostor) in posredno prek odpadnih voda oz. pri ribolovu in marikulturi z vplivi na morsko dno. Dejavnosti se izvajajo v skladu z veljavno zakonodajo in obstoječimi praksami. V primeru, da se OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne izvedeta, ne bo prišlo do širitve obsega akvakulture, ki bi pomenile financiranje izgradnje novih objektov akvakulture ali širitev kapacitet obstoječih objektov in s tem poveznega povečanega pritiska na tla (seveda v skladu z veljavno zakonodajo). To ne pomeni, da se te investicije ne bodo izvedle, vsekakor pa v primeru neizvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bodo finančno podprte s strani tega vira financiranja.
Zrak	Stanje se zaradi neizvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bo bistveno spremenilo, saj oba dokumenta sicer prispevata k zmanjšanju emisij s promoviranje večje energetske učinkovitosti in z njo povezane zamenjave opreme v delovnih procesih, vendar je vpliv sektorja zaradi njegove majhnosti že sedaj zelo omejen.
Podnebne spremembe	Dejavnosti ribolova, akvakulture in predelave imajo na podnebne spremembe posreden vpliv prek porabe energije in emisij v zrak. Zaradi majhnosti sektorja so ti vplivi majhni, zato se stanje zaradi neizvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bo bistveno spremenilo. Bistveno bolj pomembno je dejstvo, da sta OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 prepoznala ranljivost sektorja (predvsem akvakulture) na podnebne spremembe in predvidela aktivnosti, ki vodijo v dolgoročno vpeljavo novih tehnologij in celo potencialno zamenjavo ključnega vodnega vira s preusmeritvijo na rabo podzemnih voda. Zaradi neizvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bi se sektor zelo verjetno bistveno

	počasneje, predvsem pa manj strukturirano pričel prilagajati na podnebne spremembe, saj do financiranja tovrstnih aktivnosti oz. ukrepov ne bi prišlo.
Varovana območja narave	Če se OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bi izvedela, na eni strani ne bi prihajalo do negativnih vzpostavitev in vzdrževanja obratov akvakulture ter potencialnega vnosa tujerodnih vrst. Po drugi strani pa bi neizvedba obravnavanega programa pomenila tudi odsotnost pozitivnih vplivov, saj program in strategija predvidevata aktivnosti, ki povečujejo selektivnost ribolovnih orodij, pobiranje morskih odpadkov, nadomestila zaradi nezmožnosti polnega izkoriščanja pridelovalnega oz. lovnega potenciala zaradi naravovarstvenih statusov ter varstva vrst in habitatnih tipov, okrepljen nadzor, razvoj varstvenih ukrepov, raziskave, monitoring v Natura 2000, aktivnosti za povečanje zavarovanih območij.
Biotska raznovrstnost	Če se OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bi izvedela, na eni strani ne bi prihajalo do negativnih vzpostavitev in vzdrževanja obratov akvakulture ter potencialnega vnosa tujerodnih vrst. Neizvedba obravnavanega programa pomeni tudi odsotnost pozitivnih vplivov, saj program in strategija predvidevata aktivnosti, ki povečujejo selektivnost ribolovnih orodij, pobiranje morskih odpadkov, nadomestila zaradi nezmožnosti polnega izkoriščanja pridelovalnega oz. lovnega potenciala zaradi naravovarstvenih statusov ter varstva vrst in habitatnih tipov, okrepljen nadzor, razvoj varstvenih ukrepov, raziskave, monitoring morja.
Kulturna dediščina	Stanje se zaradi ne-izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bo spremenilo, obenem pa ne bo prišlo do pomembnega pozitivnega vpliva povezanega z boljšim poznavanjem, raziskanostjo in rednim spremljanjem stanja podvodne kulturne dediščine ter promocije ribiških proizvodov in ohranjanja ribištva kot tradicionalne dejavnosti. Posledično bi se tovrstne teme naslavljal bistveno počasneje in manj strukturirano.
Krajina	Stanje se zaradi ne-izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bo spremenilo.
Zdravje ljudi in kakovost življenja	Zaradi neizvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bo prišlo izboljšanja kakovosti hrane ter varnosti in stabilnosti prehranskih verig, izboljšanja stabilnosti poslovanja ter delovnih razmer in varnosti pri delu, pa tudi zmanjšanja rabe naravnih virov, izboljšanja standardov varovanja okolja in zmanjšanja vplivov sektorja na okolje – vsi posredno ali neposredno prispevajo k zdravju ljudi in kakovostnem življenjskem okolju. S tem tudi ne bo prišlo do avtomatizacije in robotizacije delovnih procesov – to sicer ne pomeni, da se te investicije ne bodo izvedle, vsekakor pa v primeru neizvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bodo finančno podprte s strani tega vira financiranja.
Odpadki	Dejavnosti ribolova, akvakulture in predelave na področju ravnanja z odpadki delujejo v skladu z veljavno zakonodajo in obstoječimi praksami. Na okolje vplivajo negativno predvsem zaradi neželenega ulova, ki predstavlja morski odpadki. V primeru, da se OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne izvedeta, ne bo prišlo do dodatnega spodbujanja zmanjšanja količin neželenega ulova in predelave stranskih proizvodov, ki bi zmanjšala količino morskih odpadkov. Poleg tega s strani operativnega programa ne bodo financirane aktivnosti za zbiranje odpadkov v morju in prehod na principe krožnega gospodarstva ter zmanjšanje okoljskega odtisa v delovnih procesih, kar zmanjšuje verjetnost, da se bodo ti pozitivni vplivi dejansko zgodili oz. vsaj upočasnjuje njihovo realizacijo.
Hrup	Stanje se zaradi ne-izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bo spremenilo.
Elektromagnetno sevanje	Stanje se zaradi ne-izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bo spremenilo.
Svetlobno	Stanje se zaradi ne-izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bo

onesnaževanje	spremenilo.
---------------	-------------

6 VREDNOTENJE VPLIVOV NAČRTA NA OKOLJSKE CILJE

6.1 OKOLJSKI CILJI IN KAZALCI

Vsebinjenje, ki je bilo sestavni del Izhodišč za pripravo Okoljskega poročila za Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v RS za obdobje 2021–2027 ter za Nacionalni strateški načrt za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021–2030, je opredelilo in utemeljilo izbor okoljskih ciljev in kazalnikov. V tem dokumentu je bilo opredeljeno, da bo okoljski pod-cilj »Doseganje dobrega okoljskega stanja morskih voda« obravnavan v okviru okoljskega cilja »Ohranjeno ugodno stanje habitatnih tipov in ohranjena biotska raznovrstnost«.

V fazi pridobivanja mnenj o ustreznosti okoljskega poročila sta tako ZRSVN kot DRSV predlagala, da naj se navedeni okoljski pod-cilj obravnava v okviru okoljskega cilja »Doseganje dobrega stanja površinskih in podzemnih voda ter prilagajanje na podnebne spremembe«, kar je bilo v nadaljevanju tega okoljskega poročila tudi ustrezno upoštevano.

Preglednica 13: Izbrani okoljski cilji z naborom kazalcev in njihovo utemeljitvijo

Okoljski cilji		Programski dokument iz katerega cilj izhaja	Obrazložitev izbire specifičnega cilja	Kazalci za opredelitev ocene vpliva programa na okoljske cilje	Obrazložitev izbire kazalcev z navedbo vira podatkov
Doseganje dobrega stanja površinskih in podzemnih voda ter prilagajanje na podnebne spremembe	Doseganje dobrega stanja vodnih teles podzemnih voda in prilagajanje na podnebne spremembe	Direktiva 2000/60/ES - Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (Vodna direktiva)	Cilj Vodne direktive je ohraniti in izboljšati vodno okolje, pri čemer je poudarek predvsem na kakovosti voda. Izvajati je potrebno ukrepe, ki preprečujejo poslabšanje stanja vseh teles površinske in podzemne vode. Nadzorovanje količine je pomožni element pri zagotavljanju dobre kakovosti vode in zato naj bi se vpeljali tudi ukrepi, ki bi se nanašali na količino in bi zagotavljali dobro kakovost. Skozi cilj se bo ohranjalo morske ekosisteme in s tem	Kemijsko in količinsko stanje vodnih teles podzemnih voda	Ribištvo in akvakultura skupaj z ostalim dejavnostmi, ki se dogajajo v prostoru, vplivajo (kumulativen vpliv) na stanje vodnih teles in morskega dna. Zmanjšanje onesnaževanja voda s strani akvakulture s spodbujanjem ekološke proizvodnje in uvajanjem reciklacijskih, zaprtih sistemov ter novih tehnologij na področju ravnanja z odpadnimi vodami. Izvajanje takšnih ukrepov predstavlja posredno tudi prilagoditev podnebnim spremembam, saj uvaja tehnologije, ki porabijo manjše količine razpoložljive vode in imajo manj negativnih vplivov na stanje voda, ki so tako na razpolago za morebitne druge rabe. <i>Vir: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo za okolje in prostor</i>
				Trendi in projekcije napajanja podzemne vode	
	Doseganje dobrega stanja vodnih teles površinskih voda (vodotokov in jezer) in prilagajanje na podnebne spremembe	Okvirna direktiva o morski strategiji (56/2008/ES, zadnjič spremenjena 17. maja 2017)		Kemijsko in ekološko stanje vodotokov in jezer	
				Trendi in projekcije srednjih in malih pretokov vodotokov	

	Doseganje dobrega okoljskega stanja morskih voda	Načrt upravljanja voda na vodnem območju Donave za obdobje 2016–2021	prispevalo k ciljem Okvirne direktive o morski strategiji: ustavitve zmanjševanja biotske raznovrstnosti, ohranjevanju in trajnostna raba morske biotske raznovrstnosti ter ustanovitve globalnega omrežja zaščiteneh morskih območij	Kemijsko in ekološko stanje morja	S kazalcem »delež ekološke proizvodnje in reciklacijskih sistemov (RAS) glede na celotno proizvodnjo v akvakulturi« se zasleduje tudi zagotavljanje trajnostne rabe voda. Kazalec kemijsko in ekološko stanje morja se spremlja v skladu z Vodno direktivo. Dobro okoljsko stanje morja je izredno pomembno za ohranitev morskih habitatnih tipov in vrst. Ribištvo in marikultura skupaj z ostalimi dejavnostmi, ki se dogajajo v prostoru, vplivajo (kumulativen vpliv) na nekatere dele okolja, ki so zajeti oziroma opisujejo (deskriptorji) okoljsko stanje morja. <i>Vir: Ministrstvo za okolje in prostor, Posodobitev začetne presoje stanja morskih voda v pristojnosti Republike Slovenije</i>
		Načrt upravljanja voda na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2016–2021		Biotska raznovrstnost (D1)	
		Načrt upravljanja z morskim okoljem 2017-2021		Neavtohtone vrste, ki so posledica človekove dejavnosti (D2)	
				Populacije vseh rib in lupinarjev, ki se izkoriščajo v komercialne namene (D3)	
	Neoporečnost morskega dna (D6)				
	Morski odpadki (D10)				
	Zmanjševanje negativnih vplivov na vode prek uvajanja zelenih tehnologij	Število novih objektov akvakulture v okviru OP			
		Delež ekološke proizvodnje in reciklacijskih sistemov (RAS) glede na celotno proizvodnjo v akvakulturi			
Število objektov, kjer se je v okviru OP uvedlo nove tehnologije na področju ravnanja z odpadnimi vodami z namenom zmanjšanja negativnih vplivov na okolje in izboljšanje učinkovitosti					

Ohranjena narava	Ohranjena biotska raznovrstnost in naravovarstveno pomembna območja	Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 (ReNPVO20–30) Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS,	Med cilji ReNPVO20-30 so tudi ohranjena visoka stopnja biotske raznovrstnosti in varovane bodo naravne vrednote, za vse površinske vode doseženo dobro kemijsko in ekološko stanje.	Ugodno stanje vodnih organizmov ter vodnih in obvodnih habitatnih tipov.	Na ugodno stanje vodnih organizmov ter vodnih in obvodnih habitatnih tipov. lahko vplivajo dejavnosti akvakulture na celinskih vodah. Na ugodno stanje vodnih organizmov vpliva tudi fragmentacija kot posledica neprehodnosti pregrad na vodotokih. <i>Vir: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Zavod RS za varstvo narave.</i>
------------------	---	--	---	--	---

		št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18 in 82/20) Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14, 21/16 in 47/18) Program upravljanja območij natura 2000 (2015–2020) (PUN)	Zaradi uresničevanja varstvenih ciljev se za Natura območja v veljavi PUN ki med drugim vsebuje med drugim ukrepe, če so ti potrebni za zagotavljanje ugodnega stanja rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov. Pred gojenjem tujerodnih vrst je potrebno na podlagi presoje tveganja za naravo pridobiti dovoljenje pristojnega ministrstva. Na Natura2000 območja pa se tujerodnih vrst ne vnaša.	Število projektov izvedenih v okviru OP namenjenih obnovi obstoječih obratov akvakulture, ki imajo potencialen vpliv na biotsko raznovrstnost in naravovarstveno pomembna območja. Število projektov izvedenih v okviru OP za namen vnosa tujerodnih vrst ter število predlaganih tujerodnih vrst v okviru ukrepov povezanih s trženjem	Uvajanje metod akvakulture, ki je združljiva z omejitvami in določili Natura2000 območij. Pri obnovi obstoječih ribnikov ali lagun akvakulture je potrebno upoštevati omejitve varovanih območij narave. Izvajanje ohranjanja in razmnoževanja vodnih živali ex-situ v okviru programov za ohranjanje in obnovo biotske raznovrstnosti. Področje gojena tujerodnih vrst je zakonsko urejeno. <i>Vir: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Sektor za lovstvo in ribištvo</i>
Zdravi ljudje in kakovostno življenje	Zagotavljanje varne in zdravju koristne hrane s poudarkom na lokalni trajnostni oskrbi in samooskrbi	Resolucija o nacionalnem programu o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015–2025 (Uradni list RS, št. 58/2015)	Zdrava prehrana je ključnega pomena za zdravje ljudi. Ribe in morski sadeži vsebujejo mnoge hranilne snovi, pomembne za zdravo prehrano. Priporočilo je, da bi vsak človek vsaj enkrat do dvakrat na teden zaužil ribe (NIJZ, 2015). Poleg vrste živil, je pomembno, da so ta varna in kakovostna. Kakovost je še posebej izražena v lokalni, trajnostno pridelani, predelani in distribuirani	Proizvodnja v akvakulturi Število projektov izvedenih v okviru OP namenjenih: dvigu kakovosti pridelave, predelave in distribucije proizvodov iz ribištva, marikulture in akvakulture ter spodbujanju preskrbe lokalnega prebivalstva	Skozi izvedene projekte se spodbuja povečanje proizvodnje rib neposredno z naložbami v akvakulturo in posredno prek spodbujanja trženja. Učinek bo viden skozi predvideno povečano proizvodnjo v akvakulturi. <i>Vir: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, SURS.</i> Projekti spodbujajo lokalno pridelano, varno in kakovostno hrano, ki je dostopna lokalnemu prebivalstvu. <i>Vir: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano</i>

			hrani, zato je pomembno, da je ta fizično in cenovno dostopna lokalnemu prebivalstvu in porabljena na lokalnih trgih. Varnost hrane se omogoča z upoštevanjem zadevnih standardov po konceptu sledljivosti.	- nadzoru nad ribiškimi proizvodi in proizvodi iz akvakulture - promociji in trženju ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture na domačem trgu.	
				Poraba rib in vodnih organizmov na prebivalca Slovenije z oceno deleža prispevka Slovenskega ribiškega sektorja	Poraba rib na prebivalca je pod povprečjem EU, delež porabe rib Slovenske proizvodnje in ulova je majhen. <i>Vir: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano</i>
	Zmanjšanje števila nezgod pri delu	Resolucija o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu 2018–2027 (Uradni list RS, št. 23/18)	Varne delovne razmere vplivajo na kakovost življenja zaposlenih v ribištvi in akvakulturi. Poleg doslednega izvajanja predpisov, ki urejajo to področje, so dobrodošli tudi vsakršni dodatni ukrepi, ki delodajalce spodbujajo k zagotavljanju boljših delovnih pogojev.	Število delovnih nesreč	Nesreče so lahko kazalec neurejenih delovnih pogojev ali posledica spleta dogodkov. <i>Vir: MKGP, Sektor za lovstvo in ribištvo</i>
				Število projektov izvedenih v okviru OP za izboljšanje razmer za zagotavljanje varnosti zaposlenih v sektorju	Z izboljšanimi pogoji za delo se poveča varnost zaposlenih in potencialno preprečijo morebitne nesreče. <i>Vir: MKGP, Sektor za lovstvo in ribištvo.</i>
	Zmanjševanje tveganja revščine in povečevanje socialne vključenosti	Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013-2020 (Uradni list RS, št. 39/13)	Vsak uspešen sektor zagotavlja ustrezne in stabilne življenjske pogoje zaposlenim v sektorju. Oba dokumenta predmetni cilj naslavljata s številnimi ukrepi, usmerjenimi v krepitev sektorja in njegovo modernizacijo, pa tudi s predvidenim izobraževanjem zaposlenih	Število zaposlenih v sektorju	Z izboljšanimi pogoji dela, modernizacijo in diverzifikacijo sektorja se bo povečala stabilnost delovnih in življenjskih razmer zaposlenih v sektorju, medtem ko bi avtomatizacija in robotizacija sektorja lahko imeli nasprotni učinek. <i>Vir: SURS.</i>

			in omogočanjem prevzemanja dejavnosti.		
Celostno ohranjena kulturna dediščina	Spodbujanje ohranjanja kulturne dediščine	Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNorg) Strategija kulturne dediščine 2020-2023	Celostno ohranjanje dediščine je temelj nacionalne identitete, kulturne raznolikosti Slovenije, privlačnosti države za življenje, izobraževanje, razvoj, umetniško ustvarjanje, turizem in druge gospodarske dejavnosti. Cilj strategije kulturne dediščine je s pomočjo dediščine prispevati k kakovosti življenja in k bolj povezani družbi, pospešiti trajnostni razvoj Slovenije in izboljšati odnos družbe do naše dediščine.	Število aktivnosti OP, ki prispevajo k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine Število projektov izvedenih v okviru OP, ki prispevajo k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine	Z naslavljanjem kulturne dediščine v okviru aktivnosti se lahko posredno prispeva k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine. Gre predvsem za vključevanje nesnovne kulturne dediščine (prakse, znanja, veščine in z njimi povezana orodja, izdelki...) Poleg tega so v okviru programa predvidene tudi aktivnosti, ki bodo imele neposreden prispevek, predvsem k ohranjanju podvodne kulturne dediščine. <i>Vir: Ministrstvo za kulturo.</i>

6.2 METODOLOGIJA IN MERILA ZA VREDNOTENJE VPLIVOV

Na podlagi razpoložljivih podatkov in osnutkov obeh strateških dokumentov je bilo izvedeno vsebinjenje, v okviru katerega so bili določeni potencialni pomembni vplivi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na posamezne dele okolja. Podana je bila tudi odločitev in obrazložitev glede nadaljnje obravnave in vrednotenja vplivov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na posamezen del okolja. Oblikovani so bili okoljski cilji in kazalci za vrednotenje vplivov, na podlagi katerih bo izvedeno vrednotenje vplivov.

Ugotovljeni pomembni vplivi iz vsebinjenja bodo v fazi vrednotenja vplivov v okviru priprave Okoljskega poročila natančneje opredeljeni tako, da bodo zanje določeni vrsta oz. značaj vpliva v skladu z *Uredbo o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05)* (Preglednica 14).

Preglednica 14: Vrsta oz. značaj vpliva OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030

VRSTA OZ. ZNAČAJ VPLIVA	OPIS
Neposreden vpliv	Se ugotavlja, če se s OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 načrtuje posege ali dejavnosti, ki neposredno vplivajo na stanje okolja.
Daljinski vpliv	Se ugotavlja, če se s OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 načrtuje posege ali dejavnost z vplivi na stanje okolja, ki so posledica izvedbe načrta in se zgodijo oddaljeno od posega v okolje.
Kumulativen vpliv	Se ugotavlja, če se s OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 načrtuje posege ali dejavnosti, ki sicer zanemarljivo vplivajo na stanje okolja, imajo pa skupaj z obstoječimi posegi v okolje in/ali s posegi, ki so načrtovani in/ali se izvajajo na podlagi drugih planov/programov/načrtov velik vpliv na okolje; ali kadar ima več posameznih, za okolje zanemarljivih vplivov istega posega ali dejavnosti ali več posegov in dejavnosti OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 vpliv, katerega učinki na izbran del okolja niso zanemarljivi.
Sinergijski vpliv	Se ugotavlja, če se s OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 načrtuje poseg ali dejavnosti z vplivi na okolje, ki so v celoti večji od vsote posameznih vplivov.
Trajanje vpliva	Začasen vpliv: predstavlja vpliv začasne narave. Kratkoročen vpliv: je vpliv, ki preneha vplivati na stanja okolja v petih (5) letih od začetka izvajanja posega ali dejavnosti načrtovane s OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030. Srednjeročen vpliv: je vpliv, ki preneha vplivati na stanja okolja med petimi (5) in desetimi (10) leti od začetka izvajanja posega ali dejavnosti načrtovane s OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030. Dolgoročen vpliv: je vpliv, ki preneha vplivati na izbrane kazalce stanja okolja po desetih (10) letih od začetka izvajanja posega ali dejavnosti načrtovane s OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030. Trajen vpliv: je vpliv, ki pusti trajne posledice izvajanja OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030.

Vplivi na doseganje okoljskih ciljev bodo ocenjeni na podlagi obsega sprememb posameznih kazalcev stanja okolja, stopnje upoštevanja varstvenih ciljev oz. drugih meril vrednotenja, glede na stanje okolja ali njegovih delov, varstvo naravnih virov, varstvo naravnih vrednot, ohranjanje biotske raznovrstnosti, značilnosti prebivalstva in zdravje ljudi.

Metodologija vrednotenja in velikostni razredi vplivov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na doseganje okoljskih ciljev so določeni na podlagi *Uredbe o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05)* in imajo oznake od A do E z razredom X za primer, ko vplivov ni mogoče oceniti.

Preglednica 15: Lestvica velikostnih razredov vplivov izvedbe programa na uresničevanje okoljskih ciljev programa

RAZRED UČINKA	OPREDELITEV RAZREDA UČINKA
A	Ni vpliva oz. je lahko pozitiven
B	Nebistven vpliv
C	Nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov
D	Bistven vpliv
E	Uničujoč vpliv
X	Ugotavljanje vpliva ni možno

Podrobnejša merila vrednotenja vplivov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na posamezne okoljske cilje so predstavljena v nadaljevanju tega poglavja.

Če se ocene za katerokoli posledico izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 uvrstijo v velikostni razred A ali B, so vplivi predmetnega načrta sprejemljivi. Če se ocene za katerokoli posledico izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 uvrstijo v velikostni razred C, so vplivi predmetnega načrta sprejemljivi zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov. Če se ocene za katerokoli vpliv izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na okoljske cilje uvrstijo v velikostni razred D ali E ali če ugotavljanje vpliva ni možno, so vplivi izvedbe predvidenih posegov na uresničevanje okoljskih ciljev nesprejemljivi.

Za okoljske cilje, za katere je vpliv predmetnega programa ocenjen z D, vendar je prav tako ocenjeno, da obstajajo omilitveni ukrepi, ki jih predmetni program ne vključuje, vendar bi lahko vpliv omilili do te mere, da bi imel slednji značilnosti nebistvenega vpliva, je podana ocena C (vpliv je nebistven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov). Uredba v 12. členu navaja, da je treba, če se zaradi izvedbe programa ugotovijo bistveni ali uničujoči vplivi (oceni D in E), preveriti, ali jih je mogoče z omilitvenimi ukrepi omiliti do te mere, da postanejo sprejemljivi. V primeru neupoštevanja oz. ne izvedbe podanih omilitvenih ukrepov se smatra, da je vpliv bistven in zanj velja ocena D.

Podani omilitveni ukrepi bodo obrazloženi, časovno in krajevno določeni, določen pa bo tudi izvajalec omilitvenega ukrepa.

Preglednica 16: Okoljski cilji in podcilji s kazalci in merili vrednotenja

Okoljski cilj		Kazalci	Način ugotavljanja gibanja kazalcev in metoda vrednotenja		
			Način ugotavljanja gibanja kazalcev	Razred učinka	Merila vrednotenja
Doseganje dobrega stanja površinskih in podzemnih voda ter prilagajanje na podnebne spremembe	Doseganje dobrega stanja vodnih teles podzemnih voda in prilagajanje na podnebne spremembe	Kemijsko in količinsko stanje vodnih teles podzemnih voda Trendi in projekcije napajanja podzemne vode Kemijsko in ekološko stanje vodotokov in jezer Trendi in projekcije srednjih in malih pretokov vodotokov Kemijsko in ekološko stanje morja Stanje deskriptorjev stanja morja: • Biotska raznovrstnost (D1) • Neavtohtone vrste, ki so posledica človekove dejavnosti (D2) • Populacije vseh rib in lupinarjev, ki se izkoriščajo v komercialne namene (D3) • Neoporečnost morskega dna (D6) • Morski odpadki (D10)	Na podlagi analize stanja in ocen gibanja smeri kazalcev se bo ugotavljalo ali bo pri izvajanju OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 prišlo do izboljšanja/poslabšanja stanja oziroma ali bodo izvedeni ukrepi prispevali k uvajanju tehnologij oziroma metod za zmanjšanje emisij v vodna telesa oziroma prilagoditev podnebnim spremembam.	A	Ni vpliva oziroma je vpliv pozitiven: Zaradi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bo prišlo do izboljšanja kemijskega, ekološkega ali količinskega stanja vodnih teles, ukrepi bodo vplivali na izboljšanje deskriptorjev stanja morja, z uvedbo novih tehnologij in načinov gojenja se bodo zmanjšale emisije v vode s strani akvakulture, akvakultura pa se bo do določene mere prilagodila podnebnim spremembam.
				B	Nebistven vpliv: Zaradi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 do sprememb kemijskega, ekološkega ali količinskega stanja vodnih teles ne bo prišlo, ukrepi ne bodo vplivali na deskriptorje stanja morja, z uvedbo novih tehnologij se emisije v vode s strani akvakulture ne bodo zmanjšale, akvakultura se ne bo prilagodila podnebnim spremembam. Stanje ostane nespremenjeno.
				C	Nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: Zaradi OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bo prišlo do poslabšanja kemijskega, ekološkega ali količinskega stanja vodnih teles, ukrepi bodo negativno vplivali na deskriptorje stanja morja, z uvedbo novih tehnologij se bodo emisije v vode s strani akvakulture povečale, akvakultura se ne bo prilagodila podnebnim spremembam. Možna je izvedba omilitvenih ukrepov za zmanjšanje vplivov na sprejemljivo raven.
	Doseganje dobrega stanja vodnih teles površinskih voda (vodotokov in jezer) in prilagajanje na podnebne spremembe	Število predvidenih novih objektov akvakulture v okviru OP Delež ekološke proizvodnje in recirkulacijskih sistemov (RAS) glede na celotno proizvodnjo v akvakulturi Število objektov, kjer se je v okviru OP uvedlo nove tehnologije na področju ravnanja z odpadnimi vodami z namenom zmanjšanja negativnih		D	Bistven vpliv: Zaradi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bo prišlo do poslabšanja kemijskega, ekološkega ali količinskega stanja vodnih teles, ukrepi bodo negativno vplivali na deskriptorje stanja morja, z uvedbo novih tehnologij se bodo emisije v vode s strani akvakulture povečale, akvakultura se ne bo prilagodila podnebnim spremembam. Izvedba omilitvenih ukrepov ni možna.
	Doseganje dobrega okoljskega stanja morskih voda			E	Uničujoč vpliv: Zaradi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bo prišlo do uničenja vodnih teles ali morskega okolja.

Okoljski cilj		Kazalci	Način ugotavljanja gibanja kazalcev in metoda vrednotenja		
			Način ugotavljanja gibanja kazalcev	Razred učinka	Merila vrednotenja
	Zmanjševanje negativnih vplivov na vode prek uvajanja zelenih tehnologij	vplivov na okolje in izboljšanje učinkovitosti		X	Ugotavljanje vpliva ni možno: Vplivi sektorja na stanje vodnih teles so neznani in učinkujejo kumulativno z ostalimi sektorji, zato se vplivov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne da ugotoviti.

Okoljski cilj		Kazalci	Način ugotavljanja gibanja kazalcev in metoda vrednotenja		
			Način ugotavljanja gibanja kazalcev	Razred učinka	Merila vrednotenja
Ohranjena narava	Ohranjena biotska raznovrstnost in naravovarstveno pomembna območja	Ugodno stanje vodnih organizmov ter vodnih in obvodnih habitatnih tipov. Število projektov izvedenih v okviru OP namenjenih obnovi obstoječih ribnikov ali lagun akvakulture, ki se nahajajo znotraj območij Natura2000 Število projektov izvedenih v okviru OP za namen vnosa tujerodnih vrst ter število predlaganih tujerodnih vrst v okviru ukrepov povezanih s trženjem	Na podlagi podatkov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 se bo ugotavljalo ali bo pri izvajanju programa prišlo do izboljšanja/poslabšanja stanja morskega okolja in sladkovodnih vrst oziroma ali bodo izvedeni ukrepi prispevali k ohranitvi oziroma doseganju ugodnega stanja habitatnih tipov, rastlinskih in živalskih vrst.	A	Ni vpliva oziroma je vpliv pozitiven: Zaradi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bo prišlo do izboljšanja stanja vodnih organizmov ter vodnih in obvodnih habitatnih tipov. Projekti bodo doprinesli k ohranitvi oziroma doseganju ugodnega stanja habitatnih tipov, rastlinskih in živalskih vrst. Projekti za namen vnosa tujerodnih vrst se ne bodo izvajali, tujerodne vrste ne bodo predlagane v okviru ukrepov povezanih s trženjem.
				B	Nebistven vpliv: Zaradi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bo prišlo do izboljšanja stanja morskega okolja in vodnih organizmov ter vodnih in obvodnih habitatnih tipov. Projekti ne bodo doprinesli k ohranitvi oziroma doseganju ugodnega stanja habitatnih tipov, rastlinskih in živalskih vrst, vključno s kvalifikacijskimi. V okviru projektov za namen vnosa tujerodnih vrst in ukrepov povezanih s trženjem se bodo vnašale zgolj vrste in na način, ki ne predstavljajo tveganja za naravo.
				C	Nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: Zaradi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bo prišlo do poslabšanja stanja morskega okolja in vodnih organizmov ter vodnih in obvodnih habitatnih tipov. Projekti bodo doprinesli k poslabšanju stanja habitatnih tipov, rastlinskih in živalskih vrst, vključno s kvalifikacijskimi. V okviru projektov za namen vnosa tujerodnih vrst in ukrepov povezanih s trženjem se bodo vnašale vrste, ki predstavljajo tveganja

					za naravo. Možna je izvedba omilitvenih ukrepov za zmanjšanje vplivov na sprejemljivo raven.
				D	Bistven vpliv: Zaradi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bo prišlo do poslabšanja stanja morskega okolja in vodnih organizmov ter vodnih in obvodnih habitatnih tipov. Projekti bodo doprinesli k poslabšanju stanja habitatnih tipov, rastlinskih in živalskih vrst, vključno s kvalifikacijskimi. V okviru projektov za namen vnosa tujerodnih vrst in ukrepov povezanih s trženjem se bodo vnašale vrste, ki predstavljajo tveganja za naravo.
				E	Uničujoč vpliv: Zaradi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bo prišlo uničenja morskega okolja in vodnih organizmov ter vodnih in obvodnih habitatnih tipov. Projekti in vnos tujerodnih vrst bodo doprinesli k uničenju habitatnih tipov, rastlinskih in živalskih vrst, vključno s kvalifikacijskimi.
				X	Ugotavljanje vpliva ni možno: Vplivi OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 so minimalni in delujejo kumulativno z ostalimi dejavniki, zato se vplivov samega programa na ohraneno ugodno stanja habitatnih tipov in ohranjena biotska raznovrstnost ne da ugotoviti.

Okoljski cilj		Kazalci	Način ugotavljanja gibanja kazalcev in metoda vrednotenja		
			Način ugotavljanja gibanja kazalcev	Razred učinka	Merila vrednotenja
Zdravi ljudje in kakovostno življenje	Zagotavljanje varne in zdravju koristne hrane s poudarkom na lokalni trajnostni oskrbi in samooskrbi	Proizvodnja v akvakulturi Število projektov izvedenih v okviru OP namenjenih: • dvigu kakovosti pridelave, predelave in distribucije proizvodov iz ribištva, marikulture in akvakulture	Na podlagi analize stanja in ocen gibanja smeri kazalcev se bo ugotavljalo ali bo pri izvajanju OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 prišlo	A	Ni vpliva oz. je vpliv pozitiven: v okviru OP ESPRA 2021-2027 se bodo izvajali projekti, namenjeni dvigu kakovosti pridelave, predelave in distribucije proizvodov iz ribištva in akvakulture. Poraba rib in ribjih proizvodov na prebivalca ter proizvodnja v akvakulturi se bosta povečali. Izvajali se bodo projekti za izboljšanje razmer za zagotavljanje varnosti ribičev, ribogojcev, školjkarjev in zaposlenih v predelovalni industriji. Posledično se bo število delovnih nezgod zmanjšalo, razmere se bodo izboljšale.

Okoljski cilj		Kazalci	Način ugotavljanja gibanja kazalcev in metoda vrednotenja		
			Način ugotavljanja gibanja kazalcev	Razred učinka	Merila vrednotenja
		ter spodbujanju preskrbe lokalnega prebivalstva - nadzoru nad ribiškimi proizvodi in proizvodi iz akvakulture - promociji in trženju ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture na domačem trgu. Poraba rib in vodnih organizmov na prebivalca Slovenije z oceno deleža prispevka Slovenskega ribiškega sektorja	povečanja/ zmanjšanja porabe rib v prehrani, količin lokalno pridelane hrane oz. izboljšanja/poslabšanja kakovosti hrane in delovnih razmer.	B	Nebistven vpliv: projekti, namenjeni dvigu kakovosti pridelave, predelave in distribucije proizvodov iz ribištva in akvakulture, se ne bodo izvajali. Poraba rib in ribjih proizvodov na prebivalca ter proizvodnja v akvakulturi bosta ostali nespremenjeni. Projekti za izboljšanje razmer za zagotavljanje varnosti ribičev, ribogojcev, školjkarjev in zaposlenih v predelovalni industriji se ne bodo izvajali, število delovnih nezgod bo ostalo nespremenjeno, razmere se ne bodo izboljšale.
	Zmanjšanje števila nezgod pri delu	Število delovnih nesreč Število projektov izvedenih v okviru OP za izboljšanje razmer za zagotavljanje varnosti zaposlenih v sektorju		C	Nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: kljub izvajanju projektov, namenjenih dvigu kakovosti pridelave, predelave in distribucije proizvodov iz ribištva in akvakulture, bosta poraba rib in ribjih proizvodov na prebivalca ter proizvodnja v akvakulturi ostali nespremenjeni. Projekti za izboljšanje razmer za zagotavljanje varnosti ribičev, ribogojcev, školjkarjev in zaposlenih v predelovalni industriji se bodo izvajali, vendar bodo število delovnih nezgod in delovne razmere ostale nespremenjene. Možna je izvedba omilitvenih ukrepov za zmanjšanje vplivov na sprejemljivo raven.
	Zmanjševanje tveganja revščine in povečevanje socialne vključenosti	Število zaposlenih v sektorju		D	Bistven vpliv: kljub izvajanju projektov, namenjenih dvigu kakovosti pridelave, predelave in distribucije proizvodov iz ribištva in akvakulture, bosta poraba rib in ribjih proizvodov na prebivalca ter proizvodnja v akvakulturi ostali nespremenjeni. Projekti za izboljšanje razmer za zagotavljanje varnosti ribičev, ribogojcev, školjkarjev in zaposlenih v predelovalni industriji se bodo izvajali, vendar bodo število delovnih nezgod in delovne razmere ostale nespremenjene.
				E	Uničujoč vpliv: kljub izvajanju projektov, namenjenih dvigu kakovosti pridelave, predelave in distribucije proizvodov iz ribištva in akvakulture, se bosta poraba rib in ribjih proizvodov na prebivalca ter proizvodnja v akvakulturi zmanjšali. Projekti za izboljšanje razmer za zagotavljanje varnosti ribičev, ribogojcev, školjkarjev in zaposlenih v predelovalni industriji se bodo izvajali, vendar se bo število delovnih nezgod povečalo, razmere se ne bodo izboljšale.

Okoljski cilj		Kazalci	Način ugotavljanja gibanja kazalcev in metoda vrednotenja		
			Način ugotavljanja gibanja kazalcev	Razred učinka	Merila vrednotenja
				X	Ugotavljanje vpliva ni možno: vplivi OP ESPRA 2021-2027 so minimalni in delujejo kumulativno z ostalimi dejavniki, zato se vplivov programa na zdravje ljudi in kakovostno življenje ne da ugotoviti.

Okoljski cilj		Kazalci	Način ugotavljanja gibanja kazalcev in metoda vrednotenja		
			Način ugotavljanja gibanja kazalcev	Razred učinka	Merila vrednotenja
Celostno ohranjena kulturna dediščina	Spodbujanje ohranjanja kulturne dediščin	Število aktivnosti OP, ki prispevajo k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine Število projektov izvedenih v okviru OP, ki prispevajo k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine	Na podlagi analize stanja in ocen gibanja smeri kazalcev se bo ugotavljalo ali bo pri izvajanju OP ESPRA 2021-2027 prišlo do izboljšanja/poslabšanja stanja oziroma ali bodo izvedeni ukrepi prispevali k spodbujanju ohranjanja kulturne dediščine.	A	Ni vpliva oz. je vpliv pozitiven: v okviru OP ESPRA 2021-2027 se bodo izvajali projekti, ki bodo spodbujali ohranjanje kulturne dediščine, kar bo prispevalo k celostnem ohranjanju kulturne dediščine.
				B	Nebistven vpliv: v okviru OP ESPRA 2021-2027 se ne bodo izvajali projekti, ki bi spodbujali ohranjanje kulturne dediščine, izvedba programa ne bo prispevala k celostnem ohranjanju kulturne dediščine.
				C	Nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: v okviru OP ESPRA 2021-2027 se bodo izvajali projekti, ki bodo imeli negativne vplive na celostno ohranjanje kulturne dediščine. Možna je izvedba omilitvenih ukrepov za zmanjšanje vplivov na sprejemljivo raven.
				D	Bistven vpliv: v okviru OP ESPRA 2021-2027 se bodo izvajali projekti, ki bodo imeli bistvene negativne vplive na celostno ohranjanje kulturne dediščine. Omilitveni ukrepi za zmanjšanje vplivov na sprejemljivo raven ne obstajajo.
				E	Uničujoč vpliv: v okviru OP ESPRA 2021-2027 se bodo izvajali projekti, ki bodo imeli uničujoče vplive na celostno ohranjanje kulturne dediščine.
				X	Ugotavljanje vpliva ni možno: vplivov izvedbe OP ESPRA 2021-2027 na celostno ohranjanje kulturne dediščine ni možno ugotoviti.

6.3 VREDNOTENJE VPLIVOV NAČRTA NA OKOLJSKE CILJE

6.3.1 DOSEGANJE DOBREGA STANJA POVRŠINSKIH IN PODZEMNIH VODA TER PRILAGAJANJE NA PODNEBNE SPREMEMBE

Okoljski cilj »Doseganje dobrega stanja površinskih in podzemnih voda ter prilagajanje na podnebne spremembe« obsega naslednje štiri pod-cilje – »Doseganje dobrega stanja vodnih teles podzemnih voda in prilagajanje na podnebne spremembe«, »Doseganje dobrega stanja vodnih teles površinskih voda (vodotokov in jezer) in prilagajanje na podnebne spremembe«, »Doseganje dobrega okoljskega stanja morskih voda« in »Zmanjševanje negativnih vplivov na vode prek uvajanja zelenih tehnologij«.

Vrednotenje okoljskega cilja »Doseganje dobrega stanja površinskih in podzemnih voda ter prilagajanje na podnebne spremembe« temelji na spodaj predstavljenih kazalcih in opredeljenih vplivih.

Preglednica 17: Pregled kazalcev stanja okolja in vrednotenja za okoljski cilj »Doseganje dobrega stanja površinskih in podzemnih voda ter prilagajanje na podnebne spremembe«

Okoljski cilj	Kazalci stanja okolja in vrednotenja	Stanje kazalca (zadnji dostopen podatek)	Ocena smeri gibanja in vrednost kazalca v primeru izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030
Doseganje dobrega stanja površinskih in podzemnih voda ter prilagajanje na podnebne spremembe	Kemijsko in količinsko stanje vodnih teles podzemnih voda	• Kemijsko stanje je slabo za 3 vodna telesa - Savinjska, Dravska in Murska kotlina in dobro za vsa ostala vodna telesa (2019) • Količinsko stanje je slabo le za vodno telo Dravska kotlina in dobro za vsa ostala vodna telesa (2017) Vir: MOP, 2020.	⇄ (vrednost bo ostala enaka) Na kemijsko in količinsko stanje vodnih teles podzemnih voda veliko bolj kot ribištvo in akvakultura, predvsem na račun majhnosti sektorja, vplivajo drugi sektorji (npr. kmetijstvo, poselitev, ipd.), zaradi česar vplivi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bodo tako obsežni, da bi lahko spremenili stanje kazalca okolja.
	Trendi in projekcije napajanja podzemne vode	Trenutni trendi nakazujejo zniževanje gladin podzemne vode na nekaterih območjih (Krška, Murska in Dravska kotlina). Projekcije vodnih bilanc kažejo na povečanje napajanja podzemne vode (2-10%) do konca stoletja. Vir: MOP, 2020.	⇄ (vrednost bo ostala enaka) Trenutni trendi nakazujejo zniževanje gladin podzemne vode na nekaterih območjih. Vendar projekcije vodnih bilanc nakazujejo povečanje napajanja podzemnih voda na obočju Slovenije v vseh scenarijih podnebnih sprememb. V vsakem primeru pa vplivi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bodo tako obsežni, da bi lahko spremenili stanje kazalca okolja.
	Kemijsko in ekološko stanje vodotokov in jezer	• Kemijsko stanje je slabo za 4 vodotoke (2014-2019) • Ekološko stanje je slabo za 18 vodotokov ter 3 jezera in zadrževalnike ter zelo slabo za 3 vodotoke (2016-2019) Vir: MOP, 2020.	⇄ (vrednost bo ostala enaka) Na kemijsko in ekološko stanje vodotokov in jezer veliko bolj kot ribištvo in akvakultura, predvsem na račun majhnosti sektorja, vplivajo drugi sektorji (npr. kmetijstvo, poselitev, ipd.), zaradi česar vplivi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bodo

Okoljski cilj	Kazalci stanja okolja in vrednotenja	Stanje kazalca (zadnji dostopen podatek)	Ocena smeri gibanja in vrednost kazalca v primeru izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030
			tako obsežni, da bi lahko spremenili stanje kazalca okolja.
	Trendi in projekcije srednjih in malih pretokov vodotokov	Trend srednjih letnih pretokov kaže, da se količina razpoložljive vode v strugah vodotokov zmanjšuje, kar kaže tudi kazalnik okolja o letni rečni bilanci. Tudi trend malih pretokov je negativen po celotni državi z izjemo dveh postaj. Projekcije sprememb srednjih malih pretokov za prihodnja desetletja kažejo ponekod povečanje, ponekod pa zmanjšanje – in to v primeru vseh scenarijev. Vir: ARSO, 2018.	↔ (vrednost bo ostala enaka) Trend zniževanja srednjih in malih pretokov vodotokov je značilen, projekcije podnebnih sprememb pa nakazujejo zelo različne možnosti za različne vodotoke. V vsakem primeru pa vplivi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bodo tako obsežni, da bi lahko spremenili stanje kazalca okolja – tudi v primeru vzpostavitve RAS sistemov ali zamenjavi vodnega vira.
	Kemijsko in ekološko stanje morja	- Kemijsko stanje je dobro za vsa vodna telesa morja (2014-2019) - Ekološko stanje je dobro za vsa vodna telesa obalnega morja (2016-2019) Vir: MOP, 2020.	↔ (vrednost bo ostala enaka) Na kemijsko in ekološko stanje morja veliko bolj kot ribištvo in akvakultura, predvsem na račun majhnosti sektorja, vplivajo drugi sektorji (npr. promet, poselitev, ipd.), zaradi česar vplivi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bodo tako obsežni, da bi lahko spremenili stanje kazalca okolja.
	Biotska raznovrstnost (D1)	Biotska raznovrstnost (D1): /	↔ (vrednost bo ostala enaka) S strategijo in programom niso predvideni ukrepi, ki bi omogočali povečanje ribolovnega napora v slovenskem morju. Na gibanje kazalca bodo tako vplivali predvsem ukrepi povezani s selektivnostjo ribolovnih orodij, nadomestili za začasno prenehanje ribolova ob ekološko neugodnih razmerah.
	Neavtohtone vrste, ki so posledica človekove dejavnosti (D2)	Tujerodne vrste (D2): skupno število tujerodnih vrst v slo. Morju 46, od tega 8 invazivnih Vir: MOP, 2019.	↔ (vrednost bo ostala enaka) Na gibanje kazalnika vpliva kot posledice izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 potencialno vpliva predvsem dejavnost marikulture pri čemer vplivi ob upoštevanju vplivov balastnih voda in tujerodnih vrst, ki se pojavljajo v sosednjih delih Južnega

Okoljski cilj	Kazalci stanja okolja in vrednotenja	Stanje kazalca (zadnji dostopen podatek)	Ocena smeri gibanja in vrednost kazalca v primeru izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030
			Jadrana ne bodo tako obsežni, da bi lahko spremenili stanje kazalca okolja.
	Populacije vseh rib in lupinarjev, ki se izkoriščajo v komercialne namene (D3)	Pridnene vrste v prekomernem izkoriščanju z relativno nizko biomaso: • Oslič (<i>Merluccius merluccius</i>) • Bradač (<i>Mullus barbatus</i>) • Morski list (<i>Solea solea</i>) • Rak (<i>Squilla mantis</i>) Pelagične vrste v prekomernem izkoriščanju: • Sardela (<i>Sardina pilchardus</i>) • Sardonn (<i>Engraulis encrasicolus</i>) Vir: MOP, 2019.	↔ (vrednost bo ostala enaka) Slovenski ribiški sektor že od leta 1990 zmanjšuje letni ulov in iztovor in s tem pritiska na te staleže. S približno 120 tonami letnega iztovora v zadnjih letih slovenski sektor ribištva ne predstavlja pomembne obremenitve deljenim selitvenim staležem.
	Neoporečnost morskega dna (D6)	Površina fizičnih izgub morskega dna v morskih vodah: 5,59 km ² oziroma 2,61 %. Vir: MOP, 2019.	↑ (povečanje vrednosti) Pregled dejavnosti, ki povzročajo fizične izgube morskega dna v morskih vodah je pokazal, da marikultura na morsko dno vpliva v obsegu 1,09 km ² oz. 0,51%. Zaradi predvidenih širitve območij marikulture (obravnavane že v okviru PPP) lahko predvidimo povečanje vrednosti. Ob tem poudarjamo, da OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne spreminjata že uveljavljenih ribolovnih orodij, ne posegata v ribolovni napor in ne določata lokacij ribolova, saj jih že ustrezno ureja PPP.
	Morski odpadki (D10)	Morski odpadki: Slabo stanje Mikroplastika: Slabo stanje Vir: MOP, 2019.	↓ (zmanjšanje vrednosti) OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 predvidevata aktivnost pobiranja odpadkov na morju, obenem pa podpirata uvajanje principov krožnega gospodarstva v sektor, s čimer se bo zmanjšala tudi količina odpadkov in odpadnih voda, ki nastanejo v okviru sektorja. S tem bosta OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 prispevala k znižanju obremenjevanja morja z odpadki.
	Število predvidenih novih objektov	329 obstoječih akvakulturnih objektov:	↑ (povečanje vrednosti) Izvedba prejšnjega programa je pomenila povečanje števila predvidenih

Okoljski cilj	Kazalci stanja okolja in vrednotenja	Stanje kazalca (zadnji dostopen podatek)	Ocena smeri gibanja in vrednost kazalca v primeru izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030
	akvakulture v okviru OP	• hladnovodno ribogojstvo: več kot 200 objektov, • toplovodno ribogojstvo: približno 40 objektov, • marikultura: 23 objektov. Od tega v obdobju 2014-2020 zgrajeni 3 dodatni objekti (od tega 2 liniji za gojenje školjk in 1 RAS za postrvi) (2021) Vir: MKGP, 2021.	novih objektov akvakulture v obsegu manj kot 1%. Se je pa zato pomembno povečala proizvodnja iz akvakulture, ki se je skoraj podvojila. Ne glede na zgornji trend NSNA 2021-2030 predvideva, da da bo v obdobju 2021-2030 izdanih 20 novih dovoljenj za akvakulturo, kar OP ESPRA 2021-2027 tudi omogoča. Glede na navedeno lahko torej upravičeno sklepamo, da se število objektov akvakulture povečalo, trend rasti proizvodnje iz akvakulture pa se bo nadaljeval.
	Delež ekološke proizvodnje in reciklacijskih sistemov (RAS) glede na celotno proizvodnjo v akvakulturi	2,5% celotne proizvodnje v akvakulturi Vir: MKGP, 2021.	↑ (povečanje vrednosti) OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 omogočata in aktivno spodbujata povečanje deleža ekološke proizvodnje in reciklacijskih sistemov (kar sicer omogoča že trenutni OP), zato lahko upravičeno pričakujemo nadaljevanje trenda rasti tega deleža. S kazalcem se zasleduje tudi zagotavljanje trajnostne rabe voda.
	Število objektov, kjer se je v okviru OP uvedlo nove tehnologije na področju ravnanja z odpadnimi vodami z namenom zmanjšanja negativnih vplivov na okolje in izboljšanje učinkovitosti	V obdobju 2014-2020 zgrajenih 0 dodatnih objektov Vir: MKGP, 2021.	↑ (povečanje vrednosti) OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 omogočata in aktivno spodbujata uvajanje novih tehnologij na področju ravnanja z odpadnimi vodami z namenom zmanjšanja negativnih vplivov na okolje in izboljšanje učinkovitosti (kar je sicer neuspešno omogočal že trenutni OP), zato lahko pričakujemo povečanje vrednosti tega kazalca.

Legenda: ↑ povečanje vrednosti; ↓ zmanjšanje vrednosti; ↔ vrednost bo ostala enaka.

Podrobnejši opis OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ter njunih aktivnosti oz. ukrepov je podan v poglavju 2 *Podatki o obravnavanem strateškem dokumentu*, opis v nadaljevanju obravnavane alternative B in razlogov za njen izbor pa v poglavju 3 *Alternative*, zato jih na tem mestu ne ponavljamo. V nadaljevanju so izmed vseh predvidenih ukrepov in aktivnosti izpostavljeni tisti, za katere so bili v predhodnih fazah prepoznani pomembnejši vplivi na postavljeni okoljski cilj.

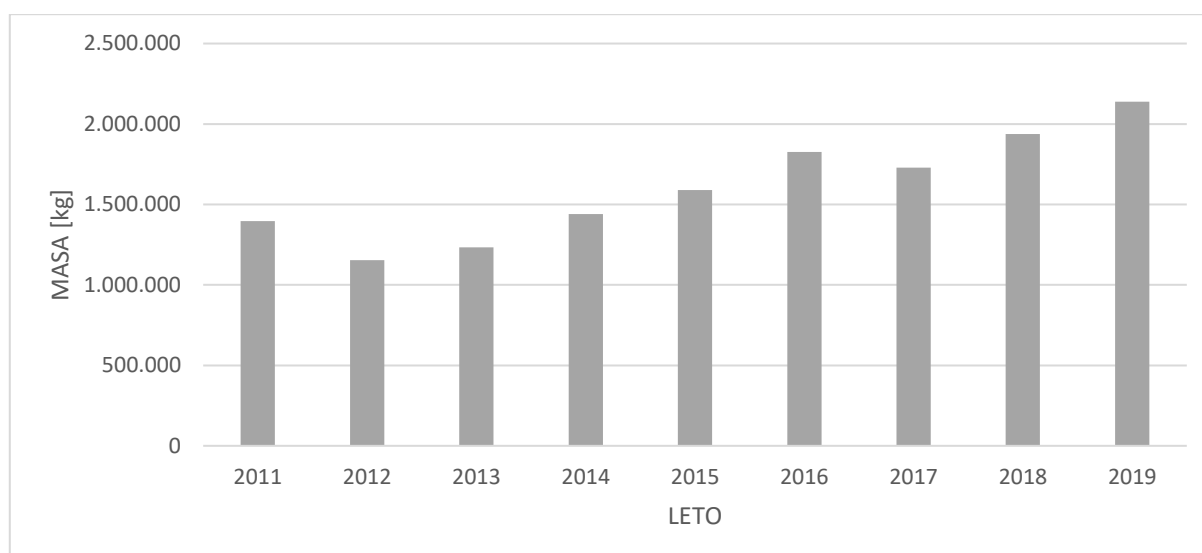
Opredelitev lastnosti vplivov izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030

Vpliv	Pozitiven/ Negativen	Neposreden	Posreden	Daljinski	Kratkoročen	Srednjeročen	Trajen	Kumulativni	Sinergijski	Čezmejni
Povečanje obsega akvakulture, s tem pa lokalnih pritiskov na rabo voda in lokalnega povečanja onesnaževanja voda	-	✓	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✗	✗
Zmanjšanje rabe voda zaradi uvedbe principov krožnega gospodarstva v delovnih procesih	+	✓	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✗	✗
Prilagoditev akvakulture na podnebne spremembe z uvajanjem novih tehnologij in potencialno zamenjavo vodnega vira	+	✓	✗	✓	✗	✗	✓	✓	✗	✗
Zmanjšanje vplivov sektorja na okolje zaradi uvedbe principov krožnega gospodarstva, zmanjšanja nastanka odpadkov in njihovega odstranjevanja iz morja, vlaganj v okoljsko infrastrukturo, spodbujanja prehoda na ekološko pridelavo in izboljšanje standardov varovanja okolja	+	✓	✗	✓	✗	✗	✓	✓	✗	✗
Določanje izjem za akvakulturo pri določanju ekološko sprejemljivega pretoka	-	✓	✗	✓	✗	✗	✓	✓	✗	✗

Legenda: + vpliv je pozitiven, - vpliv je negativen, ✓ vpliv ima to lastnost, ✗ vpliv nima te lastnosti

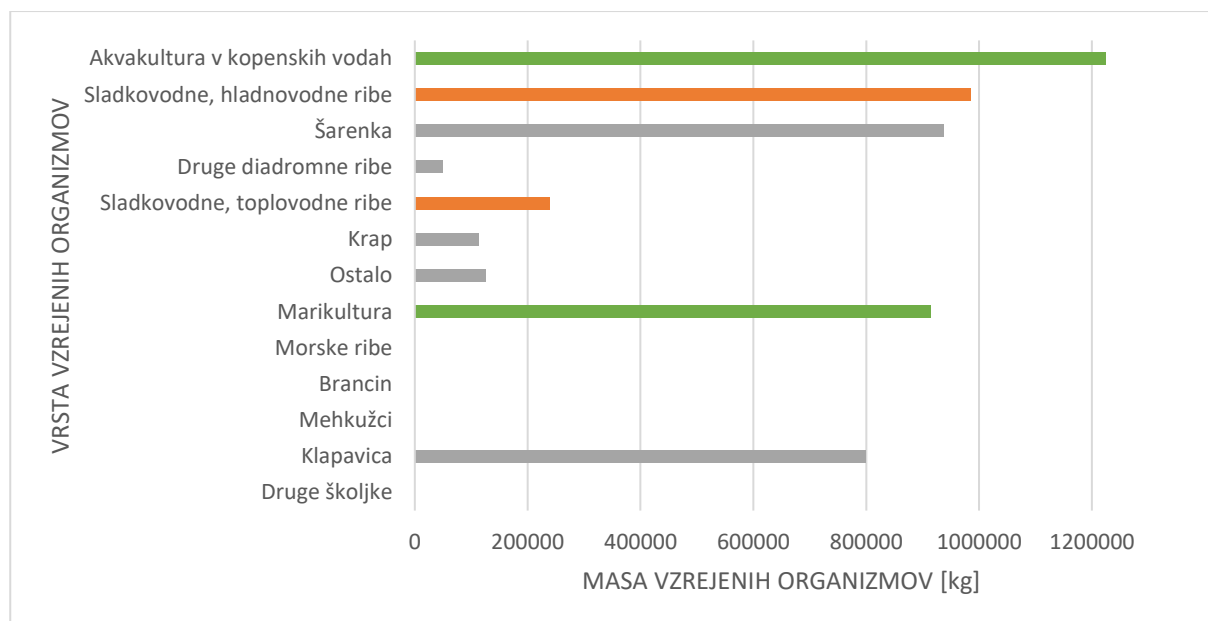
Vrednotenje vplivov izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030

Glede na zadnje dostopne podatke je v Centralni register akvakulture (CRA) vpisanih 329 akvakulturnih objektov. Več kot 200 od tega je hladnovodnih objektov, ki vključujejo tudi manjše bazene le za deponiranje rib ali za lastno porabo. V 90 hladnovodnih obratih se goji ribe kot tržno dejavnost, le sedem pa jih ima kapaciteto več kot 50 ton letne proizvodnje. V teh se pridelava skoraj 2/3 salmonidnih vrst v Sloveniji. Toplovodna akvakultura se izvaja v približno 40 ribnikih. Dodatno je 23 vodnih dovoljenj podeljenih za školjčičišča in eno za gojenje slanovodnih rib. Od tega so bili v obdobju 2014-2020 s sofinanciranjem trenutnega operativnega programa zgrajeni 3 dodatni objekti (od tega 2 liniji za gojenje školjk in 1 RAS za postrevi) (MKGP, 2021).

Slika 18. Masa vzrejenih vodnih organizmov v akvakulturi v Sloveniji (SiStat, 2020).

Ob pregledu proizvodnje v zadnjih desetih letih je razvidno, da proizvodnja v akvakulturi narašča vse od leta 2012 in je leta 2019 najvišja. Kot je razvidno iz spodnjega grafa, je večina vodnih organizmov vzrejenih v kopenskih vodah. Pri sladkovodni akvakulturi prevladuje proizvodnja hladnovodnih rib, večinoma šarenk. Približno polovico vzrejenih toplovodnih rib predstavlja krap. Podatki o marikulturi so večinoma statistično zaupni, razvidno pa je, da prevladuje vzreja klapavic (SiStat, 2020).

Slika 19. Masa vzrejenih organizmov v letu 2019 glede na vrsto organizmov (SiStat, 2020). Podatek o masi vzrejenih organizmov z praznimi stolpci je statistično zaupen.

Marikultura vpliva na morsko okolje z organskimi snovmi in hranili iz iztrebkov gojenih vrst ali nepojedene hrane, kot tudi odmrli deli organizmov, školjčnimi lupinami idr. Vplivi marikulture na okolje so lahko vidni tako v vodnem stolpcu (planktonski in nektonski organizmi, suspendirani delci, hranilne snovi itd.), kot tudi na morskem dnu in sicer v pridnenih habitatih in v pridnenih združbah (zlasti na makro- in meiobentoških organizmih) ter v sedimentu (obremenitve sedimenta z organskim ogljikom) (povzeto po Flander in sod., 2020; Kovač s sod., 2001; Grego s sod., 2009; Forte, 2016).

Ribogojstvo ima lahko precejšnje vplive na okolje tudi zaradi uporabe barv proti obraščanju ribjih kletk, ki jih pri nas zaenkrat ne uporabljajo, vnosa dodatnih hranil v ekosistem in proizvodnje velikih količin

detrita v ribogojnicah, ki lahko lokalno vplivajo na sestavo sedimenta (Flander in sod. 2020). Zaradi visoke koncentracije rib v majhnem prostoru je verjetnost pojava bolezni visoka, s tem pa tudi možnost širjenja bolezni izven ribogojnic. Problem bolezni ribogojci rešujejo s kurativnim dodajanjem farmacevtskih preparatov v ribjo hrano, kar pomeni vnos teh nevarnih snovi tudi v morski ekosistem okrog ribogojnic. Vpliv ribogojnic na okolje je močan, vendar je bil vsaj na primeru piranskih ribogojnic ugotovljen trend upadanja vpliva le-teh z oddaljenostjo od gojitvenih kletk (povzeto po Flander in sod., 2020; Forte s sod., 2010; Flander-Putrlje, 2011; Forte, 2016). V Slovenskem morju je vpliv ribogojnic mogoče zaznati do 200 m od obrata. Pod školjčišči sčasoma nakopičijo lupine školjk, ki jih školjkarji pri pobiranju ali čiščenju zavržejo ali se odluščijo od matične gruče. Te lupine pod gojiščem ustvarjajo sekundarno trdno dno (povzeto po Flander in sod., 2020; Lipej s sod., 2016), ki se postopno zaraste s filtratorskimi organizmi.

Problematični so tudi razni plastični delci. V morskem okolju sekundarna mikroplastika nastaja med drugim tudi pri uporabi in razpadu plastičnih izdelkov, ki se uporabljajo v marikulturi, kot so mreže, plovki, vrvi in embalaža za shranjevanje (MOP, 2019). V letih 2014 do 2017 so koščki mrežic predstavljali 2,9 % vseh odpadkov na slovenski obali, med plavajočimi odpadki v letu 2015 pa kar 3,7 % (MOP, 2019). Del morskih odpadkov je posledica čezmejnih obremenitev (Flander in sod., 2020).

OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 predvidevata možnost naložb v povečanje proizvodnih zmogljivosti v akvakulturi, kar vključuje tako obnovo oz. razširitev obstoječih obratov, kot naložbe v nove obrate, vendar konkretnih lokacij ne predlagata oz. jih ne definirata. Neposrednih vplivov posameznih predvidenih posegov v vode pa zaradi nepoznavanja lokacij na ravni vrednotenja obeh strateških dokumentov ni mogoče obravnavati in vrednotiti. Vplivi umeščanja morebitnih novih objektov akvakulture v prostor bodo v vsakem primeru vrednoteni v okviru postopka okoljske predpresoje (CPVO, PVO) za posamezni prostorski akt (najverjetneje OPN ali OPPN) ali konkreten projekt. Ob njihovem upoštevanju in ob upoštevanju veljavne zakonodaje, do negativnega vpliva na vode tako ne bi smelo priti. Dodaten mehanizem varovanja okolja in nadzorovanega umeščanja tovrstnih objektov v prostor pa z vidika izvajanja OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 predstavlja tudi postopek pridobitve vodnega dovoljenja, ki ga mora skladno z veljavno zakonodajo pridobiti vsak potencialni prijavitelj za financiranje s strani operativnega programa. Študija *»Možnosti za povečanje potencialna lokacij za marikulturo na obali in v slovenskem morju«* (ena od strokovnih podlag v procesu priprave OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030) je pokazala, da imamo v slovenskem morju še naravni potencial za širitev marikulture in tudi prikazala najprimernejše sprejemljivejše lokacije. Slednje so bile preverjene v okviru Pomorskega prostorskega plana Slovenije (v nadaljevanju PPP), slednji pa je določil tudi pogoje za izvajanje dejavnosti marikulture. Zanj je bilo že izdelano Okoljsko poročilo (katerega ustreznost je bila potrjena), ki tudi ni prepoznalo bistvenih vplivov predlaganih lokacij, ob upoštevanju v okoljskem poročilu podanih omilitvenih ukrepov.

Na tem mestu izpostavljamo predvsem omilitveni ukrep OU 10 Okoljskega poročila za PPP, ki se glasi: *»Pri načrtovanju in urejanju novih območij marikulture in izvajanju dejavnosti naj se upoštevajo usmeritve in ukrepi predvideni v strokovnih podlagah Flander-Putrlje, V., A. Bolje, J. France, M. Grego, V. Malačič, B. Petelin in M. Šiško (2020): Možnosti za povečanje potenciala lokacij za marikulturo na obali in v slovenskem morju, Končno poročilo, marec 2020, Poročila 188. Morska biološka postaja, Nacionalni inštitut za biologijo, Piran, 76 str.«* Isti dokument ugotavlja tudi, da je navedeni omilitveni ukrep izvedljiv in ustrezen, saj so v strokovnih podlagah podane usmeritve za umeščanje in način izvedbe marikulture, ki omogoča izvedbo marikulture z nebstvenimi vplivi na okoljske cilje.

Ob tem ugotavljamo, da je OP ESPRA tako PPP kot omilitvene ukrepe iz njegovega okoljskega poročila na ustrezen način integriral, saj je v njem med drugim zapisano: *»V obdobju 2014-2020 je bila s pomočjo sredstev ESFR financirana tudi raziskava z namenom prostorskega umeščanja marikulture v okviru*

priprave pomorskega prostorskega plana (v nadaljevanju: PPP). Pred dejansko aktivacijo potencialnih območij bo treba izpolniti pogoje, ki so navedeni v PPP (npr. povečati izkoriščenost obstoječih območij, izvesti okoljsko presojo potencialnih območij idr.). Zato smo v OP ESPRA (aktivnost Akvakultura, ki temelji na znanju, in raziskave) vključili tudi pregled izkoriščenosti obstoječih območij. Načrt upravljanja z morskim okoljem, pripravljen na podlagi Direktive 2008/56/ES, pa kot ukrep navaja, da bo po umestitvi novih območij treba izvesti 5-letni monitoring vpliva marikulture na teh območjih na morsko okolje.»

Glede na vse navedeno lahko ugotovimo, da OP ESPRA predvideva podpreti izvedbo ali obnovo morebitnih novih oz. obstoječih marikulturnih objektov v skladu z določili PPP in druge veljavne zakonodaje, kar pomeni tudi spoštovanje prej navedenih omejitev in omilitvenih ukrepov. Glede na to ocenjujemo, da je obravnavani vpliv nebitven, ob upoštevanju že podanih omilitvenih ukrepov PPP. Posledično lokacij umeščanja marikulturnih obratov v nadaljevanju okoljskega poročila ne obravnavamo ponovno.

Prav tako v skladu s PPP velja, da je pred začetkom obratovanja novih gojišč marikulture treba izvesti pregled ničnega stanja in izdelati načrt spremljanja (monitoring) sprememb glede na *Okvirno direktivo o morski strategiji (Sklep 2017/8487EU)*. Monitoring vključuje kakovost morske vode, druge biološke parametre in spremembe na morskem dnu, izvajati se mora vsaj prvih pet let. Če v petih letih ni mogoče zaznati bistvene spremembe v okolju, se monitoring lahko ukine. Če pride do izrazitih negativnih sprememb v okolju, je treba v naslednjih petih letih določiti biološki maksimum proizvodnje in proizvodnjo ustrezno prilagoditi. V skladu s PPP je potrebno morsko dno pod gojišči morskih organizmov je treba redno pregledovati in zagotavljati čiščenje morebitnih odpadkov z morskega dna. Ob tem je v PPP določeno tudi, da je ob načrtovanju posegov za vzpostavitev infrastrukture, potrebne za intenziviranje dejavnosti marikulture v morskem okolju, treba preučiti vplive teh posegov in dejavnosti na vnos in širjenje tujerodnih vrst ter ob vzpostavitvi infrastrukture, potrebne za intenziviranje dejavnosti spremljati pojavljanje tujerodnih morskih organizmov na površinah, ki bi jih lahko uporabili kot substrat. V skladu s PPP se novi obrati marikulture umeščajo zunaj območij z naravovarstvenim statusom.

Glede na akvakulturne tehnologije in tehnike predvidene v ukrepih in prednostnih nalogah NSNA 2021-2030 in OP ESPRA 2021-2027 ter glede na že izvedeno presojo prostorske umestitve novih obratov akvakulture na morju ocenjujemo, da zaradi izvedbe NSNA 2021-2030 in OP ESPRA 2021-2027 ne bo prišlo do negativnega vpliva na kazalce stanja narave: biotska raznovrstnost v morskem okolju (D1), tujerodne vrste (D2) in morski odpadki (D10) ter posledično na stanje narave v morju. Enako velja tudi za vse ostale deskriptorje stanja morskega okolja.

Ob tem pa ugotavljamo, da bo izvedba OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 pomenila predvsem pozitiven vpliv na morsko okolje – predvsem zaradi ukrepov povezanih s pobiranjem odpadkov na morju in zmanjšanjem okoljskega odtisa celotnega sektorja. Obseg pozitivnega vpliva je seveda odvisen predvsem od števila in obsega projektov izvedenih v okviru OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030, ki bodo te vidike ustrezno naslovili in upoštevali.

Na ravni ukrepov tako lahko ugotovimo, da bo do točkovnega poslabšanja kemijskega in ekološkega, ob umeščanju na vodotoke z neustreznim Qes pa tudi količinskega stanja vodnih teles celinskih voda na račun povečanja obsega akvakulture v primeru sofinanciranja izgradnje novih objektov akvakulture sicer zelo verjetno prišlo, a bo to lokalno omejeno na lokacijo objekta in odsek vodotoka v dolžini nekaj 100 m dovodno od izpusta vode nazaj v vodotok oz. dno in neposredno okolico lokacije objekta akvakulture na jezeru ali morju. Na tem mestu je treba poudariti, da odvajanje odpadnih voda iz tovrstnih objektov že ureja veljavna zakonodaja, da tako OP ESPRA 2021-2027 kot NSNA 2021-2030 ob povečanju produktivnosti akvakulture jasno poudarjata in predvidevata izboljšanje njene trajnosti in

energetske učinkovitosti, število tovrstnih naložb pa bo omejeno tudi z vodnim dovoljenjem in razpoložljivimi sredstvi financiranja. Iz kazalnikov rezultatov cilja 2.1 tudi jasno izhaja, da bo OP ESPRA 2021-2027 podirala predvsem posodobitve v smeri izboljšanja učinkovitosti rabe naravnih virov in zmanjšanemu ogljčnemu odtisu. Ob tem je treba poudariti tudi dejstvo, da na kemijsko in ekološko stanje vodnih teles veliko bolj kot ribištvo in akvakultura vplivajo drugi sektorji (npr. kmetijstvo, poselitev), zaradi česar vplivi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bodo tako obsežni, da bi lahko spremenili stanje kazalca okolja.

Poleg tega številne aktivnosti oz. ukrepi OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 sektor ribištva in akvakulture (tako pridelavo kot predelavo) usmerjata v t.i. zeleni in digitalni prehod, temelječ na principih krožnega gospodarstva, zmanjšanju rabe in onesnaževanja voda, promociji ekološke pridelave in večji energetske učinkovitosti. Prav tako predvideva aktivnosti oz. ukrepe usmerjene v odstranjevanje odpadkov na morju ter zmanjšanje nastajanja odpadkov v pridelovalnih in proizvodnih delovnih procesih. Posledično bo izvedba tovrstnih aktivnosti oz. ukrepov kumulativno gledano pomenila predvsem pozitivni kumulativni vpliv obeh obravnavanih dokumentov na okolje. Je pa res, da bo do prepoznanega pozitivnega vpliva prišlo le v kolikor bodo projekti izvedeni v okviru OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 te vidike ustrezno naslovili in upoštevali. Zato v nadaljevanju podajamo priporočilo, da se ob izvedbi obeh strateških dokumentov poskrbi za ustrezno promocijo tovrstnih ukrepov pri upravičencih, pri izboru projektov pa da prednost tistim projektom, ki bodo tovrstne rešitve tudi uveljavljali.

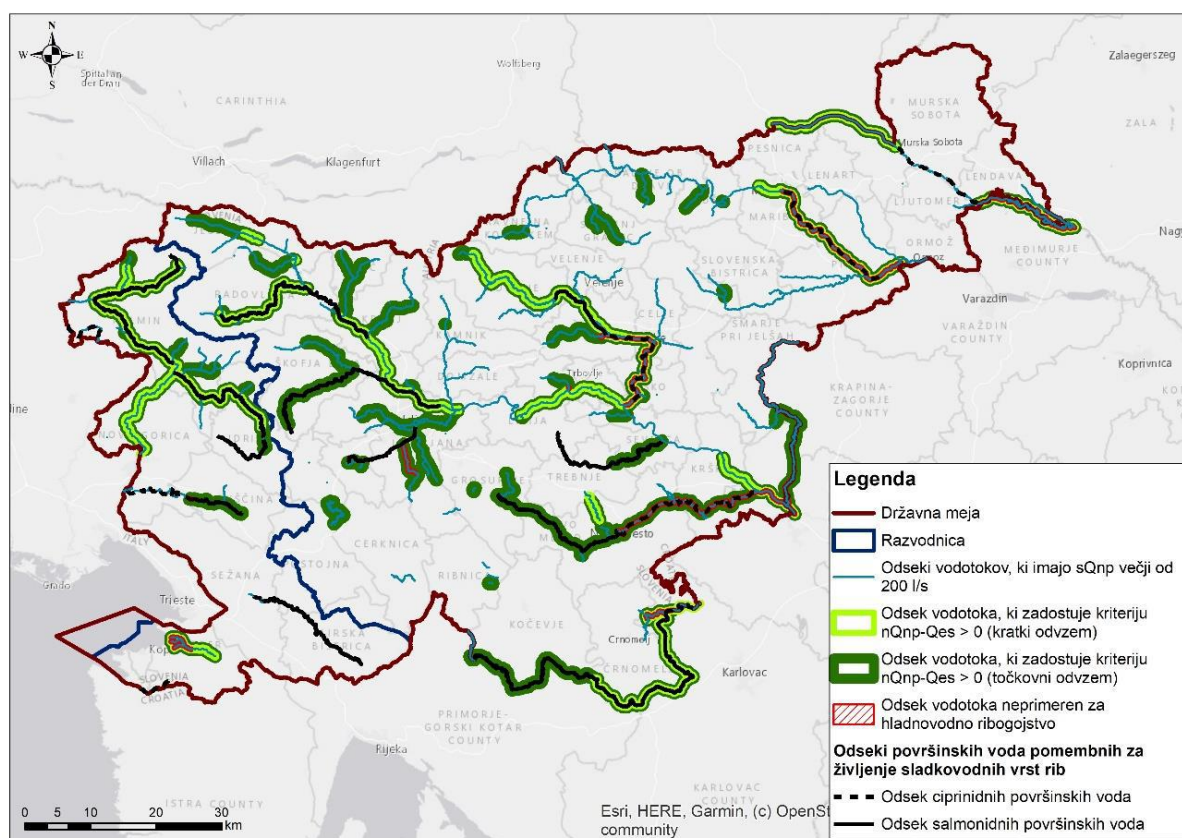
Ne glede na jasne usmeritve sektorja v povečanje energetske učinkovitosti, zmanjšanje izpustov ter prilagoditev akvakulture na podnebne spremembe z uvajanjem novih tehnologij in potencialno zamenjavo vodnega vira, na tem mestu velja opozoriti, da je prav v Sloveniji prevladujoča akvakultura vezana na vodotoke, najbolj izpostavljena podnebnim spremembam – s tem pa že na srednji rok precej ranljiva. Dejanski uspeh prilagoditve na podnebne spremembe z aktivnostmi in ukrepi OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030, s tem pa tudi prepoznani pozitivni vpliv, bo odvisen predvsem od števila in učinka projektov usmerjenih v uvajanje novih tehnologij in potencialno zamenjavo vodnega vira. Zato tudi v tem primeru kot ustrezno priporočilo velja priporočilo iz prejšnjega odstavka.

Zelo specifičen, potencialno negativni vpliv – tako na vode, kot na prilagajanje na podnebne spremembe – pa predstavljajo *Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Upravni postopki«*, ki med drugim predvidevajo določanje izjem pri določanju ekološko sprejemljivega pretoka (Qes) za akvakulturo, kar bi lahko oslabilo ta pomemben mehanizem varovanja površinskih voda in življenja v njih, imelo negativen vpliv predvsem na obdobjno količinsko stanje vodotokov, hkrati pa sektor še bolj izpostavi posledicam podnebnih sprememb oz. nihanju vodostajev površinskih voda. Vendar na tem mestu podarjamo, da NSNA 2021-2027 opozarja na širši sistemski in metodološki problem določanja Qes, ki pomembno vpliva na možnost razvoja sektorja in ki ga brez širše razprave ni mogoče nasloviti. Tako *»Splošne ukrepe NSNA 2021-2027«* v tem delu razumemo predvsem kot poziv širši strokovni javnosti k iskanju rešitev.

Nekaj jih je ponudil že trenutno veljavni program, v okviru katerega so bilo pripravljene tri pomembne strokovne podlage, na katerih je temeljila tudi priprava OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030:

- *»Možnosti za povečanje potencialna lokacij za akvakulturo na celinskih površinskih vodah Republike Slovenije«*, ki jo je leta 2020 izdelalo podjetje Aquarius d.o.o.
- *»Možnosti za povečanje potenciala za akvakulturo z rabo podzemnih voda v Republiki Sloveniji«*, ki jo je leta 2021 izdelal Geološki Zavod Slovenije ter
- *»Možnosti za povečanje potencialna lokacij za marikulturo na obali in v slovenskem morju«*, ki jo je leta 2020 izdelal Nacionalni inštitut za biologijo.

Študija »Možnosti za povečanje potencialna lokacij za akvakulturo na celinskih površinskih vodah Republike Slovenije« je pokazala, kje so še možnosti za potencialne nove lokacije akvakulture na površinskih vodah v Sloveniji, tako z vidika naravnih možnosti, kakor tudi iz vidika predpisa, ki določa metodologijo izračunavanja oziroma določanja Qes.

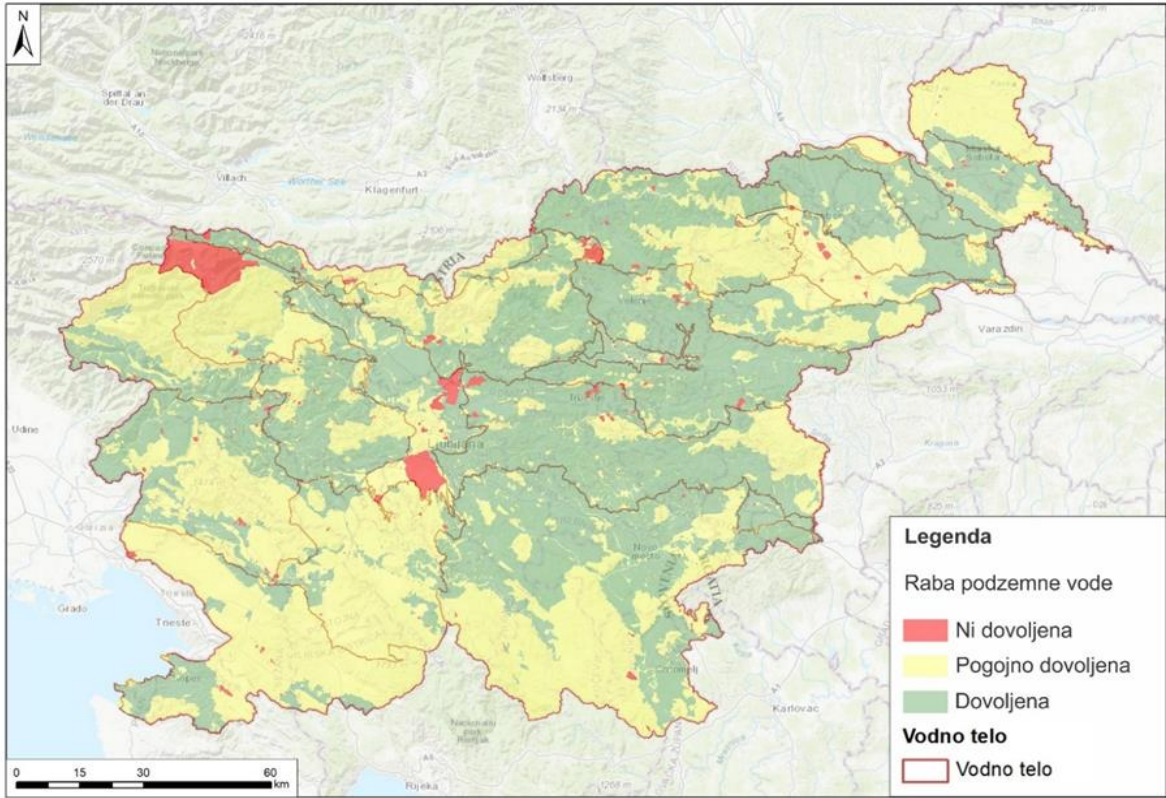

Slika 20. Odseki vodotokov glede na primernost za akvakulturo (Aquarius, 2020)

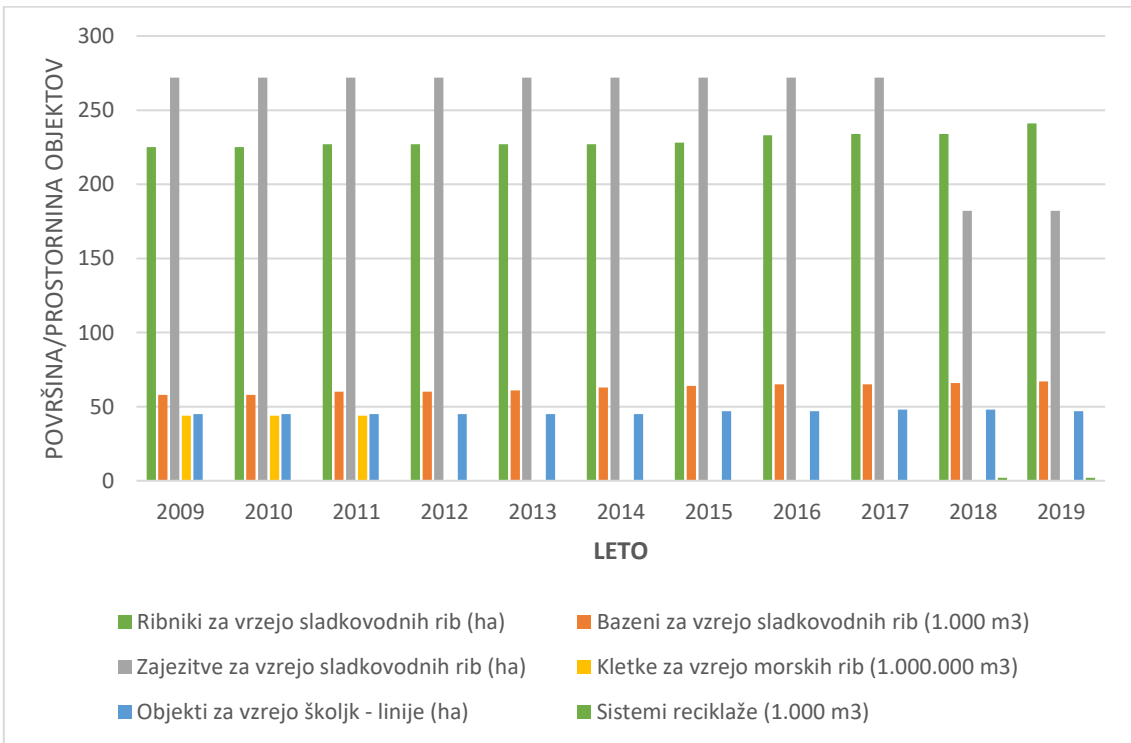
Upošteva vse kriterije in merila, vključena v metodologijo vrednotenja primernosti lokacij za odvzem vode, umestitev vtoka in iztoka iz akvakulturnih obratov ter drugih posegov povezanih z akvakulturno dejavnostjo, je študija pokazala da je primernih odsekov vodotokov z ustreznim hidrološkim potencialom, z upoštevanjem kemijskih, fizikalnih, hidromorfoloških in bioloških značilnosti voda ter z upoštevanjem prostorskih in zakonodajnih omejitev za odvzem vode, umestitev vtoka in iztoka iz akvakulturnih obratov ter za umeščanje akvakulturnih obratov v prostor, v Sloveniji razmeroma malo (3% primernih vodotokov za hladnovodno in 3,7 % za toplovodno akvakulturo), kar pomeni pomembno omejitev nadaljnjega razvoja sektorja.

Na drugi strani pa študija »Možnosti za povečanje potenciala za akvakulturo z rabo podzemnih voda v Republiki Sloveniji« ugotavlja, da so podzemne vode v smislu rabe za akvakulturo v Sloveniji slabo izkoriščene, večina teles podzemnih voda pa bi dodatni pritisk iz naslova akvakulture lahko prenesla – še posebej v primeru recirkulacijskih akvakulturnih sistemov (RAS), ki so sicer primerni za vse vodne vire (tudi za klasično akvakulturo), vendar je zanje najprimernejša podzemna voda, saj ima navadno skozi celo leto enake lastnosti – in katerih pospešeno uvedbo oba dokumenta tudi predvidevata.

Poleg tega RAS deluje po principih krožnega gospodarstva, saj se vsaj 90 % vode reciklira, do 10 % vode pa je treba še vedno dodajati sveže iz vodnega vira. Vendar je tudi pri uporabi RAS tehnologije pomembna izbira vodnega vira, saj tudi ti sistemi potrebujejo neprekinjen dotok sveže vode – posledično z njihovo postavitvijo na vodotokih zopet trčimo ob že prej predstavljeno problematiko Qes.

Slika 21. Potencialna območja za rabo podzemne vode za namene akvakulture (NSNA, GeoZS, 2021)

Slika 22. Proizvodnje zmogljivosti akvakulturnih objektov v Sloveniji. Od leta 2012 naprej je podatek o proizvodnih zmogljivostih Kletk za vzrejo morskih rib statistično zaupen (SiStat, 2020).

Danes v okviru uradnega certificiranega ekološkega ribogojstva v Sloveniji delujeta dve toplovodni ribogojnici manjše kapacitete. V OP 2014-2020 se ukrep ni izvajal zaradi pomanjkanja interesa. Nizko zanimanje za ekološko akvakulturo je pripisati dražji hrani in ostalim potrebnim investicijam v vzrejo (MKGP, 2020a). V zadnjih letih so bili zgrajeni 3 RAS sistemi, kjer se proizvodnja povečuje (MKGP, 2020a).

ZaVita, svetovanje, d.o.o. 129

RAS so v letu 2019 dosegali skupno prostornino 2.000 m³ (SiStat, 2020), v letu 2017 je bilo tu pridelanih 54 ton rib (ZaVita, 2019). V primerjavi z celotno proizvodnjo zmogljivostjo predstavljata ekološko ribogojstvo in RAS le majhen delež proizvodnje kapacitete in okoli 2,5% celotne proizvodnje v akvakulturi. Sicer iz zgornjega grafa jasno izhaja, da je struktura proizvodnih zmogljivosti akvakulturnih objektov v Sloveniji dokaj stabilna, le objekti z zaježitvami za vzrejo sladkovodnih rib so v zadnjih letih nekoliko upadli.

Glede na vse navedeno lahko zaključimo, da sta OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 izpostavljeni potencialni negativni vpliv akvakulture na vode prepoznala in svoje aktivnosti oz. ukrepe že poskušala prilagoditi na podlagi ustreznih strokovnih podlag. Prav strokovne podlage podajajo jasne usmeritve glede območij primernih za nadaljnji razvoj akvakulture, s čimer OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 že aktivno usmerjata morebitne nove objekte akvakulture na za to primerna območja. Obenem oba strateška dokumenta omogočata in predvidevata sofinanciranje posodobitve obstoječih akvakulturnih objektov s ciljem zmanjšanja njihovega splošnega okoljskega odtisa ter izboljšanja njihove učinkovitosti – tako z vidika rabe energije, kot z vidika rabe naravnih virov, predvsem vode.

Poudarjamo, da sta OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na podlagi preteklih verzij okoljskega poročila že predvidela izvedbo enega ali več projektov za izgradnjo novega ali predelavo obstoječega objekta akvakulture z uporabo tehnologije RAS, ki bo za vodni vir uporabila podzemno vodo, s čimer sta v polnosti sledila postavljenemu omilitvenemu ukrepu. Podobno je NSNA 2021-2030 predvidela vzpostavitev interdisciplinarne in medsektorske delovne skupine, vendar je njeno delo fokusirala predvsem na poenostavitev postopkov za pridobivanje dovoljenj v akvakulturi. S tem pa je le deloma sledila postavljenemu omilitvenemu ukrepu.

Tako podajamo naslednje omilitvene ukrepe:

- Del *Splošnih ukrepov NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Upravni postopki«*, ki se nanaša na določitev izjem pri določanju ekološko sprejemljivega pretoka razumemo predvsem kot poziv širši strokovni javnosti k iskanju rešitev povezanih z omejitvami rabe površinskih voda. Zato predlagamo, da se v operativnem izvedbenem okviru OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 naloge predvidene interdisciplinarne in medsektorske delovne skupine razširi tako, da bo v času trajanja programa proučila vse možnosti naslavljanja izpostavljenega problema prilagajanja akvakulture na podnebne spremembe in ne le izjem pri določanju ekološko sprejemljivega pretoka in poenostavitev postopkov za pridobivanje dovoljenj v akvakulturi, kot je v NSNA 2021-2030 zapisano sedaj.
- Priporočila in omejitve, ki izhajajo iz strokovnih podlag uporabljenih za pripravo OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 (*Možnosti za povečanje potencialna lokacij za akvakulturo na celinskih površinskih vodah Republike Slovenije - Aquarius d.o.o., 2020; Možnosti za povečanje potenciala za akvakulturo z rabo podzemnih voda v Republiki Sloveniji - Geološki Zavod Slovenije, 2021; Možnosti za povečanje potencialna lokacij za marikulturo na obali in v slovenskem morju - Nacionalni inštitut za biologijo, 2020*) naj se smiselno upošteva ob pripravi podrejenih izvedbenih dokumentov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 oz. meril za izbor operacij za aktivnost »Konkurenčna in trajnostna akvakultura«. Prvenstveno to velja za usmerjanje potencialnih novih objektov akvakulture sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027 na primerne površinske vodotoke oz. na uporabo podzemnih voda kot osnovnega vira vode ter uporabo RAS tehnologije. Po potrebi se lahko priporočila smiselno uporabi tudi pri drugih aktivnostih oz. ukrepih.

Poleg podanih omilitvenih ukrepov podajamo še naslednji priporočili, vezani predvsem na operativno izvedbo OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 :

- Glede na prihajajoče podnebne spremembe, nizko zastopanost RAS sistemov v strukturi obstoječih objektov akvakulture ter slab odziv upravičencev pri vzpostavitvi novih tehnologij na

področju ravnanja z odpadnimi vodami z namenom zmanjšanja negativnih vplivov na okolje priporočamo, da se promociji aktivnosti in ukrepov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030, ki omogočajo prilagajanje na podnebne spremembe ter zmanjšanje okoljskega odtisa (zmanjšanje onesnaževanja, principi krožnega gospodarstva, izboljšana energetska učinkovitost, izboljšani okoljski standardi, ipd.) v fazi izvedbe nameni dovolj sredstev za osveščanje in promocijo pri upravičencih, zanje vzpostavi izvedljive in privlačne pogoje za prijavo projektov, pri samem izboru projektov pa da prednost tistim projektom, ki bodo priporočila upoštevali oz. vključili v same projekte.

- Ob ustreznem spremljanju napredka in uspeha projekta, ki bi si za cilj zadal prehod enega obstoječega akvakulturnega objekta na RAS sistem (morda tudi z napajanjem iz podzemnih voda) s strani prej omenjene interdisciplinarne in medsektorske delovne skupine (glej prvi omilitveni ukrep) naj se prouči vse tehnične, finančne in strokovne vidike (ključno z vplivi na okolje) ter, ob ugodnih rezultatih, vzpostaviti primer dobre prakse vzpostavitve oz. prehoda na RAS sistem, ki bi dolgoročno lahko omogočil postopno prestrukturiranje drugih obstoječih obratov akvakulture.

Izvedba OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 bo v primeru gradnje novih objektov akvakulture z vidika kumulativnih vplivov pomenila dodaten pritisk na onesnaževanje voda z odpadnimi vodami v kombinaciji z vsemi ostalimi že obstoječimi in potencialnimi novimi onesnaževalci. Ob tem je treba poudariti, da to področje ureja področna zakonodaja, izgradnja usedalnih bazenov v okviru objektov akvakulture še pred izpustom vode nazaj v vodotoke pa je danes ustaljena praksa, ki jo predvideva tudi NSNA 2021-2030. Izgradnja novih objektov akvakulture bo pomenila dodatni pritisk na ekološko stanje vodotokov v obliki morebitnih tehničnih posegov v struge vodotokov in sidranje tovrstnih objektov in naprav na morsko dno. Ker OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 v tej fazi ne opredeljujeta lokacij ali vodotokov, na katerih bo prišlo do izvedbe tovrstnih naložb, vrednotenje kumulativnega vpliva ni možno na ravni posamezne lokacije ali vodnega telesa. Vplivi umeščanja morebitnih novih objektov v prostor pa bodo v vsakem primeru vrednoteni v okviru postopka okoljske predpresoje (CPVO, PVO) za posamezni prostorski akt (OPN ali OPPN). Na drug strani bo izvedba OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 z vidika kumulativnih vplivov pomenila bistven pozitiven vpliv, saj bo z ostalimi okoljskimi ukrepi drugih sektorskih politik pozitivno vplivala na spodbujanje trajnostnega razvoja, uvedbo novih tehnologij in principov krožnega gospodarstva, zmanjšanje vplivov na okolje in prilagoditev dejavnosti na podnebne spremembe.

Glede na vse zgoraj navedene in opisane vplive ugotavljamo, da v nobenem primeru ne gre za vpliv, kjer bi bil vpliv v celoti večji od vsote posameznih vplivov. To velja tako za prepoznane negativne kot pozitivne vplive. Posledično ocenjujemo, da izvedba OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bo povzročila sinergijskih vplivov.

Do čezmejnega povezovanja bo sicer prišlo predvsem na področju izobraževanja in izmenjave primerov dobrih praks ter v smislu kumulativnih vplivov na področju skupnega prilagajanja podnebnim spremembam in zagotavljanja dobrega stanja vodnih teles, vendar bodo le ti zaradi majhnosti sektorja minimalni.

Na podlagi zgoraj navedenih ugotovitev ocenjujemo, da bo vpliv izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 tako na okoljski cilj »Doseganje dobrega stanja površinskih in podzemnih voda ter prilagajanje na podnebne spremembe« kot na vse štiri okoljske pod-cilje - »Doseganje dobrega stanja vodnih teles podzemnih voda in prilagajanje na podnebne spremembe«, »Doseganje dobrega stanja vodnih teles površinskih voda (vodotokov in jezer) in prilagajanje na podnebne spremembe«, »Doseganje dobrega okoljskega stanja morskih voda« in »Zmanjševanje negativnih vplivov na vode prek uvajanja zelenih tehnologij« - ne bistven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (ocena C).

6.3.2 OHRANJENA NARAVA

Okoljski cilj »Ohranjena narava« obsega na podlagi odločitev obrazloženih v vsebinjenju dva okoljska podcilja – »Ohranjena biotska raznovrstnost in naravovarstveno pomembna območja v morju.« in »Ohranjena biotska raznovrstnost in naravovarstveno pomembna območja celinskih voda« njuno vrednotenje temelji na spodaj predstavljenih kazalcih in opredeljenih vplivih.

Preglednica 18: Pregled kazalcev stanja okolja in vrednotenja za okoljski cilj »Ohranjena narava«

Okoljski podcilj	Kazalci stanja okolja in vrednotenja	Stanje kazalca (zadnji dostopen podatek)	Ocena smeri gibanja in vrednost kazalca v primeru izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030
Ohranjena biotska raznovrstnost in naravovarstveno pomembna območja.	Ugodno stanje vodnih organizmov ter vodnih in obvodnih habitatnih tipov.	Ohranitveno stanje izbranih vrst vodnih organizmov in HT: • ribe (FV 41%, U1 22%, U2 12%, XX 25%) • pijavke (FV 0%, U1 67%, U2 0%, XX 33%) • obalni in priobalni HT (FV 75%, U1 25%) • HT sladkih voda (FV 19%, U1 13%, U2 69%)	↑ (povečanje vrednosti) OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 predvidevata aktivnosti povezane s selektivnostjo ribolovnih orodij, nadomestili za začasno prenehanje ribolova ob ekološko neugodnih razmerah, nadomestila za zmanjšanje izkoriščanje gojitvenega potenciala zaradi naravovarstvenih zahtev, zmanjšan vnos zdravil in razkužil v vodo, zaščito pred plenilci, popise vrst in habitatnih tipov, študije in razvoj ukrepov za boljše varstvo območij Natura 2000.
	Obseg in stanje bentoških habitatnih tipov v morju	Bentoški habitatni tipi (EUNIS2) (vir MOP, 2019)	⇔ (vrednost bo ostala enaka) OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 načrtujeta aktivnosti povezane z manjšanjem vpliva urbanizacije, testirale se bodo pridnene vlečne mreže, ki manjšajo vpliv gospodarskega ribolova, kar bo pozitivno vplivalo na bentoške habitatne tipe, a bo vpliv zaradi majhnega obsega financiranih operacij omejen.
		%	
		Ocena stanja	
		litoralno skalovje	
		40,44	
		slabo	
		litoralni sediment	
		23,05	
		slabo	
		mediolitoral	
		3,50	
		slabo	
		infralitoralno kamnito dno	
		14,77	
		ni mogoče oceniti	
		infralitoralni pesek in mulj	
		3,88	
		ni mogoče oceniti	
		infralitoral	
		5,36	
		ni mogoče oceniti	
		cirkalitoralni biogeni grebeni	
		0,00	
		dobro	
		cirkalitoralni grobi sediment in pesek	
		0,01	
		dobro	
		cirkalitoralni mulj	
		1,63	
		dobro	
		cirkalitoral	
		0,99	
		dobro	

Okoljski podcilj	Kazalci stanja okolja in vrednotenja	Stanje kazalca (zadnji dostopen podatek)	Ocena smeri gibanja in vrednost kazalca v primeru izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030
	Število tujerodnih vrst v morju	Skupno število tujerodnih vrst v slovenskem. morju 46, od tega 8 invazivnih Vir: MOP, 2019.	↔ (vrednost bo ostala enaka) Zaradi nadzora ne pričakujemo povečanja števila tujerodnih vrst v morju, ki bi se razširile kot posledica dejavnosti marikulture.
	Število naravnih vrednot	2623 ploskovnih naravnih vrednot 2660 točkovnih naravnih vrednot 12148 jam (WFS, ARSO, 2022)	↔ (vrednost bo ostala enaka) Zaradi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne pričakujemo sprememb števila naravnih vrednot.
	Število zavarovanih območij	1 narodni park, 3 regijski parki, 46 krajinskih parkov, 1 strogi naravni rezervat, 56 naravnih rezervatov in 1.164 naravnih spomenikov. (WFS, ARSO, 2022)	↔ ↑ (vrednost bo ostala enaka) Z izvedbo OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 se bo število zavarovanih območij povečalo za eno območje, katerega kategorija ni znana.
	Število projektov izvedenih v okviru OP namenjenih obnovi obstoječih obratov akvakulture, ki imajo potencialen vpliv na biotsko raznovrstnost in naravovarstveno pomembna območja.	0 (OP ESPRA 2014-2020)	↑ (povečanje vrednosti) OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 predvidevata projekte za zmanjšanje vnosa zdravil in razkužil v vodo, zaščito pred plenilci, popise vrst in habitatnih tipov, študije in razvoj ukrepov za boljše varstvo območij Natura 2000.
	Število projektov izvedenih v okviru OP za namen vnosa tujerodnih vrst ter število predlaganih tujerodnih vrst v okviru ukrepov povezanih s trženjem	0 (OP ESPRA 2014-2020)	↑ (povečanje vrednosti) NSNA 2021-2030 predvideva projekte zaprtih sistemov akvakulture za vzrejo tujerodnih vrst rib.

Legenda: ↑ povečanje vrednosti; ↓ zmanjšanje vrednosti; ↔ vrednost bo ostala enaka.

Opredelitev lastnosti vplivov izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030

Vpliv	Pozitiven/ Negativen	Neposreden	Posreden	Daljinski	Kratkoročen	Srednjeročen	Trajen	Kumulativni	Sinergijski	Čezmejni
Povečanje obsega akvakulture na morju	-	✓	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✗	✗
Povečanje obsega akvakulture na celinskih vodah	-	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✗	✗
Določanje izjem za akvakulturo pri določanju ekološko sprejemljivega pretoka	-	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✗	✗
Uvajanje spremljanja kvalifikacijskih morskih habitatnih tipov in vrst ter morskega okolja	+	✗	✓	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✗
Uvajanje in testiranje selektivnih ribolovnih orodij	+	✓	✗	✓	✗	✗	✓	✓	✗	✗
Zmanjšanje rabe naravnih virov, izboljšanje standardov varovanja okolja in zmanjšanje vplivov sektorja na okolje	+	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✗	✗
Odstranjevanje odpadkov iz morskega okolja	+	✗	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✗	✓
Vzpostavitev zaprtih sistemov akvakulture za vzrejo tujerodnih vrst rib.	-	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✗	✗

Legenda: + vpliv je pozitiven, - vpliv je negativen, ✓ vpliv ima to lastnost, ✗ vpliv nima te lastnosti

Vrednotenje vplivov izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030

Podrobnejši opis OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ter njihovih aktivnosti oz. ukrepov je podan v poglavju 2 Podatki o obravnavanem strateškem dokumentu, zato jih na tem mestu samo povzemamo.

UKREPI OBRAVNAVANI V OKVIRU NSNA 2021-2030, KI NISO BILI PRENESENI V OP ESPRA 2021-2027

Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Upravni postopki« predvidevajo da se v primeru rabe vode za gojenje vodnih organizmov bo nujno prilagoditi pogoje glede na posamezno lokacijo/ribogojnico oziroma določiti izjeme pri določanju ekološko sprejemljivega pretoka, in po potrebi spremeniti Uredbo o kriterijih za določitev ter načinu spremljanja in poročanja ekološko sprejemljivega pretoka (Uradni list RS, št. 97/2009).

Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdl-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15 in 65/20) v 71. členu ekološko sprejemljivi pretok definira kot tisto količino vode, ki ob dovoljeni rabi ne poslabšuje stanja vode oziroma ne preprečuje njenega izboljšanja ter ohranja zgradbo in delovanje vodnega in obvodnega ekosistema. Pri posebni rabi površinskih voda, zaradi katere bi se

lahko zmanjšal njen pretok ali znižala gladina ali poslabšalo stanje voda, mora biti v vseh letnih obdobjih zagotovljen ekološko sprejemljivi pretok ali gladina površinske vode. V 5. členu Uredbe o kriterijih za določitev ter načinu spremljanja in poročanja ekološko sprejemljivega pretoka (Ur. l. RS, št. 97/09) je predpisano, da se Qes določi na podlagi hidroloških izhodišč za določitev ekološko sprejemljivega pretoka, značilnosti odvzema vode, hidroloških, hidromorfoloških in bioloških značilnosti vodotoka ter podatkov o varstvenih režimih, na katere lahko vpliva nameravana posebna raba površinske vode. Rezultati študije »Možnosti za povečanje potencialna lokacij za akvakulturo na celinskih površinskih vodah Republike Slovenije« (Aquarius, 2020) kažejo, da je ob upoštevanju vseh zgoraj navedenih kriterijev in meril razmeroma malo odsekov vodotokov primernih za nove umestitve akvakulturnih obratov. 3% primernih vodotokov za hladnovodno in 3,7 % za toplovodno akvakulturo. Ob upoštevanju navedenih omejitev je nadaljnji razvoj sektorja torej omejen. To lahko vodi v večje število določenih izjem ekološko sprejemljivega pretoka in posledično v poslabšanje stanja posameznih (tudi kvalifikacijskih ali zavarovanih) vrst vodnih organizmov zaradi izgube njihovega habitata in zmanjšanja njihovih populacij ter povečanja fragmentiranosti njihovih populacij kot rezultata zmanjšane prehodnosti vodotokov. Mogoča so poslabšanja stanja (kvalifikacijskih) vodnih in obvodnih habitatnih tipov celinskih voda, mogoče je poškodovanje hidroloških, zooloških, botaničnih in ekosistemskih naravnih vrednot.

V okviru strateške presoje vpliva na okolje je bilo podano priporočilo, da Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano da pobudo Ministrstvu za okolje in prostor za vzpostavitev interdisciplinarne in medsektorske delovne skupine, ki bi pripomogla k iskanju rešitev v okviru nacionalne zakonodaje za poenostavitev postopkov za pridobivanje dovoljenj v akvakulturi. Priporočilo je vključeno v posodobljeno besedilo NSNA 2021 – 2030.

Ker strategija predvideva zgolj pobudo za pričetek iskanja rešitev strokovnega problema določevanja ekološko sprejemljivega pretoka in ne določa načina njegove določitve vpliv izvedbe strategije ocenjujemo kot nebistven (ocena B).

Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »*Javno zdravje, zdravje in dobrobit živali, okoljska učinkovitost*« predvidevajo na področju zdravja rib prehod na vaccine zaradi česar se bo zmanjšala poraba antibiotikov, kar bo vodilo v izboljšanje stanja vodnih okolij in v zmanjšanje koncentracij samih učinkovin ter snovi, ki nastanejo kot rezultat presnove antibiotikov in ki lahko na vodne organizme delujejo toksično ali kot hormonski motilci. Vpliv izvedbe ocenjujemo kot pozitiven (ocena A).

Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »*Podnebne spremembe*« Prilagajanje sektorja podnebnim spremembam ter prehod v nizkoogljično in krožno gospodarstvo z boljšim upravljanjem zavržkov in odpadkov, ki jih je mogoče ponovno uporabiti in reciklirati zmanjšuje vpliv sektorja akvakulture na doseganje okoljskega cilja »*Ohranjena narava*«. Prihaja namreč do zmanjšanja procesov vnosa hranil in s tem povezane eutrofikacije na vplivnih območjih posameznega obrata akvakulture. Z prav tako predvidenim preходом v ekološko rejo se zmanjšuje potreba po antibiotikih. Na podlagi zapisanega vpliv izvedbe ukrepov ocenjujemo kot pozitiven (ocena A).

Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »*Inovacije*« predvidevajo prehod v več trofične sisteme v marikulturi in inovacije za izboljšanje izkoristkov vode v akvakulturi. Oboje rezultira v zmanjšanem obsegu območja na katerem prihaja do vpliva zaradi povečanih koncentracij hranil v vodnem okolju. Vpliv izvedbe ukrepov ocenjujemo kot pozitiven (ocena A).

Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Informacije potrošniku ter organiziranost sektorja«, »Vključevanje akvakulture v lokalno gospodarstvo«, »Zbiranje in spremljanje podatkov« predvidevajo ukrepe, ekonomske in tehnične narave brez vplivov na ohranjanje narave, zato njihov vpliv ocenjujemo z oceno brez vpliva (ocena A).

Splošni ukrepi NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Prostorsko načrtovanje in dostopanje do voda« se nanašajo na pripravo PPP. Aktivnost je bila že izvedena (ocena A).

AKTIVNOSTI OBRAVNAVANE V OKVIRU OP ESPRA 2021-2027

PREDNOSTNA NALOGA 1: Spodbujanje trajnostnega ribištva in ohranjanje vodnih bioloških virov

Specifični cilj 1.1 Krepitev ekonomske, socialno in okoljske trajnostnih ribolovnih dejavnosti

Z aktivnostjo »1. Konkurenčna in energetske bolj učinkovita flota« bo omogočena posodobitev plovil malega priobalnega ribolova. Med drugim se bo podprlo zamenjavo ribolovnih orodij z orodji, ki so bolj selektivna s čimer se bo zmanjšalo količino prilova. Prelov in prilova (bycatch) sta npr. povzročila, da so v zahodnem Sredozemskem morju populacije mnogih vrst hrustančnic zelo zdesetkane, nekatere se celo soočajo z možnostjo izumrtja. Razpoložljivi podatki iz ribiškega prilova, ki kažejo da so morske vode, v pristojnosti R Slovenije, in širši severni Jadran pomembno razmnoževalno okolje za hrustančnice (MOP, 2019). Z izvedbo ukrepa bo prišlo do zmanjšanja prilova, kar bo pozitivno vplivalo na stanje vrst in s tem biotske raznovrstnosti v morju (ocena A).

Predvidena je tudi uporaba ribolovnih orodij iz Polyamida 6. Le tega je mogoče reciklirati, s čimer se bo zmanjšala količina odpadkov v morju ki lahko vstopijo v prehranske verige ali služijo kot substrat za pritrditev tujerodnih vrst. Zmanjšal se bo tudi vpliv plastike na morske bentoške združbe

Aktivnost predvideva tudi uporabo bolj ekoloških premazov za plovila. Izkušnje kažejo, da se kljub prepovedi uporabe tributilkositrovih spojin (TBT) leta 2008 v premazih za plovila v okolju nahajajo znatne količine TBT. Po prepovedi se je pričel razvoj novih premazov z vse manjšimi vplivi na okolje (Dafforn in sod. 2011), kar vodi v zmanjšanje koncentracij polutantov v morju in s tem v izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti. Ocenjujemo, da se bo z izvedbo OP ESPRA 2021-2027 trend manjšanja vpliva nadaljeval.

Na podlagi zapsanega ocenjujemo vpliv izvedbe aktivnosti na okoljski cilj »Ohranjena narava« kot pozitiven (ocena A).

V okviru aktivnosti Specifičnega cilja 1.1 so predvidene tudi aktivnosti »2. Svetovanje podjetjem v gospodarskem ribolovu«, »3. Pristanišča, ki zagotavljajo ustrezne delovne in trajnostne pogoje za ribiče« in »4. Spodbujanje ohranjanja kakovosti proizvodov znotraj kratkih verig za ribiške proizvode« ki predvidevajo ukrepe, ekonomske, postopkovne in tehnične narave, brez vplivov na ohranjanje narave, zato njihov vpliv ocenjujemo z oceno brez vpliva (ocena A).

Specifični cilj 1.2. Povečanje energetske učinkovitosti in zmanjšanje emisij CO₂ z zamenjavo ali posodobitvijo motorjev ribiških plovil

Z aktivnostjo »5. Zamenjava ali posodobitev glavnega ali pomožnega motorja« je predvidena zamenjava ali posodobitev glavnega ali pomožnega motorja plovil v okviru katere bo mogoče zamenjati tudi zunajkrmne motorje s čimer se bo zmanjšala poraba goriva in tudi količina goriva, ki ga ti motorji

izpuščajo v morje. Dvotaktni motorji, ki jih uporabljajo številna plovila za prosti čas, so eden glavnih virov onesnaževanja zraka in vode na obalnih območjih. Ocenjuje se, da 20–30 odstotkov goriva in dodanega olja, ki ga ti motorji uporabljajo, neizrabljenega izteče neposredno v vodo. Pri majhnih hitrostih je lahko tega neizrabljenega goriva celo do 40 odstotkov, medtem ko se pri najučinkovitejšem delovnem območju motorja 8 odstotkov goriva izloči v obliki izpušnih plinov (Pharos, 2019). Ocenjujemo, da se bo zaradi izvedbe zmanjšala obremenitev morja z ogljikovodiki, ki izvirajo iz goriv (ocena A).

Specifični cilj 1.3 Spodbujanje prilagajanja ribolovnih zmogljivosti ribolovnim možnostim v primerih trajnega prenehanja ribolovne dejavnosti in prispevanje k primernemu življenjskemu standardu v primerih začasnega prenehanja ribolovnih dejavnosti

Z aktivnostjo »4. *Začasno prenehanje ribolovnih dejavnosti*« je predvideno začasno zmanjšanje ribolovnega napora v času nižjih staležev lovnih vrst, kar bo prispevalo k omiljenju pritiskov ribištva na biotsko raznovrstnost v morskem okolju. Izvedba prednostne naloge vodi v povečanje populacij lovnih vrst in vrst, ki predstavljajo prilov kar bo imelo pozitiven vpliv na biotsko pestrost v morju (ocena A).

Specifični cilj 1.4 Spodbujanje učinkovitega nadzora in izvrševanja ribištva, vključno z bojem proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu, ter pridobivanja zanesljivih podatkov za odločanje, temelječe na znanju

V okviru aktivnosti Specifičnega cilja 1.4 so predvidene tudi aktivnosti »5. *Zbiranje podatkov*«, in »6. *Nadzor in izvrševanje*« ki predvidevajo ukrepe, ekonomske, postopkovne in tehnične narave brez vplivov na ohranjanje narave, zato njihov vpliv ocenjujemo z oceno brez vpliva (ocena A).

Specifični cilj 1.6 »Prispevanje k varstvu in obnavljanju vodne biotske raznovrstnosti in ekosistemov«

Z aktivnostjo »7. *Varovanje in obnavljanje vodne in morske biotske raznovrstnosti*« je predvideno aktivnost za zmanjšanje obremenitve morskega okolja z odpadki. V tem okviru se bo spodbujalo pasivno pobiranje odpadkov in preprečevalo njihov nastanka, kar bo zmanjšalo količino odpadkov v morju ki lahko vstopijo v prehranske verige ali služijo kot substrat za pritrditev tujerodnih vrst.

Podprte bodo aktivnosti za zmanjšanje pritiska na biotsko raznovrstnost in stanje bentoških habitatnih tipov zaradi morskega ribištva. Izvedel se bo namreč pilotni projekt, ki bo prispeval k varstvu biotske raznovrstnosti. V okviru projekta se bo testiralo novo ribolovno orodje, kar lahko vodi v zmanjšanje stopnje netarčnega ribolova s čimer se bo zmanjšal vpliv gospodarskega ribolova na posamezne vrste rib. Prav tako se bo testiralo ribolovna orodje, ki zmanjša poškodbe habitatata bentoških morskih organizmov oziroma bentoških habitatnih tipov.

V okviru aktivnosti se bo izvajalo redno spremljanje stanja tujerodnih vrst na območjih, kjer je njihova naselitev najverjetnejša, to je na območjih pristanišč, na izlivnih območjih in na območjih marikultur. Ob morebitnih vzpostavitvah novih populacij tujerodnih vrst bo omogočeno pravočasno ukrepanje s čimer se bo upravljalo s pritiskom tujerodnih vrst na morske vrste, habitatne tipe in lastnosti območij z naravovarstvenim statusom v morju.

V okviru aktivnosti se bo pridobilo natančnejše podatke o stanju bentoških habitatov na odseku morja med Izolo in Koprom. S čimer bo mogoče ustrezno načrtovati posege na tem odseku obale in urbanizacijo usmerjati na način, ki z upoštevanjem morskih habitatnih tipov ne vpliva na doseganje okoljskega cilja »Ohranjena narava«.

Izvedla se bo aktivnost za ublažitev slabšanja biotske raznovrstnosti zaradi nezadostne povezanosti morskih ekosistemov in prekomerne rabe morskega okolja. Namen aktivnosti je pripraviti predlog vzpostavitve povezanih območij, pomembnih za ohranjanje narave, ki bo poleg prostorske umestitve vseboval tudi predloge upravljanja in dovoljenih rab in dejavnosti na morju.

Izvedla se bo aktivnost za varstvo morskih sesalcev v okviru katere se bo pripravil Akcijski načrt za varstvo morskih sesalcev s čimer se bo prispevalo k ohranjanju biotske raznovrstnosti, tudi na ravni makroregije in regije.

Izvedlo se bo aktivnosti za izboljšanje stanja površinskih voda: za izboljšanje prehodnosti za vodne v okviru katerih bodo določeni kriteriji za prioriteto obravnavo prečnih objektov. Na podlagi pregleda bo na izbranem prioritetenem prečnem objektu Jadranskega vodnega območja pripravljena projektna dokumentacije za izvedbo prehoda za ribje organizme. Tako se bo vzpostavila podlaga za zagotavljanje vzdolžne prehodnosti vodotoka. Sicer pozitiven vpliv izvedbe aktivnosti je posreden.

Na podlagi zapisanega ocenjujemo vpliv izvedbe aktivnosti »7. Varovanje in obnavljanje vodne in morske biotske raznovrstnosti« kot pozitiven (ocena A).

Z aktivnostjo »8. Upravljanje z območji NATURA 2000 in zavarovanimi območji ter izvajanje prednostnega okvira ukrepanja« se bo prispevalo k izvajanju Programa upravljanja območij Natura 2000 (PUN) v morskem okolju. Pridobile se bodo informacije glede potreb in možnosti za izboljšanje stanja vrst in habitatnih tipov na obstoječih območjih Natura 2000 na podlagi katerih se bo izvedlo aktivnosti za ohranitev ali izboljšanje stanja morskih vrst in habitatnih tipov Natura 2000. Ocenjujemo, da se bo z izvedbo programa ohranilo ali izboljšalo stanje morskih kvalifikacijskih vrst in HT:

Predvidene so tudi aktivnosti za razširitev in razglasitev novih zavarovanih območij na morju. Izvedle se bodo študije in postopki za širjenje morskih zavarovanih območij v skladu s predvidenimi ukrepi opredeljenimi v Pomorskem prostorskem planu. Ocenjujemo, da aktivnosti vodijo v povečanje števila in površin zavarovanih območij.

Na podlagi zapisanega ocenjujemo da bo imela izvedba zgoraj navedenih aktivnosti na okoljski cilj »Ohranjena narava« pozitiven vpliv (ocena A).

Aktivnosti obravnavane v okviru OP ESPRA 2021-2027 – PREDNOSTNA NALOGA 2: Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture ter predelave in trženja ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture

Specifični cilj 2.1. Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture

V okviru aktivnosti »1. Konkurenčna in trajnostna akvakultura« so predvidene posodobitve obstoječih in vzpostavitev novih obratov akvakulture tako v morju kot v celinskih vodah.

Vpliv marikulture na stanje morja je odvisen od vrste gojenih organizmov. Marikultura vpliva na morskega okolje z organskimi snovmi in hranili iz iztrebkov gojenih vrst ali nepojedene hrane, kot tudi odmrli deli organizmov, školjčnimi lupinami idr. Vplivi marikulture na okolje so lahko vidni tako v vodnem stolpcu (planktonski in nektonski organizmi, suspendirani delci, hranilne snovi itd.), kot tudi na morskem dnu in sicer v pridnenih habitatih in v pridnenih združbah (zlasti na makro- in meiobentoških organizmih) ter v sedimentu (obremenitve sedimenta z organskim ogljikom) (povzeto po Flander in

sod., 2020; Kovač s sod., 2001; Grego s sod., 2009; Forte, 2016). Ribogojstvo ima lahko precejšnje vplive na habitat morskih organizmov zaradi:

- uporabe barv proti obraščanju ribjih kletk, ki jih pri nas zaenkrat ne uporabljajo,
- vnosa farmacevtskih sredstev
- vnosa organskih snovi in hranil iz nepojedene hrane ter iztrebkov gojenih vrst, pa tudi odmrlih delov organizmov,
- s tem povečane številčnosti prostoživečih organizmov (predvsem rib) v okolici obratov,
- vzpostavitve struktur, ki privabljajo oz. omogočajo zadrževanje rib v njihovi bližini,
- proizvodnje velikih količin detrita v ribogojnicah, ki lahko lokalno vplivajo na sestavo sedimenta (Flander in sod. 2020).
- vnosa farmacevtskih sredstev

Vpliv ribogojnic na okolje je močan, vendar je bil vsaj na primeru piranskih ribogojnic ugotovljen trend upadanja vpliva le-teh z oddaljenostjo od gojitvenih kletk (povzeto po Flander in sod., 2020; Forte s sod., 2010; Flander-Putrla, 2011; Forte, 2016). V Slovenskem morju je vpliv ribogojnic mogoče zaznati do 200 m od obrata.

Vpliv školjčičšč je zaznati pred vsem pod njimi, kjer se na dnu sčasoma nakopičijo lupine školjk, ki jih školjkarji pri pobiranju ali čiščenju zavržejo ali se odlučijo od matične gruče. Te lupine pod gojiščem ustvarjajo sekundarno trdno dno (povzeto po Flander in sod., 2020; Lipej s sod., 2016), ki se postopno zaraste s filtratorskimi organizmi. V morje se vnašajo tudi različni plastični delci. V morskem okolju sekundarna mikroplastika nastaja med drugim tudi pri uporabi in razpadu plastičnih izdelkov, ki se uporabljajo v marikulturi, kot so mreže, plovki, vrvi in embalaža za shranjevanje (MOP, 2019). V letih 2014 do 2017 so koščki mrežic predstavljali 2,9 % vseh odpadkov na slovenski obali, med plavajočimi odpadki v letu 2015 pa kar 3,7 % (MOP, 2019). Del morskih odpadkov je posledica čezmejnih obremenitev (Flander in sod., 2020).

Umestitev novih obratov marikulture je bila presojana v okviru CPVO za PPP. PPP je bil sprejet z Uredbo o Pomorskem prostorskem planu Slovenije (Uradni list RS, št. 116/21). V PPP so določena okoljsko sprejemljiva območja za umestitev novih obratov marikulture. V skladu s PPP velja, da je pred začetkom obratovanja novih gojišč marikulture treba izvesti pregled ničnega stanja in izdelati načrt spremljanja (monitoring) sprememb glede na Okvirno direktivo o morski strategiji (Sklep 2017/8487EU). Monitoring vključuje kakovost morske vode, druge biološke parametre in spremembe na morskem dnu, izvajati se mora vsaj prvih pet let. Če v petih letih ni mogoče zaznati bistvene spremembe v okolju, se monitoring lahko ukine. Če pride do izrazitih negativnih sprememb v okolju, je treba v naslednjih petih letih določiti biološki maksimum proizvodnje in proizvodnjo ustrezno prilagoditi. V skladu s PPP je potrebno morsko dno pod gojišči morskih organizmov je treba redno pregledovati in zagotavljati čiščenje morebitnih odpadkov z morskega dna. Ob tem je v PPP določeno tudi, da je ob načrtovanju posegov za vzpostavitev infrastrukture, potrebne za intenziviranje dejavnosti marikulture v morskem okolju, treba preučiti vplive teh posegov in dejavnosti na vnos in širjenje tujerodnih vrst ter ob vzpostavitvi infrastrukture, potrebne za intenziviranje dejavnosti spremljati pojavljanje tujerodnih morskih organizmov na površinah, ki bi jih lahko uporabili kot substrat. V skladu s PPP se novi obrati marikulture umeščajo zunaj območij z naravovarstvenim statusom. Glede na marikulture tehnologije in tehnike predvidene v ukrepih in prednostnih nalogah NSNA 2021-2030 in OP ESPRA 2021-2027 ter glede na že izvedeno presojo prostorske umestitve novih obratov akvakulture na morju, ki ni ugotovila bistvenih vplivov na okoljski cilj »Ohranjena narava« ocenjujemo, da zaradi izvedbe strategije in programa ne bo prišlo do negativnega vpliva na stanje biotske raznovrstnosti in naravovarstveno pomembnih območij v morju, vključno z območji z naravovarstvenim statusom (ocena B).

Vplivi akvakulture na ekosisteme celinskih, površinskih, voda so raznoliki in odvisni od vrste gojenih organizmov (Pillay, 2008). Pri tem ločimo vplive hladnovodne in toplovodne akvakulture. Pri prvi hladnovodni se vzrejajo vrste, ki za obstoj potrebujejo višjo vsebnost kisika, ki ga praviloma zagotavlja vodni tok. Prihaja do

- odvzema vode, kar zmanjšuje pretok vode med mestom odvzema in mestom izpusta vode v vodotok.
- povečanja fragmentacije življenjskega okolja vodnih organizmov. K temu lahko pripomorejo tudi pregrade,
- spremeni se premeščanje sedimentov, kar vodi v spremembe vodnega okolja pod pregrado.
- Poveča se vnos hranil v vodotok,
- kar vodi v zmanjšanje vsebnosti kisika dolvodno,
- spremeni se temperatura vodotoka,
- mogoči so vplivi na stanje habitatnih tipov, rastlinskih in živalskih vrst do katerih bi prišlo zaradi posegov v strugo, dno, obalo v času gradnje, ureditve prečnih objektov, zmanjšane pretoka vode
- mogoč je vnos tujerodnih vrst te vnos in prenos patogenov,
- mogoča je uporaba farmacevtskih sredstev.

V toplovodni celinski akvakulturi lahko pride do:

- povečanega vnosa hranil,
- sprememb v koncentracijah kisika,
- vnosa farmacevtskih sredstev,
- pa tudi do izgube habitata v času čiščenja usedlin ter eutrofikacije v vodotokih v primeru izpusta usedlin vanje (Aquarius, 2020).

Našteto vodi v poslabšanje stanja ali celo do lokalnih izumrtij posameznih (tudi kvalifikacijskih in zavarovanih) vodnih organizmov, poslabšanja stanja (kvalifikacijskih) vodnih in obvodnih habitatnih tipov, mogoče je poškodovanje hidroloških, zooloških, botaničnih in ekosistemskih naravnih vrednot.

Med pozitivne učinke izvedbe te aktivnosti *OP ESPRA 2021 – 2027* na ohraneno biotsko raznovrstnost in naravovarstveno pomembna območja celinskih voda štejemo tudi posodobitev obratov akvakulture in z uvajanjem tehnoloških novitet, tudi tehničnih ukrepov za izboljševanje veterinarsko sanitarnih pogojev vzreje: novih materialov bazenov, sistemov za izboljšanje kvalitete in ponovno rabo vode, filtrov, oprema za izboljšanje kvalitete vode, novih materialov, ki posledično pomenijo tudi zmanjšanje uporabe razkužil, zdravil, uvajanjem zaščite pred soncem in plenilci iz narave. Z naštetimi novostmi se bo zmanjšal obseg zgoraj opisanih vplivov na vodne organizme, predvsem prostoživeče ribe in bentoške nevretenčarje.

Z aktivnostjo je predvideno tudi povečanje proizvodnje predvsem s pomočjo zaprtih sistemov akvakulture za tujerodne vrste rib, tudi tropske vrste rib s dobrim tržnim potencialom, kar lahko povzroči potencialno negativne vplive na naravo. Vnos novih vrst v ekosistem lahko privede do medvrstne kompeticije, križanja ali zmanjšane viabilnosti lokalnih populacij vodnih organizmov, ki tako potencialno postanejo ogrožene, v skrajnem primeru lahko posamezne vrste celo izumrejo (Kiruba-Sankar in sod., 2018; Bolpagni, 2021). Tujerodne vrste so lahko predstavljajo tudi vektor za širjenje bolezni (Crowl in sod., 2008). V preteklosti je že bil identificiran pogin avtohtonih vrst rakov (npr. jelševca) zaradi račje kuge, ki je preskočila iz severnoameriške vrste rakov, vnesene v naravo zaradi naselitve in tržnega povpraševanja (Govedič, 2006).

Poudariti velja, da se v primeru izdaje vodne pravice za gojenje tujerodnih vrst vodnih organizmov vključi tudi dovoljenje za tovrstno gojitev. Ribe, razen rib iz sonaravne gojitve, se lahko gojijo le v ribogojnici, ki je s tehničnimi sredstvi ločena od naravnega okolja. Za gojitev rib je treba pridobiti vodno pravico po predpisih o vodah, sonaravna gojitev domorodnih, lokalno prisotnih vrst rib pa lahko poteka le v skladu z RGN. Brez posebnega dovoljenja se lahko gojijo domorodne lokalno prisotne vrste rib in tujerodne, za katere po Pravilniku o prostoživečih vrstah ni treba pridobiti dovoljenja za gojitev (Uradni list RS, št. 62/07). Za ostale vrste rib je za gojitev treba pridobiti tudi dovoljenje v skladu predpisi o varstvu narave. Upoštevata se Uredbo Sveta (ES) št. 708/2007 o uporabi tujih in lokalno neprisotnih vrst v ribogojstvu in Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18 in 82/20) ter se pred gojenjem tujerodnih vrst na podlagi presoje tveganja za naravo pridobi dovoljenje pristojnega ministrstva. Poleg tega v skladu z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14, 21/16 in 47/18) ni dovoljeno vnašanje tujerodnih vrst na območja Natura 2000. Glede na navedeno in ob upoštevanju področne zakonodaje z izvedbo NSNA 2021-2030 ne pričakujemo negativnih vplivov na naravo.

Pri zaprtem sistemu akvakulture se oskrba z vodo zagotovi iz podtalnice. Med potencialnimi vplivi zaprtih sistemov vzreje vodnih organizmov je tudi nižanje nivoja podtalnice, čimer bi se lahko poslabšalo stanje intersticialne favne (Geološki zavod Slovenije, 2021).

Ker OP ESPRA 2021-2027 ne opredeljuje lokacij ali vodotokov, na katerih bo prišlo do izvedbe naložb v nove ali posodobitve obstoječih obratov akvakulture vrednotenje kumulativnega vpliva ni možno na ravni posamezne lokacije ali vodnega telesa. Sprejemljivost vplivov umeščanja morebitnih novih objektov v prostor bo presojana na nižjih ravneh (CPVO, PVO za posamezen prostorski akt) načrtovanja ter pridobivanja soglasij in dovoljenj, zato ocenjujemo, da se lahko v okviru aktivnosti financira samo operacije s pridobljenimi ustreznimi dovoljenji in soglasji (ocena C).

V okviru aktivnosti »2. Akvakultura, ki ohranja habitate« so predvidena nadomestila za akvakulturne obrate katerih delovanje je odvisno od določenih dejavnosti, povezanih z ekosistemskimi, predvsem okoljskimi in socialnimi storitvami ter zunanjimi dejavniki. Izplačevalo se bo: Nadomestila za uskladičev dejavnosti akvakulture z varstvenimi cilji in ohranjanje prostoživečih vrst. Nadomestila v toplovodni akvakulturi za izgubo prihodka na toplovodnih ribogojnicah, ki nastane zaradi posebnih pogojev vzreje. Nadomestila v primeru prepovedi prodaje mehkužcev zaradi planktona, ki proizvaja biotoksine. Po potrebi tudi nadomestila za prehod na ekološko vzrejo. Vsa nadomestila razen nadomestil v primeru prepovedi prodaje mehkužcev predstavljajo upravičena nadomestila ko imajo zaradi omejitev, ki izhajajo iz določil bistvenih za varovanja narave upravičenci nižje dohodke od ekonomsko optimalnih. S čimer se vzdržuje sistem varovanja narave. Ocenjujemo, da bo vpliv izvedbe aktivnosti na okoljski cilj »Ohranjena narava« pozitiven (ocena A).

V okviru aktivnosti Specifičnega cilja 2.1 sta predvideni aktivnosti »3. Akvakultura, ki temelji na znanju, in raziskave« in »4. Inovacije v akvakulturi« ki predvidevajo ukrepe, ekonomske in tehnične narave brez vplivov na ohranjanje narave, zato njihov vpliv ocenjujemo z oceno brez vpliva (ocena A).

Specifični cilj 2.2. Spodbujanje trženja, kakovosti ter dodane vrednosti ribiških in proizvodov iz akvakulture, pa tudi predelave teh proizvodov

V okviru aktivnosti Specifičnega cilja 2.2 so predvidene aktivnosti »5. Konkurenčna in okolju prijazna predelovalna industrija«, »6. Promocija rib, akvakulture, lokalnih sektorjev in proizvodov« in »7. Inovacije

v *predelavi*« ki predvidevajo ukrepe, ekonomske in tehnične narave, brez vplivov na ohranjanje narave, zato njihov vpliv ocenjujemo z oceno brez vpliva (ocena A).

Aktivnosti obravnavane v okviru OP ESPRA 2021-2027 – PREDNOSTNA NALOGA 3: Omogočanje rasti trajnostnega modrega gospodarstva ter spodbujanje razvoja ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih

Specifični cilj 3.1. Intervencije, ki prispevajo k razvoju ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih (Ukrepi CLLD)

V okviru aktivnosti Specifičnega cilja 3.1 so predvidene predvsem aktivnosti, ki predvidevajo ukrepe, ekonomske in tehnične narave, ukrepe varstva kulturne dediščine brez vplivov na ohranjanje narave. Ob tem bo omogočeno tudi pobiranje odpadkov v morju, njihov vpliv ocenjujemo z ocenjujemo kot pozitiven (ocena A).

Aktivnosti obravnavane v okviru OP ESPRA 2021-2027 – PREDNOSTNA NALOGA 4: Krepitev mednarodnega upravljanja oceanov ter omogočanje varnih, zaščitenih, čistih in trajnostno upravljanih morij in oceanov

Specifični cilj 4.1. Intervencije, ki prispevajo h krepitvi mednarodnega upravljanja oceanov ter trajnostnega upravljanja morij in oceanov prek širjenja znanja o morju ter spodbujanja pomorskega nadzora in/ali sodelovanja obalnih straž

V okviru aktivnosti«1. *Ukrepanje za ohranjanje habitatnih tipov Natura 2000 ter za obnovo zaščitenih območij*« se bodo sofinancirali projekti terenskega kartiranja Natura 2000 habitatnih tipov, monitoringa morskih sesalcev, glavate karete, vranjeka in mehkužcev (morski datlji, leščur). Poleg pridobivanja podatkov se bo v okviru te aktivnosti zagotavljalo izvajanje ukrepov za varovanje obstoječih zavarovanih območij vključno z območji Natura 2000 s postavitvijo in vzdrževanjem fizičnih označitev morskih zavarovanih območij ter nadzorom. Našteti ukrepi zgolj posredno vplivajo na stanje morja oz. biotske raznovrstnosti. Izboljšujejo pa procese odločanja in prispevajo k spoštovanju režimov ter posredno tudi k doseganju varstvenih ciljev območij z naravovarstvenim statusom (ocena A).

V okviru aktivnosti Specifičnega cilja 4.1 sta predvideni aktivnosti »2. Podpora pomorskemu prostorskemu načrtovanju v skladu z Direktivo 2014/89/EU« in »Izvajanje pomorskega nadzora« ki sta podatkovne, postopkovne in tehnične narave, brez vplivov na ohranjanje narave, zato njihov vpliv ocenjujemo z oceno brez vpliva (ocena A).

Natura 2000

Potencialni negativni vplivi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na kvalifikacijske vrste in HT so mogoči zaradi vzpostavitve ali širitve novih obratov akvakulture, zmanjšanja pretoka kot posledice izjeme pri določitvi ekološko sprejemljivega pretoka in vnosa tujerodnih vrst. Vplivi so enaki potencialnim vplivom opisanim in vrednotenim v besedilu zgoraj in v Dodatku za varovana območja, ki je priloga pričujočemu Okoljskemu poročilu. Sprejemljivost vplivov umeščanja morebitnih novih objektov v prostor zaradi vplivov na kvalifikacijske vrste in habitatne tipe bo presojana na nižjih ravneh (CPVO, PVO za posamezen prostorski akt) načrtovanja ter pridobivanja soglasij in dovoljenj. Ocenjujemo, da izvedba OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na morske kvalifikacijske vrste in kvalifikacijske vrste celinskih vod ter morske in celinske vodne ter obvodne HT ne bo imela negativnih vplivov zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (ocena C).

Zavarovana območja

V skladu z ZON se morajo posegi in dejavnosti na zavarovanih območjih izvajati v skladu s predpisanimi pravili ravnanja iz akta o zavarovanju ali iz načrta upravljanja, če je le-ta predpisan. Glede na kategorijo zavarovanega območja so mogoče omejitve izvajanja NSNA 2021-2030 in OP ESPRA 2021 – 2027. Pri tem velja, da so omejitve na ožjih zavarovanih območjih strožje. OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne opredeljujeta lokacij ali vodotokov, na katerih bo prišlo do izvedbe ali razširitve obratov akvakulture, posledično vrednotenje vpliva in kumulativnega vpliva na ravni posamezne lokacije ali vodnega telesa ni možno. OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ob tem upoštevata tudi omejitve iz študije »Možnosti za povečanje potencialna lokacij za akvakulturo na celinskih površinskih vodah Republike Slovenije« (Žerdin in sod., 2020). Sprejemljivost vplivov umeščanja morebitnih novih objektov v prostor zaradi vplivov na kvalifikacijske vrste in habitatne tipe bo presojana na nižjih ravneh (CPVO, PVO za posamezen prostorski akt) načrtovanja ter pridobivanja soglasij in dovoljenj. Ocenjujemo, da se lahko v okviru aktivnosti financira samo operacije s pridobljenimi ustreznimi dovoljenji in soglasji (ocena C).

Naravne vrednote in Ekološko pomembna območja

ZON določa, da se za naravne vrednote lahko razglasijo redki, dragoceni ali znameniti naravni pojavi tudi drugi vredni pojavi, sestavina oziroma del žive ali nežive narave, naravno območje ali del naravnega območja, ekosistem, krajina ali oblikovana narava. Uredba o zvrsteh naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 52/02 in 67/03) določa, da se posegi in dejavnosti izvajajo na naravni vrednoti, če ni drugih prostorskih ali tehničnih možnosti za izvedbo posega ali opravljanje dejavnosti. Pri tem se ne smejo uničiti, poškodovati ali bistveno spremeniti lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto. Z različnimi ukrepi drevesnim naravnim vrednotam ni dovoljeno zmanjšati vitalnosti, poslabšati zdravstvenega stanja drevesa in življenjskih razmer na rastišču. Botanični in zoološki naravni vrednoti ni dovoljeno poslabšati življenjskih razmer rastlin in živali, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto, do takšne mere, da jim je onemogočeno dolgoročno preživetje. Ekosistemski naravni vrednoti ni dovoljeno spremeniti kvalitete ekosistema ter naravnih procesov v njem do takšne mere, da se poruši naravno ravnovesje. Krajinski vrednoti se ne zmanjšuje krajinska pestrost ter da se ne uniči, poškoduje ali bistveno spremeni lastnosti krajinskih elementov ter njihove razporeditve v prostoru. Oblikovani naravni vrednoti ni dovoljeno poslabšati življenjskih razmer za rastline, ki so bistveni sestavni del naravne vrednote, da se ne zmanjša njihova vitalnost ter, da se bistveno ne spremenijo oblikovne lastnosti naravne vrednote, pri čemer se na območjih vrtno arhitekturne dediščine posegi in dejavnosti izvajajo v skladu s predpisi s področja varstva kulturne dediščine. Površinski in podzemeljski geomorfološki, hidrološki in geološki naravni vrednoti se ne uničijo, poškodujejo ali bistveno spremenijo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto, oziroma v obsegu in na način, da se v čim manjši možni meri spremenijo druge fizične, fizikalne, kemijske, vidne in funkcionalne lastnosti naravne vrednote. Mogoči predvsem vplivi zaradi vzpostavitve ali širitve novih obratov akvakulture, zmanjšanja pretoka kot posledice izjeme pri določitvi ekološko sprejemljivega pretoka in vnosa tujerodnih vrst. Vplivi so enaki potencialnim vplivom opisanim in vrednotenim v besedilu zgoraj. Pri tem mogoče je poškodovanje hidroloških, zooloških, botaničnih in ekosistemskih naravnih vrednot. V primeru umeščanja RAS sistemov tudi geoloških naravnih vrednot. Sprejemljivost vplivov umeščanja morebitnih novih objektov v prostor zaradi vplivov na naravne vrednote bo presojana na nižjih ravneh (CPVO, PVO za posamezen prostorski akt) načrtovanja ter pridobivanja soglasij in dovoljenj. Ocenjujemo, da izvedba OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na naravne vrednote ne bo imela negativnih vplivov zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (ocena C).

V skladu z ZON so ekološko pomembna območja (dalje EPO) območja habitatnega tipa, dela habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti. Uredba o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04, 33/13, 99/13 in 47/18) določa, da na delih EPO, ki so hkrati del posebnih varstvenih območij veljajo varstveni cilji za ohranjanje habitatnih tipov ter rastlinskih in živalskih vrst in njihovih habitatov, ki izhajajo iz varstvenih ciljev posebnih varstvenih območij. Na EPO, ki niso tudi posebna varstvena območja, so vsi posegi in dejavnosti možni, načrtuje pa se jih tako, da se v čim večji možni meri ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst, njihova kvaliteta ter povezanost habitatov populacij in omogoča ponovno povezanost, če bi bila le-ta z načrtovanim posegom ali dejavnostjo prekinjena. Pri tem se za izvajanje posegov in dejavnosti izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.

Sprejemljivost vplivov umeščanja morebitnih novih objektov v prostor bo presojana na nižjih ravneh (CPVO, PVO za posamezen prostorski akt) načrtovanja ter pridobivanja soglasij in dovoljenj. Ocenjujemo, da izvedba OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na EPO ne bo imela negativnih vplivov zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (ocena C).

Ob tem poudarjamo obseg in število ukrepov povezanih z izvajanjem dejavnosti giopodarskega ribolova in marikulture ki jih predvidevata strategija in program, ki smo jih zgoraj ocenili kot pozitivne in ki bodo prispevali k ohranjanju naravne razširjenosti habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst, njihovih kvalitet ter povezanost habitatov populacij in njihove povezanosti v EPO70000 Morje in morsko obrežje.

Na podlagi zgoraj navedenih ugotovitev ocenjujemo, da bo vpliv izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 okoljski podcilj »Ohranjena biotska raznovrstnost in naravovarstveno pomembna območja na in s tem na okoljski cilj »Ohranjena narava« nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (ocena C).

6.3.3 ZDRAVI LJUDJE IN KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE

Okoljski cilj »Zdravi ljudje in kakovostno življenje« na podlagi odločitev obrazloženih v vsebinjenju obsega tri podcilje – »Zagotavljanje varne in zdravju koristne hrane s poudarkom na lokalni trajnostni oskrbi in samooskrbi«, »Zmanjšanje števila nezgod pri delu« ter »Zmanjševanje tveganja revščine in povečevanje socialne vključenosti« - njegovo vrednotenje pa temelji na spodaj predstavljenih kazalcih in opredeljenih vplivih.

Preglednica 19: Pregled kazalcev stanja okolja in vrednotenja za okoljski cilj »Zdravi ljudje in kakovostno življenje«

Okoljski podcilj	Kazalci stanja okolja in vrednotenja	Stanje kazalca (zadnji dostopen podatek)	Ocena smeri gibanja in vrednost kazalca v primeru izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030
Zagotavljanje varne in zdravju koristne hrane s poudarkom na lokalni trajnostni	Proizvodnja v akvakulturi	1.154 ton (2012) 2.138 ton (2019)	↑ (povečanje vrednosti) V okviru NSNA 2021-2030 je predvideno nadaljevanje dviga proizvodnje v akvakulturi. Vsaj del projektov s katerimi bo dvig uresničen bo financiran iz OP ESPRA 2021-2027, kot je bilo to uresničeno že v prejšnjem programskem obdobju.

Okoljski podcilj	Kazalci stanja okolja in vrednotenja	Stanje kazalca (zadnji dostopen podatek)	Ocena smeri gibanja in vrednost kazalca v primeru izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030
oskrbi in samooskrbi	Število projektov izvedenih v okviru OP 2014-2020 namenjenih: • dvigu kakovosti pridelave, predelave in distribucije proizvodov iz ribištva, marikulture in akvakulture ter spodbujanju preskrbe lokalnega prebivalstva • nadzoru nad ribiškimi proizvodi in proizvodi iz akvakulture • promociji in trženju ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture na domačem trgu.	Število projektov izvedenih v okviru OP 2014-2020 po namenu: • 0 (2021) • 8 (2021) • 13 (2021)	↑ (povečanje vrednosti) Z izvedbo OP ESPRA 2021-2027 se bo nadaljeval trend izvajanja projektov namenjenih nadzoru nad ribiškimi proizvodi in proizvodi iz akvakulture; promociji in trženju ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture na domačem trgu. Obenem se bo pričelo z izvajanjem projektov namenjenih dvigu kakovosti pridelave, predelave in distribucije proizvodov iz ribištva, marikulture in akvakulture ter spodbujanju preskrbe lokalnega prebivalstva.
	Poraba rib in vodnih organizmov na prebivalca Slovenije z oceno deleža prispevka Slovenskega ribiškega sektorja	10,9 kg (2010) (med 6 % in 9 %) Poraba: 11,7 kg na prebivalca (2019) Ocena deleža: 10% (2019)	↑ (povečanje vrednosti) Poraba rib in morskih organizmov oz. njihovih izdelkov kaže trend povečevanja, za katerega smatramo, da se bo nadaljeval še naprej. V okviru izvajanja OP ESPRA 2021-2027 so predvideni ukrepi usmerjeni v trženje proizvodov, pri čemer pričakujemo pozitiven vpliv na spremembo prehranjevalnih navad in večjo porabo. Delež slovenskih proizvodov se bo na račun povečanja proizvodnje v akvakulturi in pod pogojem distribucije lokalno pridelane hrane povečal.
Zmanjšanje števila nezgod pri delu	Število delovnih nesreč	3 (2019)	↓ (zmanjšanje vrednosti) Število delovnih nesreč se je od leta 2011 že bistveno zmanjšalo. Kljub temu so nesreče seveda lahko posledica spleta okoliščin, zato ne moremo z gotovostjo trditi, da se bo njihovo število zmanjšalo. Glede na predvideno izvajanje aktivnosti, namenjenih izboljšanju varnosti zaposlenih v okviru OP ESPRA 2021-2027, pa lahko sklepamo, da bo temu res tako.
	Število projektov izvedenih v okviru OP 2014-2020 za izboljšanje razmer za zagotavljanje	Število projektov izvedenih v okviru OP 2014-2020: 0 (2021)	↑ (povečanje vrednosti) Kljub temu, da v prejšnjem programskem obdobju tovrstni projekti niso bili izvedeni (predvsem zaradi neprivlačnih pogojev

Okoljski podcilj	Kazalci stanja okolja in vrednotenja	Stanje kazalca (zadnji dostopen podatek)	Ocena smeri gibanja in vrednost kazalca v primeru izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030
	varnosti zaposlenih v sektorju		sofinanciranja in sofinanciranja nadstandardne opreme, ki ni zakonsko obvezna), OP ESPRA 2021-2027 predvideva izvajanje projektov za izboljšanje delovnih razmer za zagotavljanje varnosti zaposlenih v ribiškem sektorju v novem programskem obdobju.
Zmanjševanje tveganja revščine in povečevanje socialne vključenosti	Število zaposlenih v sektorju	278 (2019)	↓ (zmanjšanje vrednosti) V sektorju je že dlje časa prisoten trend zniževanja števila zaposlenih, ki je povezan predvsem z upadom števila zaposlenih v morskem gospodarskem ribolovu, medtem ko je število zaposlenih v akvakulturi dokaj stabilno. Pričakujemo, da se bo trend nadaljeval, tudi zaradi predvidene avtomatizacije in robotizacije sektorja.

Legenda: ↑ povečanje vrednosti; ↓ zmanjšanje vrednosti; ⇔ vrednost bo ostala enaka.

Podrobnejši opis OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ter njunih aktivnosti oz. ukrepov je podan v poglavju 2 *Podatki o obravnavanem strateškem dokumentu*, opis v nadaljevanju obravnavane alternative B in razlogov za njen izbor pa v poglavju 3 *Alternative*, zato jih na tem mestu ne ponavljamo. V nadaljevanju so izmed vseh predvidenih ukrepov in aktivnosti izpostavljeni tisti, za katere so bili v predhodnih fazah prepoznani pomembnejši vplivi na postavljeni okoljski cilj.

Opredelitev lastnosti vplivov izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030

Vpliv	Pozitiven/ Negativen	Neposreden	Posreden	Daljinski	Kratkoročen	Srednjeročen	Trajen	Kumulativni	Sinergijski	Čezmejni
Izboljšana kakovost hrane ter varnost in stabilnost prehranskih verig	+	✓	✗	✓	✗	✓	✗	✓	✗	✗
Izboljšana stabilnost poslovanja in posledično izboljšane socioekonomske razmere zaposlenih	+	✗	✓	✗	✗	✓	✗	✓	✗	✗
Izboljšanje delovnih razmer in varnosti pri delu	+	✓	✗	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✗
Zmanjšanje rabe naravnih virov, izboljšanje standardov varovanja okolja in zmanjšanje vplivov sektorja na okolje	+	✓	✗	✓	✗	✗	✓	✓	✗	✗
Izguba delovnih mest in sprememba profilov	-	✗	✓	✗	✗	✓	✗	✓	✗	✗

zaposlenih zaradi predvidene avtomatizacije in robotizacije delovnih procesov									
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Legenda: + vpliv je pozitiven, - vpliv je negativen, ✓ vpliv ima to lastnost, ✗ vpliv nima te lastnosti

Vrednotenje vplivov izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030

V okviru NSNA 2021-2030 je predvideno nadaljevanje dviga proizvodnje v akvakulturi, kot edine možnosti za povečanje samooskrbe Slovenije z ribami in vodnimi organizmi, obenem pa tudi njeno vključevanje v lokalno gospodarstvo. Ob tem je jasno, da bo vsaj del projektov s katerimi bo dvig uresničen (npr. A1.1.3, A2.1.1, A2.1.4) financiran iz OP ESPRA 2021-2027, kot je bilo to uresničeno že v prejšnjem programskem obdobju. Ob tem lahko izpostavimo predvsem aktivnosti SC 2.1 in SC 2.2, ki neposredno naslavljajo povečanje obsega proizvodnje v akvakulturi, s tem pa tudi povečanje samooskrbnosti z ribami in vodnimi organizmi. Nič manj pomembno ni prevideno izboljšanje kakovosti hrane, krepitev kratkih, zdravih in za uporabnike varnih prehranskih verig ter promocijo uporabe rib in vodnih organizmov oz. njihovih proizvodov.

Vse navedeno, seveda ob uspešnem izvajanju programov, vodi v izboljšano kakovost hrane, okrepljeno varnost in stabilnost prehranskih verig, spodbujeno uporabo lokalnih izdelkov in povečano porabo rib in vodnih organizmov na prebivalca Slovenije – ter posledično pozitiven kumulativni vpliv na okoljski podcilj »Zagotavljanje varne in zdravju koristne hrane s poudarkom na lokalni trajnostni oskrbi in samooskrbi«.

Več aktivnosti oz. ukrepov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030, predvsem v okviru SC 1.1 in SC 2.1, je usmerjenih v izboljšanje delovnih razmer in varnosti pri delu, pa tudi v izboljšano stabilnost poslovanja in posledično izboljšanje socioekonomskih razmer zaposlenih, s čimer bosta oba dokumenta pozitivno vplivala na okoljska podcilja »Zmanjšanje števila nezgod pri delu« in »Zmanjševanje tveganja revščine in povečevanje socialne vključenosti«. Ne smemo pozabiti niti na pomen SC 3.1 (ukrepi CLLD) oz. njihov prispevek k razvoju ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih, s tem pa tudi pozitiven vpliv na okoljski podcilj »Zmanjševanje tveganja revščine in povečevanje socialne vključenosti«.

Ob tem pa je potrebno izpostaviti, da oba dokumenta predvidevata avtomatizacijo in robotizacijo delovnih procesov, zaradi česar bi se lahko že tako prisoten trend zmanjšanja števila zaposlenih v sektorju okrepil. V primeru odpuščanj zaposlenih, bi to lahko pomenilo poslabšanje njihovega socioekonomskega položaja, s tem pa bi lahko prišlo do posrednega negativnega vpliva na okoljski podcilj »Zmanjševanje tveganja revščine in povečevanje socialne vključenosti«. Kljub temu, da gre le za posredni vpliv, s ciljem izboljšanja obeh dokumentov, podajamo naslednje priporočilo – priporočamo, da se v aktivnostih oz. ukrepih OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030, pri katerih je predvidena avtomatizacija in robotizacija delovnih procesov predvidi tudi ohranitev delovnih mest pri upravičencu.

Številne aktivnosti oz. ukrepi OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 (predvsem v okviru SC 1.1, SC 1.2, SC 2.1, SC 2.2 ter Splošni ukrepi NSNA 2021-2030) bodo imele pozitiven vpliv na zmanjšanje rabe naravnih virov, izboljšanje standardov varovanja okolja in zmanjšanje vplivov celotnega sektorja na okolje. Bolj kot njihov posamični vpliv je pomemben njihov kumulativni vpliv oz. skupni vpliv OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030, saj bo prispeval tako k izboljšanju energetske učinkovitosti, zmanjšanju onesnaževanja zraka in ogljičnega odtisa, zmanjšanju obremenitev s hrupom in odpadki, kot povečanju ekoloških standardov in uvedbi principov krožnega gospodarstva v delovnih procesih. Vendar bo navedeni pozitivni vpliv zaradi relativne majhnosti samega sektorja precej omejen. To sicer ne vpliva na dejstvo, da OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 pozitivno vplivata na zastavljeni okoljski cilj, zmanjšuje pa dejanski obseg pozitivnega vpliva, ki ga lahko pričakujemo.

Ocenjujemo, da izvedba OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ne bo povzročila sinergijskih vplivov. Do pozitivnih čezmejnih vplivov bo sicer prišlo na področju zagotavljanja kakovostne hrane, saj se del slovenskega ulova in proizvodnje izvaža v sosednje države, vendar bodo le ti zaradi majhnosti sektorja minimalni.

Glede na vse navedeno lahko zaključimo, da bo izvedba OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 imela predvsem pozitiven vpliv na Okoljski cilj »Zdravi ljudje in kakovostno življenje« oz. njegove tri podcilje. Še posebej, če posamezne aktivnosti oz. ukrepe proučimo iz kumulativnega vidika.

Na podlagi zgoraj navedenih ugotovitev ocenjujemo, da bo vpliv izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 tako na okoljske podcilje »Zagotavljanje varne in zdravju koristne hrane s poudarkom na lokalni trajnostni oskrbi in samooskrbi«, »Zmanjšanje števila nezgod pri delu« ter »Zmanjševanje tveganja revščine in povečevanje socialne vključenosti« kot na okoljski cilj »Zdravi ljudje in kakovostno življenje« pozitiven (ocena A).

6.3.4 CELOSTNO OHRANJENA KULTURNA DEDIŠČINA

Okoljski cilj »Celostno ohranjena kulturna dediščina« na podlagi odločitev obrazloženih v vsebinjenju obsega en podcilj – »Spodbujanje ohranjanja kulturne dediščine« - njegovo vrednotenje pa temelji na spodaj predstavljenih kazalcih in opredeljenih vplivih.

Preglednica 20: Pregled kazalcev stanja okolja in vrednotenja za okoljski cilj »Celostno ohranjena kulturna dediščina«

Okoljski podcilj	Kazalci stanja okolja in vrednotenja	Stanje kazalca (zadnji dostopen podatek)	Ocena smeri gibanja in vrednost kazalca v primeru izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030
Spodbujanje ohranjanja kulturne dediščine	Število aktivnosti OP ESPRA 2021-2027, ki prispevajo k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine	0 (OP ESPRA 2014-2020) 3 (OP ESPRA 2021-2027)	↑ (povečanje vrednosti) OP ESPRA 2021-2027 vsebuje aktivnosti, ki prispevajo k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine. Ena aktivnost bo neposredno prispevala k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine, saj usmerja v evidentiranje, spremljanje in raziskovanje podvodne kulturne dediščine. Pri dveh aktivnostih so pričakovani posredni pozitivni prispevki k okoljskemu cilju zaradi promocije ribiških proizvodov in ohranjanja ribištva kot tradicionalne dejavnosti.
	Število projektov izvedenih v okviru OP ESPRA 2021-2027, ki prispevajo k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine	ni podatka (OP ESPRA 2014-2020) ni podatka (OP ESPRA 2021-2027)	↑ (povečanje vrednosti) Z izvedbo OP ESPRA 2021-2027 lahko pričakujemo, da se bo nadaljeval trend izvajanja projektov namenjenih promociji ribiških proizvodov na domačem trgu. Ohranjanje ribištva posredno predstavlja potencial za ohranjanje nepremične, premične in nesnovne kulturne dediščine. Verjetnost, da bodo prijavljeni projekti, ki bodo neposredno prispevali k celostnemu ohranjanju kulturne

Okoljski podcilj	Kazalci stanja okolja in vrednotenja	Stanje kazalca (zadnji dostopen podatek)	Ocena smeri gibanja in vrednost kazalca v primeru izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030
			dediščine, obstaja, vendar bi z neposrednim naslavljanjem kulturne dediščine v okviru aktivnosti in razpisnih pogojev lahko te možnosti izboljšali.

Legenda: ↑ povečanje vrednosti; ↓ zmanjšanje vrednosti; ↔ vrednost bo ostala enaka.

Podrobnejši opis OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ter njunih aktivnosti oz. ukrepov je podan v poglavju 2 *Podatki o obravnavanem strateškem dokumentu*, opis v nadaljevanju obravnavane alternative B in razlogov za njen izbor pa v poglavju 3 *Alternative*, zato jih na tem mestu ne ponavljamo. V nadaljevanju so izmed vseh predvidenih ukrepov in aktivnosti izpostavljeni tisti, za katere so bili v predhodnih fazah prepoznani pomembnejši vplivi na postavljeni okoljski cilji.

Opredelitev lastnosti vplivov izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030

Vpliv	Pozitiven/ Negativen	Neposreden	Posreden	Daljinski	Kratkoročen	Srednjeročen	Trajen	Kumulativni	Sinergijski	Čezmejni
Promocija ribiških proizvodov in ohranjanja ribištva kot tradicionalne dejavnosti	+	×	✓	×	×	✓	×	✓	×	×
Boljše poznavanje, raziskanost in redno spremljanje stanja podvodne kulturne dediščine	+	✓	×	×	×	×	✓	✓	×	×

Legenda: + vpliv je pozitiven, - vpliv je negativen, ✓ vpliv ima to lastnost, × vpliv nima te lastnosti

Vrednotenje vplivov izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030

Aktivnosti v okviru specifičnih ciljev 2.1, 2.2, 3.1 in 4.1 lahko ob primerni izvedbi posredno prispevajo k ohranjanju nepremične, premične in nesnovne kulturne dediščine preko širjenja znanja o kulturni dediščini ter principih njenega ohranjanja znotraj ribiškega sektorja. Ohranjanje ribištva posredno predstavlja potencial za ohranjanje nepremične, premične in nesnovne kulturne dediščine predvsem prek razvoja turistične ponudbe (npr. gastronomskega turizma). Velik potencial za ohranjanje tradicije ribištva in prepoznavnosti predstavlja razvoj ponudbe lokalnih kulinarčnih doživetij in promocija tradicionalnih jedi in receptov ter običajev, ki spremljajo posamezne faze ulova in predelave hrane ter so prepoznani kot premična in nesnovna kulturna dediščina. Razvoj, ki ne vključuje povezovanja s tradicijo, lahko pospeši opustitev tradicionalnih jedi, načinov priprave, običajev. Ta vidik v programu ni izpostavljen in so zato možnosti za izvajanje projektov, ki bi imeli pozitiven vpliv na celostno ohranjanje kulturne dediščine, majhne. Z namenom omogočanja pozitivnih vplivov naj se naslavljanje kulturne dediščine, povezane z ribištvom, ki bi ga bilo treba v okviru programa okrepiti pri aktivnostih, ki spodbujajo izobraževanje, promocijo in ozaveščanje o pomenu sektorja. Pri tem gre predvsem za prakse, predstavitve, izraze, običaje, veščine in z njimi povezana orodja, predmete in izdelke, ki jih posamezniki prepoznavajo kot del svoje kulturne dediščine.

Specifičen cilj 2.1. *Spodbujanje trajnostnih dejavnosti akvakulture* z aktivnostjo 1. *Konkurenčna in trajnostna akvakultura* lahko ob primerni izvedbi posredno prispeva k ohranjanju nepremične, premične

in nesnovne kulturne dediščine. S promocijo pomena ribištva in akvakulture v okviru dodatne turistične in gostinske ponudbe v povezavi z nepremično, premično in nesnovno kulturno dediščino, ki je prisotna na lokalnem nivoju, je možno zagotavljati večjo ozaveščenost potrošnikov ter krepiti prepoznavnost lokalnega okolja, npr. na podlagi tradicionalne kulinarne ponudbe.

V povezavi s promocijo, predvsem lokalnih ribiških proizvodov v prehrani, lahko bolj izrazite pozitivne vplive na celostno ohranjanje kulturne dediščine pričakujemo v okviru specifičnega cilja 2.2 *Spodbujanje trženja, kakovosti ter dodane vrednosti ribiških in proizvodov iz akvakulture, pa tudi predelave teh proizvodov*. Ta bo z aktivnostjo 6. *Promocija rib, akvakulture, lokalnih sektorjev in proizvodov* spodbujal dvig prepoznavnosti sektorja ter skrbel za informiranje širše javnosti. Promocijske aktivnosti bodo usmerjene tudi v prodajalce na veliko (ribarnice, restavracije) ter javne ustanove, npr. šole in vrtce. Pozitiven vpliv na celostno ohranjanje kulturne dediščine se lahko zagotovi, v kolikor se v promocijske aktivnosti smiselno vključi povezavo med ribištvom, tradicijo ter z njim povezano kulturno dediščino (prakse, predstavitev, izraze, običaje, veščine in z njimi povezana orodja, predmete in izdelke, ki jih posamezniki prepoznavajo kot del svoje kulturne dediščine). Še posebej je pomembno izobraževanje mladih, torej ozaveščanje o pomenu kulturne dediščine v povezavi z ribištvom že v predšolskih in šolskih ustanovah.

Podobne pozitivne vplive kot so naštetih zgoraj je možno pričakovati tudi na podlagi izvedbe specifičnega cilja 3.1 *Intervencije, ki prispevajo k razvoju ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih*. Z namenom doseganja pozitivnih vplivov na celostno ohranjanje kulturne dediščine je treba povezavo med ribištvom in njenim pomenom za ohranjanje tradicije ter kulturne dediščine izpostaviti že v okviru predvidenih aktivnosti, tako za obalni LAS kot tudi za celinske LAS. Kriterij naslavljanja kulturne dediščine v okviru projektov bi bilo smiselno opredeliti že v razpisnih pogojih. Na ta račun bo verjetnost, da bodo imeli prijavitelji v mislih povezovanje dejavnosti s kulturno dediščino pri ozaveščanju pomena ribištva, promociji gastronomije in snovanju nove ponudbe, večja. Z ohranjanjem tradicionalnih jedi, načinov priprave in predelave ter običajev bi tako posredno prispevali k celostnem ohranjanju kulturne dediščine. Smiselno bi bilo oblikovati aktivnost, ki bo poudarila ta vidik oziroma vidik ohranjanja kulturne dediščine smiselno vključiti v sledeče aktivnosti:

- Informiranje prebivalstva območja o lokalni proizvodnji rib/ribjih izdelkov ter subjektov, njihova promocija,
- Izboljšanje ozaveščenosti potrošnikov glede lokalne proizvodnje iz ribištva in akvakulture,
- Krepitev ozaveščenosti prebivalstva o poklicih v ribištvu in akvakulturi, znanju ter vrednosti ribištva in akvakulture za lokalno območje.
- Informiranje prebivalstva območja o proizvajalcih v okviru območja LAS, promocija teh proizvajalcev in proizvodov,
- Večanje ozaveščenosti potrošnikov glede proizvodov iz akvakulture, ki prihajajo iz območja LAS in drugih območij,
- Krepitev ozaveščenosti prebivalstva o poklicih v akvakulturi in predelavi, znanju ter vrednosti akvakulture za lokalno območje.

Večji, neposredni pozitivni vplivi na ohranjanje nepremične kulturne dediščine se lahko pričakujejo zaradi izvedbe projektov spremljanja stanja arheoloških ostalin in podvodne kulturne dediščine, evidentiranja ter raziskovanja podvodne kulturne dediščine v okviru specifičnega cilja 4.1 *Intervencije, ki prispevajo h krepitvi mednarodnega upravljanja oceanov ter trajnostnega upravljanja morij in oceanov prek širjenja znanja o morju ter spodbujanja pomorskega nadzora in/ali sodelovanja obalnih straž z aktivnostjo 2. Podpora pomorskemu prostorskemu načrtovanju v skladu z Direktivo 2014/89/EU*. V okviru te aktivnosti bo sofinancirana priprava metodologije za spremljanje izvajanja PPP, izdelava ničelnega poročila o stanju prostorskega razvoja na morju ter projekti spremljanja podvodne kulturne dediščine.

Predvideno je daljinsko dokumentiranje za identificiranje arheoloških ostalin v slovenskem morju ter šibko invazivne integrirane podvodne raziskave za vrednotenje arheoloških ostalin in spremljanje stanja arheoloških najdišč v slovenskem morju. Podatki, zbrani v okviru te aktivnosti, bodo javno dostopni skladno s standardi FAIR. Kljub prepoznanim pozitivnim vplivom se predlaga več prenosa informacij med sektorjem ribištva in varstva kulturne dediščine. Ker je brez dovoljenja službe za varstvo kulturne dediščine na območju registriranega arheološkega najdišča prepovedan ribolov s pridno mrežo (globinsko vlečno mrežo) in se sidrati in ker to predstavlja eno izmed dejavnosti, ki ogroža podvodno kulturno dediščino, naj se enote registrirane kulturne dediščine, ki se nahajajo v območju, kjer je dovoljeno kočarjenje in sidranje tovornih ladij, vpiše v navigacijske karte, poleg tega pa se vzpostavi mehanizem za spremljanje poškodb na enotah registrirane kulturne dediščine. Če bodo rezultati raziskav, ki bodo opravljene na 4. PNU okviru kulturne dediščine, pokazali, da je ta v slabem stanju oziroma bodo najdene nove lokacije, priporočamo, da se o tem obvesti Ministrstvo za kulturo, slednje pa nato lahko predlaga Ministrstvu za infrastrukturo vključitev najdišč v navigacijske karte.

Dodatne možnosti za raziskovanje podvodne kulturne dediščine bi bilo možno spodbujati v okviru specifičnega cilja 3.1 *Intervencije, ki prispevajo k razvoju ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih*. Aktivnost *Raziskave in študije vplivov sektorja na okolje/naravo, možnosti prilagajanja na okolje in podnebne spremembe* bi bilo z namenom zagotavljanja večjih možnosti za prijavo projektov, ki bodo neposredno prispevali k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine, smiselno dopolniti na način, da bodo naslovljeni tudi vplivi sektorja na kulturno dediščino.

Do sinergijskih ali čezmejnih vplivov na kulturno dediščino ne bo prišlo.

Na podlagi zgoraj navedenih ugotovitev ocenjujemo, da bo vpliv izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 tako na okoljski podcilj »*Spodbujanje ohranjanja kulturne dediščine*« kot na okoljski cilj »*Celostno ohranjena kulturna dediščina*« pozitiven (ocena A).

7 POGOJI, OMILITVENI UKREPI IN PRIPOROČILA

Glede na podane ocene pogoji za OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 niso potrebni.

Z vidika doseganja zastavljenih okoljskih ciljev in nadaljnega izboljšanja OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 podajamo naslednje omilitvene ukrepe:

Preglednica 21: Omilitveni ukrepi

Omilitveni ukrep	Utemeljitev ukrepa	Časovni okvir	Izvedljivost ukrepa, ocena ustreznosti in način spremljanja uspešnosti
Del <i>Splošnih ukrepov NSNA 2021-2030 povezani s ključnim področjem »Upravni postopki«</i> , ki se nanaša na določitev izjem pri določanju ekološko sprejemljivega pretoka razumemo predvsem kot poziv širši strokovni javnosti k iskanju rešitev povezanih z omejitvami rabe površinskih voda. Zato predlagamo, da se v operativnem izvedbenem okviru OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 naloge predvidene interdisciplinarne in medsektorske delovne skupine razširi tako, da bo v času trajanja programa proučila vse možnosti naslavljanja izpostavljenega problema prilagajanja akvakulture na podnebne spremembe in ne le izjem pri določanju ekološko sprejemljivega pretoka in poenostavitve postopkov za pridobivanje dovoljenj v akvakulturi, kot je v NSNA 2021-2030 zapisano sedaj.	Omilitveni ukrep bo zagotovil široko, strokovno in kredibilno razpravo, ki bo izpostavljeni problem lahko proučila iz različnih zornih kotov in poiskala najustreznejšo rešitev.	V času priprave OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 in izvajanja aktivnosti oz. ukrepov.	Ukrep je izvedljiv, saj je v pristojnosti nosilcev za izvedbo OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 in drugih državnih in strokovnih institucij, ki jim je razrešitev izpostavljenega problema v interesu. Ukrep je ustrezen saj neposredno naslavlja izpostavljeni problem in bo ob izvedbi v okviru OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030, ki ponujata ustrezno podporno okolje, zelo verjetno uspešen. Ključna partnerja za izvedbo omilitvenega ukrepa sta MKGP in MOP, ki bosta hkrati tudi odgovorna za spremljanje njegove uspešnosti v času sprotnega in končnega vrednotenja izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030.
Priporočila in omejitve, ki izhajajo iz strokovnih podlag uporabljenih za pripravo OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 (<i>Možnosti za povečanje potencialna lokacij za akvakulturo na celinskih površinskih vodah Republike Slovenije - Aquarius d.o.o., 2020; Možnosti za povečanje potenciala za akvakulturo z rabo podzemnih voda v Republiki Sloveniji - Geološki Zavod Slovenije, 2021; Možnosti za povečanje potencialna lokacij za marikulturo na obali in v slovenskem morju - Nacionalni inštitut za biologijo, 2020</i>) naj se smiselno upošteva ob pripravi podrejenih izvedbenih dokumentov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 oz. meril za izbor operacij za aktivnost »Konkurenčna in trajnostna	Omilitveni ukrep bo zagotovil usmerjanje novih objektov akvakulture na vodotoke, ki to dejansko lahko prenesejo in so jih strokovne podlage kot takšne tudi prepoznale. Omilitveni ukrep je pomemben tako z vidika varstva voda, prilagajanja	V času priprave OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030, ob načrtovanju meril za izbor in izvajanja aktivnosti oz. ukrepov.	Ukrep je izvedljiv, saj je v pristojnosti nosilcev za izvedbo OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 in drugih državnih in strokovnih institucij, ki se vključujejo v procese CPVO in PVO oz. postopke dodeljevanja prostorske in gradbene dokumentacije ter ustreznih soglasij in dovoljenj, ki so predpogoj za izgradnjo novih objektov akvakulture. Ukrep je ustrezen saj neposredno usmerja morebitne nove objekte akvakulture in bo ob izvedbi v okviru OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030, ki ponujata ustrezno

Omilitveni ukrep	Utemeljitev ukrepa	Časovni okvir	Izvedljivost ukrepa, ocena ustreznosti in način spremljanja uspešnosti
<i>akvakultura</i>«. Prvenstveno to velja za usmerjanje potencialnih novih objektov akvakulture sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027 na primerne površinske vodotoke oz. na uporabo podzemnih voda kot osnovnega vira vode ter uporabo RAS tehnologije. Po potrebi se lahko priporočila smiselno uporabi tudi pri drugih aktivnostih oz. ukrepih.	na podnebne spremembe kot z vidika varstva narave oz. ohranjanja biodiverzitete ter naravovarstveno pomembnih območij.		podporno okolje, zelo verjetno uspešen. Spremljanje njegove uspešnosti se zagotovi v okviru sprotnega in končnega vrednotenja izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030.
Če se bo obnova obstoječih ribnikov ali lagun akvakulture z odstranjevanjem blata (aktivnost »konkurenčna akvakultura«) izvajala na več povezanih ribnikih, naj se dela ne izvajajo na vseh ribnikih istočasno. V večnamenskih ribnikih naj se pred obnovo ribnikov in lagun izvede izlov vrst in se jih preseli na drugo primerno lokacijo.	Omilitveni ukrep preprečuje popolno začasno in sočasno izginotje vodnega okolja za vrste vezane nanj in omogoča kolonizacijo obnovljenih ribnikov. Omilitveni ukrep je pomemben z vidika varstva narave oz. ohranjanja biodiverzitete ter naravovarstveno pomembnih območij.	Ob načrtovanju razpisnih pogojev oz. meril za izbor operacije.	Ukrep je izvedljiv, potrebno je ustrezno načrtovanje razpisnih pogojev oz. meril za izbor operacije. Ukrep je ustrezen, zelo verjetno uspešen. Spremljanje njegove uspešnosti se zagotovi v okviru sprotnega in končnega vrednotenja izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030.

Z vidika nadaljnjega izboljšanja OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 oz. njune implementacije v praksi podajamo tudi naslednja priporočila:

- 1) Glede na prihajajoče podnebne spremembe, nizko zastopanost RAS sistemov v strukturi obstoječih objektov akvakulture ter slab odziv upravičencev pri vzpostavitvi novih tehnologij na področju ravnanja z odpadnimi vodami z namenom zmanjšanja negativnih vplivov na okolje priporočamo, da se promociji aktivnosti in ukrepov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030, ki omogočajo prilagajanje na podnebne spremembe ter zmanjšanje okoljskega odtisa (zmanjšanje onesnaževanja, principi krožnega gospodarstva, izboljšana energetska učinkovitost, izboljšani okoljski standardi, ipd.) v fazi izvedbe nameni dovolj sredstev za osveščanje in promocijo pri upravičencih, zanje vzpostavi izvedljive in privlačne pogoje za prijavo projektov, pri samem izboru projektov pa da prednost tistim projektom, ki bodo priporočila upoštevali oz. vključili v same projekte.
- 2) Ob ustreznem spremljanju napredka in uspeha projekta, ki bi si za cilj zadal prehod enega obstoječega akvakulturnega objekta na RAS sistem (morda tudi z napajanjem iz podzemnih voda) s strani prej omenjene interdisciplinarne in medsektorske delovne skupine (glej prvi omilitveni

ukrep) naj se prouči vse tehnične, finančne in strokovne vidike (ključno z vplivi na okolje) ter, ob ugodnih rezultatih, vzpostaviti primer dobre prakse vzpostavitve oz. prehoda na RAS sistem, ki bi dolgoročno lahko omogočil postopno prestrukturiranje drugih obstoječih obratov akvakulture.

- 3) Priporočamo, da se v aktivnostih oz. ukrepih OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030, pri katerih je predvidena avtomatizacija in robotizacija delovnih procesov, predvidi tudi ohranitev delovnih mest pri upravičencu.
- 4) Priporočamo, da se s promocijo pomena ribištva in akvakulture v okviru dodatne turistične in gostinske ponudbe v povezavi z nepremično, premično in nesnovno kulturno dediščino, ki je prisotna na lokalnem nivoju, zagotavlja večjo ozaveščenost potrošnikov ter krepí prepoznavnost lokalnega okolja, npr. na podlagi tradicionalne kulinarične ponudbe.
- 5) Dodaten pozitiven vpliv na celostno ohranjanje kulturne dediščine se lahko zagotovi, v kolikor se v promocijske aktivnosti smiselno vključi povezavo med ribištvom, tradicijo ter z njim povezano kulturno dediščino (prakse, predstavitve, izraze, običaje, veščine in z njimi povezana orodja, predmete in izdelke, ki jih posamezniki prepoznavajo kot del svoje kulturne dediščine). Še posebej je pomembno izobraževanje mladih, torej ozaveščanje o pomenu kulturne dediščine v povezavi z ribištvom že v predšolskih in šolskih ustanovah.
- 6) Z namenom doseganja pozitivnih vplivov na celostno ohranjanje kulturne dediščine priporočamo, da se povezavo med ribištvom in njenim pomenom za ohranjanje tradicije ter kulturne dediščine izpostavi že v okviru predvidenih aktivnosti, tako za obalni LAS kot tudi za celinske LAS. Kriterij naslavljanja kulturne dediščine v okviru projektov bi bilo smiselno opredeliti že v razpisnih pogojih. Na ta račun bo verjetnost, da bodo imeli prijavitelji v mislih povezovanje dejavnosti s kulturno dediščino pri ozaveščanju pomena ribištva, promociji gastronomije in snovanju nove ponudbe, večja. Z ohranjanjem tradicionalnih jedi, načinov priprave in predelave ter običajev bi tako posredno prispevali k celostnem ohranjanju kulturne dediščine.
- 7) Ker je brez dovoljenja službe za varstvo kulturne dediščine na območju registriranega arheološkega najdišča prepovedan ribolov s pridneno mrežo (globinsko vlečno mrežo) in se sidrati in ker to predstavlja eno izmed dejavnosti, ki ogroža podvodno kulturno dediščino, priporočamo, da se enote registrirane kulturne dediščine, ki se nahajajo v območju, kjer je dovoljeno kočarjenje in sidranje tovornih ladij, vpiše v navigacijske karte, poleg tega pa se vzpostavi mehanizem za spremljanje poškodb na enotah registrirane kulturne dediščine. Če bodo rezultati raziskav, ki bodo opravljene na 4. PNU okviru kulturne dediščine, pokazali, da je ta v slabem stanju oziroma bodo najdene nove lokacije, priporočamo, da se o tem obvesti Ministrstvo za kulturo, slednje pa nato lahko predlaga Ministrstvu za infrastrukturo vključitev najdišč v navigacijske karte.
- 8) Dodatne možnosti za raziskovanje podvodne kulturne dediščine bi bilo možno spodbujati v okviru specifičnega cilja 3.1 Intervencije, ki prispevajo k razvoju ribiških in akvakulturnih skupnosti na obalnih in celinskih območjih. Aktivnost Raziskave in študije vplivov sektorja na okolje/naravo, možnostih prilagajanja na okolje in podnebne spremembe bi bilo z namenom zagotavljanja večjih možnosti za prijavo projektov, ki bodo

neposredno prispevali k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine, smiselno dopolniti na način, da bodo naslovljeni tudi vplivi sektorja na kulturno dediščino.

Za vse navedene omilitvene ukrepe in priporočila predlagamo, da se integrirajo v OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 in/ali se upoštevajo ob pripravi njihovih podrejenih implementacijskih dokumentov oz. razpisih za projekte.

8 SKLEPNA OCENA

Okoljsko poročilo je vrednotilo vplive izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na zastavljene okoljske cilje ter podalo naslednje ocene:

OKOLJSKI CILJI	OKOLJSKI PODCILJI	OCENA VPLIVA NA OKOLJSKE PODCILJE IN CILJE
Doseganje dobrega stanja površinskih in podzemnih voda ter prilagajanje na podnebne spremembe	Doseganje dobrega stanja vodnih teles podzemnih voda in prilagajanje na podnebne spremembe	Nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (ocena C)
	Doseganje dobrega stanja vodnih teles površinskih voda (vodotokov in jezer) in prilagajanje na podnebne spremembe	
	Doseganje dobrega okoljskega stanja morskih voda	
	Zmanjševanje negativnih vplivov na vode prek uvajanja zelenih tehnologij	
Ohranjena narava	Ohranjena biotska raznovrstnost in naravovarstveno pomembna območja	Nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (ocena C)
Zdravi ljudje in kakovostno življenje	Zagotavljanje varne in zdravju koristne hrane s poudarkom na lokalni trajnostni oskrbi in samooskrbi	Pozitiven vpliv (ocena A)
	Zmanjšanje števila nezgod pri delu	
	Zmanjševanje tveganja revščine in povečevanje socialne vključenosti	
Celostno ohranjena kulturna dediščina	Spodbujanje ohranjanja kulturne dediščine	Pozitiven vpliv (ocena A)

Vplivi izvedbe OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na vse okoljske cilje bodo tako nebistveni zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (ocena C) predstavljenih v poglavju 7 tega okoljskega poročila.

9 SPREMLJANJE STANJA OKOLJA

Glede na to, da okoljsko poročilo, z izjemo vplivov na vode in biotsko raznovrstnost, ni ugotovilo bistvenih vplivov na okolje in ni podalo omilitvenih ukrepov za njihovo zmanjšanje, ugotavljamo, da spremljanje stanja okolja za te dele okolja s posebej definiranimi kazalci ni smiselno. Tako so za spremljanje stanja okolja v času izvajanja OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 predlagani le naslednji kazalci:

Preglednica 22: Spremljanje stanja okolja pri izvedbi OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030

KAZALEC	SPREMLJANJE IN NAČIN SPREMLJANJA	NOSILEC	VIR PODATKOV	OBDOBJE SPREMLJANJA
Število novih objektov akvakulture sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027	Kazalec se spremlja preko kazalcev izvajanja projektov sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027 v času vmesnega in končnega vrednotenja.	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	Baza podatkov odobrenih projektov OP ESPRA 2021-2027	Obdobje izvajanja OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030
Število okoljsko posodobljenih objektov akvakulture sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027	Kazalec se spremlja preko kazalcev izvajanja projektov sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027 v času vmesnega in končnega vrednotenja.	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	Baza podatkov odobrenih projektov OP ESPRA 2021-2027	Obdobje izvajanja OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030
Število objektov z uvedeno ekološko proizvodnjo in/ali reciklacijskim sistemom (RAS) sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027	Kazalec se spremlja preko kazalcev izvajanja projektov sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027 v času vmesnega in končnega vrednotenja.	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	Baza podatkov odobrenih projektov OP ESPRA 2021-2027	Obdobje izvajanja OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030
Število razglašanih ali razširjenih zavarovanih območij sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027	Kazalec se spremlja preko kazalcev izvajanja projektov sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027 v času vmesnega in končnega vrednotenja.	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	Baza podatkov odobrenih projektov OP ESPRA 2021-2027	Obdobje izvajanja OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030
Število projektov za izboljšanje stanja kvalifikacijskih vrst in HT sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027	Kazalec se spremlja preko kazalcev izvajanja projektov sofinanciranih s strani OP ESPRA 2021-2027 v času vmesnega in končnega vrednotenja.	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	Baza podatkov odobrenih projektov OP ESPRA 2021-2027	Obdobje izvajanja OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030

10 OPOZORILO O CELOVITOSTI POROČILA

Okoljsko poročilo je izdelano na podlagi s strani naročnika posredovanega dopolnjenega osnutka Operativnega programa za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v RS za obdobje 2021–2027 (z dne 3. 2. 2022) ter dopolnjenega osnutka Nacionalnega strateškega načrta za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021–2030 (z dne 16. 2. 2022). Stanje okolja in izvajanje aktivnosti so rezultat analize javno dostopnih podatkov in podatkov, posredovanih od naročnika in pristojnih institucij.

Projektna skupina pripravljavca okoljskega poročila je sodelovala v različnih fazah priprave operativnega programa in se je v njegovo pripravo vključevala prek sestankov delovne skupine.

Vsebinjenje, ki je bilo sestavni del *Izhodišč za pripravo Okoljskega poročila za Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v RS za obdobje 2021–2027 ter za Nacionalni strateški načrt za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021–2030*, je bilo izdelano na podlagi osnutkov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 z dne 29. 1. 2021. Glede na to, da smo najprej dne 18. 6. 2021, nato pa še dne 3. oz. 16. 2. 2022 prejeli nadgrajeno verzijo obeh dokumentov, je bilo vsebinjenje ustrezno prilagojeno strukturi in vsebini novih osnutkov, zaradi česar je prišlo do ustreznih korektur vsebine vsebinjenja, ne pa tudi do bistvenih sprememb sprejetih odločitev.

Že v fazi priprave *Izhodišč za pripravo Okoljskega poročila za Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v RS za obdobje 2021–2027 ter za Nacionalni strateški načrt za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021–2030* so bila naročniku podana priporočila na podlagi izvedenega vsebinjenja.

Opredeljeni vplivi, cilji in kazalci so bili na internem vsebinjenju prediskutirani z naročnikom in predstavljeni v odprtem vsebinjenju, namenjenem nosilcem urejanja prostora. Na vsebinjenju je bil poleg že omenjenega predstavljen še izbor delov okolja, ki jih okoljsko poročilo obravnava zaradi prepoznanih potencialnih negativnih vplivov, medtem ko so bili na ostale dele okolja prepoznani samo pozitivni vplivi oz. operativni program z izvedbo ukrepov na posamezne dele okolja ne bo imel vpliva. Na podlagi diskusije so bili posamezni deli okoljskega poročila dopolnjeni. Predlog ciljev in kazalcev je bil nato posredovan sektorju za CPVO v potrditev.

OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 sledita mednarodnim direktivam in strategijam, saj spodbujata izvajanje reformirane skupne ribiške politike in celostne pomorske politike ter podpirata razvoj ribiškega sektorja v Sloveniji v smeri konkurenčnega in trajnostnega razvoja. Z zasledovanjem prednostnih nalog spodbujata trajnostni razvoj ribištva in akvakulture ob upoštevanju nosilnih sposobnosti okolja, predvidevata zmanjšanje vplivov na okolje, aktivno spodbujata varstvo in ohranjanje biotske raznovrstnosti in ekosistemov, uvajata ukrepe za inovativno, konkurenčno in na znanju temelječe ribištvo in akvakulturo, povečujeta zaposlovanje in vse zainteresirane aktivno vključujeta v izvajanje ukrepov. Izbor aktivnosti oz. ukrepov je narejen na podlagi izkazanega zanimanja in potreb.

NSNA 2021-2030 predstavlja nadrejeni strateški akt, OP ESPRA 2021-2027 pa operativni programski dokument, ki omogoča izvedbo pomembnega dela strateških usmeritev in ukrepov NSNA 2021-2030. Posledično se oba dokumenta vsebinsko prekrivata na področju akvakulture, vendar je, zaradi širšega in bolj strateškega okvirja NSNA 2021-2030 prekrivanje z OP ESPRA 2021-2027 le delno.

Ker projektna naloga zahteva izvedbo CPVO za oba strateška dokumenta hkrati, se je projektna skupina znašla pred izzivom, kako vrednotiti posamezne dele obeh strateških dokumentov, ki se deloma prekrivata in vsebinsko navezujeta eden na drugega. Po posvetu z naročnikom je bila sprejeta odločitev,

da se oblikujeta naslednja scenarija oz. alternativni izvedbe obeh strateških dokumentov (v nadaljnjih korakih CPVO bodo predstavljali variantne rešitve oz. alternative):

- ALTERNATIVA A – zajema tiste ukrepe NSNA 2021-2030, ki so bili skoraj neposredno preneseni v OP ESPRA 2021-2027 in aktivnosti OP ESPRA 2021-2027, za katere je bilo že v danem trenutku mogoče trditi, da bodo sestavni del končne verzije OP ESPRA 2021-2027 in se bodo v njegovem okviru zagotovo izvajali.
- ALTERNATIVA B – Poleg ukrepov alternative A vsebuje še preostale ukrepe NSNA 2021-2030, ki niso bili preneseni v OP ESPRA 2021-2027.

Ne glede na dejstvo, da proračunska sredstva za izvedbo NSNA 2021-2030 zaenkrat niso predvidena, razen za sofinanciranje zavarovalnih premij, zaradi škod v akvakulturi, ne-izvedba splošnih ukrepov NSNA 2021-2030 ni smiselna oz. realno pričakovana. Posledično je okoljsko poročilo v nadaljevanju obravnavalo le Alternativo B, saj slednja omogoča obravnavo vseh navedenih ukrepov in aktivnosti obeh strateških dokumentov. Na ta način je bil CPVO izveden v najširšem možnem kontekstu obeh strateških dokumentov in bo ob pozitivnem mnenju na okoljsko poročilo zagotovil njuno nemoteno izvedbo, ne glede na vnaprejšnjo zagotovitev virov financiranja za posamezne ukrepe oz. aktivnosti.

Ob tem velja poudariti, da je OP ESPRA 2021-2027 zasnovan na podlagi intervencijske logike Evropske komisije. Pripravljalci OP ESPRA 2021-2027 se na ravni aktivnosti niso spuščali na raven lokacij za izvedbo posameznega ukrepa, zaradi česar v danem trenutku neposrednih vplivov posameznih predvidenih naložb na okolje ni bilo mogoče obravnavati. Vplivi umeščanja morebitnih objektov v prostor bodo v vsakem primeru vrednoteni v okviru postopka okoljske predpsoje (CPVO, PVO) za posamezni prostorski akt. Dodaten mehanizem varovanja okolja in nadzorovanega umeščanja tovrstnih objektov pa predstavlja tudi postopek pridobitve vodnega dovoljenja, ki ga mora skladno z veljavno zakonodajo pridobiti vsak potencialni prijavitelj za financiranje s strani predmetnega operativnega programa.

Stanje okolja, kjer so opredeljene ključne značilnosti in problemi, ki izhajajo iz navedenega (obstoječe obremenitve), je podrobneje opisano za tiste dele okolja, kjer so bili pričakovani potencialni negativni vplivi izvedbe programa. Narejen je pregled pravnih režimov na varovanih območjih. Na podlagi pridobljenih podatkov je bil pripravljen pregled izvajanja posameznih aktivnosti, ki jih program obravnava, in njihovega vpliva na okolje. Glede na rezultate vsebinjenja so bili pri analizi stanja okolja obdelani le deli okolja, na katere bi predmetni program lahko vplival negativno kljub upoštevanju sektorske zakonodaje oz. je pričakovan pozitiven vpliv tako velik, da bodo rezultati opazni.

Ugotovljeni vplivi iz faze vsebinjenja oz. »scopinga« so bili v fazi vrednotenja natančneje opredeljeni tako, da jim je bila določena vrsta oz. značaj vpliva v skladu z *Uredbo o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje* (Ur. l. RS, št. 73/05).

Vplivi na doseganje okoljskih ciljev so bili ocenjeni na podlagi obsega sprememb posameznih kazalcev stanja okolja, stopnje upoštevanja varstvenih ciljev oziroma drugih meril vrednotenja, glede na stanje okolja ali njegovih delov, varstvo naravnih virov, varstvo naravnih vrednot, ohranjanje biotske raznovrstnosti, značilnosti prebivalstva in zdravje ljudi.

Metodologija vrednotenja in velikostni razredi vplivov OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 na doseganje okoljskih ciljev so določeni na podlagi *Uredbe o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje* (Uradni list RS, št. 73/05) in imajo oznake od A do E z razredom X za primer, ko vplivov ni mogoče oceniti.

11 JAVNA RAZGRNITEV IN JAVNA RAZPRAVA

11.1 PROCES IZVEDBE JAVNE RAZGRNITVE IN JAVNE RAZPRAVE

Za Okoljsko poročilo za Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v RS za obdobje 2021–2027 ter za Nacionalni strateški načrt za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021–2030 skupaj z Dodatkom za presojo sprejemljivosti na varovana območja narave je bilo v postopku celovite presoje vplivov na okolje oz. presoje sprejemljivosti na varovana območja narave pridobljeno mnenje o ustreznosti okoljskega poročila (MOP, št. 35409-191/2022-14, z dne 10.6.2022).

Okoljsko poročilo z Dodatkom za presojo sprejemljivosti na varovana območja narave je bilo skupaj z Operativnim programom za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v RS za obdobje 2021–2027 ter Nacionalnim strateškim načrtom za razvoj akvakulture v RS za obdobje 2021–2030 javno razgrnjeno od 15. 6. do vključno 22. 4. 2022. kompletno gradivo je bilo javnosti dostopno na spletni strani MKGP (URL: <https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-kmetijstvo-gozdarstvo-inprehrano/javne-objave/>). V okviru javne razgrnitve je bilo omogočeno dajanje pripomb na razgrnjeno gradivo preko elektronske pošte na elektronski naslov espra.mkgp@gov.si.

V okviru javne razgrnitve sta bili izvedeni tudi:

- Spletna predstavitev, ki je bila preko spletnega kanala MS Teams izvedena 6. 7. 2022 ob 9. uri.
- Javna obravnava, ki je bila v Hiši Evropske unije (Dunajska cesta 20, 1000 Ljubljana) izvedena 20. 7. 2022 ob 10 uri.

11.2 PRIPOMBE PODANE V JAVNI RAZGRNITVI Z ODZIVI

V času javne razgrnitve so na elektronski naslov espra.mkgp@gov.si prispele pripombe (predstavljene v Poročilu o izvedeni javni razgrnitvi in javni obravnavi), do katerih sta se obe strokovni skupini tudi opredelili. Majhno število pripomb lahko vsaj deloma pripišemo zelo vključujočem procesu priprave OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030, saj sta bila oba dokumenta pripravljena v okviru široke razprave s številnimi delovnimi skupinami, v katere so bili aktivno vključeni tudi končni uporabniki. Enako velja za Okoljsko poročilo in Dodatek, saj so bili v njegovo pripravo od vsebinjenja naprej aktivno vključeni vsi ključni deležniki.

V času javne obravnave je bilo postavljenih nekaj vprašanj povezanih predvsem z izvajanjem OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030 ter vprašanje povezano z dopustnostjo gojenja tujerodnih vrst rib v zaprtih sistemih, s poudarkom na manjšem okoljskem odtisu tovrstnih sistemov. Na vsa vprašanja so prisotni strokovnjaki odgovorila in niso vodila v spremembo obravnavanih dokumentov.

Kot je razvidno iz Poročila o izvedeni javni razgrnitvi in javni obravnavi so se vse podane pripombe nanašale na OP ESPRA 2021-2027 in NSNA 2021-2030, medtem ko pripomb na Okoljsko poročilo in Dodatek ni bilo.

Glede na vse navedeno ugotavljamo, da do sprememb obravnavanih dokumentov v času javne razgrnitvi ni prišlo. Okoljsko poročilo in Dodatek za presojo sprejemljivosti na varovana območja se po javni razgrnitvi zato vsebinsko ne spreminjata.

11.3 DRUGE SPREMEMBE OP ESPRA 2021-2027 IN NSNA 2021-2030

V času trajanja javne razgrnitve je MKGP s strani Evropske Komisije prejelo dodatne pripombe na NSNA 2021-2023, na podlagi katerih je MKGP pripravilo novo verzijo NSNA 2021-2023. Ob tem poudarjamo, da OP ESPRA 2021-2030 do priprave pričujočega dokumenta ni doživel vsebinskih sprememb.

Spremembe NSNA 2021-2030 so bile predvsem tehnične narave, medtem ko se vsebina NSNA 2021-2030 ni bistveno spremenila. Tako je prišlo do popravkov besedila, tudi v delih, ki se nanašajo na ukrepe. Še največja sprememba je nova preglednica s prikazom ciljev, aktivnosti, kazalnikov in ciljnih vrednosti NSNA 2021-2030. Ob tem ugotavljamo, da so bile vse v preglednici navedene aktivnosti zapisane tudi v prejšnjih verzijah dokumenta, s tem pa v celoti vrednotene v Okoljskem poročilu in Dodatku na katera je bilo pridobljeno mnenje o ustreznosti.

Tako v Okoljskem poročilu, kot v Dodatku – verzija po javni razgrnitvi – so bile navedene spremembe NSNA ustrezno integrirane v delu, ki se nanaša na opis programa. Nato so bile s strani projektne skupine izdelovalca Okoljskega poročila in Dodatka pregledane. Ob tem je bilo ugotovljeno, da spremembe NSNA 2021-2030 ne vplivajo na vsebino in zaključke Okoljskega poročila in Dodatka.

Spremembe so bile vsem prisotnim predstavljene in pojasnjene tudi v okviru javne obravnave izvedene dne 20. 7. 2022.

11.4 OCENA VPLIVA REZULTATOV JAVNE RAZGRNITVE NA ZAKLJUČKE OKOLJSKEGA POROČILA

Po pregledu vseh navedenih sprememb, ki so posledica tako rezultatov javne razgrnitve, kot rezultatov uskladitve NSNA 2021-2030 s komentarji Evropske komisije ugotavljamo, da izvedene spremembe po javni razgrnitvi ne bodo povzročile pomembnih vplivov na okoljske cilje ali spremenile v Okoljskem poročilu podanih ocen vplivov izvedbe OP ESPRA 2021-2027 IN NSNA 2021-2030 na okolje. Okoljsko poročilo in Dodatek za presojo sprejemljivosti na varovana območja se po javni razgrnitvi zato vsebinsko ne spreminjata.

12 VIRI IN LITERATURA

- Aquarius, 2020, možnosti za povečanje potenciala lokacij za akvakulturo na celinskih površinskih vodah Republike Slovenije, končno poročilo, 424 str.
- ARSO, 2014. Temperaturni režimi, citirano junij 2014 URL: http://www.arso.gov.si/vode/publikacije%20in%20porocila/Temperaturni_rezimi7605.pdf
- ARSO, 2016. Kazalci okolja, Višina morja, <http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/visina-morja-4>
- ARSO, 2017. Ocena kemijskega stanja morja za obdobje 2009 –2013.
- ARSO, 2018. Ocena podnebnih sprememb v Sloveniji do konca 21. Stoletja – Sintezno poročilo, 1. del. https://meteo.arso.gov.si/uploads/probase/www/climate/text/sl/publications/OPS21_Porocilo.pdf (19.11.2020).
- ARSO, 2019. Količinsko stanje podzemnih voda v Sloveniji - Poročilo o monitoringu v letu 2017.
- ARSO, 2019. Agencija RS za okolje, 2019. Kazalci okolja: [MR05] Kakovost kopalnih voda obalnega morja. URL: <http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/kakovost-kopalnih-voda-obalnega-morja-5?tid=10>
- ARSO, 2020. Poročilo o kemijskem stanju površinskih voda v letu 2019. Dostopno na: <https://www.gov.si/novice/2020-06-12-porocilo-o-kemijskem-stanju-povrsinskih-voda-v-letu-2019/> (19.11.2020).
- ARSO, 2021. Kazalci okolja v Sloveniji. URL: <http://kazalci.arso.gov.si/>
- ARSO, 2020. Kopalne vode. URL: <https://www.arso.gov.si/vode/kopalne-vode/>
- ARSO, GURS, 2021. ARSO Okolje – Kazalci okolja – [VD11] Kakovost podzemne vode. Dostopno na: <http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/kakovost-podzemne-vode-1?tid=16> (25. 5. 2022).
- Bolpagni, R., 2021. Towards global dominance of invasive alien plants in freshwater ecosystems: the dawn of the Exocene?. *Hydrobiologia*, 848(9), pp.2259-2279.
- Cowl, T.A., Crist, T.O., Parmenter, R.R., Belovsky, G. and Lugo, A.E., 2008. The spread of invasive species and infectious disease as drivers of ecosystem change. *Frontiers in Ecology and the Environment*, 6(5), pp.238-246.
- Dafforn, K.A., Lewis, J.A. and Johnston, E.L., 2011. Antifouling strategies: history and regulation, ecological impacts and mitigation. *Marine pollution bulletin*, 62(3), pp.453-465.
- EPA. 2020. Basic information about Mercury. Dostopno na: <https://www.epa.gov/mercury/basic-information-about-mercury> (19.11.2020).
- EUMOFA. 2020. The EU Fish Market. Dostopno na: https://www.eumofa.eu/documents/20178/415635/EN_The+EU+fish+market_2020.pdf/fe6285bb-5446-ac1a-e213-6fd6f64d0d85?t=1604671147068 (3.12.2020).
- EUR-Lex, 2022. Direktiva 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja (Okvirna direktiva o morski strategiji). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32008L0056>, citirano maj 2022
- EUR-Lex, 2014. Direktiva 2014/89/EU Evropskega parlamenta in sveta z dne 23. julija 2014 o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje, OJ L 257, 28. 8. 2014, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0089&from=SL>
- EUR-Lex, 2008. Sklep Sveta z dne 4. decembra 2008 o podpisu Protokola o integriranem upravljanju obalnih območij Sredozemlja (Konvencija za varstvo morskega okolja in obalnega območja Sredozemlja) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1597759455686&uri=CELEX:32009D0089> in Zakon o ratifikaciji Protokola o celovitem upravljanju obalnih območij v Sredozemlju (Uradni list RS, št. 84/2009; URL: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5594>)

- EUR-Lex, 2000. Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike, UL L 327, 22.12.2000, URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:02000L0060-20141120>
- Evropska Komisija, 2007. Celostna pomorska politika za Evropsko unijo, URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2007/0575/COM_COM\(2007\)0575_SL.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2007/0575/COM_COM(2007)0575_SL.pdf)
- Evropski svet, 1999. Sklep Sveta z dne 22. oktobra 1999 o sprejetju sprememb Konvencije o varstvu Sredozemskega morja pred onesnaženjem in Protokola o preprečevanju onesnaženja zaradi odmetavanja z ladij in zrakoplovov (Barcelonska konvencija)(1999/802/ES)
- Flander-Putrlje, V., A. Bolje, J. Francé, M. Grego, V. Malačič, B. Petelin in M. Šiško. 2020: Možnosti za povečanje potenciala lokacij za marikulturo na obali in v slovenskem morju. Končno poročilo, marec 2020. Poročila 188. Morska biološka postaja, Nacionalni inštitut za biologijo, Piran, 76 str.
- Genov, T.C., Mavrič, B., Turk, R. and Lipej, L., 2019. ključni elementi biotske raznolikosti slovenskega morja. Varstvo narave, 31, pp.5-28.
- Geološki zavod Slovenije. 2021. Možnosti za povečanje potenciala lokacij za akvakulturo na celinskih podzemnih vodah v Republiki Sloveniji - Osnutek končnega poročila.
- Govedič, M., 2006. *Potočni raki Slovenije: razširjenost, ekologija, varstvo*. Miklavž na Dravskem polju: Center za kartografijo favne in flore.
- IZVRS, 2015. Inštitut za vode Republike Slovenije, Aplikativne raziskave in rešitve, Morski odpadki (Deskriptor 10), <http://www.izvrs.si/morski-odpadki-deskriptor-10/>
- Kiruba-Sankar, R., Raj, J.P., Saravanan, K., Kumar, K.L., Angel, J.R.J., Velmurugan, A. and Roy, S.D., 2018. Invasive species in freshwater ecosystems—threats to ecosystem services. In Biodiversity and Climate Change Adaptation in Tropical Islands (pp. 257-296). Academic Press.
- MK, 2019. Ministrstvo za kulturo, Direktorat za kulturno dediščino, Strategija kulturne dediščine za obdobje 2018-2026, URL: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MK/DEDISCINA/STRAT_KD_2019.pdf
- MKGP, 2020a. NACIONALNI STRATEŠKI NAČRT ZA RAZVOJ AKVAKULTURE V REPUBLIKI SLOVENIJI ZA OBDOBJE 2021 – 2030.
- MKGP, NACIONALNI STRATEŠKI NAČRT ZA RAZVOJ AKVAKULTURE V REPUBLIKI SLOVENIJI ZA OBDOBJE 2021 – 2030 (prejeto s strani MKGP po elektronski pošti dne 29. 01. 2021)
- MKGP, Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo v Republiki Sloveniji za obdobje 2021-2027 (prejeto s strani MKGP po elektronski pošti dne 29. 01. 2021)
- MKGP, 2020b. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Direktorat za hrano in ribištvo, Pripombe na Osnutek pomorskega prostorskega načrta Slovenije z dne 22.6.2020, št. 3401-27/2019/15, 15.7.2020
- MKGP, 2021. Podatki iz Centralnega registra akvakulture in drugi posredovani podatki s strani MKGP (pridobljeno v obdobju januar-junij 2021)
- MKGP, 2022. Skupna kmetijska politika 2023-2027, URL: <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/skupna-kmetijska-politika-po-letu-2020/>
- MOP, 2019. Posodobitev začetne presoje stanja morskih voda v pristojnosti Republike Slovenije.
- MOP, 2020. Pomembne zadeve upravljanja voda na vodnih območjih Donave in Jadranskega morja. Dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Voda/NUV/NUV-III/PZUV_2020.pdf (22.12.2020).
- MOP, 2021. Pomorski prostorski plan Slovenije. Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DRUG4910>
- MOP, 2004. Ministrstvo za okolje in prostor, Projekti in programi, Priprava Strategije prostorskega razvoja Slovenije, URL: <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/strategija->

- [prostorskega-razvoja-slovenije/](#) in Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/04, 33/07 – ZPNačrt in 61/17 – ZUreP-2), URL: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=STRA12>
- MOP, 2017. Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za vode in investicije, Sektor za upravljanje voda, Načrt upravljanja z morskim okoljem 2017 – 2021, URL: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Voda/NUMO/nacrt-UMD.pdf>
 - MOP, 2016. Načrt upravljanja voda na vodnem območju Donave za obdobje 2016–2021 in Načrt upravljanja voda na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2016–2021, Vlada Republike Slovenije, oktober 2016, URL: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Voda/NUV/63dbe4066b/NUV_VOD.pdf in https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Voda/NUV/4195091b63/NUV_VOJM.pdf
 - MOP, 2016. Ministrstvo za okolje in prostor, Strateški okvir prilagajanja podnebnim spremembam, URL: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Podnebne-spremembe/SOzP.pdf>
 - NIJZ. 2015. Priporočila glede uživanja rdečega mesa in mesnih izdelkov. Dostopno na: <https://www.nijz.si/sl/priporocila-glede-uzivanja-rdecega-mesa-in-mesnih-izdelkov> (22.10.2020).
 - NIJZ. 2020. Število prijavljenih poškodb pri delu, po vzroku poškodbe in delovnem procesu, Slovenija, letno. Dostopno na: https://podatki.nijz.si/Selection.aspx?px_path=NIJZ+podatkovni+portal_1+Zdravstveno+stanje+prebivalstva_08+Po%u0161kodbe_1+Po%u0161kodbe+pri+delu&px_tableid=PPD13.px&px_language=sl&px_db=NIJZ+podatkovni+portal&rid=cffa854-c0ff-4890-9221-ddbd3ffdbab4 (21.10.2020).
 - Pillay, T.V.R., 2008. Aquaculture and the Environment. John Wiley & Sons.
 - PISRS, 2009. Resolucija o Strategiji za Jadran (Uradni list RS, št. 106/09), URL: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO67>
 - Pharos, 2019. Zaščita morskih zavarovanih območij ob rastočem modrem gospodarstvu v Sredozemlju Izdal ZRSVN. Dostopano marec, 2022 na https://pharos4mpas.interreg-med.eu/what-we-achieve/deliverables-database/detail/?tx_elibrary_pi1%5Blivrable%5D=8946&tx_elibrary_pi1%5Baction%5D=show&tx_elibrary_pi1%5Bcontroller%5D=Frontend%5CLivvable&cHash=7c5cc52d48e4f195d388505a974b76e9
 - SiStat. 2020. Ribištvo in akvakultura. Dostopno na: <https://www.stat.si/StatWeb/Field/Index/11/94> (21.10.2020).
 - Vlada RS, 2017. Strategija razvoja Slovenije 2030, sprejeta na 159. redni seji Vlade RS, 7. 12. 2017, URL: https://www.gov.si/assets/vladne-sluzbe/SVRK/Strategija-razvoja-Slovenije-2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf.
 - Vlada RS, 2020. Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 (Uradni list RS, št. 31/20).
 - Vlada RS, 2020. Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), URL: https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf
 - Vlada RS, 2015. Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015–2020 (PUN), URL: <http://www.natura2000.si/natura-2000/life-upravljanje/program-upravljanja/>
 - ZaVita d.o.o., 2019. VMESNO VREDNOTENJE OPERATIVNEGA PROGRAMA ZA IZVAJANJE EVROPSKEGA SKLADA ZA POMORSTVO IN RIBIŠTVO V REPUBLIKI SLOVENIJI ZA OBDOBJE 2014–2020.
 - ZaVita d.o.o., 2014. OKOLJSKO POROČILO za Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo v Republiki Sloveniji za obdobje 2014–2020, oktober 2014.

- Zavita d.o.o., 2015. DOPOLNITEV OKOLJSKEGA POROČILA za Operativni program za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo v Republiki Sloveniji za obdobje 2014–2020, maj 2015.
 - ZaVita d.o.o., 2016. Okoljsko poročilo za Načrt upravljanja z morskim okoljem za obdobje 2016–2021, ZaVita d.o.o., junij 2016.
 - Zavod za varstvo kulturne dediščine, Strokovne podlage za pripravo Pomorskega prostorskega načrta Slovenije za področje varstva kulturne dediščine, št. dokumenta 350-0006/2019/9 z dne 18. 11. 2019, posredovalo Ministrstvo za kulturo.
-